БАНАТСКИ АЛМАНАХ

2016.

ДБСР
www.dbsr.ro

Савез Срба у Румунији

Посебна издања
Алманаси и календари
Књига 6

БАНАТСКИ АЛМАНАХ 2016.

За издавача: **Огњан Крстић**
Председник Издавачког савета: **Љубомир Степанов**
Уредник: **Славомир Гвозденовић**
Рецензенти: **Октавија Неделку**
Златиборка Марков
Компјутерски слог: **Јадранка Николић**
Светлана Живанов Банду
Технoредактор: **Адријан Николић**

*

Издавачки саветник: **др Славомир Гвозденовић**

www.dbsr.ro

© ССР
ISSN 2069-5845

БАНАТСКИ АЛМАНАХ 2016.

Приредили: **Славомир Гвозденовић**
Адријан Николић Шулц

Овај број Банатског алманаха посвећујемо, у знак сећања и поштовања, Љубомиру Степанову

www.dbsr.ro

Савез Срба у Румунији
Темишвар 2016.

Ова се књига објављује уз финансијску помоћ Владе Румуније / Департман за међуетничке односе

Această carte este tipărită cu sprijinul financiar al Guvernului României / Departamentul Pentru Relaţii Interetnice

Бесплатан примерак

Exemplar gratuit

www.dbsr.ro

*

Прилози за ***Банатски алманах*** преузети су од аутора сарадника, као и из садржаја књига које је задњих година објавио Савез Срба у Румунији, из недељника „Наша реч“ и часописа „Књижевни живот“.

Неколико текстова преузето је из гласила штампаних у Србији.

ЈАНУАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ФЕБРУАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29						

МАРТ

П	У	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

АПРИЛ

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

МАЈ

П	У	С	Ч	П	С	Н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

ЈУН

П	У	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

ЈУЛ

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

АВГУСТ

П	У	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

СЕПТЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

ОКТОБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

НОВЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

ДЕЦЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

дани	нови	стари	2016. **ЈАНУАР** 31 дан
П	1	19	Свети мученик Бонифатије
С	2	20	**Св. Игњатије Богоносац;** *Св. Данило II, Арх. Српски* (Претпр. Рождества)
Недеља 31. по Духовима – Светих отаца. Глас 6. Јев. вас. 9. (Јн 20, 19-31). На Лит. ап. 328.-(Јев 11, 9-10;17-23;32-40). Јев. Мт зч. 1. (1, 1-25).			
Н	3	21	Света мученица Јулијана; Свети Петар Кијевски – **Оци**
П	4	22	Света великомученица Анастасија
У	5	23	Светих 10 мученика Критских; *Преп. Наум Охридски* – Туциндан
С	6	24	Преподобномученица Евгенија – **Бадњидан**
Ч	7	25	Рождество Христово – Божић
П	8	26	Сабор Пресвете Богородице
С	9	27	Свети првомученик и архиђакон Стефан
Недеља 32. по Духовима – Богоотаца. Глас 7. Јев. вас. 10. (Јн 21, 1-14). На Лит. ап. 200. (Гал 1,11-19). Јев. Мт зч. 4. (2,13-23).			
Н	10	28	Светих 20.000 мученика Никомидијских
П	11	29	Светих 14.000 младенаца Витлејемских
У	12	30	Света мученица Анисија; Преподобна Теодора
С	13	31	Преп. Меланија; *Св. Доситеј Загребачки Исповедник* (Одан. Рождества)
Ч	14	1	ЈАНУАР – Обрезање Господње; Св. Василије Велики (Нова година)
П	15	2	Преп. Серафим Саровски; Св. Силвестар (Претпр. Богојављења)
С	16	3	Свети пророк Малахија; Свети мученик Гордије
Недеља 33. по Духовима – пред Богојављење. Глас 8. Јев. вас . 11. (Јн 21, 15-25). На Лит. ап. 298. (2. Тим 4, 5-8). Јев. Мк зч. 1, (1,1-8).			
Н	17	4	Сабор 70 светих апостола; *Свети Јевстатије српски*
П	18	5	Свети Теопемпт и Теона – **Крстовдан**
У	19	6	Богојављење
С	20	7	Сабор Светог Јована Крститеља – Јованђан
Ч	21	8	Св. муч. Јулијан и Василиса; Преп. Георгије Хозевит; *Св. Григорије Охридски*
П	22	9	Свети мученик Полиевкт; Свети Филип Московски
С	23	10	Свети Григорије Ниски; Преп. Дометијан Митилински
Недеља 34. по Духовима – по Богојављењу. Глас 1. Јев. вас. 1. (Мт 28, 16-20). На Лит. ап. 224. (Еф 4,7-13). Јев. Мт зч. 8. (4, 12-17).			
Н	24	11	Преподобни Теодосије Велики; Преподобни Михаило
П	25	12	Света мученица Татијана; *Икона Млекопитатељица*
У	26	13	Св. мученици Ермил и Стратоник (Оданије Богојављења)
С	27	14	Свети Сава, први Архиепископ српски – Савиндан
Ч	28	15	Преподобни Павле; *Преподобни Гаврило Лесновски*
П	29	16	**Часне вериге Св. Апостола Петра;** *Преп. Ромило Раванички*
С	30	17	Преподобни Антоније Велики
Недеља 35. по Духовима. Глас. 2. Јев. вас. 2. (Мк 16, 1-8). На Лит. ап. 258. (Кол 13, 12-16). Јев. Лк зч. 91. (18, 18-27).			
Н	31	18	**Св. Атанасије Велики;** *Св. Максим, Архиепископ српски*

дани	нови	стари	2016. ФЕБРУАР 29 дана
П	1	19	Преподобни Макарије Египатски; Свети Марко Ефески
У	2	20	Преподобни Јевтимије Велики
С	3	21	Преподобни Максим Исповедник; Св. мученик Неофит
Ч	4	22	Свети апостол Тимотеј; Преподобни мученик Анастасије
П	5	23	Свети свештеномученик Климент Анкирски
С	6	24	Преподобна Ксенија Римљанка; Свети мученик Вавила
Недеља 36. по Духовима. Глас. 3. Јев. вас. 3. (Мк 16, 9-20). На Лит. ап. 280. (1. Тим 1, 15-17). Јев. Лк зч. 93. (18, 35-43).			
Н	7	25	Свети Григорије Богослов; Преподобни Публије
П	8	26	Преподобни Ксенофонт и Марија
У	9	27	Пренос моштију Светог Јована Златоуста
С	10	28	Преподобни Јефрем Сирин; Преподобни Исак Сирин
Ч	11	29	Пренос моштију Светог Игњатија Богоносца
П	12	30	Света Три Јерарха
С	13	31	Свети бесребреници Кир и Јован
Недеља 37. по Духовима. Глас. 4. Јев. вас. 4. (Лк 24, 1-12). На Лит. ап. 285. (1. Тим 4, 9-15). Јев. Лк зч. 94. (19, 1-10).			
Н	14	1	ФЕБРУАР – **Свети мученик Трифун** (Претпр. Сретења)
П	15	2	Сретење Господње
У	16	3	**Свети Симеон и Ана;** *Свети Јаков, Архиепископ српски*
С	17	4	Преподобни Исидор Пелусиот; Преподобни Николај
Ч	18	5	Света мученица Агатија; Свети Полиевкт
П	19	6	Свети Фотије Цариградски; Свети Вукол Смирнски
С	20	7	Свети Партеније Лампсакијски
Недеља о Митару и Фарисеју. Глас. 5. Јев. вас. 5. (Лк 24, 12-35). На Лит. ап. 296. (2.Тим 3, 10-15). Јев. Лк зч. 89. (18, 10-14).			
Н	21	8	Св. Теодор Стратилат; *Св. Сава, Други Архиепископ српски*
П	22	9	Св. муч. Никифор (Оданије Сретења)
У	23	10	**Свети свештеномученик Харалампије**
С	24	11	Св. свештеномуч. Власије; *Св. мученик Ђорђе Кратовац*
Ч	25	12	Свети Мелетије Антиохијски
П	26	13	*Преподобни Симеон Мироточиви*
С	27	14	Преподобни Авксентије; *Свети Кирило Словенски*
Недеља о блудном сину. Глас. 6. Јев. вас. 6. (Лк 24, 36-53). На Лит. ап. 135. (1.Кор 6, 12-20). Јев. Лк зч. 79. (15, 11-32).			
Н	28	15	Свети апостол Онисим; Преподобни Јевсевије Пустињак
П	29	16	Свети мученици Памфил, Порфирије и други

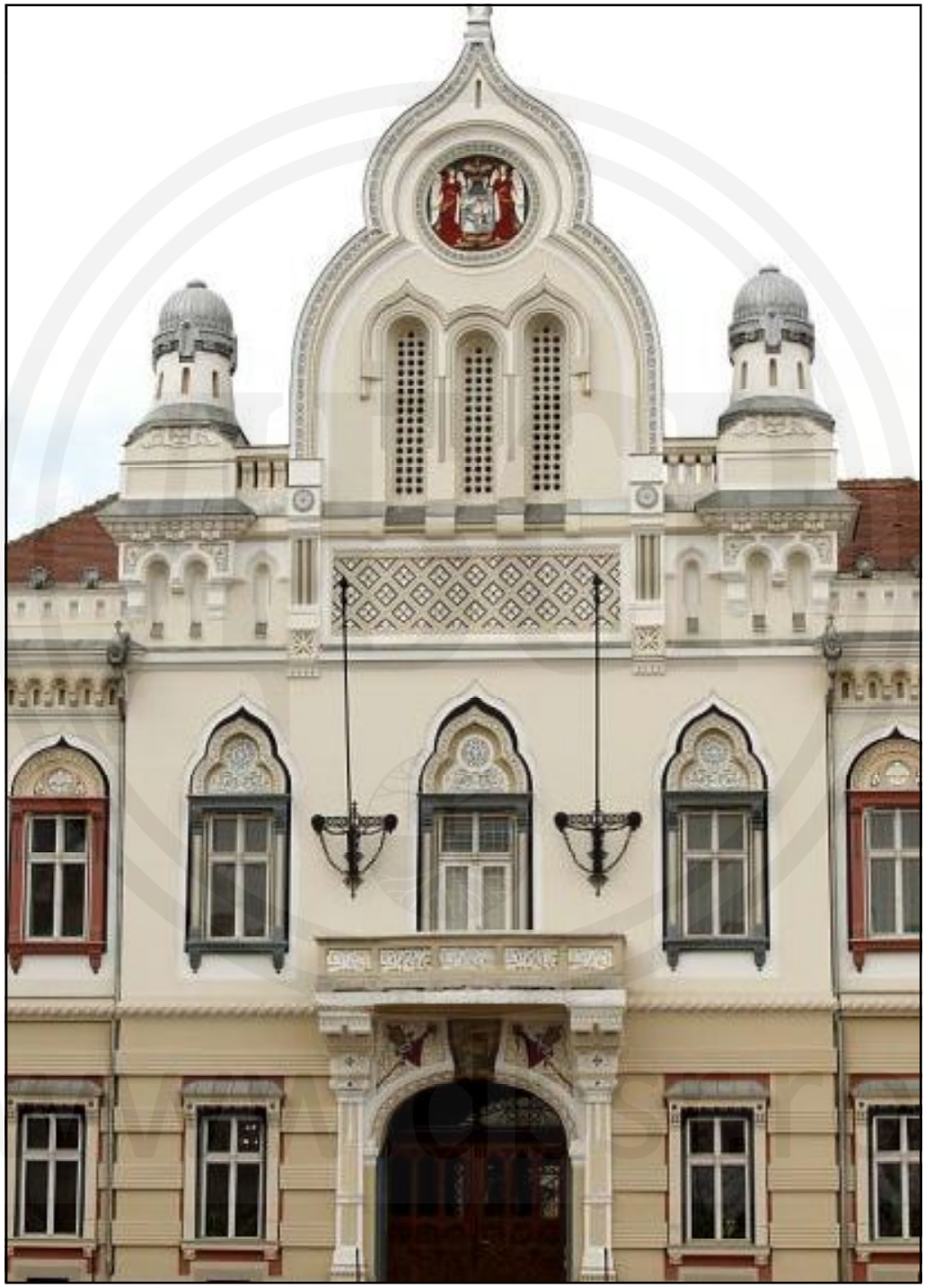

Владичански двор у Темишвару

дани	нови	стари	2016. **МАРТ** 31 дан
У	1	17	**Свети великомученик Теодор Тирон**
С	2	18	Св. Лав Римски; Св. Флавијан Цариградски
Ч	3	19	Свети апостоли Архип, Филимон и Апфија
П	4	20	Свети Лав Катански
С	5	21	Преподобни Тимотеј; Свети Евстатије – **Задушнице**
Недеља месопусна. Глас. 7. Јев. вас. 7. (Јн 20, 1-10). На Лит. ап. 140. (1.Кор 8, 8-9,2). Јев. Мт зч. 106. (25, 31-46).			
Н	6	22	Свети мученици у Евгенији (Месне покладе)
П	7	23	Св. свештеномученик Поликарп Смирнски
У	8	24	**Прво и друго обретење главе Светог Јована Крститеља**
С	9	25	Свети Тарасије Цариградски
Ч	10	26	Свети Порфирије, епископ Гаски
П	11	27	Преподобни Прокопије Декаполит; Преподобни Талалеј
С	12	28	Преподобни Василије Исповедник
Недеља сиропусна. Глас. 8. Јев. вас. 8. (Јн 20, 11-18). На Лит. ап. 112. (Рим 13, 11-14,4). Јев. Мт зч. 17. (6, 14-21).			
Н	13	29	Преподобни Јован Касијан (Беле покладе)
П	14	1	МАРТ – Преподобномученица Евдокија (Почетак поста)
У	15	2	Свети свештеномученик Теодот Киринејски
С	16	3	Свети мученици Евтропије, Клеоник и Василиск
Ч	17	4	Преподобни Герасим Јордански
П	18	5	Свети мученик Конон; Преподобни Марко Подвижник
С	19	6	Св. 42 муч. Аморејска; *Св. Теодор Комоїовински* – **Теодорова субота**
Недеља прва поста – Чиста – Православља. Глас. 1. Јев. вас. 9. (Јн 20, 19-31). На Лит. ап. 329. (Јев 11, 24-26; 11, 32-40; 12,1-2). Јев. Јн зч. 5. (1, 43-51).			
Н	20	7	Светих седам свештеномученика Херсонских
П	21	8	Свети Теофилакт Исповедник
У	22	9	**Св. 40 муч. Севастијских – Младенци**; *Св. 42 муч. Момишићка*
С	23	10	Свети мученик Кодрат Коринтски
Ч	24	11	Свети Софроније Јерусалимски
П	25	12	Преп. Симеон Нови Богослов; Св. Григорије Двојеслов
С	26	13	Пренос моштију светог Никифора Цариградског
Недеља друга поста – Пачиста. Глас. 2. Јев. вас. 10. (Јн 21, 1-14). На Лит. ап. 304. (Јев 1, 10-2,3) и 318. (7, 26-8,2). Јев. Мк зч. 7. (2, 1-12) и Јн зч.36. (10,9-16).			
Н	27	14	Преподобни Бенедикт Нурсијски
П	28	15	Свети мученик Агапије и други с њим
У	29	16	Свети апостол Аристовул; Свети мученик Савин
С	30	17	**Свети Алексије човек Божји**
Ч	31	18	Свети Кирил Јерусалимски

дани	нови	стари	2016. **АПРИЛ** 30 дана
П	1	19	Св. мученици Хризант, Дарија и други; *Преп. Симеон Дајбапски*
С	2	20	Преподобни Оци убијени у манастиру Светог Саве Освећеног
Недеља трећа поста – Крстопоклона. Глас. 3. Јев. вас. 11. (Јн 21,15-25). На Лит. ап. 311. (Јев 4, 14-5,6). Јев. Мк зч.37. (8, 34-9,1).			
Н	3	21	Преподобни Јаков Исповедник
П	4	22	Свети свештеномученик Василије Анкирски
У	5	23	Преподобномученик Никон и други
С	6	24	Преподобни Захарије (Претпразништво Благовести)
Ч	7	25	Благовести
П	8	26	**Сабор светог архангела Гаврила** (Оданије Благовести)
С	9	27	Преподобна Матрона Солунска
Недеља четврта поста – Средопосна. Глас. 4. Јев. вас. 1. (Мт 28, 16-20). На Лит. ап. 314. (Јев 6,13-20) и 229. (Еф 5,8-19). Јев. Мк зч.40. (9,17-31) и Мт зч.10. (4,25-5,12).			
Н	10	28	Преподобни Иларион Исповедник
П	11	29	Преподобни Марко Ареутски
У	12	30	Преподобни Јован Лествичник
С	13	31	Свештеномученик Ипатије Гангријски (**Прво бденије**)
Ч	14	1	АПРИЛ – Преподобна Марија Египћанска
П	15	2	Преподобни Тит Чудотворац (**Друго бденије**)
С	16	3	Преподобни Никита Исповедник
Недеља пета поста – Глувна. Глас. 5. Јев. вас. 2. (Мк 16, 1-8). На Лит. ап. 321. (Јев 9, 11-14) и 208. (Гал 3, 23-29). Јев. Мк зч.47. (10,32-45) и Лк зч. 33. (7,36-50).			
Н	17	4	Преподобни Јосиф Химнограф
П	18	5	Свети мученици Агатопод и Теодул
У	19	6	Свети Евтихије Цариградски
С	20	7	Преподобни Георгије Митиленски
Ч	21	8	Свети апостоли Иродион, Агаф, Руф и други
П	22	9	Свети мученик Евпсихије
С	23	10	Свети мученик Терентије – **Лазарева субота – Врбица**
Недеља шеста поста – Цветна. На јутрењу Јев. Мт зч. 83. (21, 1-11; 15-17). На Лит. ап. 247. (Фил 4, 4-9). Јев. Јн зч. 41. (12, 1-18).			
Н	24	11	Улазак Господа Исуса Христа у Јерусалим – Цвети
П	25	12	Преподобни Василије Исповедник
У	26	13	Свети свештеномученик Артемон Лаодикијски
С	27	14	Свети Мартин Исповедник
Ч	28	15	**Велики четвртак (Велико бденије)**
П	29	16	Велики петак
С	30	17	Велика субота

Српска гимназија “Доситеј Обрадовић” у Темишвару

дани	нови	стари	2016. **МАЈ** 31 дан
			Недеља светла. На Литургији ап. 1. (Дап 1, 1-8). Јев. Јн зч.1. (1, 1-17). На вечерњу, Јн зч. 65. (20, 19-25).
Н	1	18	Васкрсење Господа Исуса Христа – **Васкрс**
П	2	19	Васкрсни понедељак
У	3	20	Васкрсни уторак; *Св. Николај Жички*
С	4	21	Свештеномученик Јануарије
Ч	5	22	Преп. Теодор Сикеот; *Св. свештмуч. Платон Бањалучки*
П	6	23	Свети великомученик Георгије – Ђурђевдан – Источни петак
С	7	24	Св. Сава Стратилат; *Св. Сава Ердељски; Свештеномуч. Бранко*
			Недеља друга – Томина. Глас 1. На јутрењу, Јев. Мт зч. 116. (28. 16-20). На Литургији ап. 14. (Дап 5, 12-20). Јев. Јн зч. 65. (20,19-31).
Н	8	25	**Свети апостол и јеванђелист Марко – Марковдан**
П	9	26	Свештеномуч. Василије Амасијски (Побусани понедељак)
У	10	27	*Спаљивање моштију Светог Саве на Врачару*
С	11	28	Свети апостоли Јасон и Сосипатр
Ч	12	29	Свети Василије Острошки Чудотворац
П	13	30	Свети апостол Јаков Зеведејев
С	14	1	МАЈ – **Свети пророк Јеремија**
			Недеља трећа – Мироносица. Глас 2. На јутрењу Јев. Мк зч. 71. (16, 9-20). На Литургији ап. 16. (Дап 6, 1-7). Јев. Мк зч. 69. (15, 43-16,8).
Н	15	2	Свети Атанасије Велики; Свети Михаил
П	16	3	Свети мученици Тимотеј и Мавра
У	17	4	Света мученица Пелагија Тарсијска
С	18	5	Света великомученица Ирина
Ч	19	6	Праведни Јов; *Пренос моштију Светог Саве српског*
П	20	7	Појава часног Крста у Јерусалиму
С	21	8	**Свети апостол и јеванђелист Јован Богослов**
			Недеља четврта – Раслабљеног. Глас 3. На јутр. Јев. Лк зч. 112. (24,1-12). На Литургији ап. 23. (Дап 9,32-42). Јев. Јн зч. 14. (5,1-15).
Н	22	9	**Пренос моштију Светог оца Николаја**
П	23	10	Свети апостол Симон Зилот; Преподобна Исидора
У	24	11	Свети Кирило и Методије
С	25	12	Св. Епифаније; Св. Герман Цариградски; *Св. Никодим Српски* (Преполовљење)
Ч	26	13	Света мученица Гликерија
П	27	14	Свети мученик Исидор; Свети мученик Максим
С	28	15	Преподобни Пахомије Велики; Св. Ахилије
			Недеља пета – Самарјанке. Глас 4. На Јутр. Јев. Јн зч. 63. (20, 1-10). На Литургији ап. 28. (Дап 11,19-26 и 29-30). Јев. Јн зч. 12. (4,5-42).
Н	29	16	Преподобни Теодор; *Свештеномуч. Теодор Вршачки; Св. Муч. Вукашин*
П	30	17	Свети апостол Андроник и Света Јунија
У	31	18	Свети мученик Теодор Анкирски

дани	нови	стари	2016. **ЈУН** 30 дана
С	1	19	Свештеномученик Патрикије (Оданије Преполовљења)
Ч	2	20	Свети мученик Талалеј; *Преподобни Стефан Пиперски*
П	3	21	Свети цар Константин и царица Јелена; *Преподобна Јелена Дечанска*
С	4	22	*Свети мученик Јован Владимир, кнез српски*
Недеља шеста – Слепог. Глас 5. На јутр. Јев. вас. Јн зч. 64. (20,11-18). На Лит. ап. 38. (Дап 16, 16-34). Јев. Јн зч. 34. (9,1-38).			
Н	5	23	Преподобни Михаило Исповедник
П	6	24	Преподобни Симеон Дивногорац
У	7	25	**Треће обретење главе Св. Јована Крститеља**
С	8	26	Свети апостоли Карп и Алфеј (Оданије Васкрса)
Ч	9	27	Вазнесење Господње – Спасовдан
П	10	28	Преп. Никита Исповедник; *Пећка икона Пресвете Богородице*
С	11	29	Преподобномученица Теодосија Тирска
Недеља седма – Светих Отаца I Вас. сабора. Глас 6. На јутр. Јев. Јн зч. 66. (21,1-14). На Лит. ап. 44. (Дап 20, 16-18;28-36). Јев. Јн зч. 56. (17,1-13).			
Н	12	30	Преподобни Исакије Далматски
П	13	31	Свети апостол Јерма; Свети мученик Ермије
У	14	1	ЈУН – Св. муч. Јустин Философ; *Преп. Јустин Ћелијски*
С	15	2	Св. Никофор; *Свештеномученик Еразмо Охридски*
Ч	16	3	Свети мученик Лукилијан и други с њим
П	17	4	Св. мир. Марта и Марија; *Св. Јоаникије Црногј.; Свешмуч. Ђорђе (Бојић)*; Одан. Вазнесења
С	18	5	Свештеномуч. Доротеј; *Преп. Петар Коришки* – **Задушнице**
Недеља Педесетнице. На јутр. Јев. Јн зч. 65. (20, 19-23). На Лит. ап. 3. (Дап 2, 1-11). Јев. Јн зч. 27. (7, 37-52;8, 12).			
Н	19	6	Силазак Светог Духа на апостоле – Духови – Тројице
П	20	7	Духовски понедељак
У	21	8	Духовски уторак
С	22	9	Свети Кирило Александријски
Ч	23	10	Свети свештеномученик Тимотеј Бруски
П	24	11	**Свети апостоли Вартоломеј и Варнава**
С	25	12	Преп. Онуфрије Велики; Преп. Петар Атонски (Оданије Педесетнице)
Недеља 1. по Духовима – Свих Светих. Глас 8. Јев. вас. 1. (Мт 28, 16-20). На Лит. ап. 330. (Јев 11, 33-12,2). Јев. Мт зч. 38. (10, 32-33;37-38;19, 27-30).			
Н	26	13	Св. муч. Акилина; Св. Трифилије Левкусијски (Петровске покладе)
П	27	14	**Св. пророк Јелисеј**; Св. Методије Цариградски (Почетак поста)
У	28	15	**Св. пророк Амос**; Свети муч. Кнез Лазар и Св. српски мученици – Видовдан
С	29	16	Свети Тихон Аматунтски Чудотворац
Ч	30	17	Свети мученици Мануил, Савел и Исмаил

Споменик Србима у Варјашу депортованим у Бараган

Дани	Нови	Стари	2016. **ЈУЛ** 31 дан
П	1	18	Свети мученици Леонтије, Ипатије и Теодул
С	2	19	Св. апостол Јуда; Преп. Пајсије Велики; Св. Јован Шангајски
Недеља 2. по Духовима – Глас 1. Јев. вас. 2. (Мк 16, 1-8). На Лит. ап. 81. (Рим 2, 10-16). Јев. Мт зч. 9. (4, 18-23).			
Н	3	20	Свештеномученик Методије; *Преподобни Наум Охридски*
П	4	21	Св. мученик Јулијан Тарсијски; *Преп. Анастасија Српска*
У	5	22	Свештеномученик Јевсевије
С	6	23	Св. мученица Агрипина; Владимирска икона Мајке Божје
Ч	7	24	Рођење Светог Јована Претече – Ивањдан
П	8	25	Преподобномученица Февронија
С	9	26	Преподобни Давид Солунски
Недеља 3. по Духовима. Глас 2. Јев. вас. 3. (Мк 16, 9-20). На Лит. ап. 88. (Рим 5, 1-10). Јев. Мт зч. 18. (6, 22-33).			
Н	10	27	Преподобни Сампсон Странопримац
П	11	28	Пренос мошт. Св. бесреб. Кира и Јована; *Св. муч. Добробосански и Милешевски*
У	12	29	Свети апостоли Петар и Павле – Петровдан
С	13	30	Сабор Светих дванаест апостола – Павловдан
Ч	14	1	ЈУЛ – **Свети мученици и бесребреници Козма и Дамјан**
П	15	2	Полагање ризе Пресвете Богородице
С	16	3	Свети мученик Јакинт; Преподобни Анатолије
Недеља 4. по Духовима. Глас 3. Јев. вас. 4. (Лк 24, 1-12). На Лит. ап. 93. (Рим 6, 18-23). Јев. Мт зч. 25. (8, 5-13).			
Н	17	4	Св. Андреј Критски; *Св. свештеномученик Сава Горњокарловачки*
П	18	5	Преподобни Атанасије Атонски; Свети Сергије Радоњешки
У	19	6	Преподобни Сисоје Велики
С	20	7	Преподобни Тома Малеин; Света мученица Недеља
Ч	21	8	**Свети великомученик Прокопије**
П	22	9	Свештеномуч. Панкратије; Св. Теодор; *Св. муч. Гламочки и Куленвакуфски*
С	23	10	Светих 45 мученика из Никопоља; Преп. Антоније Печерски
Недеља 5. по Духовима. Глас 4. Јев. вас. 5. (Лк 24, 12-35). На Лит. ап. 103. (Рим 10, 1-10). Јев. Мт зч. 28. (8, 28-9,1).			
Н	24	11	Света великомученица Ефимија; Блажена Олга
П	25	12	Св. муч. Прокло и Иларије; *Икона Пресвете Богородице Тројеручице*
У	26	13	**Сабор Светог архангела Гаврила**
С	27	14	Свети апостол Акила; Преподобни Никодим
Ч	28	15	**Свети мученици Кирик и Јулита**; Свети Владимир Руски
П	29	16	Свештеномученик Атиноген; Света мученица Јулија
С	30	17	**Света великомученица Марина – Огњена Марија**
Недеља 6. по Духовима – Светих отаца првих шест Васељенских сабора. Глас 5. Јев. вас. 6. (Лк 24, 36-53). На Лит. ап. 110. (Рим 12, 6-14) и 334. (Јев 13, 7-16). Јев. Мт зч. 29. (9, 1-8) и Јн зч. 56. (17, 1-13).			
Н	31	18	Свети мученик Емилијан; Свети мученик Јакинт

Дани	Нови	Стари	2016. **АВГУСТ** 31 дан
П	1	19	Преп. Макрина; *Св. Стефан, Деспот српски и Преп. Евгенија (Лазаревић)*
У	2	20	Свети пророк Илија – Илиндан; Свети Илија Грузијски
С	3	21	Свети пророк Језекиљ
Ч	4	22	**Света Марија Магдалина – Блага Марија**
П	5	23	Свети мученици Трофим, Теофил и други
С	6	24	Св. вмуч. Христина; *Св. муч. требиловачки и доњохерцеговачки*
			Недеља 7. по Духовима. Глас 6. Јев. вас. 7. (Јн 20, 1-10). На Лит. ап. 116. (Рим 15, 1-7). Јев. Мт зч. 33. (9, 27-35).
Н	7	25	Успеније Свете Ане
П	8	26	**Преподобномуч. Параскева – Петка**; *Св. Сава Трећи, Архиепископ Српски*
У	9	27	**Св. великомученик Пантелејмон**; *Св. Климент Охридски*
С	10	28	Св. апостоли и ђакони Никанор, Прохор, Тимон и Пармен
Ч	11	29	Свети мученик Калиник; Света мученица Серафима
П	12	30	*Преподобна мати Анђелина Српска*
С	13	31	Св. мученик Евдоким; Св. мученица Јулита (Госпојинске покладе)
			Недеља 8. по Духовима. Глас 7. Јев. вас. 8. (Јн 20, 11-18). На Лит. ап. 124. (1.Кор 1. 10-18); 125 (1. Кор 1, 18-24) и 330. (Јев 11,33-40). Јев. Мт зч. 58. (14, 14-22); Јн зч. 60 (19, 6-11,13-20,25-28,30-35) и Мт зч. 38. (10, 32-42).
Н	14	1	АВГУСТ – Изношење Часног Крста – **Св. муч. Макавеји** (Поч. поста)
П	15	2	Пренос моштију првомученика и архиђакона Стефана
У	16	3	Преподобни Исакије, Далмат и Фауст
С	17	4	Светих седам мученика у Ефесу
Ч	18	5	Свети мученик Евсигније (Претпразништво Преображења)
П	19	6	Преображење Господње
С	20	7	Преподобномученик Дометије; Преподобни Ор
			Недеља 9. по Духовима. Глас 8. Јев. вас. 9. (Јн 20, 19-31). На Лит. ап. 128. (1.Кор 3, 9-17). Јев. Мт зч. 59. (14, 22-34).
Н	21	8	Свети Емилијан Исповедник; *Преподобни Зосим Тумански*
П	22	9	Свети апостол Матија; Свети мученик Антоније
У	23	10	Свети мученик и архиђакон Лаврентије
С	24	11	Свети мученик и архиђакон Евпло
Ч	25	12	Свети мученици Фотије, Аникита и други с њима
П	26	13	Свети мученик Иполит (Оданије Преображења)
С	27	14	Свети пророк Михеј (Претпразништво Успенија)
			Недеља 10. по Духовима. Глас 1. Јев. Лк 4. (1, 39-49;56). На Лит. ап. 131. (1.Кор 4, 9-16) и 240. (Фил гл. 2, 5-11). Јев. Мт зч. 72. (17, 14-23) и Лк зч. 54. (10,38-42:11,27-28).
Н	28	15	Успеније Пресвете Богородице – Велика Госпојина
П	29	16	Нерукот. Образ Г.И.Христа; *Св. Јевстатије II, Арх. Срп; Преп. Роман; Преп. Рафаило Банатски*
У	30	17	Свети мученик Патрокло; Свети мученик Мирон
С	31	18	Свети мученик Флор; *Преподобни Јован Рилски*

Српска кућа у Темишвару: Централно седиште Савеза Срба и српских институција у Румунији

www.dbsr.ro

Дани	Нови	Стари	2016. СЕПТЕМБАР 30 дана
Ч	1	19	Свети мученик Андреј Стратилат
П	2	20	Св. пророк Самуило; Свештеномуч. Филип Ираклијски
С	3	21	Св. ап. Тадеј; Св. мученица Васа са децом; *Свештмуч. Рафаило Шишатовачки*
Недеља 11. по Духовима. Глас 2. Јев. вас. 11. (Јн 21, 15-25). На Лит. ап. 141. (1.Кор 9, 2-12). Јев. Мт зч. 77. (18, 23-35).			
Н	4	22	**Свети мученик Агатоник;** *Свештеномученик Горазд Чешки*
П	5	23	Свештеномуч. Иринеј; Св. мученик Луп (Оданије Успенија)
У	6	24	Свештеномученик Евтихије; Света мученица Сира
С	7	25	Пренос моштију св. ап. Вартоломеја; Свети апостол Тит
Ч	8	26	**Свети мученици Адријан и Наталија**
П	9	27	Преподобни Пимен Велики
С	10	28	Преподобни Мојсеј Мурин; Преподобни Сава Псковски
Недеља 12. по Духовима. Глас 3. Јев. вас. 1. (Мт 28, 16-20). На Лит. ап. 158. (1.Кор 15, 1-11), Дап 33. (13, 25-32) и 334. (Јев 13,7-16) Јев. Мт зч. 79. (19, 16-26), Мк зч. 24. (6,14-30) и Мт зч 11. (5,14-19).			
Н	11	29	Усековање главе Светог Јована Крститеља; *Сабор срп. светитеља*
П	12	30	**Пренос моштију Св. Александра Невског;** *Св. Кирило, Никон и Макарије*
У	13	31	Полагање појаса Пресвете Богородице; *Св. муч. Јасеновачки*
С	14	1	СЕП. – **Преп. Симеон Столпник; Црквена Нова година**
Ч	15	2	Свети мученик Мамант; Свети Јован Посник
П	16	3	Свештеномученик Антим; *Св. Јоаникије, Први патријарх српски*
С	17	4	Свештеномуч. Вавила; Пророк Мојсеј Боговидац; *Св. Петар Добробосански*
Недеља 13. по Духовима. Глас 4. Јев. вас. 2. (Мк 16, 1-8). На Лит. ап. 166. (1.Кор 16, 13-24). Јев. Мт зч. 87. (21, 33-42).			
Н	18	5	Свети пророк Захарија и праведна Јелисавета
П	19	6	Чудо светог архангела Михаила; Свети мученик Евдоксије
У	20	7	Свети мученик Созонт (Претпраз. Рождества Пресвете Богородице)
С	21	8	Рођење Пресвете Богородице – Мала Госпојина
Ч	22	9	**Свети праведни Јоаким и Ана**
П	23	10	Свете мученице Минодора, Митродора и Нимфодора
С	24	11	Преподобна Теодора; Преподобни Сергије и Герман
Недеља 14. по Дух – Пред Воздвиж. – Глас 5. Јев. вас. 3. (Мк 16, 9-20). На Лит. ап. 215. (Гал. 6,11-18) и 170. (2.Кор 1,21-24; 2,1-4). Јн зч. 9. (3, 13-17). и Јев. Мт зч. 89. (22, 1-14).			
Н	25	12	Свештеномученик Автоном (Оданије Рож. Пресвете Богородице)
П	26	13	Свештеномученик Корнилије (Претпразништво Воздвижења)
У	27	14	Воздвижење Часног Крста – Крстовдан
С	28	15	Св. великомученик Никита; *Св. Јосиф Темишварски*
Ч	29	16	Преподобни Доротеј; Св. Кипријан; Св. великомуч. Јефимија
П	30	17	**Свете мученице Вера, Нада и Љубав и мајка им Софија**

Дани	Нови	Стари	2016. **ОКТОБАР** 31 дан
С	1	18	Свети Евменије Гортински; Света мученица Ариадна
Недеља 15. по Духовима – По Воздвижењу. Глас 6. Јев. вас. 4. (Лк 24,1-12) На Лит. ап. 203. (Гал. 2,16-20) и 176. (2.Кор 4,6-15). Јев. Мк зч.37.(8,34-9,1) и Мт зч.92.(22,35-46).			
Н	2	19	Свети мученици Трофим, Саватије и Доримедонт
П	3	20	**Свети великомученик Јевстатије**
У	4	21	Свети апостол Кодрат (Оданије Воздвижења)
С	5	22	Свети свештномученик Фока; Свети пророк Јона
Ч	6	23	**Зачеће Светог Јована Претече и Крститеља**
П	7	24	Св. првомуч. Текла; *Преп. Симон; Св. краљ Владислав и Преп. Давид српски*
С	8	25	Преп. Ефросинија; Св. Сергије Радоњешки – **Задушнице**
Недеља 16. по Духовима. Глас 7. Јев. вас. 5. (Лк 24,12-35). На Лит. ап. 181. (2.Кор 6, 1-10). Јев. Мт зч. 105. (25,14-30).			
Н	9	26	**Свети апостол и јеванђелист Јован Богослов**
П	10	27	Свети мученик Калистрат
У	11	28	Преподобни Харитон Исповедник
С	12	29	**Преподобни Киријак Отшелник – Михољдан**
Ч	13	30	Свети свештномученик Григорије; Св. Михаил Кијевски
П	14	1	ОКТОБАР – **Покров Пресвете Богородице**
С	15	2	Свети свештномученик Кипријан; Преподобни Андреј
Недеља 17. по Духовима. Глас 8. Јев. вас. 6. (Лк 24, 36-53). На Лит. ап. 182. (2.Кор 6, 16-7,1). Јев. Мт зч. 62. (15,21-28).			
Н	16	3	Свети свештномученик Дионисије Ареопагит
П	17	4	*Свети Стефан и Јелена (Штиљановић)*
У	18	5	Св. мученица Харитина; Св. свештномученик Дионисије
С	19	6	**Свети апостол Тома – Томиндан**
Ч	20	7	**Свети мученици Сергије и Вакхо – Срђевдан**
П	21	8	Преподобна Пелагија и Преподобна Таиса
С	22	9	Свети апостол Јаков; *Свети Стефан Српски (Слепи)*
Недеља 18. по Духовима – Св. Отаца VII вас. сабора. Глас 1. Јев. вас.7. (Јн 20, 1-10) На Лит. ап. 188. (2.Кор 9, 6-11) и 334. (Јев 13,7-16). Јев. Лк зч.17. (5,1-11) и Јн зч. 56. (17, 1-3).			
Н	23	10	Свети мученици Евлампије и Евлампија
П	24	11	Свети апостол Филип, ђакон; Свети Теофан Начертани
У	25	12	Свети мученици Тарах, Пров и Андроник
С	26	13	Свети мученик Карп; *Света мученица Злата Меглинска*
Ч	27	14	Преподобна мати Параскева – Света Петка
П	28	15	Свештномученик Лукијан; Преподобни Јевтимије
С	29	16	Свети мученик Лонгин Сотник
Недеља 19. по Духовима. Глас 2. Јев. вас. 8. (Јн 20, 11-18). На Лит. ап. 194. (2.Кор 11, 31-12,9). Јев. Лк зч. 26. (6, 31-36).			
Н	30	17	Свети пророк Осија; Преподобномученик Андреј Критски
П	31	18	**Свети апостол и јеванђелист Лука**; Св. Петар Цетињски

Српска православна црква у Улбечу

дани	нови	стари	2016. НОВЕМБАР 30 дана
У	1	19	Св. пророк Јоил; *Преп. Прохор Пчињски; Преп. Јован Рилски*
С	2	20	Свети великомученик Артемије
Ч	3	21	Преп. Иларион; *Св. Иларион Меленски; Св. Висарион Исповедник*
П	4	22	Свети равноапостолни Аверкије Јерапољски
С	5	23	**Св. ап. Јаков, први епископ Јерусалимски – Задушнице**
Недеља 20. по Духовима. Глас 3. Јев. вас. 9. (Јн 20,19-31). На Лит. ап. 200. (Гал 1, 11-19). Јев. Лк зч. 30. (7, 11-16).			
Н	6	24	Свети великомученик Арета
П	7	25	Свети мученици Маркијан и Мартирије
У	8	26	Свети великомученик Димитрије – Митровдан
С	9	27	Свети мученик Нестор
Ч	10	28	Св. мученик Терентије; *Св. Арсеније Сремац, Архиепископ српски*
П	11	29	**Свети Аврамије Затворник**; Преподобномученица Анастасија Римљанка
С	12	30	*Св. краљ Милутин; Преп. Теоктист и Јелена; Св. Варнава хвостански Исповедник*
Недеља 21. по Духовима. Глас 4. Јев. вас. 10. (Јн 21,1-14). На Лит. ап. 203. (Гал 2, 16-20). Јев. Лк зч. 35. (8,5-15).			
Н	13	31	Свети апостоли Стахије, Амплије, Урван и други
П	14	1	НОВЕМБАР – **Свети Козма и Дамјан – Врачеви**
У	15	2	Свети мученици Акиндин, Пигасије и други с њима
С	16	3	**Обновљење храма Светог великомученика Георгија – Ђурђиц**
Ч	17	4	Преп. Јоаникије Велики; Свештеномученик Никандар
П	18	5	Преподобномученици Галактион и Епистима
С	19	6	Свети Павле Исповедник; Преподобни Варлаам Хутински
Недеља 22. по Духовима. Глас 5. Јев. вас. 11. (Јн 21, 15-25). На Лит. ап. 215. (Гал 6, 11-18). Јев. Лк зч. 83. (16,19-31).			
Н	20	7	Света 33 мученика у Мелитини; Преподобни Лазар
П	21	8	Сабор светог Архангела Михаила – Аранђеловдан
У	22	9	Св. муч. Онисифор и Порфирије; Св. Нектарије Егински
С	23	10	Свети апостоли Олимп, Ераст, Родион и други с њима
Ч	24	11	**Свети мученик Мина**; *Свети краљ Стефан Дечански*
П	25	12	**Свети Јован Милостиви**; Преподобни Нил Синајски
С	26	13	**Свети Јован Златоусти**
Недеља 23. по Духовима. Глас 6. Јев. вас. 1. (Мт 28, 16-20). На Лит. ап. 220. (Еф 2, 4-10). Јев. Лк зч. 38. (8,26-39).			
Н	27	14	**Свети апостол Филип** (Божићне покладе)
П	28	15	Свети мученици Гурије, Самон и Авив (Почетак поста)
У	29	16	**Свети апостол и јеванђелист Матеј**
С	30	17	Св. Григорије Чудотворац; Св. Максим, Патр. цариградски; *Преп. Севастијан Цексонски*

дани	нови	стари	2016. ДЕЦЕМБАР 31 дан
Ч	1	18	Св. мученик Платон, Св. мученици Роман и Варул Отрок
П	2	19	Свети пророк Авдија; Св. муч. Варлаам; Преподобни Јоасаф
С	3	20	Преп. Григорије Декаполит (Претпразништво Ваведења)
Недеља 24. по Духовима. Глас 7. Јев. Лк 4. (1,39-49;56). На Лит. ап. 221. (Еф 2,14-22) и 320. (Јев 9, 1-7). Јев. Лк зч. 39. (8,41-56) и Лк 54. (10,38-42; 11, 27-28).			
Н	4	21	Ваведење Пресвете Богородице
П	5	22	Св. апостоли Филимон, Архип и Апфија; Св. муч. Кикилија
У	6	23	Св. Амфилохије Иконијски; Св. Григорије; Св. Александар Невски
С	7	24	**Света великомученица Екатерина**
Ч	8	25	**Свети свештеномученик Климент** (Оданије Ваведења)
П	9	26	**Преподобни Алимпије Столпник**
С	10	27	Свети мученик Јаков Персијанац; Свети Јаков Ростовски
Недеља 25. по Духовима. Глас 8. Јев. вас. 3. (Мк 16, 9-20). На Лит. ап. 224. (Еф 4,1-6). Јев. Лк зч. 53. (10,25-37).			
Н	11	28	Преподобномученик Стефан; *Свети мученик Христо*
П	12	29	Св. муч. Парамон и Филумен; *Св. Мардарије, еп. америчко-канадски*
У	13	30	**Свети апостол Андреј Првозвани**
С	14	1	ДЕЦЕМБАР – Св. пророк Наум; Св. Филарет Милостиви
Ч	15	2	Св. пророк Авакум; *Св. цар Урош; Преп. Јоаникије Девички*
П	16	3	Свети пророк Софоније; Преподобни Јован Ћутљиви
С	17	4	**Св. великомученица Варвара**; Преп. Јован Дамаскин
Недеља 26. по Духовима. Глас 1. Јев. вас. 4. (Лк 24, 1-12). На Лит. ап. 229. (Еф 5, 8-19). Јев. Лк зч. 66. (12, 16-21).			
Н	18	5	**Преп. Сава Освећени**; *Св. Нектарије Битољски* (**Детињци**)
П	19	6	Св. Николај, Архиепископ Мирликијски Чудотворац – Никољдан
У	20	7	Свети Амвросије; *Преподобни Григорије Горњачки*
С	21	8	Преп. Патапије; Св. апостоли Состен, Аполос и други
Ч	22	9	Зачеће Свете Ане
П	23	10	Св. мученици Мина и други с њим; *Св. Јован, Деспот Српски*
С	24	11	Преподобни Данило Столпник
Недеља 27. по Духовима – Праотаца. Глас 2. Јев. вас. 5. (Лк 24, 12-35). На Лит. ап. 257. (Кол 3, 4-11). Јев. Лк зч. 76. (14,16-24).			
Н	25	12	**Преп. Спиридон Чудотворац, еп. Тримитунски (Материце)**
П	26	13	Свети мученик Евстратије; *Свети Гаврило, патријарх српски*
У	27	14	Св. мученици Тирс, Левкије, Филимон, Аполоније и други
С	28	15	Св. свештеномученик Елевтерије; Преподобни Павле
Ч	29	16	Свети пророк Агеј; Света Теофанија царица
П	30	17	Св. пророк Данило; *Св. преподобни муч. ђакон Авакум и игуман Пајсије*
С	31	18	Свети мученик Севастијан; Свети Модест и други

У Алеји великана у Темишвару

У Српској саборној цркви у Араду (Текелијина црква)

ХОДОЧАШЋЕ СВЕТОМЕ САВИ

3.

Брате, који си измирио браћу,
сине, који си подигао оца,
оче, чији пепео синови расуше!

Донео си нам семе вина, семе жита,
ал нема ко у земљу да га баци!
Написао си, ал нема ко да чита,
знак у коме се сабирају сви знаци!

Камен темељац дао си нам у шаке,
ал не дигосмо бедем насупрот сили!
На Твом смо гробу оставили штаке,
ал не стигосмо куд смо наумили!

Паљени опет и гоњени хајкама брзим,
тражимо заклон под настрешницом Твојом!
Не допусти да с гроба Твог отпузимо
на коленима, везаним кожом и чојом!

Ако Ти нећеш, ко ће нас повести,
закопане с ровцима и кромпирима,
путниче који си босим ногама доспео
тамо докле се не допире ни крилима?

Љубомир СИМОВИЋ

www.dbsr.ro

Времеплов, месеци, година

Јануар 2015.

БОЖИЋ У САБОРНОЈ ЦРКВИ

Као и сваке године, традиција паљења Бадњака је била испоштована у скоро свим српским православним храмовима у Румунији. Највише света је и овог пута било у порти Саборне цркве у Темишвару, где је у присуству викара Маринка Маркова и других свештеника било запаљена обредна храстовина, која симболише светлост, препород, благостање и, у хришћанском веровању, радост Христовог рођења.

Овом су догађају присуствовали челници Савеза Срба у Румунији, генерални конзул Републике Србије у Темишвару Лазар Манојловић, играчи кошаркашког клуба Тимба Темишвар и менаџер женског кошаркашког клуба Тимес, Младен Галовић. Такође, били су присутни и многи новинари, фото-репортери и снимаљи, који су пренели вест

о паљењу Бадњака и божићним обичајима банатсих Срба.

У наставку су ученици припремног и четвртог разреда, уз помоћ учитељица Славене Пејанов и Вере Жупунски извели кратку представу о Христовом рођењу. Они су, уз полазнике Забавишта бр. 14, коринђали и одрецитовали неколико песама, а хор Српске Саборне цркве, под руководством професора Јоце Бугарског, помогао им је да употпуне сценету. Водитељи дечјег програма били су Александра Петров и Марко Марков, а на крају је Божић Бата свим малишанима уручио поклон-пакетиће. **Г.М.**

КОРИНЂАШИ У САВЕЗУ

Када је пало Бадње вече кренуло се по Темишвару са коринђањем, а ми смо у седишту Савеза Срба у Румунији затекли веселе коледаре КУД-а „Свети Ђорђе“, АКУД-а „Младост“ и Хора Српске саборне цркве у Темишвару.

Њих су дочекали домаћини на челу са Огњаном Крстићем, председником ССР, послаником Славомиром Гвозденовићем,

потпредседником Живицом Милојковим и секретаром Златиборком Марков. Уз посну трпезу и празнично расположење дочекан је још један празник над празницима. **Љ.П.С.**

КОРИНЂАЊА У БЕЧКЕРЕКУ

Како сазнајемо од месног пароха, Милана Миоковића, на Бадњи дан је у Малом Бечкереку служено вечерње са литијом и освећени су букети Бадњака, које су касније верници понели својим кућама.

У цркви је приређен програм пригодних рецитација и коринђања, а у порти цркве запаљен је Бадњак.

За све присутне приређено је послужење уз вино, ракију и чај, док су деца добила пакетиће.

Била је ово прилика да Србе из Бечкерека посете и драги гости, тако да су на Бадњи дан у цркви били присутни и представници

општине, школе и свих јавних институција из места, пријатељи Румуни, али и председник Савеза Украјинаца, Јура Хлеба. Као и у другим местима, после обреда у цркви деца су коринђала по Бечкереку и вече свечано завршила у својим домовима. **Љ.П.С.**

БАДЊИ ДАН У ФЕЊУ

На Бадњи дан у Фењу је вечерње служио месни парох Ђорђе Андрејић.

Као и у осталим нашим храмовима, деца су коринђала и добила божићне поклон-пакетиће. Са децом је коледа и пригодне песме припремила учитељица Славица Чизмаш.

Затим је по традицији запаљен Бадњак и како сазнајемо од Мирослава Лолића, мештани су се после окупили у седишту МО ССР да се провеселе уз добру чашицу и српску музику. **Љ.П.С.**

...”ДОБРО ВЕЧЕ, ДОБРИ ГАЗДО/ ЈА САМ ДОШ’О ДА ВАМ ЈАВИМ“...

“До-бро ве-че, до-бри газ-до/ Ја сам до-шо да вам ја-вим“ ... чује се улицама Белобрешке још од поподневних часова. Бадње је вече. Деца раздрагана, па и старији, младићи, девојке, сви који су младог духа, из куће у кућу, проносе радосну вест. Обилазе родбину, комшије, пријатеље... Они отрешенији обиђу цело село. Најмлађе воде или носе родитељи, баке, деде...

Нешто раније, у порти, пред верницима и бадњаком, јереј Сава Станковић читао је: ...“благослови домове наше својим божанским благословом и очисти све нас који се клањамо Твоме рођењу, помози Твојој светој цркви да крстом све уједини“...

„Кад сам био мали и ја сам воло да идем преко села. Доб‘јемо неки ора‘, је л‘, неки колач, је л‘, дулечницу хе, хе... Старији чашу вина и тако... Шта ћеш, онда(к) је била сиротиња, нема. Сад је друкше време, је л‘, деца доб‘ју слаткише, зараду и неки лој“... - упоређује времена Жива Милосављевић - Ђића трљајући своје чворновате руке које су претуриле осамдесетак мразева као што је овај. Враћа се из цркве. Не

пропушта ниједно богослужење. Још увек. „Запалили смо бадњак, је л‘, попио сам мало вруће ракије, шта ћеш, тај је дан, хе, хе. Идем кући, идем кући”...

А бадњак је паљен у свим нашим местима. У Златици, иако веома хладно, а број присутних верника не велики, све је било присно. Топло и молитвено било је и у Соколовцу, сазнајемо од Радована Стефановића. „Бадњак смо донели из Базјаша. Са младићима сам у Базјаш ишао и ја и председник црквеног одбора Десимир Радовановић“ - каже протонамесник Перица Живановић.

Ређали су се целе вечери стихови, који од којих боље научени и лепше казивани, долазили су и одлазили младићи и девојке. Смрзнутих, румених образа, али насмејани, ведри...

Излазим да испратим и последње коринђаше. Из кафане, једне од три, чује се хармоника. По мелодији и ритму, рекао бих да су у овоме умешали прсте и Горан Стефановић и Мара Горун. Снег већ завејава сокак, прети да покрије трагове наше, мање и веће, смотуљак сламе који је некоме испао на асфалт... Мраз све јаче стеже, лепи се рука за браву. Из комшилука, из једног ајнфора, још увек допиру гласови: ...”Ро-ди-о се И-сус Хрис-тос/ У шта-ли-ци, у ја-сли-ци”...

Предраг Деспотовић

БОЖИЋНИ КОНЦЕРТ

У Српској саборној цркви у Темишвару, на дан када православни верници славе Рођење Исуса Христа, 7. јануара, с почетком у 19.00 часова, био је одржан свечани Божићни концерт.

Као и ранијих година и ове је године наша богомоља била испуњена до последњег места, а кад су се светла угасила, Весна Степанов Рошка и Предраг Остојин, водитељи програма, поздравили су све присутне, свештенике, званичнике и остале госте, пожелевши им срећне празнике и укратко приказавши наступајуће хорове.

Под диригентском палицом Веселине Неделони, први је наступио Хор православне Српске цркве Светог Георгија из Темишвара-Фабрике, који је извео „Рождество Твоје“ -Тропар Рождества Христова, „Везак је везла“, „О, да, дивне вести“, „Анђели певају“ и „Кад се време напуни“. Солисти Гордана Рудњанин и Лазар Аћимов.

Следећи се публици представио Хор *Teofora Dacica Timisiensis*, Православне румунске парохије Темишвара-Дачија који је под управом диригента јереја Флорина Јонуца Филипа извео композиције Сабина Драгоја, Николаја Белеана, Јосифа Фица, Флорина Филипа, Јоана Брије, Димитрија Ђорђескуа-Киријака, Радуа Антофија, Тимотеја Поповића и Паула Константинескуа.

Најлепши тренутак концерта био је наступ деце, односно Вокалне групе српских ученика - коледара под управом професора Јоце Бугарског. Они су отпевали „Коледо“, „Ој, бадњаче“, „Божић Бата” и „Сви народи”. Треба рећи да су деца одушевила публику, а за свој

наступ поред заслужених аплауза, били су награђени и пакетићима, које је обезбедила Српска православна Епархија темишварска.

Последњи је наступио, као домаћин и као организатор концерта, Хор православне Српске Саборне цркве у Темишвару под диригентском палицом професора Јоце Бугарског са солистом Предрагом Остојином. Они су извели следеће композиције: Стеван Стојановић Мокрањац – "Рождество Твоје" (Тропар Рождества Христова); Исидор Бајић / Тамара Петијевић – "Дјева днес" (Кондак Рождества Христова); Сергеј Рахмањинов – "Богородице Дјево"; Апостол Николејев - Струмски – "Велико славословље"; Марина Адамов-Стојадиновић – "Божић иде уз улицу"; Nicolae Lungu – "La Vitleem colo-n jos"; Микола Леонтович – "Шчедрик".

Пред сам крај концерта приређен је свечани тренутак уручивања Захвалнице господину Илији Нађу, јединoм професионалном певачу, члану хора православне Српске Саборне цркве, за несебичну љубав коју је показао према Цркви Божјој и за очување националног идентитета.

Препуна црква је са посебним одушевљењем испратила овај догађај, а у закључку је високопречасни отац Маринко Марков, архијерејски заменик, пренео поздрав и благослов нашег архијереја, Његовог Преосвештенства владике Лукијана и позвао да се присутнима обрати протојереј-ставрофор Јоан Буде, старешина Православне румунске парохије Темишвара-Дачија, који је поздравио све присутне, пожелевши им срећне празнике. **Г.Г.П.**

www.dbsr.ro

ПРАЗНИК НА НЕРИ

Православна црква слави Богојављење у част крштења Исуса Христа на реци Јордан, кога је у тридесетој години крстио Свети Јован. Овим крштењем објавила се света тајна божанске Свете Тројице. Са Богојављењем се завршава божићни циклус празника, односно новогодишњих обичаја, као и период од дванаест дана, од Божића до Богојављења, познат и под називом „некрштени дани“.

У храмовима се обавља чин великог освећења воде, коју верници носе својим кућама и чувају је као лек током целе године. Увече, уочи празника, хришћани се већ поздрављају са “Бог се јави!”, уз одговор “Ваистину се јави!” и труде се да до поноћи остану будни, верујући да се тада отвара небо. Тада се свака жива вода освећује и верује се да ће им тада Бог, након молитве напољу, услишити богоугодне жеље.

Најважнији хришћански празник обележава се на посебан начин сваке године и на обалама реке Нере. Брза и благословена река Нера раздваја две државе, Румунију и Србију, али својим обалама спаја братске народе. Спаја један српски народ који живи у двема државама, на обалама реке Нере. А Богојављенским освећењем водених токова реке Нере код Соколовца и Врачев Гаја она носи благослов свим народима који живе поред реке Дунав све до Црног мора па и даље. Тако је било и ове године, 19. јануара.

Житељи пољадијске општине и њихови гости имали су прилику

да у месној цркви присуствују Светој архијерејској литургији којом је началствовао Његово Преосвештенство, господин Лукијан, епископ будимски и темишварски, уз саслужење архијерејског заменика, протојереја-ставрофора Маринка Маркова, игумана Јустина (Стојановића), егзарха манастира Епархије темишварске, монаха манастира Златица, игумана Герасима (Милића), протонамесника Јоце Живановића, пароха луговачког, протонамесника Перице Живановића, пароха соколовачког, епархијског ђакона Миодрага Јовановића, чтеца Синише Кнежевића и Милета Јанковића, као и појаца Васе Мозе и Снежана Михаја. Овом свечаном чину присуствовала је и мати Теофанија, игуманија манастира Базјаш, председник Општине Соколовац Олга Гица и Славомир Гвозденовић, српски посланик у Румунском парламенту.

Након свете литургије у цркви, обављен је чин Великог освећења богојављенске водице, а затим су присутни са литијом, на челу са својим владиком и свештенством, кренули ка реци Нери, где су их са трубачима сачекали браћа са друге обале Нере, из Врачев Гаја, Беле Цркве и околине, на челу са Његовим Преосвештенством, господином Никанором, епископом банатским.

Обале „Нере -банатског Јордана“ биле су препуне народа, а воду брзе реке осветили су заједно Његово Преосвештенство, Никанор, епископ банатски и Његово Преосвештенство владика Лукијан и бројно свештенство на обе обале. Треба нагласити да је одређене молитве изговорио на румунском језику викар Румунске православне цркве у Вршцу, Мојсе Јанеш.

Ове године часни крст у реку бачен је са румунске стране, а у набујалу и брзу Неру скочили су дванаест одважних младића. Најбржи је био Немања Морун из Беле Цркве. Немањи је ово била друга година да учествује у Богојављенском пливању, а како каже и лане је био близу. Иако је река дубока и брза, није га било страх и поносан је на успех и медаљу, коју је добио од Црквене општине Кусић.

На крају овог молитвеног чина све присутне поздравио је пригодном беседом владика Никанор, на чије поздраве је одговорио надахнутом беседом архијерејски заменик, викар Маринко Марков, преневши светлост и радост великог празника на окупљени народ. У име Општине Бела Црква окупљене вернике је поздравио председник Општине, Станко Петровић, а затим је свој говор прочитала госпођа Олгица Гица, председник Општине Соколовац. Своје поздраве је пренео присутнима и потпредседник Покрајинске владе Војводине Мирослав Васин, као и Славомир Гвозденовић, српски посланик у Румунском парламенту.

Била је ово и прилика да се грађани са обе стране Нере упознају са пројектом изградње моста. Са румунске стране већ је постављена табла која најављује радове, који би како је речено, могли започети половином ове године. Уколико све буде ишло по плану, следеће године вода реке Нере ће бити освештана са новог моста. **Г.Г.П.**

„ИСТОК ЗАПАДУ, ЗАПАД ИСТОКУ“

Арадски Срби се, по обичају, сваке године мобилишу на пригодан начин уочи Савиндана, не би ли показали својим румунским суграђанима да им је стало до очувања идентитета и културне баштине. Иако је број Срба у Поморишју у константном опадању, малобројна али динамична заједница која живи у граду на Моришу, успева да се прикаже у позитивном светлу.

Наглашавајући да је Свети Сава поставио камен темељац српске хришћанске духовности, Гордана Михајлов и Емилија Гонда, водитељке свечане академије која се одржала у суботу, 24. јануара, у арадском позоришту „Јоан Славић“, поздравиле су све домаћине и госте. „Ми, Срби, смо исток западу, запад истоку и носиоци најлепше светковине“, одјекнуло је двораном раскошног театра. Женска певачка група која активише при културно-уметничком друштву „Коло“ извела је, уз учешће хора „Слога“ из Арад Гаја и под руководством свештеника Небојше Попова, Светосавску химну, коју је цела сала одслушала стојећи.

Присутнима су у наставку били позвани да се обрате Лазар Манојловић, генерални конзул Републике Србије у Темишвару, који је рекао да му свака посета Араду причињава изузетно задовољство, Огњан Крстић, председник ССР у Румунији и српски посланик у Парламенту Румуније, Славомир Гвозденовић, који је позвао све родитеље српског порекла да упишу своју децу на течајеве Центра за изучавање матерњег језика. Сви говорници су се сложили са чињеницом да су саборност, знање и слога врлине које треба да красе наш народ, изразивши жељу да захвале локалним властима у Араду,

које су увек биле отворене за сарадњу са Савезом Срба у Румунији приликом разних културних манифестација. Такође, било је поздрављено и присуство посланице Клаудије Богићевић, директорке Центра за културу града Арада, Данијеле Падуреан Индрејка и извршне директорке Центра за културу, Рамоне Крецу.

Након приказивања краћег филма о животу и раду Светог Саве, наступили су најмлађи играчи, полазници Школице фолклора, под руководством Драгана Воштинара, главног организатора манифестације и председника арадске подружнице ССР. Уследило је КУД „Коло“, са тачком „Засвирала фрула у Земуну“ и сплетом „Стара Планина“.

Под музичким упутством Флорина Јонаша и у пратњи оркестра народне музике, наступили су вокални солисти Андреја Ковач, Роксана Сучиу, Еуђен Сабоу и Јован Аврамов, да би се после њих појавили на сцену домаћини и гости из Батање, чланови КУД-а „Сеферини“. Арађани су извели кореографије „Гњилане“ и „Лесковац“, под уметничким руководством Љубомира Вујичина, односно Огњана Крстића, а њихови пријатељи из Мађарске фолклорну тачку „Буџак“. Публику су својим умећем задивили и гости из Станчева, чланови КУД-а „Свети Ђорђе“, који су предвођени Душаном Миладиновим Бурдијем одиграли сплет народних игара из Шумадије.

Као што то приличи, последњи су на сцену изашли такође Арађани, који су извели „Игре из београдске Посавине“, у кореографији Љубомира Вујичина и под руководством Дарка Воштинара.

Водитељке програма су на крају захвалиле свим домаћинима, спонзорима, Савезу Срба у Румунији и господину Кристијану Воји, који је и ове године припомогао око организације прославе.

Већина присутних је наставила дружење у арадском ресторану „Но нејм“ на купалишту „Нептун“, где је госте увесељавао оркестар народне музике из Србије. **Г.М.**

ЗА КРСТ И ЗА ЉУБАВ

„Свети Сава је највећи споменик српске духовности и културе. Ни мањег народа ни већег светионика. Нашем српском роду, Свети Сава показује пут, светли, учи, мудрује, оплемењује и мири, овакве какви јесмо, а могли бисмо бити и бољи. У својој светој мисији наш је просветитељ, утемељитељ, први духовник, дипломата, отац нације, стизао и до наших крајева.

Део свог светосавског поклоњења посвећујемо вечерас незаборавној годишњици српске историје, веку од слободарског пуцња Гаврила Принципа на Видовдан 1914. и почетку Првог светског рата, у којем смо били ослободиоци и велики победници и нема те силе која ће ову историјску истину моћи да промени“ – овако је Марко Аџић, водитељ програма, поздравио све присутне на Светосавској приредби у Темишварској опери у уторак увече.

Тражена је карта више

Свечана дворана је у уторак, 27. јануара била препуна, буквално до највишег балкона. Чак седмицу уназад тражена је карта више, зато и није било чудно што је у дворани било и оних који су на ногама пратили дешавања на сцени.

Централну Светосавску прославу отворио је Хор српске саборне темишварске цркве, на челу са професором Јоцом Бугарским - Химном Светом Сави и наставио песмом „Ово је Србија“.

Чувену песму Милутина Бојића „Плава гробница“ изговорио је глумац Марко Аџић, праћен у истом тону Хором у акордима толико пута спомињане песме у Срба, „Креће се лађа француска“.

Нису ни ђаци Српске гимназије заостали за старијима.

Марко Марков, ђак деветог разреда изговорио је песму „Гаврило Принцип“, Славомира Гвозденовића.

Песмом, стихом и емоцијом

Пера Тодоровић, кога је пратио Хор српске саборне цркве у Темишвару, извео је песму „Пукни зоро“.

Публика је топло реаговала и аплаузима испратила солисте, а на сцену су изашли и наратори - Александра Петров и Милан Јаношев, ђаци деветог разреда, одмах за њима и малишани четвртог и првог разреда са пригодним песмама.

Јована Јоргован, Богдан Рајков и Гордана Аћимов обратили су се српском светитељу врло симпатичним дечјим реситалом.

Петар Аџић је изговорио песму „Свети Сава на Голготи“, Дара Лацић „Востани Сербие“ док су Тијана Корња и Лука Стојков рецитовали „Братству Светог Саве“.

Својеврсна музичка новина био је наступ тамбурашког оркестра из Дињаша „Златна суза“, који предводи Горан Панић. Они су заједно са Хором извели „Коло“. Комбинација хорске музике и тамбураша звучала је свеже и интересантно, а оно што су успели да пренесу била је чиста емоција.

Шаролико и весело наступили су и малишани, односно Дечји хор Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“ под вођством Јоце Бугарског.

У сали је тог 27. јануара било и представника свештенства и челника Савеза, као и професора гимназије и наших лекара. Сви су они одвојили ово вече у име празника српског трајања.

У име званичника обратила се са сцене темишварске Опере Станислава Пак Станковић, саветник председника Томе Николића, док је Златиборка Марков, секретар ССР, прочитала поруке подршке и честитке у име Каталин Енико Лоцико, државног секретара у Департману за међуетничке односе Владе Румуније, као и Јоана Вулпескуа, министра културе Владе Румуније.

Јер љубав покреће свет

Београдске „Легенде“ није требало посебно представљати. Само њихово име и песма, коју толиких година проносе Србијом и светом, представља својеврсну личну карту, која у себи носи нит духовности и нит љубави.

Зато и не чуди што се атмосфера у Опери за добрих неколико степени загрејала када је на сцену ступио певач Иван Милинковић, фронтмен групе "Легенде", која је за две деценије успела да изгради свој препознатљив музички стил, певајући углавном песме које је написао лидер ове групе Зоран Дашић Даша, композитор, текстописац, бас-прим, гитара и пратећи вокал. Са њима су на сцену ступили и остали чланови групе „Легенде", Лазар Марин - гитара и пратећи вокал; Перо Крзнанић - бас-гитара и пратећи вокал; Желимир Васић - перкусиониста и пратећи вокал; Предраг Стојковић - на клавијатурама.

Иван Милинковић је певач по чијем се гласу препознају песме, које Зоран Дашић ствара и чије певање прија слушаоцима. Једна за другом текле су претежно љубавне песме, оне на које публика најприсније и реагује, јер љубав је покретач свега. Без ње смо ми људи само сенка и обмана.

Иначе, "Легенде" су одржале преко 1.700 концерата у Србији, Црној Гори, Македонији, Босни и Херцеговини, Мађарској, Пољској, Кипру, Шведској, Словенији, Швајцарској, Аустрији, Канади, Немачкој, Аустралији, САД-у, Русији и Француској. Овим концертом у нашем граду додали су, верујем, и себи и нама доживљај за памћење.

Темишварци су навикли да Савиндан закључе балом, те је и ове године фоаје Темишварске опере био пун, а коло се развило већ при првим акордима.

За добро расположење присутних бринули су чланови оркестра „ОК Бенд": Марко Банду, Себастијан Струца Чолаковић, Александар Саша Панић, Бојан Лазаров, као и Марко Табан, Шаца Раде Стојановић, Душан Малимарков, Никола Зарин и солисткиња Рузмаринка Мела Јаношевић.

Било је ово још једно светосавско вече, које је окупило Србе у Темишвару. Још увек нас има, још смо ту. За крст и за љубав.

Љубинка Перинац Станков

Фебруар 2015.

У БУКУРЕШТУ ЈОШ ЈЕДНОМ О ПРОБЛЕМИМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Као што смо најавили, мањински посланици су се састали са министром националног образовања у Влади Румуније, господином Сорином Михајом Кампеануом, и са тројицом државних секретара истог министарства.

Том приликом су мањинци у писменом облику, износећи бројне аргументе, обавестили челнике румунске просвете о проблемима са којима се суочава свака национална мањина понаособ.

Нажалост, 11 националних мањина нема практично уопште образовање на матерњем језику, па дакле ни проблема. Код Руса староверацa, Украјинаца и Хрвата наставни процес одвија се двојезично – сви се предмети предају на румунском, са изузетком матерњег језика, музике и културе. Само код Немаца, Словака и Срба целокупан наставни процес одвија се на матерњем језику и то траје тако десетинама година. На сусрету са министром румунског образовања ове су мањине изнеле и највише проблема. У том смислу и српски је посланик изнео неколико крупних проблема подвукавши једну горку чињеницу : „Добро је и корисно што се са Вама састајемо редовно, што наше колеге и данас покрећу питање уџбеника, олимпијада, саветовања наставника, школских инспектората и њихових ингеренција, итд., али све ово може бити небитно уколико изгубимо и последње школе. Зато Вас молимо да, као и пређашњих година, министарство нађе начина да реши најкрупније проблеме са којима се мањине суочавају, а први и највећи јесте очување наших последњих школа. Без разумевања и подршке надлежног министарства и дословне примене закона да школе на језицима националних мањина могу у изузетним случајевима функционисати и са мање од 10 ђака (а у закону

се не каже колико и шта је мање од 10) , изгубићемо и последње школе. А било би жалосно да оно што смо успели да сачувамо под свим бившим режимима изгубимо данас у слободној, демократској и европској Румунији.

Зато Вас, господине министре, молимо да нађете начина како бисмо и наредне 2015/2016. школске године сачували оно што је део наше културе и нашег националног бића.“

С. Гвозденовић је предао министру Кампеануу наше захтеве: очување паралелних разреда у Теоретској гимназији „Доситеј Обрадовић“ у Темишвару, са посебним освртом на 9-те разреде; очување забавишта и наше једине српске осмолетке, у Белобрешки; очување српске четворогодишње школе у Мачевићу и школе у Љупкови, у којој се српски језик учи као матерњи. Министар Сорин Михај Кампеану је обећао да ће озбиљно анализирати проблеме и захтеве представника националних мањина и да ће мањински посланици и њихове националне мањине добити одговор у најкраћем року.

Не знамо колико ће тај „најкраћи“ рок потрајати, али до тада и после морамо се и сами мало више потрудити у школама у којима радимо, на локалном и жупанијском плану.

*

После прошлонедељног сусрета са председником-генералним директором румунске телевизије, Стелијаном Танасеом, у уторак су се на предлог двојице посланика мађарске националне мањине и српског представника Славомира Гвозденовића, чланови Комисије за културу и средства јавног информисања састали са челником Румунске националне телевизије. Затражено је да се у процесу реорганизовања и реструктурирања телевизије не дира у емисије на језицима националних мањина или о националним мањинама, јер рејтинг и успешно пословање телевизије не зависе од гледаности ових емисија. Генералном директору предочено је да ни у једној цивилизованој земљи нико не ствара проблеме од рејтинга емисија на матерњим језицима и да у томе ни Румунија не би требало да буде изузетак. У свом обраћању генералном директору Румунске телевизије, пред Комисијом за културу, С. Гвозденовић је изнео читав низ аргумената у прилог емисијама за нас и о нама. Истакао је наш посланик да би се дирање у ове емисије и поготово њихово смањивање косило са званичном политиком наше државе. Као посебан аргумент наш је посланик подсетио да су националне мањине у европским процесима

и у свакој прилици афирмисале политику наше државе према националним мањинама. Дао је наш посланик и пример како су ови проблеми коректније и европскије решени код неких суседа Румуније. Чланови Комисије за културу су се сложили са изнетим ставовима, а Стелијан Танасе је рекао да се у Румунској телевизији националним мањинама неће ништа закидати, али да се треба порадити на садржају и квалитету и тих емисија, са чиме су се сви сложили. Након овог сусрета више уредника Румунске телевизије телефонски се обратило нашем посланику и захвалило на аргументованом и убедљивом наступу за заштиту ТВ емисија посвећених националним мањинама. **Г.С.**

ФЕНЛАЧКИ „ЗАСТАВНИК“

Хладан, кишовити фебруарски дан. Двојица промрзлих репортера враћају се из Арада перјамошким друмом. Пут је препун рупа, мало речено очајан, а ситне капи кише са оловног небеског свода падају на хаубу као на стаклени добош, где их брисачи немилосрдно осуђују на смрт.

Пролазе кроз Немачки Сенпетар, где је недавно, посред пута, никла нова окретница. На улици ни живе душе. Стижу у Фенлак и безвољно гледају кроз прозор. Одједном, пажњу им привлажи неуобичајени призор: на врху једне куће вијори се застава Србије! „Окрени ауто, да видимо шта је ово!“ „Ма ајде, пусти...“ „Ајде бре, окрени ауто, колико често сусрећеш тако нешто у Румунији, поготово у арадској жупанији?!“

Паркирају кола, ваде фотоапарате, излазе и сликају. Код куће нема никог, сем једног пса, који лаје и радосно маше репом. Одједном, из оближње кафане излази човек, диже руке увис, маше и нешто узвикује. Приближава се хитрим и радосним кораком. Каже: „Фотографишите боље оне из полиције, не моју сиротињу!“

„Ми смо стали само због српске заставе“, велимо. „А, па ви сте Срби?“ „Јесмо.” „Онда уђите мало, бар на трен.”

Улазимо у кућу која, како сазнајемо, припада Миши Томићу, нашем саговорнику. Србин је, али не служи се баш најбоље матерњим језиком. „Тако је код нас у Фенлаку, знате већ...“. Скида стару фотографију са зида и показује нам његовог оца са фамилијом, средином `30-их година. Он је рођен 1950, зашао је у шездесетпету и жали се да је прерано био пензионисан, са пеналима. Живи сам. Додуше, ту је и Јованка, жута кучка која се под стреју сакрила од кише. Радио је у индустрији намештаја у Араду и у једном енергоцентру. Нуди нас домаћом ракијом. „Хвала, возимо.” „Обојица? Баш штета, да знате каква је...”

Питамо шта је са заставом на кући. Каже да је пре неколико година поставио српски барјак на кући. Први се отрцао и исхабао од кише и сунца, па је од ССР тражио нови. Недавно му је председник месне организације, Томица, на општу радост, поклонио лепо упаковану заставу. „Зашто је истичете?“ „Како зашто? Да се зна! Кад ме више не буде било, неће се више знати!“

Поздрављамо нашег саговорника уз обећање да ћемо свратити кад дође пролеће. Кад све олиста. И док још застава има за кога да се вијори.

Горан Мракић

РАЗГРАНАТО ИМЕ ПОД ОРАХОМ

Сеоска путања, некад кривудава, некад права, делом од бетона, делом од цигаља, кад џомбаста кад равна, водила је низ сокак.

Са десне стране, као сведок прохујалог времена, стајала су гвоздена закатанчена врата, са испуцалом фарбом и зарђалим шаркама, прочеље је још увек било очувано, окречено поприлично свеже, можда лане у пролеће, а можда летос, тек овлаш прошарано кишним таласима што неки свој траг сивила увек оставе на нежним примесама бледуњавог слоја фасадне фарбе.

Свако прочеље, говорио би деда Миливој Марков, има своје челевље. То је онај горњи део фасаде под орајем, са једним или два окна за голубове, испод којих су наши исписивали ћирилицом у малтеру иницијале или цело своје име. Понеко је челевље украшавао

својим именом, понеко је додавао име сина, или супруге, а неретко и годину када су кућу саградили.

Подижем поглед према врху. Још увек читљива стоји година 1889. Чиме ли је мајстор умесио, да је још увек ту? Још одолева, слаповима невремена, вековима промена. Колико је само власника кућа променила, колико је у њој беба заплакало, колико је било детињег смеха, колико је свадби дочекала и испратила, колико крштења или сахрана?

Путања кривуда. Цигље закићене праменовима осушене траве цакле се омеђене фебруарском сланом. Дрвена ограда скрива башту, а одмах до ње је жута, веома лепо реновирана кућа – права банаћанска - попреко. Иницијали - као краснописом везени. Преклопљено једно преко другог браон бојом написано слово „J“ и преко њега „C“.

Кроз чисте „дупловане“ прозоре виде се мушкатле, остављене у том дрвеном међупростору да презиме.

Пажњу ми привлачи нижи кућерак са прозорима и ушушканим крпама против „цуга“ на којима сањиво зева једна жута мачка. Изнад, ћирилицом стоји написано име власника - Мита Живанов. На челењу - два отвора. Однекле према њима лети голубица.

Корачам и не спуштам поглед. Свеже омалтерисана кућа, довршена у доњем делу, док је горњи део нетакнут. Као да је власник желео да га издвоји. Скоро је окруњено старо зелено челење, али одолева, тако да се веома читко разазнаје натпис - Рајић Стеван 1950.

Код ове чудне куће где се ново и старо савршено инате пролазности, завршавам шетњу, нимало случајну... као што није случајно што не помињем име села. Слободно га сами допуните по жељи и сентименталним разлозима. Све су ове куће вама знане, било да су у Наћфали, Мунари, Кетфељу, Варјашу, Ченеју, Иванди, Златици, Белобрешки или Соколовцу. То су оне поред којих пролазите и не мареће много.

Јесте, нису веома угледне, нису најсвежије омалтерисане и немају модеран дизајн. Двориште таквих кућа није бетонско, него има баштицу, и тек уску путању од цигаља да би се у кишним данима могло проћи, тако да се блато заобиђе.

Баш такве их волим!

Јер сам у једној таквој расла. У једној таквој ми је у детињству јутро започињало мирисом уштипака и лепиња. Уз степенике „конка“ оваквих кућа сам стасавала, а у рагастову великих дрвених врата остао је зебележен „плајвазом“ сваки мој центиметар раста. На једном сам таквом тавану сањала и по исто оваквој се котарки пентрала.

Орах испред куће засађен је кад се моја мати родила, а сада му гране додирују име деде на челевљу.

Куће су стрпљиве. Оне чекају да у њима препознамо своју прошлост и да се бар за тренутак под једном таквом стрехом склонимо од сунца, кише, ветра и историје...

А кад следећи пут оваквим сокаком прошетате, па вам за око западне у прозору једна мушкатла, погледајте и према небу. Дочекаће вас ћирилица. И име једно, разгранато под орахом. **Љ.П.С.**

ДАН ДРЖАВНОСТИ СРБИЈЕ ОБЕЛЕЖЕН И У ТЕМИШВАРУ

Сретење или Дан државности је државни празник Републике Србије, који се обележава 15. и 16. фебруара, а установљен је у спомен на дан када је на збору у Орашцу 1804. године дигнут Први српски устанак и дан када је у Крагујевцу 1835. године издан и заклетвом потврђен први Устав Књажевства Србије — Сретењски устав. Сматра се да је овај датум најбитнији у политичком, културном и историјском календару Србије.

Уједно, ради се и о Дану уставности Србије, као и дану сећања на почетак Српске револуције. Дан државности Србије се славио до

настанка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, након чега је укинут, да би у Србији поново почео да се празнује од 2002. године.

Генерални конзулат Републике Србије у Темишвару је организовао у петак, 13. фебруара, свечани пријем у рестоарну „Лојд“ поводом обележавања Дана државности.

Све присутне званице, међу којима су се истакли црквена лица, локални политичари, предузетници, гости из Србије и представници српске заједнице, поздравио је Славомир Гвозденовић, посланик ССР у Парламенту Румуније, позвавши у наставку домаћина манифестације, генералног конзула Републике Србије у Темишвару, Лазара Манојловића, да каже неколико речи.

„Односи између Румуније и Србије традиционално су добри и пријатељски. Непостојање отворених питања, континуитет политичког дијалога и чести контакти на високом и локалном нивоу, висок ниво робне размене и богата културна и просветна сарадња, само су неки од елемената који чине добру основу за даљи развој свеукупних односа и њихово стално продубљивање. Желим посебно да захвалим свим румунским локалним органима у жупанији Тимиш, Савезу Срба у Румунији, Епархији српске православне цркве, Митрополији банатској румунске православне цркве, Србима и Румунима који су значајним донацијама у време катастрофалних поплава у Србији пружили несебичну помоћ угроженима, исказујући солидарност са нашом земљом“, истакао је у свом обраћању Његова екселенција.

Закључна реч је припала префекту жупаније Тимиш Еуђенуу Догаруу, који је нагласио да нови гранични прелази између Румуније и Србије представљају отворене капије међу две земље.

Сви присутни су у наставку били позвани на коктел и заједничко дружење. **Г.М.**

СВЕ ЉУБАВИ ЧАНАДСКЕ

Кад је дан сунчан и људи су расположенији. Мање је сивила и прашине. Такав један дан одвео ме прошле седмице у Чанад.

У два-три прозора што се под Сунцем цакле, привлаче ми пажњу порцелански свећњаци са једним јајетом на врху. Ова, на први поглед, чудна икебана, има своје практично објашњење. Наиме, Чанаци тако дају до знања пролазницима да у тој кући има за продају јаја. Они су вредни и сналажљиви људи. Види се то чак и у фебруарским данима по чистим улицама, опраним прозорима и окреченим фасадама кућа.

Испред школе дочекује нас Весна Ђуричин, секретар Месне организације ССР. Улазимо у школу и у канцеларији нас дочекује директорка школе Славка Божин.

- Са забавиштем наша школа броји 570 деце. Већ петнаестак

година немамо српски одсек, али има деце која још увек знају српски. То су нарочито она деца која имају још у кући понеку баку, која са њима проводи доста времена. Наш парох Радослав Стојков ради са децом веронауку на српском. Намера нам је да их бар научи да читају и пишу ћирилицу.

Немају име, ал` имају срце

У директорску канцеларију улази и Славен Павловић, уметнички директор чанадских малих тамбураша.

Још увек немају име, али зато имају велико срце.

Њих је седамнаест и сви до једног заљубљени су у овај древни инструмент који тако добро описује банатски простор. Тамбуру су, кажу, први пут видели код старијих на чанадској сцени, слушали је у кући са родитељима и заволели. Сви су ђаци Основне школе у Чанаду и окупљају се једном седмично, кад из Великог Семиклуша стижу инструктори да вежбају свирање овог инструмента.

Са њима вредно раде доказани тамбураши Марко Бугарин, вођа семиклушких „Батиних бећара“, затим семиклушка легенда који је и дао име семиклушком оркестру, Тодор Бата Рајчић, али и Ендре Аугустинов. Као праве мале звезде о којима са љубављу сви брину, имају чак и свог администратора, Раду Филипова.

- Имамо ми и играчку групу, додаје Весна, поносна на своје Чанаце. Њих осам парова играју српске игре под упутством Оане Ердели.

У дворишту чанадске школе пуно дечије граје. Изашли смо да сликамо мале тамбураше. Деца весела. Славен им је донео три тамбуре. Фоткамо се и смејемо.

Мали Марко Павловић је Славенов син, он би страшно волео „да буде попа“, али је тати за љубав ипак рекао да ће бити тамбураш. И Ненад и Невена и Саша, срамежљиво, али са осмехом причају о томе како ће постати тамбураши и свираће на великим сценама, док ће аплаузи њима бити највећа награда.

Иако мали тамбураши постоје тек годину и нешто дана, они су већ летос били у Базјашу на летњој школи у Духовном центру „Свети Сава“. Наступили су у децембру на Дечјем фестивалу фолклора „Венац“, а прошлог Аранђеловдана прославили своју прву годишњицу.

На фебруарском Сунцу им се и ја радујем. Лепи су, имају нешто у очима што одаје топлину. Славен Павловић ми их по списку прозива, а вредело би и ви да ова имена запамтите: Ненад Филипов, Невена Филипов, Марко Павловић, Драган Ердеј, Адријана Миличић, Неда Сабау, Оливер Поп, Ванеса Бобејка, Младен Марков, Маја Марјануц, Сава Роберт Србу, Паул Фирге, Давид Ковач, Александар Лимишка, Паул Максим, Лаура Соња Гуга, Александра Музу.

О њима ћете још чути.

Имати свога

Из школе са Весном, свештеником Радославом Стојковим и Славеном одлазимо у општину. Дочекује нас наш човек, Васа Стефановић, иначе потпредседник Општине Чанад.

Лепо је имати неког свог у општини, а још је лепше кад се општинари заложе да српску заједницу подрже у својим активностима.

Сазнајемо од Васе Стефановића и Мирослава Марјануца, секретара Општине Чанад, да су ове године помогли српској заједници финансијски да прославе своју храмовну славу.

И у општини све о тамбури. Како иначе? Мирослав је некада био члан „Лала са Мориша”, а Васа Стефановић је велики љубитељ тамбурашке музике и човек који не пропушта ниједну прилику да се са овом врстом музике дружи. Подуже разговарамо. Ипак је добро имати свога. То Чанаци знају.

Монографија на помолу

У Српском дому, уједно и седишту МО ССР, нас дочекује председник МО ССР, Димитрије Сивачки.

Препознајем дом, много је културне историје Чанада прошло овуда. Ту је сала где тамбураши пробају, па се понекад ту славе и рођендани и разна друга славља.

- Замирише, каже нам Мита, и понеки паприкаш и рибља чорба.

Воле Чанаци и да се проведу и да запевају и да остану до зоре. Излазимо у двориште српског дома, па затим „конком“ у још две мање просторије. Једна је соба опремљена као музеј. Ту су фотографије, трофеји и дипломе некада надалеко славног чанадског оркестра „Лале са Мориша“.

Размишљам о начину да се све то сачува. Весна, Мита, Славен и парох Радослав обећавају да ће на пролеће све да покупе, скенирају и тако дигитално сачувају од заборава.

Суседна просторија је некада била читаоница. Књиге још увек стоје на полицама. Очуване су. Још само кад би имао ко да их чита. На једном зиду, краснописом је покојни уча Злата Павловић убележио имена оних који су читаоницу редовно посећивали. Било их је стотину.

Преко пута Српског дома је црква. Посебна, са лепим торњем и кућицом у порти. Кажу Чанаци, то је најстарија кућа у селу.

Верника у Чанаду још има. У цркву се редовно иде, а Црквени хор броји шест чланова. Води их Веселин Илин.

Весна Ђуричин инсистира да одемо до њене куће. Каже, мора ми показати архиву. И стварно, читаво једно богатство информација чува у свом дому, што старих новина, што фотографија. Море успомена, море детаља.

Разговарамо о могућој монографији. Обећавам Весни подршку. Док прелистава фотографије и новине сијају јој очи. Читав је живот уградила ту. Љубав је то. А љубав се не сакрива. Колико такве љубави у Чанацима има? Ако имате прилике, свратите и упознајте их. Нећете зажалити. **Љ.П.С.**

www.dbsr.ro

Стеван Бугарски, „Српска периодика на тлу данашње Румуније“

СВЕДОЦИ БИТИСАЊА

Врло је добро познат податак да су се на овом поднебљу границе врло често мењале, те су извесни народи или етничке групе живели час у једној, час у другој држави. Такав је случај и са поморишким и банатским Србима, који су, сањајући Србију, проводили век у Турској, Аустрији, Мађарској, Румунији...

Односећи се стриктно на Србе који су некада живели на територији наше државе, истраживач Стеван Бугарски је прошле године објавио у Новом Саду књигу „Српска периодика на тлу данашње Румуније“, која извршава подробан и детаљан преглед свега онога што су наши преци писали и издавали током година. Наравно, ради се о озбиљном издавачком подухвату и мукотрпном истраживачком раду, али задовољство је утолико веће када се све то коначно укоричи и остави историји у аманет.

Аутор тврди да периодику „доживљава као ефемерни спектакл тренутка, уз сетну констатацију да јој је ефемерност трајна, ваздашња“. Користећи обимну библиографију, Стеван Бугарски представља у првом поглављу, „Алманаси, календари, годишњаци“, сву српску периодику од 1827. до наших дана, почевши и закључивши са истоименим „Банатским алманахом“. У другом поглављу окупљене су серијске публикације са излажењем више пута у месецу, од „Земаљско-законског и правитељственог листа за Србску Војводину и Тамишки Банат“ и „Јужне пчеле“, до савремене „Наше речи“, преко „Темишварског весника“, „Правде“, „Банатских новина“ итд. Ово је врло занимљиво штиво, јер читалац има прилику да види како су наши преци доживљавали време у које су живели, политичко-друштвене теме, власт која им је кројила судбину и нове културно-уметниче трендове дотичних епоха.

Коначно, у трећем делу књиге представљене су серијске публикације са месечним и вишемесечним

излажењем, од првог „Службеног гласила Епархије Темишварске“ (1910), до „Фабричког благовесника“ (2012). Ту се углавном ради о црквеним и књижевним часописима и листовима, који такође врло јасно дочаравају пулс времена, посебно када се ради о комунистичком добу.

Све у свему, можемо слободно рећи да смо добили једну одличну књигу, која покушава (и успева) да изврши детаљну синтезу свих културно-полититичко-духовних стремљења српског живља са овог поднебља. **Г.М.**

САСТАНАК УПРАВНОГ ОДБОРА ЗАДУЖБИНЕ “МИРЧЕТА СТОЈИЋ”

Прошлог четвртка, 19.2.2015, одржан је састанак Управног одбора Задужбине са следећим дневним редом:

1. Извештај о активности у 2014. години
2. Извештај о финансијској активности
3. Извештај Цензорске комисије
4. Расправа о додели стипендија за II-го тромесечје
5. Предлози о додели годишње награде Задужбине
6. Попуна чланства у У.О. и избор председника
7. Разно.

При првој тачци дневног реда председник Љ. Степанов је поднео кратак извештај о активности током прошле године истакавши да је Задужбина доделила 14 стипендија у првом полугодишту и 5 у другом према финансијским могућностима. Годишња награда припала је постхумно Драги Мирјанићу. За први семестар 1914/15. школске године одобрен је нов правилник за доделу стипендија који има у виду три основна елемента: успех у учењу, владање и материјално стање родитеља. Задужбина има до сада само 22 уписана члана.

Господин Тима Лацић је известио присутне о финансијској активности у прошлој години истакавши да је Задужбина располагала довољним финансијским средствима да покрије ове трошкове. Трошкови су били намењени: за стипендије, за награду и ситни административни. Фонд Задужбине био је орочен у банци и тако се поступило и у наставку.

Господин Цветко Михајлов је у име Цензорске комисије поднео извештај о начину руковања имовином Задужбине са констатацијом да

су испоштована сва законска предвиђања и да је рачуноводство вођено по пропису.

На четвртој тачки дневног реда расправљало се о додели стипендија за други семестар ове школске године. Присутни су обавештени да је Управа Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“ у Темишвару доставила ситуацију са резултатима у учењу и похађању за први семестар, па су присутни упознати са чињеницом да су уживаоци стипендије у првом семестру постигли одговарајуће резултате и задржали стипендију, а да су и други ученици постигли резултате сходно правилнику, па су присутни чланови Управног одбора једногласно одлучили да се стипендија додели још и следећима:

1. Михај Дејан – XII Ф
2. Дамиан Радосављевић Александра – X Ф
3. Драшковић Далибор – IX Р
4. Карпеан Шандор Дејан – IX Р
5. Карпеан Сава Дарко – IX Р

Задужен је председник да обавести управу Гимназије, дотичне ученике и њихове родитеље о горњем решењу.

Имајући у виду да наша Задужбина додељује годишњу награду „Мирчета Стојић“, Управни одбор је једногласно одлучио да се овогодишња награда додели породици *Рудњанин* из Темишвара (родом из Ђира) која има 14 деце, од којих 7 похађају Српску гимназију а 3 су већ завршили нашу Гимназију. Награда у вредности од 2.000 леја биће им уручена почетком априла месеца.

Пошто су већ прошле 4 године од оснивања Задужбине, сходно Статуту намеће се избор новог Управног одбора.

Пре самог избора приступило се попуни упражњеног места пошто је високопречасни протојереј ставрофор Маринко Марков поднео писмени захтев да, због заузетости, буде ослобођен ове дужности. Сходно са предвиђањима нашег Статута, једногласно је изабран протојереј Јоца Несторовић, старешина Саборног храма темишварског.

Присутни су једногласно потврдили реизбор чланова Управног одбора на челу са председником Љубомиром Степановим.

Под тачком „Разно“ председник Љ. Степанов је замолио присутне чланове Одбора да током ове године појачају активност ради повећаног броја чланова Задужбине имајући у виду повећање трошкова и потребе да се помогне што већи број наше деце.

На седници су били присутни: Љубомир Степанов, Славомир Гвозденовић, Стева Перинац, Тима Лацић, Душан Попов, Милорад Илић, Јадран Кланица као и Цветко Михајлов. **Љ. Степанов**

Март 2015.

ЧЕТВРТ ВЕКА ЗАЈЕДНО

Прошле седмице, у четвртак 26. фебруара, редакција недељника „Наша реч“ прославила је 25 година излажења листа под овим насловом.

На свечаности која је тим поводом приређена у Културном центру Савеза Срба у Румунији, чија је ово била и својеврсна инаугурација, одазвао се велики број гостију из Румуније, Србије и Мађарске.

Љубинка Перинац Станков, главни уредник листа, иначе водитељ програма, поздрављајући присутне госте, истакла је да је лепо бити међу пријатељима, поготово када се прославља јубилеј. „Није мало четврт века од када под овим насловом сваког петка без изузетка до вас стижу вести, догађаји, разговори, нове или старе проверене рубрике које волите и због којих нас читате. Али тих четврт века није без корена, и то дубоких корена. Срби у Румунији 200 година имају своју периодику, своје алманахе, часописе и новине. Континуитет је сачуван

до данас. Српска гласила се и даље објављују, а то ништа не би било могуће да уз нас није Савез Срба у Румунији.”

О важности овог јубилеја говорили су и Златиборка Марков, секретар Савеза Срба у Румунији, Његова екселенција Лазар Манојловић, генерални конзул Републике Србије у Темишвару и у име Епархије темишварске, ђакон Јосиф Станковић. Они су истакли важност постојања и редовног излажења листа, у циљу очувања српског језика, писма и вере на овим просторима и правовременог информисања српске заједнице у Румунији.

Њима се у тој оцени придружио и Стеван Бугарски, уважени српски писац, научник и истраживач културне и духовне баштине Срба у Румунији. Он је подсетио на дубоке, двовековне корене српског недељника у Румунији, осврнувши се на најважније аспекте социокултуролошке мисије коју „Наша реч“ данас остварује.

Својим присуством свечаност је увеличао и наш дугогодишњи пријатељ, посланик Народне скупштине Србије, Александар Чотрић. Честитајући јубилеј свим члановима редакције, као представник Одбора за дијаспору и Србе у региону Народне скупштине Републике Србије, уручио је Почасну повељу ове институције нашем недељнику у знак признања за допринос чувању и неговању српског језика, ћириличног писма, културе и традиције српског народа у Румунији и унапређењу веза са матичном земљом Србијом. Познати сатиричар и посланик Народне скупштине Србије, Александар Чотрић уручио је и Велику плакету, Удружења књижевника Србије, Љубинки Перинац Станков, главној и одговорној уредници часописа „Наша реч“ за слободно, истинито, свеобухватно и правовремено обавештавање и свестрано развијање односа са Удружењем књижевника Србије у протеклих 25 година постојања часописа.

Са говорнице, те свечане вечери за наш лист, поздраве је упутио и историчар Душан Дејанац из Кикинде.

На крају је директор за медије Савеза Срба у Румунији, Рајко Корња у свом обраћању, истакао: „Желео бих две ствари да напоменем. Давне, већ, 1990. када сам кренуо у Београд да студирам новинарство, имао сам само два циља и један мали кофер. Први циљ ми је био да изучим тај занат који зовемо новинарство, и за који људи кажу да је лепо ако се на време оставиш, ја се очигледно нисам оставио на време. И други циљ ми је био да се вратим у Темишвар и да се запослим у „Нашој речи“. После десет година сан ми се испунио. Године 2001. уз

подршку ове мало старије генерације обновили смо „Нашу реч“, створили смо једну младу екипу, и што се тог периода тиче, морам признати да је то најлепши период читаве моје новинарске каријере.”

Било је то вече међу пријатељима и са пријатељима, било да се радило о онима који су физички били уз нас или само у мислима.

Честитке поводом рођендана „Наше речи“ пристигле су од колега, других румунских публикација и гласила на језицима националних мањина, од председника Темишварске организације Савеза Срба у Румунији, Дејана Попова, до верних читалаца из Румуније и свих оних Срба који су одавно или тек недавно напустили ове крајеве и нашли свој животни циљ на просторима Америке, Немачке, Аустралије, Канаде… Драго нам је кад знамо да се наш лист чита и у Детроиту, и на Флориди, и у Сиднеју, па и широм Румуније у Букурешту, Брашову, Клужу. Тада знамо да нисмо сами, да наш рад и труд нису узалудни.

Прослави двадесет и петог рођендана нашег недељника, поред бивших и садашњих уредника и сарадника листа, присуствовали су и чланови Српског конзуларног представништва у Темишвару, потпредседник Савеза Срба у Румунији и председник Месне организације ССР у Великом Семиклушу Славољуб Аднађ, запослени Савеза Срба, Штефан Вартијаде, директор штампарије у којој се од самог почетка излажења штампа српски недељник у Румунији, представници Српске православне цркве, наставници Српске гимназије

„Доситеј Обрадовић”. Из Београда била је присутна Зорана Бокан, уредник Радио Београда, која нам сваког петка представља лист у емисији “Вечерас заједно”, Сенка Павловић, посланик Народне скупштине Републике Србије,колеге из „Кикиндских новина“, директор Соња Вукобрат Буљин и главни уредник Драган Гавранов, из Панчева колеге из румунског листа „Либертатеа“ Аурел Брађеан, заменик директора, Теодора Смолеан, главни уредник и уредник, Маријана Стратулат, као и пријатељи из Мађарске Радојка Филаковић, новинар и Тијана Галић у име Српског културног центра из Будимпеште, бројни новинари, писци, уметници и многи други.

Како и доликује оваквом догађају, уз беседе и поруке било је и музике. За добро расположење побринули су се „Темишварски споменари“ са врсним солистом нашег мелоса, Пером Тодоровићем, док су се на видео биму низале фотографије бивших и садашњих уредника као и насловне стране нашег гласила. За памћење, за трајање и за наше будуће дружење на страницама српског листа.

Горан Гога Пантин

ИКОНЕ „ПРОЗОРИ ДУШЕ“

„Икона је прозор наше душе и врата према Христу и када је целивамо питање је да ли она целива нас или ми њу.“ Тим речима је у препуној сали Владичанског двора у Темишвару Ђ.П. митрополит Баната Јован отворио у недељу изложбу икона поводом „Недеље

православља“. Он је напоменуо да је свако од нас једна икона и да у сали постоји безброј икона које јесу истинска спона човека са Богом, а то јасно потврђује и изложба коју је организовао Јосиф Станковић.

Лепота духовне уметности се могла приметити на сваком паноу где су били изложени радови. Професорка Дојна Михаилеску је у свом обраћању присутнима назначила да је рестаурација један комплексан и мукотрпан процес и признала да као дугогодишњи шеф одељења за рестаурацију при Факултету уметности и дизајна у Темишвару (ФУД), ни данас не би знала одговорити да ли икона рестаурира уметника или уметник икону.

На два паноа биле су изложене иконе Еве Келемен, апсолвенткиње ФУД која је својим радовима успела да дочара сво богатство православне уметности, лепоту и разноликост боја.

Осим радова студената 3. године Факултета уметности и дизајна, изложба је обухватала и графичке радове Елене Космеску. Поменимо само њено виђење Српске саборне цркве, зграде Српског викаријата са темишварског Трга уједињења које је показало можда најбоље љубитељима графике колико лепоте може постојати у једноставности.

Као посебан део изложбе били су радови ученика Српске теоретске гимназије „Доситеј Обрадовић“. Ђаци 8. разреда насликали су иконе на стаклу, а њихове годину дана старије колеге приказале су плејаду светаца на дрвеној подлози. Професорка Дана Петков која је три недеље радила са ђацима на реализацији правих малих уметничких дела била је веома задовољна изложбом и сматра да је резултат рада вредео читав напор и да ће и убудуће радити са талентованим ученицима, вероватно само на дрвеној подлози.

Викар протојереј ставрофор Маринко Марков је рекао да је ово била изванредна прилика да се на делу види одлична сарадња две сестринске цркве, српске и румунске, као и блискост два народа. Уз њ.п. владику Лукијана, викар је истовремено желео да издвоји и чињеницу да учешће наших гимназијалаца и њихови радови потврђују да је поглед Српске православне цркве константно уперен ка младој генерацији и ка будућности.

Истом приликом била је приказана кратка ретроспектива активности Српске православне епархије темишварске у 2014. години коју су припремили Горан Гога Пантин и потписник ових редова.

Рајко Корња

СКУП ЛИДЕРА СРБА У РЕГИОНУ

УНАПРЕЂЕЊЕ ОДНОСА И СНАЖЕЊЕ ВЕЗА СА ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЛИДЕРА У РЕГИОНУ

У Старој Пазови оджан је од 26. до 28. фебруара скуп „Унапређење односа и снажење веза са организацијама Срба у региону, институција Владе Србије и локалних самоуправа у Србији“, на коме су присуствовали представници српске заједнице у Хрватској, Мађарској и Румунији. У име Савеза Срба у Румунији учесници скупа били су Огњан Крстић, председник ССР и Славомир Гвозденовић, српски посланик у Румунском парламенту.

Овај сусрет је први у низу у циљу што квалитетнијег повезивања и стварања снажних контаката ради заступања интереса српског народа и унапређења укупног функционисања наше заједнице у свим аспектима живота.

“Влада Србије у политици побољшања међународног положаја Србије апсолутно води и водиће рачуна о унапређењу положаја српске заједнице у свим државама региона”, поручио је министар правде Никола Селаковић на скупу представника српске заједнице из региона. Он је у Старој Пазови, где је одржан скуп, поручио и да Влада Србије води политику помирења, пружене руке и политику решавања свих проблема кроз дијалог и разговор. Србија је, како је истакао, стуб регионалне стабилности.

„За ово кратко време успели смо да уздигнемо углед како у регионалним, тако и у међународним оквирима и то је важно колико за Србију и њене грађане, толико још више за Србе који живе у државама региона“, напоменуо је Селаковић.

„Ми не тражимо ништа мање за припаднике српског народа у тим државама него што припадници других мањинских народа имају у Србији. Не треба нам ништа мање, ни више од тога“, истакао је министар правде и додао да ниво заштите људских и мањинских права у Србији није идеалан ни сјајан, али да у многим стварима може да служи за пример.

На скупу под називом „Унапређење односа и снажење веза са организацијама Срба у региону, институција Владе Србије и локалних самоуправа у Србији“, српске лидере је поздравио и председник Општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић.

„Циљ овог Скупа је пружање подршке раду представника српске заједнице у региону на пољу снажења и побољшања положаја Срба на просторима на којима живе и где, са својим породицама планирају да проведу будућност. Ово је скромна иницијатива, за коју би ми домаћини Скупа, као и сви ви овде окупљени, желели да постане традиција од практичног значаја. Био би велики заједнички успех када би Општина Стара Пазова, а и други градови и општине у нашој земљи, постали места спајања за представнике српске заједнице у региону, из којих би створили амбијент за покретање значајних релевантних тема у циљу налажења решења за бољи живот српског народа на просторима који окружују Републику Србију“, поручио је председник Општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић у својој уводној речи.

Уз министра правосуђа Селаковића скупу су присуствовали и шеф посланичке групе Српске напредне странке у Народној скупштини Зоран Бабић, представници Хрватске, Мађарске и Румуније, а координатор скупа био је Миодраг Јакшић.

Међу темама посебно место имале су и оне које су изнели Огњан Крстић, председник ССР и посланик у Парламенту Румуније Славомир Гвозденовић, који су говорили о *Стању српске мањине у Румунији, као и о активностима Савеза Срба.*

Наши представници нагласили су да српска мањина у Румунији ужива сва права која једна демократска држава као што је Румунија пружа за свих 18 националних мањина, а целокупна активност Савеза је усмерена на очување националног идентитета, чији су стубови црква, школство, традиција и култура. Што се тиче односа са матицом, присутни на скупу и министар Селаковић обавештени су и о проблемима које Срби у Румунији имају, наводећи као приоритет и имајући у виду бројне захтеве, проблем двојног држављанства за наше суграђане. Министар Селаковић је, како сазнајемо од Огњана Крстића, по овом питању изашао у сусрет захтеву и обећао да ће обавестити и премијера и чланове владе да би се нашло решење за овај проблем.

Такође су учесници скупа обавештени о имовинском стању и о проблемима у вези са враћањем имовине нашој Цркви, поготово о ситуацији Макриног дома. Било је речи и о Закону о мањинама и о Закону наставе на матерњем језику. И Славомир Гвозденовић и Огњан Крстић истакли су да смо као Срби у Румунији историјска мањина и да матица треба према нама да има другачији однос него према дијаспори. Поготово што су представници Румуније у Еврпском парламенту покренули Грађанску иницијативу о усвајању европског модела за заштиту мањинских права. Ту се први пут појављује термин „аутохтона мањина“ где ми и припадамо.

Скуп је завршен потписивањем “Меморандума о разумевању“, којим су и дефинисане будуће делатности и активности свих укључених учесника за наредни период.

Своју посету представници српске заједнице искористили су и да обиђу најуспешније компаније на територији Општине Стара Пазова, где постоје чак четири индустријске зоне са бројним предузећима, где су имали прилику да се упознају са њиховим пословним успесима, као и да размене контакте у циљу будуће потенцијалне сарадње и продубљивања привредних веза са матицом Србијом.

Љубинка Перинац Станков

ПРИЈЕМ ПОВОДОМ ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У Скупштини града Београда одржан је у суботу 28. фебруара свечани пријем поводом Дана Републике Српске и 23 године од проглашења првог Устава Српске, којем су присуствовали председник Републике Српске, Милорад Додик и председник Србије, Томислав Николић.

Пријему, који је организовало Представништво Српске у Србији, присуствовали су и Његова светост патријарх српски Иринеј, председник Народне скупштине Републике Српске, Недељко Чубриловић, премијер Српске Жељка Цвијановић, потпредседник

Владе Српске Сребренка Голић, као и бројни министри Владе Србије и Српске.

Скупу су присуствовали и Огњан Крстић, председник ССР и Славомир Гвозденовић, српски посланик у Парламенту Румуније.

У разговору, пред сам пријем са премијером Републике Српске, Жељком Цвијановић и члановима Кабинета председништва, Огњан Крстић је у име ђака, професора и Савеза Срба захвалио на свесрдној помоћи приликом посете у оквиру поклон екскурзије „Упознај Србију“ наших олимпијаца у Вишеграду и Андрићграду.

Том приликом договорена је и радна посета, где би се уручила и новчана помоћ коју је Савез прикупио за настрадале у поплавама прошле године. Делегација коју би сачињавали представници цркве, школе и Савеза разговарала би о будућој сарадњи и културној и просветној размени са Републиком Српском на институционалном нивоу.

Наши су се представници задржали у краћим разговорима са српским патријархом и председником Републике Србије, а током пријема изузетно срдачно су поразговарали и са председником Српске, Милорадом Додиком, констатујући да је између Републике Српске и Срба у региону успостављена сарадња коју ваља наставити и проширити. **Љ.П.С.**

РУМУНИЈА НАЈБОЉА, АЛБАНИЈА НАЈГОРА

Девета седница Одбора за дијаспору и Србе у региону Народне скупштине Републике Србије одржана у Београду, у петак, 27. фебруара, окупила је представнике Срба из Мађарске, Македоније, Републике Српске, Црне Горе и Румуније, посланике чланове поменутог скупштинског тела, представнике разних српских министарстава и новинаре из Београда који прате дешавања у српској дијаспори.

О значају медија за информисање о српском расејању и обавештености Срба у региону о стању у матичној држави, говорио је најпре др Јанко Веселиновић, председник Одбора за дијаспору који је укратко представио ситуацију српских националних мањина у суседним земљама Србије. Он је назначио да од око 4,5 милиона Срба у расејању,

половина њих живи у окружењу Србије и да је најбоља ситуација управо у Румунији где су Срби веома добро организовани и где им држава помаже у очувању њиховог националног идентитета и културе. Веселиновић је рекао и да је најгора ситуација у Албанији где живи око 30 хиљада Срба и Црногораца, а немају ниједан свој медиј (штампу, радио или ТВ емисију). Саша Мирковић, државни секретар у Министарству културе и информисања Србије рекао је да су за протекле две године за 80 одсто повећана средства у области информисања на матерњем језику, а да је највећа сума издвојена за пројекте у области информисања у Хрватској и то 4,5 милиона динара (око 37.500 евра). Затим је уредник програма за дијаспору на *Радио Београду* Душан Глигоријевић предложио да се оформи централна база у којој би се сабирали важни прилози из матице и расејања, а која би била доступна свим заинтересованима, а одговорна уредница програма за дијаспору на РТС-у Татјана Ћитић рекла је да та редакција годишње произведе око 10.000 минута програма за дијаспору. Директорка *Танјуга,* Бранка Ђукић, рекла је да су се у последње две деценије битно променили и свет комуникација, као и оно што зовемо дијаспором, а Ратко Дмитровић, главни и одговорни уредник *Вечерњих новости* је главни проблем, када је реч о информисању дијаспоре, лоцирао у Београду, а као проблем је навео то што се у Србији уопште не зна шта се дешава у српском расејању. Он је додао да држава мора поставити питање информисања дијаспоре, јер у Србији постоји добра информисаност националних мањина.

Представници Срба у Мађарској су обавестили присутне да је ситуација српских медија у тој земљи све лошија и да се пребацивањем српске емисије на други канал мађарског јавног ТВ сервиса практично

ускраћује, у великој мери, могућност праћења „Српског екрана“. Као додатне потешкоће, колеге из Будимпеште су назначиле и чињеницу да се константно смањује број запослених српских новинара у националној телевизији и на мађарском радију и да је практично неминовно гашење српске редакције у Радио Печују.

Представници Срба из Македоније и Црне Горе су говорили више о њиховим статусним проблемима, а мање о медијима, док је представник Срба из Републике Српске позвао на свесрпску медијску сарадњу. У излагању представника Срба из Хрватске је овом приликом највише било речи о српском радију „Дунав“ из Вуковара, пројекту који је Србија свесрдно помогла одвојивши прошле године значајна финансијска средства за његову реализацију. Они су указали и на неопходност обнове српске телевизије у западном делу Хрватске јер се једина српска емисија у Хрватској може пратити тренутно искључиво захваљујући Радио телевизији Војводина која емитује и ТВ емисију коју производе колеге из Вуковара.

Као последњи излагач на седници, потписник ових редова је скренуо пажњу присутнима да у Румунији недостају српски квалификовани новинари и да ће то представљати, за неколико година, велики проблем уколико Србија не помогне стипендирање младих потенцијално заинтересованих да студирају новинарство, додавши да су се Срби у Румунији за многа права која данас уживају и сами изборили, не чекајући помоћ матице, јер се Србија није претерано истакла у пружању помоћи Србима из Румуније. **Р.К.**

НЕМА СРБА, ИМА РАШАНА...

Темишварци су у последњих неколико година навикли да у поштанским сандучићима сваког другог месеца примају бесплатни примерак општинског гласника („Monitorul Primгriei Municipiului Timiєoara“), који садржи информације о новостима, стању радова, пројектима, културним збивањима, заслужним грађанима, спорту, итд. Последња, шеснаеста страна, названа „Историја твог града“, намењена је углавном занимљивостима из прошлости.

У последњем броју (фебруар-март), објављени су најбитнији подаци из историје највећег банатског града у периоду 1741-1778, а као једини извор коришћен је званични уџбеник Историје Темишвара, који

су написали професор др Јоан Хацеган и професор Корнел Петроман. Истина је да се ради о факултативном штиву, али то штиво је пуштено, ипак, у оптицај у већини школа.

Оно што сваком, иоле упућеном читаоцу, скреће пажњу је... потпуни недостатак Срба, који као да су ишчезли или су се негде сакрили. Додуше, помињу се у неколико наврата, али под називом „Рашани“ („rascienii“). Од самог почетка треба нагласити да Срби себе у средњем веку (и касније) нису никад називали „Рашанима“, нити су своју државу икад звали Рашка. То је назив који се користио искључиво у документима на латинском језику у Дубровнику, Угарској, Венецији и папској канцеларији, дакле искључиво у западној, тј. католичкој Европи, почев од краја 12. века. С друге стране, Византинци, Бугари, Руси, а касније и Турци, Србе су звали искључиво Србима и уопште нису познавали имена Рашани и Рашка, као што их ни Срби нису користили. Рашани и Рашка су дакле егзоними које су користили искључиво странци. Срби су себе звали искључиво „Србљи“, а своју државу просто „српска земља“. Чак ни име Србија као такво није постојало или се бар није шире употребљавало.

Темишвар је, знамо, био саставни део Аустрије (Хабсбуршке монархије, касније Аустроугарске), и истина је да су Мађари и Немци Србе звали „Рацима“, али што би се то име, које данас није скоро ником познато, а понајмање младим ђацима, користило у званичној румунској историографији и уџбеницима? Поготово у условима физичког постојања живе српске заједнице, која врло добро зна ко су јој били преци и како су они себе ословљавали!

Но, ево неколико конкретних примера:

Година 1750: „У две градске општине изабрани су председници различитих вероисповести. У немачкој **Рашани**, а у **рашанској** немачки.“

Година 1761: „Почиње изградња нове **рашанске** општине, на чијем ће спрату функционисати и градско позориште.“

Година 1773: „Јосиф Маленица (у тексту пише Iosbm Maleniюa), први **рашански** градоначелник, добија титулу витеза царевине.“

Могло би се рећи да су аутори желели да испоштују оригиналне називе коришћене у 18. веку, и да су, сходно томе, одлучили да буду што веродостојнији у својим истраживачким подухватима. Но, у том се случају питамо зашто Румуне називају „Румунима“, а не „Власима“ („Wallachen“), како се у то доба упражњавало у немачким документима? Или зашто Јеврејима кажу „Јевреји“ („evreii“), а не „Жидови“ или „Чивути“ („jidani, jidovi“)? У тексту се такође наводи да се 18. априла

1771. појављује прва новина у **Румунији**, „Темесварер нахрихтен“ („Temeswarer Nachrichten“), иако сви знамо да у то доба Румунија још није постојала као држава (настала је 1859).

Неки локални истраживачи и историчари тврде да су се под именом „Рашани“, у доба Евгенија Савојског, водили и Срби и Румуни, то јест сви православци, иако ипак признају да су „Рашани“ били... Срби! Да ли је то разлог избегавања етнонима „Срби“ у 21. веку?

У истом материјалу наилазимо и на друге занимљиве податке:

Година 1744, 18. јун: „Администрација одобрава изградњу православне катедрале у Граду.“ Наравно, не помиње се да се ради о српској цркви, иако се после само неколико пасуса наводи да је 1758. основана **румунска** православна школа.

Година 1753, 2. април: „Инжењер Штокхаузен (Stockhausen) ће изградити нови пловни канал између Темишвара и Житишта (Војводина).“ У тексту стоји погрешан назив „Zitise“, а колико је нама познато, Војводина се још увек налази у склопу државе Србије. Додуше, под тим именом није постојала ни у дотичном 18. веку, него је настала 1848, када се простор данашње Војводине звао Српска Војводина (1848—1849) и Војводство Србија (1849—1860).

Година 1765: „Отворена је Школа за православне учитеље.“

Година 1771: „Отворена је Нормална школа за православне учитеље.“ Наравно, ни у једном случају се не помињу Срби.

Идемо даље. Ако се, рецимо, у случају Јохана Лудвига Фридела (Johann Ludwig Friedel), каже да је **немачки** књижевник, драматург и глумац (рођен 1751), код Василија Јоановића пише да је само сликар, али не и Србин пореклом (што се по презимену лако може уочити). Практично, Срби се, под њиховим именом, не помињу **ниједном** у тексту који обрађује раздобље од скоро четири деценије!

Наши људи нису се никад представљали као „дежурне жртве“ и нису се истицали као проблематичан етнос, посебно у Банату. Нису захтевали посебан третман, нису се ником наметали и покушавали су да, колико-толико, очувају свој идентитет. Свесни да нису ни бољи ни гори од осталих, прихватили су свако геополитичко чињенично стање и гледали своја посла, али ниједан идентитарно свестан Србин, ма колико био опчињен мултикултуралношћу и мултилингвизмом Баната, не може остати равнодушан пред покушајем потирања његовог имена из историје ових крајева.

Нико не оспорава стручност и познавање локалних прилика двојице аутора, али не може се тек тако избацити из прошлости оно што се можда њима лично не допада. То није професионално, нити

елегантно. А пошто се не можемо отргнути утиску да се у цитираном тексту ради само о случајним и нехајним омашкама, били бисмо врло захвални ако би се оне исправиле, поготово што се ради о школским уџбеницима и званичном гласнику градске општине.

На крају, допустићете нам да закључимо шаљивим тоном - *може човек да погреши једном, али не сто пута*, што би рекао легендарни Илија Чворовић у филму „Балкански шпијун“. Или треба да затражимо кориговање румунске доскочице „Cal verde єi sbrb cuminte“ („Зелени коњ и паметан Србин“, коју иначе и сами понекад аутоиронично користимо, што доказује да нам не недостаје смисао за хумор) у „Cal verde єi... rascian cuminte“, не би ли сви разумели о чему се ради?

Са поштовањем, из мултиетничког Баната, ваши Рашани. То јест Срби, за оне које нису још сазнали како се зовемо. **Горан Мракић**

АМБАСАДОР БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У ТЕМИШВАРУ

Крајем прошле седмице гост Темишвара била је Њена екселенција г-ђа Нина Сајић, амбасадор Републике Босне и Херцеговине у Румунији.

За време свог дводневног боравка у нашем граду, амбасадорка БиХ у пратњи председника Савеза Срба у Румунији, Огњана Крстића и Борислава Велимировића, потпредседника Савеза Срба у Румунији и председника Месне организације ССР Букурешт, састала се прошлог четвртка, 5. марта, са градоначелником Темишвара, Николајем Робуом,

са префектом жупаније Тимиш, Еуђеном Догариуом, са извршним директором Регионалне канцеларије за прекограничну сарадњу Темишвар, Анком Лолеску. Затим је уважена гошћа посетила регионални студио Радио Темишвара, где су је дочекали уредници српске емисије заједно са директором Михајом Ангелом, као и Српску кућу и седиште Савеза Срба у Румунији.

На сусрету са темишварским званичницима амбасадорка Нина Сајић разговарала је о успостављању сарадње Темишвара са неколико градова из Босне и Херцеговине. У оквиру пријатељских разговора одржаних у згради Префектуре, Њена екселенција, госпођа Сајић, је истакла врло добре односе између две државе и да јој је жеља да за време своје кратке посете Темишвару постави темеље будућег братимљења Бања Луке са градом на Бегеју као и успостављање успешне сарадње, која би обухватила и културну сарадњу. А за време посете у Српској кући у седишту Савеза Срба, уважену гошћу су, председник Огњан Крстић, секретар ССР, Златибока Марков, директор издаваштва, Љубомир Степанов и Љубинка Перинац Станков, главни уредник „Наше речи“, упознали о раду и акцијама наше организације, издавачкој делатности ССР, културно-уметничким активностима и манифестацијама, о појединим проблемима са којима се наша јединствена организација сусреће. Приликом овог састанка разговарало се о

повезивању и успостављању сарадње на културном плану, која би обухватила неколико градова из Босне и Херцеговине са нашом организацијом. На крају разговора истакнута је важност повезивања Срба из две државе.

Следећег дана је амбасадорка Нина Сајић у пратњи председника, Огњана Крстића и потпредседника Савеза Срба у Румунији, Борислава Велимировића, посетила Српску гимназију „Доситеј Обрадовић“, где их је дочекао директор гимназије, Јадран Кланица. Наш директор је уважену гошћу упознао са начином на који се одвија настава на матерњем српском језику. Разговарало се и о томе да се Српска гимназија братими са Гимназијом из Бања Луке. Након овог сусрета Њена екселенција је посетила Владичански двор Епархије темишварске, где је имала састанак са Његовим преосвештенством Епископом будимским и администратором темишварским Г. Лукијаном.

Гостовање у граду на Бегеју, госпођа Нина Сајић, амбасадор Републике Босне и Херцеговине, закључила је посетом Привредној комори индустрије и пољопривреде жупаније Тимиш, где су вођени веома конструктивни разговори о могућностима заједничких пројеката из европских фондова. Дотакнути су поједини проблеми који се тичу боље економске сарадње између Румуније и Босне и Херцеговине.

Горан Гога Пантин

МОДАЛИТЕТИ ПРАЗНОВАЊА ПОКЛАДА У ДУНАВСКОЈ КЛИСУРИ

Иако је обичај празновања почетка Ускршњег поста у виду маскираних поворки, које су Срби најчешће именовали као *фашанке* (од немачке речи *Fascing*) било интензивно, не само на простору Баната, већ и централне Европе и Балкана, и практиковано у континуитету последњих неколико векова од стране готово свих етничких заједница, о чему нас обавештавају разни етнографски текстови, савремена истраживања указују на то да ова ритуална пракса међу Србима у Дунавској клисури полако нестаје. У прошлости се празновало у виду самоорганизујућих мањих поворки, које су тематски уоквиривале гранични период између месојеђа и почетка поста. Некадашње тродневно светковање у Дунавској клисури подразумевало је, према сећањима Живке Мојсеш (тетка Живка је рођена у Старој Молдави 1944. године у породици Драгићевић), тзв. дечије фашанке које су опходиле село недељом, потом поворке *мечки* на које су понедељком „ишли само људи“, те *женске фашанке* које су организоване уторком. И покладни понедељак и покладни уторак завршавани су свечаним балом маски, којем је могла да претходи сеоска приредба. Као стални драмски сегменти „комендија путем“ јављали су се инсценација свадбе и сахране.

Мада усмеравајућа у начину маскирања, те старосном и родном усмерењу прерушених учесника, ова систематизација поворки није била строга, већ су се групације нарочито последњих неколико деценија мешале и прожимале. За све њих је, међутим, као доминантна константа ритуалног чина била карактеристична конверзија. Покладно празновање које, према етнолозима старије генерације представља чинове имитативне магије изазивања плодности новог циклуса вегетације, омогућавало је свим члановима заједнице да макар за кратко време искораче из својих старосних, родних, етничких, породичних и друштвених оквира и да успоставе нову, „паралелну“ стварност. Тиме су *фашанке* добијале много шира и комплекснија друштвена значења као што су уравнотежавање асиметричних родних односа у патријархалној заједници (женске *фашанке* и жене прерушене у мушкарце), давање одушка потиснутој сексуалности у традиционалном друштву (изразито ласцивни гестови и вербалне секвенце), пародија црквених ритуала (ласцивни „Оче наш“) и/или сатира мултиетничког окружења (неприкладно друштвено понашање у румунским народним ношњама). Елементи глумовања па чак и краћи „игрокази“ били су саставни део „маскиране стварности“. А на челу свих догађања, увек је

био истакнути, креативни и екстровертни појединац. У Старој Молдави улогу иницијатора и организатора *фашанки* још од средине 1980-их година у великој мери преузео је Сава Константиновић.

Ове године једини преостали вид прављења *фашанки* у Старој Молдави била је приредба коју је организационо помогао Савез Срба на челу са Адријаном Мојсешом, а практично реализовао Сава Константиновић уз помоћ малих и младих Молдовчана. Први пут званично организована 1987. приредба под називом „Старомолдавска сеоска зезалица“ је и ове године подразумевала комичне, наглашено ласцивне сценске наступе у којима је доминирала конверзија, попут хармоникаша „Браћа без гаћа“, „Стрипера“, „Модерног плеса“, игроказа „Докторке и болесник“ и, неколико, како их Сава назива, „шашавих“ кореографија. У кореографијама су девојчице носиле мушку, а дечаци женску ношњу, најмлађи учесници називани су „ветеранима“, а сва естетска начела сценског приказивања фолклора су преокренута (намерна неусаглашеност покрета, падање, показивање задњице, дизање сукњи и сл.). У етнографији овакве „шашаве“ или „инверзне“ кореографије до сада, колико је познато, нису забележене. Оне представљају изузетно интригантан изазов за истраживање, те се заиста надамо да ће и у будућности ипак опстати. А покладна прављења која, на пример, код Хрвата у Војводини доживљавају праву ренесансу, организационо, медијски и финансијски потпомогнута многим хрватским организацијама и институцијама из Србије и Хрватске, те постају коришћена, поред несумњивих политичких импликација, и као туристички, а тиме и економски потенцијал развоја локалних заједница. Традиционална култура Клисуре има изузетне потенцијале који могу допринети и економском и културном опстанку Срба на овом простору. Чини се да их Савез Срба као кровна организација Срба у Румунији генерално препознаје. Важно је, међутим, и да сваки појединац пронађе мотиве за одржавање специфичног културног идентитета овог простора. Комплексно, бујно, раздрагано и комично светковање *фашанки*, макар као искорак из свакодневице, то свакако заслужује.

Селена Ракочевић, етнолог и професор
на Факултету музичке уметности, Београд

НАША
РЕЧ
БРОЈ 1308 20. МАРТ 2015.
ЦЕНА: 0,60 ЛЕЈА
НЕДЕЉНИК САВЕЗА СРБА У РУМУНИЈИ
ОЛИМПИЈЦИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

ЦВЕТНЕ КРЕАЦИЈЕ У СРПСКОМ ВРТИЋУ У МЕХАЛИ

Пролеће је закуцало и на врата вртића "Карла Пелц'', тачније српске групе у Мехали. На самом улазу нас дочекују украшена врата веселом цветном креацијом. Шарени лептири нам показују пут до најраздраганије деце. Тамо нас дочекују и васпитачице Војислава Кека Ројков и Косана Нина Галеанку. "Цео месец март посвећен је пролећу, а самим тим и акције које организујемо ових дана'', објашњава васпитачица Кека.

Једна од последњих и то веома успешних акција организована је поводом Дана жена. "У вртићу, у поподневним часовима, скупиле су се маме и деца да заједно направимо украсе за групу са тематиком пролећа и тако улепшамо радни простор. Међутим, маме је чекало изненађење. Наиме, у ствари је требало да помогну својој деци да направе поклон за 8. Март'', додаје васпитачица. Малене дечје ручице направиле су претходно украсна срца за маме на којима је била исписана порука "Драге маме, срећни смо што постојите, што нас чувате и толико волите''. Родитељи и деца су провели лепо време у раду, дружењу и шале кроз заједничку активност, а као плод тога настали су предивни радови ваза са цвећем, које је свако украсио по својој жељи, тако да се није могло десити да се некоме поклон није допао. Морамо да похвалимо и једног тату, који је учествовао у акцији не би ли заједно са својим сином изненадио супругу и маму. "Овај период обилује разним празницима, а ми смо хтели да изађемо из конвенционалног вида прославе, припремом представе с рецитацијама и песмицама. Хтели смо овог пута да организујемо нешто оригиналније. Изгледа да смо у томе и успели, јер смо добили веома позитивне реакције на ову акцију, поготово од мама. Оне су неизоставно желеле да се сликају са својом децом и радовима и нагласиле су да је то најлепши поклон. Колико је акција била успешна и уопште, колико смо се лепо провели, говори и захтев родитеља да се што пре понови слично дружење. Мислим да је то добра идеја и да ћемо управо реализовати нешто слично поводом предстојећег Ускрса'', закључује Кека.

Пуно има разлога за разне прославе, али у овој вредној групи нема одмора. Стигле су нове идеје. Прославио се Немањин рођендан, деца најмањег узраста су дала и она свој допринос у виду ликовних радова и сада је време да се ентеријер поново освежи новим

пролећним украсима. И не само то. Интезивно се припрема тачка народних српских игара, јер их очекује неколико наступа. Дана 18. априла учествоваће на дечјем фестивалу "Народна традиција", који ће се ове године одржати у Новом Бечеју у Србији. Са истом тачком наступиће на приредби у Ђироку у мају, а 16. маја ће ови малишани бити домаћини Дечјег фестивала где ће наше две васпитачице, поред колегиница из тимишке и караш-северинске жупаније, угостити и васпитачице из Кикинде, Новог Бечеја и Аде из Србије. Од осталих планираних пролећних активности деца с нестрпљењем очекују екскурзију у Палић. И заиста, када питате и њих и родитеље, подједнако се радују обећаном одласку у зоолошки врт.

Надамо се да ће их први прави пролећни зраци сунца што пре извести из вртића у паркић, где планирају да наставе своје акције поводом пролећних празника. **Биљана Герман**

СРПСКЕ СВЕТИЊЕ У РУМУНИЈИ*

Уметнички фотограф *Станко Костић* нам је под горњим насловом приредио одличну књигу-албум са фотографијама наших цркава и манастира. Уз фотографије високог уметничког израза текст је написао ликовни критичар Дејан Радовановић.

Уводну реч потписује *Њ.П. владика Лукијан (Пантелић)*, епископ будимски и администратор темишварски, *Реч аутора* Станко Костић, ликовни уметник фотографије, а *Предговор* професор Миодраг Јовановић, један од најбољих познавалаца црквеног ликовног стваралаштва и градитељства на подручју Темишварске епархије. Овај обимни *Предговор* преведен је и на румунски, енглески, немачки и француски језик. Напомињемо да је ово уметничко дело издао Покрајински завод за заштиту споменика културе Војводине у Петроварадину, а мапе је израдио Александар Станојловић.

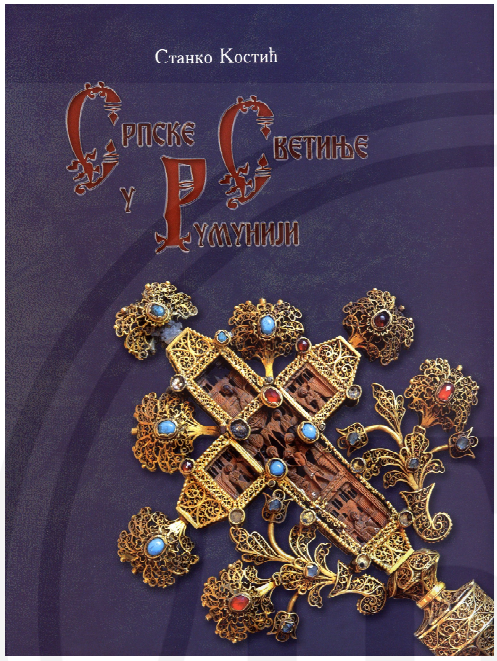

Распоред грађе у књизи је следећи: *Манастири, Темишварско намесништво, Арадско намесништво, Соколовачко намесништво, Епархијски двор и ризница и Поговор.*

Одабрана грађа је приказана у форми неке врсте водича у коме ће се преко фотографија, праћених мапама, уз кратке текстове о појединачним споменицима и важним целинама читаоцима омогућити увид у богатство српске културе, уметничке и духовне баштине Срба у Румунији.

Иначе, свако поглавље почиње мапом заступљеног предела (на левој страници), сажетим текстом о поглављу (на десној страници), репрезентативном фотографијом објекта у гро плану цркве или манастира који следи (лева страница), описом тог објекта (на десној страници), да би затим уследиле фотографије са минималним текстом испод њих. Све су слике у колору, одличног квалитета, стручно компјутерски обрађене. Штампане су на марморираној светлој дебљој хартији у формату књиге 235x290 мм, на 316 страница са 327 репродукција у тиражу од 500 примерака.

Заиста импресионантно. И поучно. И лепо.

Од уврштених фотографија издвојили бисмо оне које се односе на предмете из Музејске збирке црквене уметности у оквиру Владичанског двора.

Аутори овог пројекта су уложили пуно труда и љубави како би допунили слику о богатству и значају српског духовног наслеђа у Румунији и позвали заинтересоване да их види и упозна, а младе истраживаче да подстакну да наставе рад на даљем проучавању и афирмацији ових вредности.

И зато свима, једно велико ХВАЛА.

* Станко Костић, *Српске светиње у Румунији*, Нови Сад 2013.

Љ. Степанов

БАНАЋАНИ У ГРАДУ ЈОВАНЧЕ МИЦИЋА

Глумци Српског државног позоришта, које активише у Темишвару, гостовали су прошлог четвртка, 19. марта, у Јагодини, на сцени месног Културног центра, где се већ више од 40 година одржава један од најстаријих и најпрестижнијих позоришних фестивала у Србији, једини који негује комедију - "Дани комедије". Сваке године од 20. до 27. у Јагодини се изводе седам такмичарских представа по избору селектора и осма у част награђених, на дан затварања манифестације. По речима организатора, награда за најсмешнију представу на фестивалу, по оцени публике, носи назив Миодраг Петровић Чкаља, а подразумева плакету и статуету Јованче Мицића. Награда за најбољу представу у целини по оцени жирија добила је име Мије Алексића, док је награда за најбољу епизодну улогу посвећена познатом глумцу Николи Милићу. Ту су и награде "Ћурани" за режију и три равноправне за глумачко достигнуће, а посебно значајна у глумачком свету је награда "Златни ћуран за животно дело".

Гости из Румуније нису наступили у оквиру такмичарског дела, већ

у ревијалном делу, дан пре званичног отварања фестивала. Извели су (по други пут) представу „Две леве и две десне ноге“ Милоша Николића (режија Петру Силвју Вакареску), коју је у оквиру „Дана српске културе“ имала прилике да види и темишварска публика.

Јагодинци су се показали као сјајни домаћини, доказавши да широмпознато поморавско гостопримство није само фраза. Глумци Марко Аџић, Јована Божић, Горан Гога Пантин и Оливера Јовановић су се одлично снашли на сцени, убравши искрене аплаузе бројне публике (сала је била скоро пуна). Уметнички директор фестивала, Добрица Милићевић, похвалио је изведбу темишварских и вршачких глумаца, истакавши да су на прави начин осветлали образ позоришне дружине којој припадају.

На иницијативу директора Културног центра, Небојше Петровића, госте је у општини примила и госпођа Снежана Вукашиновић, заменик градоначелника Драгана Марковића Палме, који је био на пословном путовању у Аустрији. Она је Темишварцима причала о животу у Јагодини, о променама, инвестицијама и пројектима општине у граду, који се, како каже, од 2004. видно променио набоље. Гости су такође имали прилику да посете Музеј наиве и маргиналне уметности, Музеј воштаних фигура, зоолошки врт, локални етно ресторан и традиционалну содаџијску радњу, где су пробали домаћи специјалитет, „клакер“. Наравно, не треба заборавити ни одлично јагодинско пиво. Марко Аџић је укратко представио Српско државно позориште у Темишвару, град који би могао ускоро да постане једини на свету са театрима на четири језика.

У холу Културног центра била је постављена изложба “Мија Алексић - Бити глумац”, посвећена легендарном српском позоришном, филмском и телевизијском доајену Милосаву Мији Алексићу (1923-1995). Нова селекторка Фестивала “Дани комедије” је, по одлуци уметничког директора, ове значајне културне манифестације била редитељка и редовна професорка ФДУ, Ивана Вујић.

Након успешног наступа у ревијалном делу 44. издања “Дана комедије”, организованог под геслом “И смеј и сузе долазе из срца”, постоје реалне шансе да се сарадња на културном плану између Темишвараца и Јагодинаца прошири и поприми значајније размере.

Горан Мракић

Април 2015.

ХЛЕБ НАШ БАНАТСКИ

Највећа поморишка пекара

У селу Перјамошу, које је донедавно било насељено претежно Немцима, функционише највећа пекара у Поморишју, власништво Дитера Борчера („Ди-Си“). Директор производње и најодговорнији човек у фирми је Варјашанин **Савица Савић**, младић који је студирао прехрамбену индустрију (завршио факултет 2003) и који се до 2006. бавио пољопривредом. Незадовољан учинком, пријавио се за ново радно место у оближњем селу, где је на основу знања и прелиминарних тестова био запослен. Није тајна да је Перјамош био једна од најразвијенијих општина у румунском Банату, како пре Другог светског рата, тако и после њега, а вредноћа и организованост поморишких Шваба многима су послужиле за пример.

Савица је у почетку радио као техничар, али је за кратко време

постао директор производње, имајући у виду да је његов рад био запажен и плодотворан. Ако је пекара у почетку продавала само неколико врста хлеба, сада нуди, превасходно његовом заслугом, 43 пекарска производа и 58 врста слатких пецива, укључујући кифле са чоколадом, штрудле са разним воћем и остало. Како сам каже, одмалена је волео да „мајсторише“ по кући и експериментише у кухињи, а жеља му је да направи и понуди производе са што мање конзерванса и адитива. Међутим, велики број потрошача преферира јефтини бели хлеб, лепог комерцијалног изгледа и доброг укуса, који није направљен од интегралног жита. Због велике количине скроба, природног полисахарида, повећава концентрацију шећера у крви и посебно је опасан за потенцијалне шећераше. Скроб се у прехрамбеној индустрији добија из кромпира или житарица испирањем водом и користи се као средство за згушњавање и желатинизацију.

Сарадња са 300 продавница

У пекари се ради у две смене, дневна и ноћна. Једна серија траје око три и по сата, а замешени и печени хлеб се после хлади три сата. Перјамошка пекара има тренутно 86 запослених радника, сарађује са преко 300 продавница у жупанијама Тимиш и Арад, а сваког дана из фирме полазе 18 минибуса који разносе хлеб и остала пецива.

Савица Савић каже да прати и активност конкурентних пекара, које понајвише функционишу у Темишвару, и признаје да је маркетинг слаба тачка фирме за коју ради, имајући у виду да не постоји департман који се бави промовисањем и рекламирањем. Но, то ће се убрзо променити.

Црни хлеб здравији

Доста времена се прича да је црни хлеб здравији од белог, али мало ко зна зашто. Једноставно, зато што садржи више минерала и витамина. Такође, препоручљив је и хлеб од ражи, који не садржи глутен и побољшава проток хране кроз црева. Ипак, упркос чињеницама и препорукама лекара, људи и даље претежно конзумирају бели хлеб. Истина је да се ситуација променила у односу на прошлу деценију. Ако је тада 95 одсто потрошача куповало бели хлеб, сада то чини 70 одсто њих, што представља извесни помак.

Пошто посао не сме да стагнира, млади Варјашанин има у плану да започне производњу хлеба од кукурузног брашна, који је врло добар за шећерне болеснике. Већ је спровео неколико тестова у том смислу, а резултати су били позитивни.

Са власником фирме сарађује врло добро, јер је он расположен да

слуша и спроведе у дело његове планове. Ишли су заједно у Немачку, у Иби, на једну од највећих изложби панификације у Европи. Немачки производи су различити и квалитетнији. Не изгледају сви врло лепо, али су здрави и укусни, имајући у виду да код њих процес ферментације траје 12 сати.

Уз Савицу Савића, који на послу проводи око 10 сати дневно, у истој фирми ради као пекар и његов сељанин и бивши школски друг Станимир Журков, за кога каже да је један од највреднијих.

Њихов удружени рад је врло цењен, а како и не би, чим хране и опскрбљују хлебом једно читаво географско подручје. Иза пекаре недавно је посађен и воћњак, где се интензивно гаје разне сорте јабука, које се користе у производњи. Воћарство и пољопривреда су такође Савицине пасије, али о томе ћемо неком другом приликом. **ГМ.**

ЈОШ ЈЕДАН СУСРЕТ СА ПРЕМИЈЕРОМ

Чланови Мањинске посланичке групе састали су се прошлог понедељка са Виктором Понтом, премијером Владе Румуније. Био је то још један у низу редовних сусрета мањинаца са највишим представницима Владе Румуније. На овом састанку Мањински посланици су обавестили премијера Румуније о стању својих националних мањина, о преокупацијама репрезентативних мањинских организација и о проблемима са којима се суочавају. На почетку сусрета српски посланик Славомир Гвозденовић је у име својих колега још једном обавестио Виктора Понту да један од најкрупнијих проблема националних мањина остаје школство. Захвалио је премијеру на разумевању и подршци Владе што нам је помогао да сачувамо и наредне школске године неколико српских предшколских и школских установа и посебно, паралелне разреде у Српској гимназији „Доситеј Обрадовић“. Српски посланик је замолио румунског премијера да се на исти начин према свима поступи у Влади приликом појединих потражњи мањина, као и приликом одлучивања око појединих пројеката.

Када је реч о пројектима, премијер је обавестио све посланике да Влада има пара за такве пројекте, али да се општински челници и други људи ангажовани у вези с тим уздржавају од потписивања докумената једноставно из опреза или страха да, према пооштреним правилима и мерама, не одговарају пред законом. Ово је данас крупан проблем практично за све румунске институције, укључујући и министарства.

Славомир Гвозденовић је такође затражио од премијера Румуније да Влада покрене решавање повратка Макриног дома нашој Цркви, „када то већ не може читавих 25 година румунско правосуђе“. Он је предложио да две владе, Румуније и Србије, прогласе зграде Макрин дом и Лучеафарул (у Србији) за објекте од општег и националног значаја, а да их затим у знак добре воље и узајамног поштовања и поверења законски врате, истога дана и на исти начин, Румунима у Србији, односно Србима у Румунији. Био би то добар пример у Европи, истакао је наш посланик. И, што је најважније, румунски премијер је пренео да је румунска Влада спремна да то учини, али није сигуран да ли би то урадила и српска Влада, па нам остаје да се у наредном периоду обратимо са истим предлогом и српској Влади, а све у договору са нашом Црквом. **(Г.С)**

МАЛИ МАТЕМАТИЧАРИ

Традиционално такмичење “Мали математичари” одржало се и ове године у Српској гимназији “Доситеј Обрадовић”. Наиме, 6. априла су се у гимназији окупила српска деца из Темишвара, Белобрешке, Мачевића, Немета и Сенпетра. Ђаци трећег и четвртог разреда су на овом такмичењу тестирали своје знање из математике.

У девет сати су домаћини дочекали своје госте и сви су се, затим, распоредили у три учионице. Уследило је упознавање и послужење, које је, свакако, допринело смањењу треме. У исто време је наставни кадар одредио који ће се задаци наћи испред малих такмичара. Најтежи део

овог сусрета, тј. писање радова, трајало је сат и по. Сви су се трудили да што боље ураде задатке и освоје што више бодова. Надгледали су их професори Оливера Арсин, Невена Стефановић и Јасмина Штецко.

По завршетку главног дела такмичења, деца су послужена ручком, а комисија, чији су састав чинили професори Мара Малимарков, Вера Жупански, Даница Симоновић и Драган Петков, је исправила радове.

Око четрнаест часова уследила је додела награда, коју је с нестрпљењем чекало 32 учесника. Резултат је следећи: Што се трећег разреда тиче, прво место са стотину бодова заузео је Ерик Ковач, а друго Игор Караклајић са 98 и Милан Унчански са 95 бодова, сви из Српске гимназије "Доситеј Обрадовић''. Треће место и 91 поен узела је Јована Крстић из Гимназије "Борислав Крстић'' из Белобрешке. Похвалницу су добили Стелијана Грбан, Дејан Кнежев, Дарко Тодоровић, Андреј Гурка ("Д. Обрадовић"), Сања Милановић и Младен Божић ("Б. Крстић"). У четвртом разреду чак троје ђака је освојило стотину бодова и прво место. То су Спаско Михајловић, Ивана Кланица и Јована Миладинов, сви из Гимназије "Доситеј Обрадовић". Друго место није додељено, а треће, са 90 бодова је заузео Игор Јоргован, такође из темишварске гимназије. Похваљени су Игор Фењац ("Д.О."), Оливер Матеовић ("Д.О."), Сања Мундруц (Белобрешка), Селена Станчев ("Д.О.") , Арсеније Цветковић ("Д.О.") и Андреа Аника Аурика Енаке (О.Ш. "Свети Петар и Павле", Мачевић).

Да би такмичење прошло у најбољем реду, побринули су се организатори: проф. Мара Малимарков, проф. Славена Пејанов, проф. Љубица Попадић и проф. Јасмина Штецко, уз координатора акције, проф. Веру Жупански. **Биљана Герман**

НАГРАДА ПОРОДИЦИ РУДЊАНИН

У четвртак, 10. априла 2014. године, одржан је састанак Управног одбора Задужбине којем су присуствовали: г. Мирчета Стојић, члан оснивач, г. Љубомир Степанов, председник, г. Славомир Гвозденовић, г. Тима Лацић, г. Милорад Илић и г. Стева Перинац.

На састанку Управног одбора Задужбине „Мирчета Стојић" 19. фебруара 2015. године одлучено је, између осталог, да се овогодишња награда додели породици Рудњанин из Темишвара (родом из Ђира) за изузетан допринос очувању школства на српском језику на овим просторима. Поред новчане награде (у износу од 2.000 леја), прошлог

четвртка нашој награђеној породици уручена је и почасна диплома коју је примила госпођа Данијела Рудњанин и видно узбуђена захвалила на упућеним речима и награди.

Породица Рудњанин је данас чувена не само у нашој гимназији, него и у нашем српству. Када српске породице у Темишвару и Румунији једва имају по једно дете, Рудњанини их имају 14, да су им жива и здрава, и нису зарад лажних понуда и поклона изабрали неку нову секту, него су остали у српском православљу. Отац Мирослав, Србин, мајка Данијела, Румунка, своју су децу школовали, а и данас то чине у Српској гимназији. Тренутно је похађа њих осморо, зато је за похвалу и треба поздравити одлуку Задужбине „Мирчета Стојић“ и сви би ми требало да станемо уз такве наше сународнике, јер ћемо богати бити само ако имамо више деце у сваком нашем месту, у свакој школи и свакој нашој институцији.

У наставку је председник Задужбине, г. Љубомир Степанов, замолио присутне чланове Одбора да током ове године појачају активност за придобијање нових чланова Задужбине, имајући у виду повећање трошкова и потребе да се помогне што већем броју наше деце.

Решени су такође и други текући проблеми. **Горан Гога Пантин**

ВЛАДИКА ЛУКИЈАН У ВАРЈАШУ

Варјашани који су дочекали празник Христовог Васкрса у српској православној цркви, били су посебно радосни због присуства Његовог преосвештенства владике Лукијана, који је одлучио да ове године Васкрсење дочека уз парохијане месног свештеника Душана Кључара. Међу вишебројним црквеним лицима који су уз присутне вернике кренули са литијом око цркве, нашли су се и свештеник Рада Арсин и калуђер Инокентије, иначе пореклом Варјашани. **Г.М.**

СТРАЖАРИ ТРАДИЦИЈЕ

Смештено између два српска манастира, Златица је мало место згуснуто између пропланака Локве и леве обале Нере. Некада познато по виноградима и добром вину, у насељу чији назив према једној легенди долази од „златне жице“, а по другој од“златне птице“, негује се један занимљив васкршњи обичај – чување Христовог гроба.

Тако, уочи највећег хришћанског празника, младићи се сакупљају за стражу. То је за њих и њихове породице понос и обавеза и данас. Иако се више не иде кроз село да би „стражарима“ свака српска кућа

дала понешто, чиме би се прехранили и утолили жеђ у данима и ноћима док су „на стражи“, и данас је чување „Божијег гроба“ светиња.

Младић, вешто ударајући у познатом ритму дрвеним „чоканцима“ о буквину лајсну и клепала окачена на старој липи у порти цркве, најављује васкрс Исуса Христа. Док девојке из села украшавају Христов гроб цвећем и ћилимима, младићи вежбају корак, став и понашање „на стражи“. Овогодишњи командант младе гарде је Радослав Рада Табан. Оштар глас и одсечне команде одзвањају у малој цркви саграђеној давне 1869. „Стража мииир-но!“, „Стража на-пред-сту-пај!“ или „Стража на готовс!“. Млади стражари марширају импресивно. У рукама држе дрвена копља, тј. „циде“ како их мештани називају. Начин на који голобради младићи одевени у беле кошуље и црне панталоне извршавају наредбе њиховог команданта, сваког присутног неминовно, у мислима, одводе у нека давна времена када су преци тих истих младића стварно бранили границу православља од најезде полумесеца. Ратнички, граничарски дух им је још увек у генима, а понос се с лакоћом може прочитати у очима младих стражара. Ритуал смене страже и изласка из цркве је посебан доживљај за сваког ко се затекне у Златици уочи Васкрса и жели да целива Христов гроб.

Златичански парох, отац Мирослав, са карактеристичном смиреношћу али продорним гласом каже да је овај јединствен обичај постојао од давнина и да га је наследио када је у Златицу дошао, пре више од три деценије. **Р. Корња**

НАГРАЂЕНИ НАЈБОЉИ ОЛИМПИЈЦИ

Најочекиванији тренутак Националне етапе олимпијаде из матерњег језика, која се ове године организовала у Темишвару, је свакако додела награда. Њихово уручивање најзаслужнијим и најуспешнијим ученицима било је предвиђено да се обави у петак, 10. априла, с почетком у 9.00 часова, у свечаној сали Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“.

У присуству школског инспектора Жељка Станкова, директора Јадрана Кланице, представника ССР и осталих наставника српског, словачког и чешког језика, присутнима су се кратким говорима обратили Разван Хреноски испред Жупанијског савета Тимиш, школски инспектор Аура Кодруца Данијелеску, декан Филолошког факултета при Западном универзитету у Темишвару Дана Перчек, Адријан Мерка испред Савеза Чеха и Словака у Румунији, генерални инспектор Вјерослава Тимар и посланик Славомир Гвозденовић. Сви говорници су честитали учесницима и победницима, нагласивши да је неговање матерњег језика врло битно у контексту борбе за очување идентитета.

У наставку је шеф комисије, Миља Радан, прочитао имена свих награђених ученика, уручивши им дипломе и вредне премије, за чију се набавку у великој мери заложио и Савез Срба у Румунији. Вредно је напоменути да ће најбољи такмичари овог лета отићи на наградно путовање у Грчку. Посланик Славомир Гвозденовић је уручио и три новчане награде за најбоље књижевне радове, а оне су припале Лидији Бранковић, Александри Петров и Ивани Милојков.

Ево и неколико утисака најбољих ученика:

Лидија Бранковић (11. разред):

„Пресрећна сам што сам освојила прву награду, са десетком, као и у прошлој фази. Захвална сам свима који су омогућили ово такмичење и тиме дали прилику да покажемо своје знање и познавање српског језика, као и свима који су финансирали овај конкурс и потрудили се да добијемо награде и екскурзије“.

Тијана Живанов (10. разред):

„Ове године је на олимпијади организација била на добром нивоу, конкуренција солиднија за разлику од претходних година, а субјекти су за мене били компликованији, али са одређеном спремом и вољом успела сам да поновим добар резултат“.

Александар Станков (8. разред):

„Углавном никад не одбијам такмичења. Учествујем на разним олимпијадама. Сматрам да су она тачнија провера знања од оцена, јер је конкуренција већа од оне у разреду.

Олимпијада из српског јесте таква једна провера и велика ми је радост што сам освојио прво место.

Обрадовао сам се и наградама, а понајвише летовању у Грчкој. Верујем да ћемо се на Крфу моји другари и ја лепо провести.“

Александра Петров (9. разред):

„Имајући у виду да на Општинској етапи олимпијаде из српског језика нисам освојила прво место, од Националне фазе нисам имала великих очекивања. С обзиром на то да се ове године олимпијада одржала у Темишвару, имали смо прилику да будемо домаћини и своје другове Чехе и Словаке упознамо са најлепшим деловима нашега града. Као и сваке године, стекла су се нова пријатељства, и учврстила су се стара. Што се тиче субјеката, могу рећи да сам се добро снашла, саставу *Никада нећу заборавити* сам додала мало маште и фикције, па сам вероватно зато поред првог места освојила и награду за креативност и јако сам поносна на то. Захвална сам свима који су се потрудили и побринули да и ова олимпијада буде као и свака до сада, лепа на свој начин и незаборавна и која је превазишла сва очекивања.“

Филип Герман (7. разред):

Ово ми је први пут да сам учествовао на Олимпијади из српског језика и било ми је баш лепо јер сам брзо добио идеју шта да пишем. Упознао сам такође и српску децу из других крајева Румуније. Морао сам да се концентришем док сам писао, али дружио сам се и са осталим српским колегама. Додатни мотив су нам сигурно биле вредне награде. Сигурно ћу учествовати и наредних година. **Горан Мракић**

ТУРИЗАМ СРБИЈЕ ПРОМОВИСАН У ТЕМИШВАРУ

Туризам Србије се већ дуже време промовише у иностранству и земљама региона, с посебним освртом на територије где постоји и активни српски живаљ, као што је то случај са румунским делом Баната. Сходно тој традицији, Туристичка организација Србије је у четвртак, 16. априла, представила део своје понуде у темишварском ресторану „Лојд“, у самом центру града. Ради се о промотивној кампањи „Моја Србија“ за 2015. годину, којом се посвећује посебна пажња српској дијаспори широм Европе и света.

Овом су приликом били представљени нови производи и рекламни материјали, док су костимирани глумци и гости из Србије делили сувенире и поклоне пролазницима. Омладинци АКУД-а „Младост“ су дочекивали званице хлебом и сољу, док су се за музичку подлогу побринули кикиндски тамбураши, чланови састава „Гусле“.

На свечаном отварању, у 19.00 часова, присутнима су се обратили Лазар Манојловић, генерални конзул Републике Србије у Темишвару, Огњан Крстић, председник ССР и Жељка Пудар испред Туристичке организације Србије. Сви говорници су истакли да се број румунских туриста који су протекле године посетили Србију знатно повећао након

досадашњих кампања, позвавши уједно све заинтересоване да посете суседну државу и упознају се са њеним природним лепотама, удобним смештајем, угоститељством и домаћом кухињом.

У наставку су гости из Вршца, Бруса и Златибора представили своје понуде, истичући да су то места која свакако вреди посетити. Тамбураши из Кикинде су закључили вече, а сви гости су били позвани да окусе специјалитете српске кухиње. **Горан Мракић**

ПРОСЛАВЉЕНА ТОМИНА НЕДЕЉА У РЕШИЦИ

Обичај и традиција су да се на дан када Српска православна црква прославља Томину недељу, или у народу познатију као Мали Ускрс, решички Срби окупе за храмовну славу у великом броју.

Свечано и празнично било је у недељу, 19. априла, у раним јутарњим часовима у решичком лепо уређеном храму на Светој архијерејској литургији, којом је началствовао Његово преосвештенство владика Г.Г. Лукијан, епископ будимски и администратор темишварски уз саслужење протојереја- ставрофора мр Маринка Маркова, архијерејског заменика Епархије темишварске, протојереја-ставрофора

Живка Велимировића, умировљеног свештеника, протојереја Васе Лупуловића, старешине решичког храма, епархијског ђакона Миодрага Јовановића, чтеца Синише Кнежевића, Перице Орбишора и Снежана Михаја, а придружио се на литији и украјински свештеник протојереј-ставрофор Петар Поповић. По локалном обичају, храм су верници литијом опходили три пута, па су затим ушли у цркву где је уприличен чин резања славског колача и благосиљања кољива.

Удружење „Свети Тома“, чији су чланови више решичких породица сноси финансијски део потребан за све што налаже „кумовање“. Сваке године једна породица, као представник Удружења, преузима кумство. Ове године је то била породица Стелијана Заберке, а од њега су за догодине кумство преузели, исто као представници Удружења „Свети Тома“, чланови породице Велимира Сорескуа.

Овогодишње славско весеље, поред Његовог преосвештенства владике Лукијана, увеличала је својим присуством и уважена гошћа др Радмила Милентијевић, донатор и задужбинар Српског културног центра у Решици, представници општине и потпредседник МО ССР Драган Мировић, као и чланови МО ССР у Решици.

После службе у порти цркве, кумови су приредили послужење за све присутне вернике, а славско весеље и дружење настављено је у једном угледном решичком ресторану, где су се присутни кроз пријатан разговор подсетили ранијих времена и разменили мишљења о појединим актуелним локалним темама. **Горан Гога Пантин**

КРСТ СПАСА

„Крст деце Луговета“ је јединствен догађај не само за Пољадију и Клисуру, већ за читаву српску заједницу у Румунији. Овогодишње издање, осмо по реду, било је организовано заједничким напорима МО Луговет Савеза Срба, месне школе и цркве. Акција представља заправо помен деци из Луговета, која су умрла од куге пре више од једног века, али и уједно захвалност Богу што је, према предању, зауставио на време епидемију, која је претила да уништи потомство овог дичног пољадијског места. Луговчани су у знак захвалности и сећања на овај трагичан догађај подигли спомен-крст на улазу у село. Након литургије у месној цркви, литија се упутила према крсту где је месни парох Јован Живановић одржао опело за душе малих Луговчана, које је куга усмртила пре више од сто година. Ученици из Луговета и Соколовца су рецитовали и певали пригодне духовне песме и положили цвеће на споменик-крст. Потом је у дворишту месне школе одржан културно-уметнички програм, где су ученици извели неколико сплетова српских народних игара.

Један од организатора, Веселка Радосављевић, уз Саву Вуксановића, Дорела Вукуа и оца Јована Живановића, каже да је овогодишње издање било изванредно и да су сви били задовољни, можда највише омладина из Луговета, пошто је тако означен један битан догађај који се обележава већ неколико година.

Рајко Корња

“КУЈКЕ” И “ПОЦЕ”

Кумачање је обичај који је у Златици постао традиција. И ове године су 50-так ученика месне школе препешачили пут од села до истоименог манастира, где су се код чесме кумачали.

У присуству наставника Јаворке Панић, Марије Живановић и осталих професора из Златице и Соколовца, председнице општине Олге Гице, монахиње из Базјаша и монаха из Златице, деца су постала „кујке“ и „поце“, тј. побратимила су се. Према обичају, деца, две девојчице будуће „кујке“ или два младића будуће „поце“, се три пута окрећу и пољубе кроз венац од врбице и цвећа. „Кумачај се кујко, да живите лепо, да се не свађате и да се волите...“ је песма којом они постају можда више од пријатеља, постају „кујке“ односно „поце“. Потом се венац баца у воду и развија се коло пријатељства. Ове године је Општина Соколовац обезбедила сокове и слаткише за све учеснике овог интересантног обичаја карактеристичног за Пољадију и Клисуру. Деца су уживала и у надметању туцања јајима, као и у музици професорке Маре Горун и Дарка Радосављевића.

Јаворка Панић, један од организатора догађаја, сматра да је овогодишње издање било веома успешно, можда чак изнад очекивања, јер су деца уживала у кумачању, а шетња до манастира Златица била је веома угодна и за децу и за наставнике. **Р. Корња**

ВИСОКО ОДЛИКОВАЊЕ РЕШИЧКОМ ЧУВАРУ ПРАВОСЛАВЉА

На дан када Српска православна црква прославља Недељу Антипасхе, у народу познатија као Бела недеља или Томина недеља, у храму Васкрсења Богомладенца Исуса Христа у Решици за храмовну славу, православни Срби су присуствовали светој архијерејској литургији, коју је служио Његово преосвештенство владика Г.Г. Лукијан, епископ будимски и администратор темишварски уз саслужење протојереја-ставрофора мр Маринка Маркова, архијерејског заменика Епархије темишварске, протојереја-ставрофора Живка Велимировића, умировљеног свештеника, украјинског свештеника протојереја-ставрофора Петра Поповића, протојереја Васе Лупуловића, старешине решичког храма и епархијског ђакона Миодрага Јовановића уз садејство чтеца Синише Кнежевића, Перице Орбишора и Снежана Михаја.

Том приликом, окупљени народ присуствовао је свечаном уручењу високог црквеног одликовања господину Петру Радивојевићу. Током векова на овим банатским просторима здушно је гајена и негована велика приврженост нашој прадедовској православној вери и светосављу. О томе сведоче бројни прекрасни људи – верници, телом и душом наклоњени цркви и прадедовској вери. Један од таквих је и господин Петар Радивојевић, дугогодишњи председник Српске црквене општине у Решици и велики заслужник за процват духовног живота православних Срба у граду на Брзави. Српска православна Епархија темишварска на основу одлуке Епархијског савета и на предлог Управе Српске православне парохије Решице, доделила је Високо Епархијско одликовање, Орден III реда, господину Петру Радивојевићу, за делатну љубав коју је показао према Цркви Божијој као дугогодишњи

председник Црквене општине Решица, где се истакао својим залагањем и трудом око изградње у самом центру Решице, како нове богомоље посвећене Васкрсењу Богомладенца Исуса Христа, тако и око подизања новог парохијског дома.

Нека Васкрсли Господ подари господину Петру Радивојевићу крепко здравље и дуг живот, за сву показану љубав према Светој Цркви, а свима нама да буде узор и пример. **Горан Гога Пантин**

КАЗАНЏИЈЕ И ПАЛИНКАРЕ[1]

"Ракијице, волем те ко злато, а ти мене ваљаш ме у блато."

- Брате мој, шљиву да не искорениш, исеци је кад се осуши јер ти је била од велике хасне[2]*. Немој грешити!* – говорили су наши стари.

А шљиву си на сваком кораку налазио било то у атарским потесима, у баштама, на улици као дрворед, поред пруге, па чак и у гробљима. Било је шљива дивљакуша, па црвених, беловача, слатковача, натегача[3], пурковача[4], бистрица[5] од којих се још и сада кува густ и веома укусан пекмез, па ринглота[6] добрих за дунст[7] али не и за ракију.

Од тих шљива спремао се компот, пекмез, слатко кад се ољуште, извади коштица и у њих угура четвртина језгра ораха. Кувала се *киселица*, а то је био бистри пекмез од црвених шљива, који се сипао у флаше, а не у тегле и поред кришке белог меканог 'леба јела се као вечера у посним данима. Шљиве су се и сушиле на великом комловском кошару[8], али... али оно највише шљива ручило се у огромним кацама, одакле после врења *кад се сложи и не шушти* пекла се ракија, заправо, кувала.

Палинкаре су биле на крају села, а киселица[9] *се вукла* баш овде, где је, као прави мајстор, казанџија преузимао и са неким помагачима пекао ракију и остављао је јачину по власниковој потражњи.

Казанџија је обично био мушкарац који је био отпоран на жестоки мирис и дим, који је мало спавао и који је умео да са људима прича и да се договара, да познаје све мане и све врлине тог захтевног заната.

А и сељани су бирали казан где ће испећи ракију: код Фотоша, код Енделе, код Милана Закиног... и не само по казанџији, него и по квалитету казана, по проценту бакра од којег је био направљен, али и по протоку воде кроз хладњачу.

И тако се од августа до половине децембра пекла шљивка; село је мирисало на пекмез и ракију, а раду и весељу никад краја.

Са првим снегом *стане казан*, а домаћини неиспечену киселицу озго улепе блатом да не *кроздува* до лепшег времена.

Умео је казанџија да испече и *дудару* јер су дудиње раније сазревале од шљива. Често су се виђала деца поред пута где су били

дрвореди дудова (ти су сада сви посечени незнањем и људским немаром, дабоме!) како тресу те слатке црне, беле и розликасте плодове и скупљају их са прострте пољаве.

Нема више дудова, па нема ни дударе!

Ређе је казанџија имао да пече ракију од кајсија, бресака или крушака али и таква се понекад налазила...

Касно у јесен када је поље чисто и виногради обрани, од остатка исцеђеног грожђа, од комине пекла се *комовица*[10]. То је била лековита ракија јер се пила и као лек – по гутљај, стављала се на масној кудељној крпи те болесном детету на груди, натопљеном крпом трљали су дланове и стопала оболелог...

Када је понестајало воћа, казанџија је долазио и са својим тајним рецептима за спремање *лебаре*[11], а то је била ракија од хране: хлеба, жита, кукуруза. Да ли добра? Па каква била, пила се!

На сваком слављу, свадби па чак и погребу, ракија се пила. А могла се пити јача или слабија, ‘ладна или врућа, слатка али и медљана:

Сад медљану дај ракију,
младенци донеше, Добру срећу!
Свати пију, пију па се смеше

певало се у Торњи и у Батањи у зору после свадбе...

На крај села палинкара више нема, а са њима нестао је и казанџија. Свако је постао свој казанџија јер се ракија често налази у чашама наших људи и сада, а често се шаље по флаша као поздрав у белом свету да и тамо замирише на кућу, на родни крај...

1 – палинкара = место где је казан у којем се ракија пече
2 – хасна = корист
3 – натегача = врста шљиве
4 – пурковача = врста шљиве
5 – бистрица = врста шљиве
6 – ринглота = олтована шљива са већим и округлим плодовима
7 – дунст = компот
8 – комловски кошар = плитка корпа од прућа на којој се сушио комлов, а и шљиве
9 – киселица = ђибра
10 – комовица = лозовача
11 – лебара = врста ракије од хране, комадара

Мај 2015.

БЕШЕ 1 МАЈ...

Иако смо пре само три непуне деценије живели у једном од најсировијих комунистичких режима у Европи, сада имамо утисак да је то доба удаљено од нас бар колико и палеолит. Чудно је како јединке, али и читави народи, успевају да се за врло кратко време трансформишу и еманципују, остављајући иза себе све оно у шта су се неки од њихових предака клели.

О неуспеху комунистичког опита писали су многи стручњаци, политолози, социјолози, историчари, филозофи и књижевници, али, као и у случају других комплексних феномена људске повести, постоји безброј перспектива из којих се ова прича може проучавати.

КАРЛ МАРКС ЈЕ, ЈЕДНОСТАВНО, МРЗЕО СРБЕ

Иако су многи комунисти са ових простора, међу којима и Срби, били омађијани и заведени Марксовим идејама, општи утисак након свих ових година је да њега у суштини нико није схватио за озбиљно. Додуше, Балкан је у својој бити простор где се свака светиња, идеологија или царство у једном тренутку неизбежно изврга руглу, подсмеху и неизбежној трагикомедији. Људи којима је спрдња *модус вивенди,* који живе да би се шегачили, подсмевали или исмејавали све око себе, који збијају шале на рачун сваке власти, који ашикују чак и уз највеће светиње, којима црни хумор и сарказам гргоље жилама, једноставно не могу бити утерани у ниједан политичко-пропагандни механизам.

Да би парадокс био већи, ниједан од пропагандиста српског порекла није био, на пример, упознат са чињеницом да су Маркс и Енгелс презирали Словене, а посебно Србе. Сходно казивањима просефора Џорџа Ватсона, са Универзитета у Кембрицу, Енгелс је још 1849, у Марксовом гласнику „Ноје Рајнише Цајтунг“ писао да у тренутку избијања неизбежне класне борбе, неки народи морају једноставно бити физички уништени, јер су заостали за две фазе развоја, то јест да нису доспели чак ни до разине капитализма. Он је мислио превасходно

на Баскијце, Бретонце, шкотске горштаке и Србе, сматрајући да су превише назадни и да нису дорасли револуционарним идејама. Називао их је „расним смећем“. Ко је тада могао да помисли да ће управо неки Срби, чак ван своје матичне државе, ризиковати живот и слободу због тога што су се у погрешном историјском тренутку приклонили једном од двојице Марксових извршиоца, Стаљину и Титу?

ЕПИДЕМИЈА ЛУДИЛА

Листајући штампу са средине прошлог века, налетећемо на параноидне флоскуле бољшевичке пропаганде, шизофрену располућеност идентитета, инфлацију ратоборних парола и епидемију колективног лудила, спремног да угуши сваки трептај здравог разума или покушај индивидуе да се ослободи тешких окова политичког мрачњаштва и глупости. Ипак, људи су се врло брзо помирили са чињеничним стањем, прихвативши да живе и раде у тој атмосфери страве и ужаса.

1 МАЈ НАМ ЈЕ ОСТАО У АМАНЕТ

Оно што нам је ипак остало у аманет, као успомена на старе дане, када смо у својству младих и орних пионира марширали улицама града, је првомајски празник, који се у Румунији слави свечаније од Божића и Васкрса. Нема тог човека који неће 1. маја, поготово у случају лепог и сунчаног времена, изаћи да кампује у природи уз пријатеље, породицу или комшије. Скупине разгаћених месождера, окупљени око задимљеног роштиља, ритуално приносе жртве невидљим демонима из властитих утроба, те се пантагруелске количине млевеног, исецканог, зачињеног, забибереног или пресољеног меса волшебно загубе у надулим желуцима посткомунистичког пролетаријата.

Иако се данас сви сналазе како знају и умеју по овим похараним периферијама Европске Уније, или пак планирају да „запале“ преко гране у једну од „братских по звездици“ нам земаља, 1. мај ипак није заборављен, већ насупрот, постао је важнији и уваженији него икад, што доказује да је у колективној подсвести остао необјашњиви жал за временима немаштине, цензуре и страха.

РАДНИЧКА КЛАСА ОДЛАЗИ У РАЈ

Појмови као „радничка класа“, „класна борба“ или „права радника“ су скоро избачени из савременог речника самозваних демократских странака, које се ипак нису либиле када су им при оснивању у кључним положајима дошли управо кадрови из бивше Комунистичке партије. Социјалну свест је данас заменило много безопасније и неодговорније ждрање, које не захтева схватање или прожимање било каквих политичких теорија. Ко још памти демонстрације радника у Чикагу 1886, туче социјалиста и анархиста са полицијом, Први конгрес 2. Интернационале, брадатог Маркса и остале другове, када, ето, имамо гајбу пива у хладној води, вешалице на жару, румене кобасице и телећи паприкаш који крчка у казану?

Иако је егалитаризам у својој суштини неприродан и непримењљив, остаје ипак отворено питање: ко се данас стара о спровођењу социјалне правде, јер је очигледно да државу тај проблем не занима

превише? Данас, неколико година после имплозије комунизма, када су друштвене равнотеже поново опасно нарушене и када се бахати богаташи неконтролисано богате, а убога сиротиња липса и гладује, народ ћути и задовољно окреће првомајски роштиљ, то комунистичко божанство којем жртвујемо производе купљене у капиталистичким супермаркетима. Ако се не би окретао у гробу, стари Карл Маркс би се вероватно и сам вртео на неком од сочних ражњића. **Горан Мракић**

ЧУВАР БАШТЕ СРПСКИХ ЈУНАКА

• Хиландар, тај наш „потоњи камен“ вреди бар једном у животу видети. Указала ми се прилика да са неколико својих земљака посетим Свету Гору. Од онога што сам тамо видео, почео сам да бележим свој неки духовни путопис, да бих га са читаоцима „Наше речи” поделио. Још пре Атоса, код Солуна, прве приче почеле су да се нижу. Чича Ђорђе је легенда која се не заборавља •

На некадашњој периферији Солуна, данас је то шири центар града, налази се гробље палих српских, француских, италијанских енглеских и руских војника, који су животе положили током пробоја Солунског фронта у Првом светском рату. Комплекс гробља, под именом Зејтинлик, је подигнут на простору на коме се од 1916. године налазила Главна војна пољска болница српске војске, у склопу које је

настало и гробље за преминуле које је временом прерасло у данашњи комплекс.

Зејтинлик је добио име по турској речи за уље (зејтин). На том простору, надомак Солуна, је у доба Отоманске империје била пијаца за продају уља, по чему је тај простор добио име. Иако је престала продаја зејтина на том простору, назив се одржао међу локалним становништвом до Првог светског рата. По окончању ратних дејстава одлучено је да се на заједничком гробљу сахране сви погинули ратници. За место је одређен плато на ком се налазило гробље Главне војне пољске болнице српске војске. На том гробљу сахрањени су посмртни остаци 8.000 српских јунака који су својим животима поплочали пут до слободе српског народа. 6.000 ратника је сахрањено у костурници испод споменика и 2.000 у гробовима около. Историја је забележила да су те 1916. жртве биле огромне, а највише погинулих је било у редовима српске војске. Пре пробоја, заједно, сви савезници, Французи, Енглези, Италијани више од три године нису успели ни за метар да помакну линију фронта, а Срби су за само један дан разбили фронт и кренули у победоносан поход.

На уласку у Српско војничко гробље Зејтинлик у Солуну, путнике намернике, већином туристе, екскурзије и понеког поклоника светих српских ратника, дочекује крепки и енергични осамдесетседмогодишњак, Ђорђе Михаиловић. За њега ратови још нису завршени. Хумке негује, судбине проповеда као Јеванђеље. Хиљаде драма у мору мермерних крстова засађених у туђој земљи милује његова душа. Не заборавља ни страдалнике у Другом светском рату. На Зејтинлику је сахрањено и 126 интернираца и заробљених партизана, страдалих у нацистичким логорима Павлоу, Мела и Харменкај у Солуну. Чича Ђорђе се свакодневно моли за ратнике и мученике последњих ратова на просторима земље створене костима солунских бесмртника.

Чича Ђорђе је трећи изданак Михаиловића који се стара о гробљу, али ће по свему судећи ова вековна традиција бити прекинута. „Мајка ми је Гркиња. У Грчкој сам и рођен, а мој деда Саво Михаиловић је био добровољац и први чувар гробља. Ено тамо је сахрањен”, показује руком према првом реду крстова чича Ђорђе и додаје: „Његов син, мој отац Ђуро, био је чувар овог гробља до 1960. године. Онда сам га ја наследио и већ пола века сам чувар на гробљу. Имам 87 година, али немам наследника по мушкој линији који би наследио ову привилегију и наставио да чува српско војничко гробље. Имам ћерку, али ни она

нема мушког наследника, већ има две ћерке, а женско ипак не може да брине о гробљу, јер је потребно одржавати га, чистити, бити жандар кад затреба и чувати га. На моју велику жалост, када једног дана мене не буде било, неће имати ко да настави вековну традицију чувара српских ратника, чијим се ратним подвизима и јуришима надалеко јаче непријатеље чудио и са страхопоштовањем односио цео тадашњи свет“ – приповеда Ђорђе Михаиловић.

Према његовим речима, Српско војничко гробље је веома посећено. „Раније су долазили сами учесници Солунског фронта, али пошто нема више живих Солунаца, јер је последњи умро пре пет година, сада долазе њихови наследници, али и огроман број туриста из Србије и из других земаља” - прича чича Ђорђе. Ко путује према Солуну, морао би бар једном у животу да не пропусти прилику да посети српско војничко гробље Зејтинлик. Ко буде крочио на то место, не може, да не пусти сузу на гроб српских војника погинулих у борбама и пробоју Солунског фронта у Првом светском рату.

На крају, одлисмо по кап, за ово парче српског неба на братској земљи. За њих, за душу, за нас, заборавне и недостојне.

Горан Гога Пантин

ДОСИТЕЈЕВЦИ У БАЊА ЛУЦИ

Од 24. до 26. априла 2015. године, у организацији Гимназије Бања Лука, одржана је међународна конференција "Бања Лука Модел Уједињених нација" (БаЛМУН), која је окупила преко 120 ученика из 16 средњих школа, из 5 земаља региона и Европе: Србије, Хрватске, Босне, Словеније и Румуније.

БаЛМУН представља симулацију рада Уједињених нација, у којој су се учесници упознавали са радом ове организације; али и актуелним међународним и глобалним проблемима, као што су: загађење животне средине, очување културе мањинских народа и др.

Сви учесници су били распоређени у четири комитета: Савет безбедности УН, Комитет за људска права, културу и друштвена питања, Медитерански комитет и Комитет за заштиту животне средине.

Конференција је усвојила и резолуције у сваком од комитета, које би се могле применити и у стварности, односно у самим Уједињеним нацијама.

Са професорком енглеског језика Ђурђевком Радука у Бања Луци су овим поводом боравили и ђаци Српске гимназије „Доситеј Обрадовић", а уз њих су била и деца из румунске Школе Аврам Јанку из Алба Јулије.

Марко Марков је био члан Савета безбедности, Горан Пљоскар, члан Комитета за заштиту животне средине, Алиса Тодоров, члан Друштвено-хуманитарног комитета и Лазар Живковић члан Комитета за развој.

Љубинка Перинац Станков

КЛИСУРАЦ, ФУДБАЛСКИ МАГ ЗАПАДНОГ СИДНЕЈА

Наш земљак Десимир Панић из клисурског места Дивић један је од оснивача ФК Београд из сиднејског кварта Кабрамата далеке 1982. године, играо за први тим када се клуб крајем осамдесетих и почетком деведесетих такмичио у Првој лиги аустралијске државе Нови Јужни Велс, а од пре пар година поред вођења приватног транспортног предузећа, налази времена да се бави и тренерским послом.

Тренутно подучава и води јуниорски тим Београда испод 13 година, а у исто време је играч и менаџер тима ветерана изнад 35 година овог нашег клуба, који се такмичи у првенству Југозападног дистрикта у Сиднеју.

У суботу, 18. априла, играно је друго коло лиге младих и његови јуниори гостовали су код вршњака из клуба Ливерпул Сити Робинс ФК и победили са 3:2 и са две победе из две утакмице налазе се на челу табеле.

Десимиров тим ветерана је такође у прва два кола новог првенства постигао две значајне победе. Пре две недеље „београђани“ су прегазили ветеране из клуба АС Јунајтед (плави) са 7:0, а протеклог викенда на гостовању код тима „зелених“ из Јунајтеда победили су са 3:0.

Интересантно је напоменути да клуб АС Јунајтед има чак три тима изнад 35 година у фудбалском првенству лиге ветерана.

Међу љубитељима „буба – маре“ у српској заједници сиднејске метрополе „Румун“ Десимир Панић је позната и цењена „фаца“, на радост свих нас који га познајемо, као и његових Клисураца широм Аустралије, а верујемо и оних у родном крају.

НЕМЕЋАНСКИ ПАЈА И ЈАРЕ

Немет је насеље са само 150 кућа, али житељи српског порекла су се током историје показали као врло привржени свом народу, а запамћена је и анегдота када су у једној од тмурних послератних година, у току жестоких геополитичких превирања, истакли паролу на којој је писало „Село Немет не да Банат“.

После отварања „Комтима“ средином `60-их година прошлог века, ове су крајеве населили многи радници из унутрашњости Румуније, понајвише из Молдавије, тако да је данас становништво подељено, а многи локални Срби, ступивши у мешовите бракове, измешали су се са Румунима. Но, битно је да људи живе у слози, да заједнички раде и зарађују за живот.

У једном дворишту затекли смо ауто-лимара Николу Михајлова и механичара Радована Павлишана како поправљају камион. Након поздрава и упознавања, сели смо у оближњи локал да „попричамо“ покоју. Кафана, чије зидове красе шал репрезентације Србије, грб локалног ФК Борца и црно-беле фотографије из старих фудбалских дана, власништво је газда Николе, глагољивог Немећанина, отвореног срца. Ради као лимар 34 године, врло је цењен у свом занату, а муштерије му пристижу из околних села и Темишвара. Он и ортак му Радован имају функције и у месној цркви. Један је црквењак, а други

председник црквене општине. Једва чекају Ђурђевдан, немећанску славу. Били су да траже музику чак у Краљеву, где су преговарали са Дејаном Ђекићем, али сматрали су да је прескупо да му плате 3.000 евра. Певач је касније смањио цену, али Немећани су се одлучили за популарни оркестар „Слатки грех“, који је гостовао у њиховом селу и пре две године.

Многе традиције су изумрле, али слава се још увек одржава, захваљујући пре свега Космину Бубоју, власнику превозничке фирме. Он је главни спонзор сваке године, а његова жена Љиљана је „од наших“. Човек воли српску музику и стало му је до одржавања локалне традиције.

Никола Михајлов, весељак по природи, признаје да је одмалена више волео занат него школу. Обожава да се опусти уз музику са пријатељима и гостима. Његова су врата увек отворена. Пун је прича и живописних успомена. Сећа се како је због своје нарави провео две ноћи у притвору, једном у Румунији ‘80-их година, када је у Немет довео музику из Србије, а други пут у бившој Југославији, када је отишао у Суботицу, преступивши преко црте од 30 километара, коју су погранични власници „малих“ пасоша били принуђени да поштују. Није било озбиљних последица, те је све током година прерасло у анегдоту.

Извињавамо се, морамо да кренемо. Како, не иде још једно пиво? Иде, али другом приликом. Дођите нам за славу, обавезно. Покушаћемо. Хеј, како ћете писати о нама, ха? Напишите Паја и Јаре (смех). Важи. Камиони̇ије опет возе, нема стајања. **Горан Мракић**

ПЕДЕСЕТОРО УЧЕ СРПСКИ

У Ченеју живе још 428 Срба, у око хиљаду кућа. Није то ни тако мало, ако узмемо у обзир свакодневно бројчано осипање наше заједнице. Поводом недавне посете Ченеју, искористили смо прилику да обиђемо месну Основну школу и српски одсек ченејског забавишта, где смо се састали са наставним особљем и ђацима, који је био и прави разлог обиласка овог нашег места.

Српски језик у Ченеју уче свега педесеторо деце од забавишта до осмог разреда. На допунским часовима са наставницом Радославом Глишовић уче факултативно српски језик 33 ђака од припремног до осмог разреда, једном недељно, по два часа. Много је то за Ченеј,

узимајући у обзир да већ скоро шест година не ради више српска секција у школи. Наставница Радослава Глишовић је похвално говорила о својим бившим и садашњим ученицима. Поносна је на њих, јер су веома активни и постижу добре резултате на редовној настави, али и на разноврсним ваншколским активностима, које се организују на локалном, регионалном и жупанијском плану. „Велику помоћ и подршку имамо од управе школе и од родитеља, а потребни материјал за лакше савладавање српског језика, обезбедили смо сами и уз помоћ ССР“, подвукла је наставница Радослава.

За наше читаоце смо сазнали да су мали Ченејци припремили леп програм приликом прославе Светог Саве. Лепоту наших српских народних обичаја, народних српских кола, фолклора и изворне српске песме показали су и на четвртом издању Сабора дечијег фолклора и обичаја „Венац“, на интеретничким сусретима и на многобројним манифестацијама, како локалног, тако и жупанијског карактера.

Треба истаћи да од кад не ради више српска секција у школи, редом су наставнице Биљана Ранков, Иванка Пантић, и сада Радослава Глишовић подучавале факултативно српски језик, не само ђаке српског порекла, већ и децу других националности који похађају ченејску Основну школу.

Реално гледано, знамо да ситуација није ружичаста и да нас је све мање, али чак и тако треба опстати и сачувати оно мало што имамо.

Горан Гога Пантин

ТРАГОМ НЕБЕСКИХ САПУТНИКА

Среда, 6. мај, леп и сунчан дан. Крећемо ка манастиру Свети Ђурађ, или Шенђурац, како га мештани зову. Јутарња емисија на радију почиње пригодном песмом, популарним „Ђурђевданом“, у извођењу Бијелог дугмета. Питање је колико наших људи зна порекло те песме, која је, ако је судити по сведочењу професора и бившег логораша Жарка Видовића, настала у “возу смрти”, који је путовао из Сарајева за Јасеновац. Кад су Срби, гладни и жедни, транспортовани вагонима баш за Ђурђевдан у злогласни логор, почели да запомажу, један Сарајлија је први пут запевао: “Пролеће на моје раме слиједе, ђурђевак зелени, свима осим мени…” Усташе су због песме “Ђурђевдан” затворилe шибере на вагонима, а затвореници су, без ваздуха на малом простору, остали збијени једни до других.

Чудно је како се, ето, из једне велике трагедије, може родити популарни хит, после скоро пола века.

Око манастира Свети Ђурађ све одише пролећем и свежином. Што би песници рекли, права литургија зеленила. У близини протиче река Брзава, а шуме и пашњаци употпуњују идиличну локацију ове православне светиње, у којој се, као што је добро познато, чува део моштију Светог Ђорђа, као и ланци којима је био окован. Манастирска црква је недавно била обновљена, док су оправке на осталим зградама и прикућцима у току.

Ђурђевдан је код Срба попримио и друге народне особине, мешајући се са предхришћанским култовима Балкана, па се зато Свети

Георгије у нашем народу не слави исто као у другим хришћанским земљама. Овај празник обилује мноштвом народних обичаја и магијских радњи у циљу заштите, здравља и плодности, које се тог дана обављају. Обичаји и веровања Срба везани за Ђурђевдан су у народу свакако постојали и пре примања хришћанства. Свети Ђорђе је својим празником заузео највероватније место старог српског божанства плодности Јарила и његовог празника. Црква на овај дан обележава погубљење Светог Георгија, које се збило 6. маја 303. године.

Занимљив је податак да су за Ђурђевдан (али и другим приликама), манастир Шенђурац у тимишкој жупанији посећивали и римокатолички ходочасници из Карашева. Данас, уз српске вернике из општине Бирда, то чине и Румуни православне вероисповести. Такав је био случај и ове среде, када су деца из оближњег села дошла са наставницима да се причесте.

Игуман Јустин Стојановић је одржао ђурђевданску беседу, поздравио све окупљене вернике, честитао им Васкрс и подсетио их да је то потврда Христове победе живота над смрћу. „Читава наша вера била би бесмислена без Христовог васкрснућа“, додао је у својој проповеди, закључивши да је Свети Ђорђе мученички страдао након прогона хришћана.

Према предању, по наређењу цара Диоклецијана, војници су положили Ђорђа на земљу, забили му ноге у кладе, а на груди му поставили велики, тешки камен. Тако притиснут, у великим боловима, дочекао је јутро, када га је посетио цар, међутим, Ђорђе је и даље одбијао да се одрекне своје вере. Погубљен је у највећим мукама. Од 9. века појављује се приказ Светог Ђорђа на коњу, у војводском оделу, како копљем убија аждају. У тој је хипостази присутан и на савременим иконама.

Након бденија, које је ове године служио Његово преосвештенство владика Лукијан, јутарњег Масла и архијерејске литургије, у присуству многобројних свештеника и монахиња, био је резан славски колач. Овогодишња кума је била професорка Мира Поповић, која је светом чину присуствовала одевена у народну ношњу. Кумство је за идућу годину преузео Ђелу Фаур из Арада.

Манастирско двориште мирише на јоргован, зелену траву, босиљак и тамјан. И ђурђевак. Људи, духовно испуњени, са наворама и колачима у рукама, у миру одлазе својим кућама. Ђурђевдан је. Пролеће ипак слеће на свачије раме. **Горан Мракић**

СВИНИЧАНИ НА „ЈОРГОВАН ФЕСТУ“

Чланови КУД „Дунав’’ из Свинице већ дуги низ година братиме се, друже и сарађују са културно-уметничким дружинама са десне обале Дунава. У оквиру те прекограничне сарадње они су прошле седмице боравили у Мирочу, на тамошњем традиционалном “Јоргован-фесту”, фестивалу цвећа, туризма, угоститељства и народних обичаја, чије је двадесетдруго трајање обележено 1. маја. Саставни део ове манифестације су спортска такмичења у народном вишебоју: бацање потковице у циљ, гађање буздованом, надвлачење штапа и конопца, гађање јабуке стрелом, скок из места.

Како сазнајемо од госпође Милке Балач, свиничански уметници-аматери су на пут дуг сто педесетак километара кренули орни да се на фестивалској сцени покажу и докажу као врсни извођачи српског и румунског фолклора и народног мелоса, а у том њиховом походу предводио их је први домаћин Свинице и потпредседник Савеза Срба у Румунији Никола Курић, са својим сарадницима. Домаћини су их, кажу, дочекали, као што и доликује, а испред житеља села испод Мироч планине, њих и чланове присутних културно-уметничких друштава из Србије и суседне Бугарске поздравили су Станиша Кржановић,

председник месне заједнице Мироч и Дејан Вагнер, председник општине Мајданпек. Домаћине је у име житеља Свиничанске општине истом приликом поздравио и кнез Никола Курић и захвалио организаторима на уприличеном гостовању на овој јединственој смотри народног стваралаштва у средишту ђердапског Подунавља.

Гости су имали прилику да посете пећину Градашницу, да беру јорговане и да пробају разне специјали-тете домаће кухиње. Програм манифестације отворен је дефилеом културно-уметничких друштава, где је многобројна публика знатижељно пратила колону учесника, у шареним и разноврсним народним ношњама. За уметнике КУД-а „Дунав" из Свинице била је то прилика да на отвореној фестивалској сцени многобројну публику у више наврата дигну на ноге и да сваку њихову нумеру дочекају и испрате дугим и топлим аплаузима. После наступа уметника-аматера културно-уметничких друштава, одржао се конкурс за избор најлепше девојке манифестације. Свиничанка Јасмина Енаке је освојила другу награду на избору „Виле Мироча 2015", а вече је завршено заједничким дружењем.

Уједно Никола Курић захваљује Савезу Срба на финансијској подршци и закључује да су ово путовање и наступ на "Јоргован-фесту" за младе Свиничане права мотивација и начин да и даље истрају у свом раду и вежбању нових кореографија игара. **Горан Гога Пантин**

(ПО)СТАЈАЊЕ (ОП)СТАЈАЊЕ (НЕ)СТАЈАЊЕ

Миомир Тодоров је, свакако, био једна од најпознатијих фигура српског радија у Румунији. Дуги низ година, слушаоци Радио Темишвара идентификовали су програм на српском језику са његовим гласом и уводном шпицом емисија „Село моје мало" и „Жеље и поздрави". Нажалост, упокојио се 2011, у шездесетој години живота. Прошлог четвртка, 7. маја, поводом годишњице његове смрти, била је организована, у просторијама Савеза Срба у Румунији, промоција књиге „(По)Стајање (Оп)Стајање (Не)Стајање", коју је, по жељи и уз финансијску подршку покојникове породице, приредио Стеван Бугарски, на основу написа Миомира Тодорова.

У приступном тексту ове књиге састављач истиче да се ради целокупном садржају *Постојања* (Критерион, 1988), „која је и за оно време одисала и за ово сада одише свежином покошене детелине". Уз

дотичну, груписан је и текст већине прилога које је аутор објавио у периодици, углавном после 1988. Текстови су, како се наводи, преузети у облику како их је аутор објавио, а спроведена су само минимална уједначења, највише у интерпункцији.

Миомир Тодоров је, у својству радио-репортера, обишао сва села са српским живљем у Румунији, сакупљајући и бележећи животне приче обичних људи, које је, изгледа, највише и волео, што се у његовој прози може видети. Препознавао је у њима суштину постојања, лепоту једноставног битисања, топлину огњишта. Био је врло погођен *расрбљавањем* наших села и осећао је потребу да што више извештава и пише о томе, не би ли посредством духова прошлости успео да отргне од заборава усмена блага нашег језика и праве бисере ненаписане народне књижевности, која је, у великој мери, ишчезла заједно са њеним ствараоцима и носиоцима.

На самом почетку комеморативног скупа била је пуштена уводна шпица емисије на српском језику Радио Темишвара, коју је Миомир Тодоров уређивао од 1979. до 1985. (када је била укинута) и од 1990. до 2011. Присутнима су се у наставку обратили Славомир Гвозденовић, који је прочитао неколико речи о покојнику, директор Радио Темишвара Михај Ангел, евоцирајући успомене из старих дана, Лучијан Алексиу, који је рекао да је познавао Миомира Тодорова као књижевника, човека

и господина у правом смислу речи, истичући да треба да се обрати посебна пажња на његов рад, поготово што у Банату немамо довољно писаца и уметника, и Стеван Бугарски, приређивач и састављач књиге „(По)Стајање (Оп)Стајање (Не)Стајање“.

„Миомир је написао књигу какву бих ја волео да напишем. Има код нас много написаних књига, а он је за шездесет година написао само једну. Једном приликом зечица је рекла лавици: *Ја родих толике, а ти само једног.* А лавица је одговорила: *Једног, али лава!* Он припада нараштају села, али стасао је када се село празнило. Из његовог Дињаша, људи су долазили у Темишвар. Миомир је остао човек Дињаша, подељеног на два света: овде и *тамо*. Оданде никад није пошао, а овамо никад није честито ни стигао. У својој књижевности он углавном обухвата свет мртвих. Сви људи које помиње у својим текстовима су се одавно преселили у подземна села, а и он сам је више припадао том, неком њиховом свету. Говорећи с њим, имао сам често утисак да је управо он *Еро с оног свијета”,* рекао је господин Бугарски у свом обраћању.

На самом крају, и Данило Лацић је изразио жељу да искаже у неколико написаних речи поштовање према Миомиру Тодорову, а покојникова супруга, Драга Тодоров, захвалила је свима који су се потрудили око књиге, а понајвише Стевану Бугарском, који је обавио најтежи део посла. Свим присутнима је у наставку био подељен бесплатан примерак књиге, а они који желе да је набаве нека се обрате породици или Савезу Срба у Румунији. **Горан Мракић**

СЕДНИЦА КОМИСИЈЕ ЗА КУЛТУРНУ АКТИВНОСТ САВЕЗА СРБА У РУМУНИЈИ

У свечаној сали Културног центра Савеза Срба у Румунији, 9. маја 2015. године, у Темишвару одржана је седница Комисије за културну активност ССР, на којој су присуствовали представници друштава који делују под окриљем Савеза. Од укупно 27 друштава седници су присуствовали представници 16. Радован Јованов и Борко Јоргован – КУД „Плави Делија“ Велики Сенпетар, Наталија Мандран – КУД „Свети Сава“ Велики Семиклуш, Борко Стојан – КУД „Извор“ Саравола, Сенадин Крстић – АКУД „Младост“ Темишвар, Жељко Тодоров - КУД „Свети Никола“ Дињаш, Душан Миладинов – КУД „Свети Ђорђе“ Станчево, Дијана Татарушану - КУД „Свети Никола“ Дета, Драган и Дарко Воштинар – КУД „Коло“ Арад, Горан и Невена Стефановић – КУД „Белобрешка“, Тома Поповић - КУД „Свети Никола“ Радимна, Габи Балач – КУД „Дунав“ Свиница, Славољуб Аднађ – ТО „Батини бећари“ Велики Семиклуш, Илија Грубачки – ТО „Круна“ Српски Семартон, Жељко Тодоров – ТД „Златна суза“ Дињаш, Марко Аџић – Српско државно позориште Темишвар и потписник ових редова као представник ПС „Талија“ Темишвар. Били су присутни и Огњан Крстић, председник ССР, који је и руководио седницом, Славољуб Аднађ, потпредседник ССР и председник МО ССР Велики Семиклуш, као и Златиборка Марков, секретар и референт за културну активност ССР.

Седницу је отворио председник ССР Огњан Крстић и након што је поздравио све присутне, захваливши им за уложени труд и залагање

у раду и развој културног аматеризма, потврдио је да постоји кворум и ставио је на гласање дневни ред од 6 тачака. Пошто нису имали примедбе нити предлоге, учесници на скупу су усвојили дневни ред.

Под првом тачком дневног реда разматрана је анализа активности културно-уметничких друштава и културно-уметничких руководилаца, који делују под окриљем Савеза, за протекли период.

У оквиру друге тачке дневног реда изабран је нови председник Комисије за културну активност ССР. Пошто досадашњи председник комисије, Александра Ђурђев, из личних разлога, није у могућности да врши ту дужност, предложено је да буде разрешена са те функције и да се одабере нови председник. Једини предложени за дужност председника био је Борко Јоргован, председник КУД „Плави Делија“ Велики Сенпетар и члан Савета европске смотре фолклора. Предлог је једногласно усвојен и послат на валидацију мандата председника комисије од стране Руководећег савета ССР.

Следећа тачка дневног реда је предвиђала разматрање и усвајање допуне правилника о пословању културне комисије. Усвојено је да комисија буде заступљена зонски и по делатности друштва. Затим је разматран и усвојен средњорочни програм и план развоја културно-уметничког аматеризма, заједнички календар активности за 2015. годину, као и административно-организациони проблеми. Предложено је од стране присутних да се организује бар једном годишње састанак са свим представницима организација културног аматеризма које делују под окриљем Савеза.

На крају скупа под задњом тачком дневног реда, већина присутних је затражила обнављање и допуну народних ношњи. **Г.Г. Пантин**

9. МАЈ У ВАРЈАШУ

Један од најлепших споменика руским војницима палим крајем Другог светског рата у варјашким крајевима подигли су Срби из Варјаша.

На споменику, уз остало, записа-но је једноставно а дирљиво Српски народ.

„Наша реч“ је већ забежила да је недавно овај споменик, као и још неколико, подигнут у знак поштовања према руским војницима, херојима победе над фашистичком Немачком, оправила и уредила Амбасада Руске Федерације.

Поводом 9. маја у недељу су на споменик руским војницима венце положили Срби из Варјаша, заједно са подкнезом своје општине Драгосавом Лукином, председником Варјашана депортованих у Бараган Лазаром Белиним, са председником месне организације ССР Светозаром Лукином, председником Удружења депортованих у Бараган Петру Мирчиовом, потпредседником ССР Славољубом Аднађем и послаником ССР у Парламенту Румуније Славомиром Гвозденовићем.

Претходно су домаћини и гости након свете литургије, положили венац на импресиван споменик који су Варјашани подигли преминулим Бараганцима из свога села.

Констатовали смо – тог 10. маја два људска и хришћанска чина побудила су у Варјашу много емоција. Те емоције преносимо и ми кроз део речи исписаних на споменику руским херојима, на српском, руском и румунском језику: *МИ СМО ПОБЕДИЛИ! НАШЕ ЈЕ ДЕЛО ПРАВЕДНО!*

У ЗНАКУ СЕДАМ ДЕЦЕНИЈА ОД ПОБЕДЕ НАД ФАШИЗМОМ

За Румунију 9. мај има троструку симболику: Дан победе над фашизмом, Дан Европе (1986) и Дан уједињења румунске земље и Молдавије (1857). Зато је у читавој земљи 9. мај обележен свечано.

У Букурешту је тим поводом председник Румуније Клаус Јоханис приредио пријем којем су присуствовали премијер и чланови Владе, чланови Румунског парламента, високи државни функционери, амбасадори земаља у Букурешту, јавни радници, представници културе,

Румунске академије, чланови краљевске породице и други представници институција и невладиних организација.

Дан пре, поводом 70 година од победе над фашизмом, Амбасада Русије организовала је своје обележавање и пријем. На жалост на значајан јубилеј пала је сенка, јер су га највиши румунски званичници бојкотовали, због немилих догађаја у Украјини.

У Темишвару је свечаност поводом троструког празника организована у Централном парку. Уз војну параду и музику, челници жупаније и града положили су венце испред споменика румунским војницима палим у Другом светском рату, а полагању цвећа присуствовали су у посланици из жупаније Тимиш, међу којима је био и Славомир Гвозденовић, српски посланик у Парламенту Румуније.

Цвеће су још положили ратни ветерани, представници јавних и културних институција из жупаније и града, млади и ђаци.

У знак поштовања венце је положио и дипломатски кор у Темишвару на челу са Његовом Екселенцијом, господином Лазаром Манојловићем, генералним конзулом Републике Србије. Генерални конзул Републике Србије положио је венац и на споменик југословенским авијатичарима палим у одбрани Београда 1941. када су пресретали фашистичке авионе који су кретали на Београд са аеродрома у Араду и Темишвару. Цвеће је на споменике југословенским авијатичарима, као и руским војницима положио и Славомир Гвозденовић. Ове године нажалост званичне државне институције жупаније и града, а тако је било и у осталим градовима Румуније, нису положиле цвеће на споменике руским војницима. У Темишвару је положен само један венац, уз венце Руске Федерације и Републике Молдавије, потписан са: „Румунске јавне организације“.

А обележили смо 70 година од победе над фашизмом.

ТРГНИ СЕ! ПОЕЗИЈА!

У периоду од 6. до 9. маја у Београду је одржан 9. Београдски фестивал поезије и књиге „Тргни се! Поезија!“ у организацији Трећег Трга, чији је директор песник Дејан Матић.

Под слоганом који је написао Душан Матић “Поезија је непрекидна свежина света”, окупили су се у Библиотеци града Београда песници из више земаља света.

Овогодишњи фестивал био је у знаку омажа Душану Матићу, као једном од највећих српских песника између два рата.

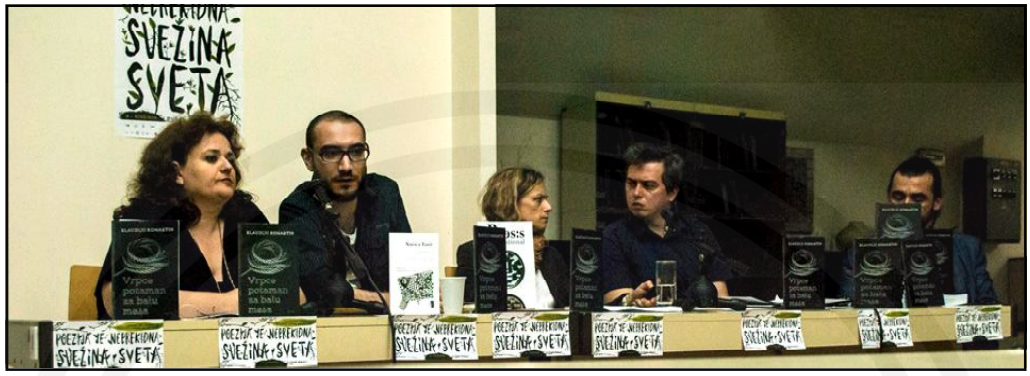

Међу учесницима нашли су се песници и преводиоци: Бисерка Рајчић (Србија), Марк Делуз (Француска), Александар Радашкјевич (Русија), Бошко Томашевић (Аустрија/Србија), Стеван Тонтић (Србија), Ефросини Манда-Лазару (Кипар), Новица Петровић (Србија), Иван Добник (Словенија), Корнелија Маркс (Немачка), Клаудију Комартин (Румунија), Љубинка Перинац Станков (Румунија), Злата Коцић (Србија), Себастијан Дулуд (Канада), Марко Вуковић (Норвешка/Србија), Марјан Чакаревић (Србија), Гордана Смуђа (Србија), Саша Ђорђевић (Србија), Милан Добричић (Србија), Ана Ростокина (Русија), Емилија Матић (Србија), Недељка Ложајић (Србија), Весна Стаменковић (Србија), Симонида Бањеглав (Србија) и други.

Трећи Трг је иначе објавио између два фестивала пет књига, међу којима је посебно интересантна двојезична, српско-немачка збирка поезије Стевана Тонтића у преводу Корнелије Маркс, а такође и књига Клаудија Комартина (Румунија) коју сам превела и која носи наслов „Врпце потаман за балу меса“.

Интересантне специфичности овог фестивала јесу управо промоције књига песника гостију фестивала, које је Трећи Трг објавио.

Тако смо књигу Клаудија Комартина промовисали у Библиотеци града Београда, уз презентацију књижевног критичара Тамаре Крстић и уз координаторе Фестивала Трећег Трга, Дејана Матића и Марјана Чакаревића.

У Римској дворани Библиотеке града Београда сваке вечери читали смо из свог стваралаштва, а такође и на Филолошком факултету, где нас је са студентима Романистике примила професорка Маријана Дан.

Песницима су се придружили и уметници, јер су студенти Факултета ликовних уметности, под упутствима Дине Радоман, током фестивала организовали перформансе.

Сјајно дружење уз песму и књижевност прешло је границе главног града Србије, тако да смо посетили и Младеновац, Космај и манастире Тресије и Павловац. Како то обично бива у оваквим прили-кама, уз дружење и уживање у поезији, договорени су и будући пројекти, књиге и антологије, јер поезија је, како Душан Матић каже, “Непрекидна”.

Љубинка Перинац Станков

РЕХАБИЛИТОВАН ДРАЖА МИХАИЛОВИЋ

Судско веће Вишег суда у Београду је саопштило одлуку о рехабилитацији команданта Југословенске војске у отаџбини Драгољуба – Драже Михаиловића. Одлуком суда, он се сматра неосуђиваним и враћена су му сва грађанска права која су му одузета у политичко-идеолошком поступку који је против њега и других оптужених, вођен 1946. године. Образлажући одлуку, која је пропраћена снажним аплаузом у судници број један београдске Палате правде, председник већа Александар Трешњев је навео чињенице на основу којих је донета одлука о рехабилитацији Драгољуба Михаиловића.

– У овом поступку несумњиво смо утврдили да је Михаиловић ухапшен 13. марта 1946. године и да му је право да изабере браниоца допуштено 21. маја исте године. Оптужница је подигнута 25. маја за укупно 24 особе. Достављена је браниоцима 13. јула 1946. године, главни претрес био је заказан за 10. јун, а закључен је 11. јула исте године. Пресуда Драгољубу Михаиловићу, којом га је Војно веће Врховног суда ондашње Југославије осудило на смрт, објављена је 15. јула 1946. године. Оглашен је кривим за издају и ратни злочин и организовање банди у циљу обарања постојећег државног режима. Уз смртну пресуду, Михаиловићу је изречен и губитак политичких и појединих грађанских права, као и конфискација целокупне имовине. Молба за његово помиловање одбијена је 16. јула 1946. године, а стрељан је 17. јула – рекао је судија Трешњев.

Председник већа је навео и да Закон о рехабилитацији који је донет 17. априла 2006. године, по којем се судило у овом поступку, у члану један, између осталог предвиђа да се овим захтевом организује рехабилитација особа које су судском одлуком из политичких и идеолошких разлога лишене живота или неких других права.

– Желим да нагласим да предмет овог поступка није била рехабилитација Равногорског покрета, нити покрета Југословенске војске у отаџбини. То је већ делимично учињено доношењем Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица и Уредбом о начину остваривања права Југословенске војске у отаџбини и Равногорског покрета, у области инвалидских и борачких заштита. Предмет је била законитост спроведеног процеса против Драгољуба

Михаиловића. Ми смо у току овог ванпарничног поступка извели многобројне доказе који су били важни за утврђивање чињеница битних за доношење наше одлуке – рекао је председник већа, а потом набројао чињенице које су утврђене током поступка.

Процес који је вођен против Драгољуба Михаиловића, према речима судије, није био спроведен уз поштовање свих права окривљеног, како по стандардима данашњег права, тако и ондашњег. Браниоци су током целог судског поступка, само пет пута успели да разговарају са оптуженим и то сваки пут уз присуство органа власти. То, нагласио је судија Трешњев, јасно говори до које је мере суд ометао одбрану Драгољуба Михаиловића. **Мирослава Дерикоњић**

СМЕХ ИЗ ЛАЛОШКОГ ШЕШИРА

Да је смех одувек био израз позитивног стања и добрих вибрација, зна се, али је сигурно да и ту треба ствари разделити у зависности од онога чему се људи смеју.

Треће издање Фестивала хумора и сатире „Лалошки шешир“ у организацији Савеза Срба у Румунији одржано је у Темишвару 23. маја. Оно је окупило српске и румунске врсне сатиричаре и хумористе, праве мајсторе овог жанра, тако да је дворана Бирхауса те вечери била попуњена до последњег места и на партеру и на спрату, а људи су фестивал пратили и са улице.

У самом уводу, домаћин и главни организатор „Лалошког шешира“ представио је своје госте и поздравне речи препустио Лазару Манојловићу, генералном конзулу Републике Србије у Темишвару и

Александру Чотрићу, афористичару и посланику у Народној скупштини Србије.

Српски и румунски афористичари су се представили у два круга читања афоризама пропраћени бурним аплаузима и громким смехом публике.

У Темишвару су те вечери своје афоризме читали Александар Чотрић, Слободан Симић, Бојан Љубеновић и Владимир Ћалић из Београда, Владица Миленковић из Параћина и Павица Вељовић из Сурчина. Наступи су протекли у двојезичном читању уз духовите приказе нашег колеге афористичара и новинара Горана Мракића, који је читао и преводе на румунском језику.

Од српских афористичара из Румуније наступили су Мирослав Росић из Варјаша и Горан Мишковић из Темишвара, а у ревијалном делу програма наступио је Горан Гога Пантин, новинар и глумац-аматер из Темишвара, читајући на оба језика две песме у дијалекту.

Пошто је Фестивал замишљен двојезично, треба напоменути да је и румунска страна имала заиста снажну екипу сатиричара.

Своје хумористичке цртице говорио је писац и музичар Данијел Силвијан Петре из Темишвара, двојезично уз помоћ Горана Мракића, као и уредници сатиричног сајта „Тајмс Њу Роман“ (Times New Roman) Овидиу Ефтимије и Серђу Василе, који су специјално за ову прилику

допутовали из Букурешта.

„Тајмс Њу Роман“ је корисницима румунске онлајн штампе позната одредница, а њихова велика популарност доказана је и те вечери у Темишвару под лавинама смеха, аплауза и доброг расположења публике.

Док се за столовима служило пиво и атмосфера била апсолутно опуштена, учесници Фестивала могли су да на самом улазу погледају и мини изложбу карикатура Николе Оташа из Београда, као и карикатура и кратких стрипова Серђуа Василеа из Букурешта.

Уз подршку ССР, Фестивал је имао и помоћ кладионице „Mozzart sport“. Штампана је и пропратна брошура у којој се нашао избор карикатура и афоризама, а учесници су за успомену добили и мајице са Зеленим коњем, овогодишњим обележјем фестивала сатире.

Учесници из Србије су са Гораном Мракићем 24. маја посетили и темишварског Гинисовца карикатуре, Штефана Попу Попаса, са којим су договорили једну изложбу у Скупштини Србије на јесен.

„Лалошки шешир“ пропраћен је и медијски, јер су на Фестивалу учествовали и новинари Радио Београда, Радио Темишвара и недељника Савеза Срба у Румунији „Наша реч“.

Било је то вече за уживање када се присутнима чинило да фини, рески хумор и наравно, пропратни смисао за хумор могу данас заиста бити спасоносни вентил ове наше круте и уштогљене свакодневице.

Љубинка Перинац Станков

Нова генерација апсолвената Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“

ЈОШ ЈЕДНО ДОВИЂЕЊА

У уторак, 26. маја, још једна генерација ученика се заувек растала од школе „Доситеј Обрадовић“. У пратњи својих старешина, Радованке Вулетић и Биљане Мијатов, осталих наставника, колега и познаника, дванаесторазредаши су, уз акорде хармонике професора Јоце Бугарског, кренули у обилазак учионица, певајући „Гаудеамус“, „Адио“ и „Растаје се наша генерација“.

Ученица Ивана Милојков је прочитала опроштајно писмо, док су у наставку њене колеге, како то традиција налаже, предали кључ једанаесторазредашима. У њихово се име присутнима обратила Наташа Рићић, пожелевши старијим колегама пуно успеха на матури. Старешина Биљана Мијатов је, видно узбуђена, поздравила своје већ бивше ђаке, пожелевши им да упишу добре факултете и да је слободно потраже сваки пут када им буде затребала помоћ или било какав савет. Директор Јадран Кланица је честитао свим апсолвентима и замолио их да не забораве школу која их је упутила у живот. **Горан Мракић**

СТУДИЈСКО ПУТОВАЊЕ ПО СРБИЈИ

Студенти Одсека за српски језик Западног универзитета у Темишвару, а у организацији својих професора, претходног викенда били су у дводневној посети Новом Саду и његовој околини. Циљ организовања овог путовања јесте да се студенти боље упознају са духом и културом народа чији језик изучавају.

Првог дана организована је посета Филозофском факултету у Новом Саду, а потом и Матици српској. Студенти су се ту сусрели са колегама и професорима наведеног Факултета. Слободно поподне студенти, а без лажне скромности, и њихови професори, искористили су како би уживали у благодетима овог града – етно-ресторанима и традиционалним јелима.

Другог дана организована је посета Сремским Карловцима, градићу на обали Дунава, шест километара од Новог Сада. У Карловцима су студенти били у прилици да посете гимназију и зграду

Епархије сремске. Карловачка гимназија јесте најстарија српска гимназија, основана 1791. године. Главни иницијатори и финансијери били су митрополит Стеван Стратимировић и трговац Димитрије Атанасијевић Сабов. Данашња зграда саграђена је 1891. године, по пројекту Јулијуса Партоша, мађарског архитекте. Када је саграђена, уједно је била и Патријаршијски двор и сматрана је најрепрезентативнијом српском грађевином у Војводини. Данас је у овој згради Филолошка гимназија. Школа има веома вредну библиотеку за историју Срба у Мађарској. У библиотеци се налази око 18.000 књига и под заштитом је државе.

Патријаршијски двор је, не само управно седиште епархије Српске православне цркве, него и ризница у којој су смештене драгоцености, уметнички материјал, иконе, портрети митрополита и најзначајнијих црквених великодостојника, различити предмети примењене уметности и библиотека ретких и вредних рукописа и старе штампане књиге. Данас је зграда стално пребивалиште владике сремског и летње пребивалиште српског патријарха и, истовремено, музеј Српске православне цркве. Зграда и парк се беспрекорно одржавају. Двор је споменик културе од изузетног значаја.

Пут нас је водио даље ка Фрушкој гори, ка манастирима Крушедол и Хопово.

Манастир је подигао владика Максим (у световном животу деспот Ђорђе Бранковић), уз материјалну помоћ свог рођака, влашког војводе Јована Њагоја. Манастир Крушедол настао је у времену од 1509. до 1514. године. У својој задужбини су живели, а и умрли: владика Максим 1516, а Ангелина 1520. године. Убрзо по престављењу, проглашени су светим и мошти су им чуване у Крушедолу. Иконостас манастира Крушедола чине иконе од XVI до XVIII столећа. Посебно се издваја Деизис, једно од најбољих сликарских остварења XVI века.

Први писани помен манастира Хопово је из 1451. године. Садашња црква подигнута је 1575/76. године. Иконе је радио најзначајнији српски барокни сликар Теодор Крачун. Ова светиња је на студенте оставила посебан утисак, с обзиром на чињеницу да је у периоду 1757-1760. године у манастиру боравио Доситеј Обрадовић.

Студенти су Србију напустили са питањем: када ће бити следеће екскурзије? **Јања Димитријевић**

ВЕЛИКИ УСПЕХ „МЛАДОСТАША“ У СРПСКОМ ГЛАВНОМ ГРАДУ

Крајем прошле седмице, преко 5000 фолклораца и љубитеља фолклора из дијаспоре окупило се у Београду од 22. до 24. маја на јубиларној 20. Европској смотри српског фолклора дијаспоре и Срба у региону. Они су током два дана такмичарског и ревијалног програма, показали како оно најлепше из српске традиције негују у земљама из којих долазе. На овогодишњој Смотри у Сава центру учествовало је 50 ансамбала из Швајцарске, Немачке, Аустрије, Француске, Италије, Мађарске, Словеније, Хрватске, Црне Горе, Републике Српске и Румуније. Боравећи у Београду учврстили су везу и љубав према матици.

Смотру српског фолклора традиционално организује Савет европске смотре, а домаћини су били Савез српског фолклора Швајцарске. Смотра српских ансамбала из дијаспоре, према свом програмском садржају, циљевима и броју учесника, највећа је и најзначајнија културна манифестација српске омладине која живи ван своје матичне земље. Током фестивала, учесници, али и гости, имали су прилику да учествују у уметничким и културним програмима и упознају главни град Србије, људе и историју.

У суботу, 23. маја у 14 часова, свечано је отворена Европска смотра српског фолклора дијаспоре и Срба у региону у присуству високих званичника и представника свих земаља учесница. Непосредно пре тога у Етнографском музеју одржана је конференција за новинаре, а након тога представљена је и монографија о две деценије смотре под називом "Живот није игра, ИГРА је живот".

Јубиларну 20. Смотру српског фолклора отворила је заменица председника Скупштине Београда, Андреа Радуловић, која је захвалила организаторима и домаћинима што су поново изабрали Београд да буде организатор једне тако „предивне манифестације".

„Изузетно ми је драго што је група младих људи који, иако живе ван Србије, нису заборавили одакле су потекли, нису заборавили своје корене и ово је један предиван дан да обележимо оно што српски народ највише краси, а то је наша културна баштина коју никада не смемо заборавити и увек је требамо неговати", рекла је Радуловић.

Такмичење се одржало у београдском Сава центру, иначе једној од најлепших дворана у Србији, која је два дана била испуњена љубитељима српског фолклора.

У недељу, 24. маја, другог дана фестивала наши младићи и девојке, чланови АКУД „Младост" из Темишвара били су 27. по реду за наступ у такмичарском делу. Ове године су играчи под будним очима уметничких руководилаца Сретка и Сенадина Крстића, заједно са оркестром којим руководи Нада Петров, спремили и на сцени извели српске игре из румунског Баната и Дунавске клисуре под називом „Ђердани успомена", у кореографији Милосава Татарића, с музичким аранжманом Драгана Наранчића и музичким записом Берислава Пејића. Лепо је било видети наше уметнике на великој сцени: десет парова заједно са 84-годишњем солистом Милосавом Татарићем и великим оркестром док су премијерно за ову прилику маестрално изводили кореографију са српским играма из румунског Баната и Дунавске клисуре, записаних на нашим просторима још пре двеста година, као што су „Шаранац", „Момачко", „Гајдашко коло", „Старо коло", „Мешовито коло", „Логовац", „Палагај", „Миланово коло" „Велико дињашанско" и „Соколовчански Мађарац". „Младосташи" су успели да многобројну публику, као и чланове жирија, у више наврата дигну на ноге те да ова сваку њихову нумеру дочека и испрати дугим и топлим аплаузима.

За време и након завршетка такмичарског дела, публика је у

ревијалном делу Смотре видела наступе АНИ „Абрашевић“ из Швајцарске, СКУД „Вук Стефановић Караџић“ из Шененверда, „Српско јединство” из Лудвисбурга и СД „Дунав“ из Хохајма.

Додела бронзаних, сребрних и златних плакета, које сваке године додељује главни медијски спонзор манифестације Смотре – независни дневни лист Вести, и проглашење победника обављено је после поноћи. После уручивања традиционалних захвалница свим учесницима, стручни жири, којег су и ове године сачињавали врсни етнолози, кореографи, музиколози и познаваоци српске традиције и фолклора у саставу: др Мирјана Закић, др Мирјана Менковић, мр Гордана Рогановић, доцент др Селена Ракочевић и кореограф Звездан Ђурић, анализирали су сваку кореографију, песму, корак, ношње, оркестре и одлучили да КУД “Стеван Мокрањац” из Беча буде овогодишњи победник, 20. Европске смотре српског фолклора. „Мокрањац” је за кореографију „Нашето село рано вечерало”, од петочланог стручног жирија, добио највише бодова.

Сребрна плакета припала ја АКУД „Младост“, а специјална награда за најбољег солисту уручена је нашем врсном кореографу Милосаву Татарићу. Освојено је још једно признање, чиме су Срби из Румуније доказали да вредно раде на очувању српског фолклора, традиције, песме и игре. Треба истаћи труд и залагање свих чланова друштва и похвалити играче, музичаре и руководиоце, који су се са сваке Европске смотре српског фолклора, на којој су учествовали, вратили са наградама. Сребрна плакета за АКУД „Младост“ Темишвар која је освојена у, може се рећи, врло јакој конкуренцији, можда најјачој до сада, када се зна да је учествовало 50 такмичарских ансамбала, подстрек је да се следеће године поново крене у освајање оног најсјајнијег одличја – злата.

Главни град Србије је за два дана био престоница српског фолклора и центар српске културе, али и место дружења, љубави и стварања нових пријатељстава. На овогодишњем сабору фолклора била је јединствена прилика да се види и сагледа како је очувана богата културна баштина српског народа, коју млади Срби негују далеко од матице. **Горан Гога Пантин**

СПАСОВДАН У САБОРНОМ ТЕМИШВАРСКОМ ХРАМУ

Празник Вазнесења Господњег, или како је у народу назван, Спасовдан је хришћански празник, који се слави 40 дана након Васкрса.

Са васкресењем Господ је показао да је јачи од смрти и 40 дана касније његови су се ученици налазили за трпезом. Тог дана им се Христос поново јавио и рекао: „Идите по свему свету и проповедајте Јеванђеље сваком створењу. Ко поверује и крсти се, биће спасен, а ко не поверује биће осуђен.“

Темишварски Срби сваке године обележавају Спасовдан на својствен начин, одајући посебно поштовање празнику највећег им храма. Тако је било и у четвртак, 21. маја, када су бројни православни верници, парохијани и њихови гости, у јутарњим сатима, присуствовали славској архијерејској литургији, коју је на позив домаћина, Преосвећеног Епископа ГГ Лукијана служио Његово Преосвештенство епископ британско-скандинавски Г. Доситеј (Мотика), уз саслужење протојереја-ставрофора Владимира Марковића, умировљеног архијерејског заменика, протонамесника Зорана Остојића, госта из будимске епархије, протојереја-ставрофора Маринка Маркова, архијерејског заменика, протојереја-ставрофора Бранислава Станковића, архијерејског намесника темишварског, игумана Јустина (Стојановића),

егзарха манастира Епархије темишварске, умировљеног свештеника, протојереја-ставрофора Мирослава Стојкова, протојереја-ставрофора Стојана Петровића, протојереја Мирослава Драгана и протојереја Јоце Несторовића, старешине темишварске Саборне цркве. Литургијско сабрање увеличано је богоугодним појањем Хора православне Српске Саборне цркве. Присутним верницима у Саборном храму пригодном беседом, након свете литургије, обратио се Његово Преосвештенство епископ британско-скандинавски Г. Доситеј, а затим је високо-пречасни викар Маринко Марков, у знак захвалности, од стране Епархије темишварске, уручио ручно извезени убрус и напрсни крст Његовом Преосвештенству владики британско-скандинавском Г. Доситеју.

У поподневним часовима, у присуству великог броја верника и гостију служено је, с почетком у 17.00 сати, вечерње са резањем славског колача и благосиљање кољива. Чинодејствовали су протосинђел Никон (Корићанац), настојатељ манастира Св. Георгија, протонамесник Далибор Миленковић, гост из будимске епархије, протонамесник Душан Кључар и јереј Борислав Макавеј, парох ченејски. За певницом су били протојереј-ставрофор Владимир Марковић, умировљени архијерејски заменик, протојереј-ставрофор Мирослав Стојков, игуман Јустин (Стојановић), протојереј Јоца Несторовић, протонамесник Зоран Остојић, јереј Иван Попов, ђакон Јосиф Станковић, у саслужењу Хора православне Српске Саборне цркве.

Надахнуту беседу о овом великом празнику изговорио је протонамесник Душан Кључар, а затим је протојереј Јоца Несторовић, старешина темишварске Саборне цркве, изабраним речима захвалио кумовима, парохијанима, гостима и онима који су уприличили ову светковину. Овогодишњи кумови храмовне славе били су апсолвенти Српске гимназије, генерације 1969. године, а славску ружу и кумство за следећу годину преузели су Удружење бивших депортираца Срба у Бараган. Весеље и славље поводом храмовне славе Спасовдана одржало се у порти темишварског православног храма. Окупљен народ је имао прилику да послуша хор првог циклуса Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“ и да погледа малишане из Школице фолклора АКУД „Младост“, који су у част овогодишњих кумова приредили лепу духовно-културну приредбу. А за добро расположење побринуо се оркестар хармоникаша Марка Табана који је свирао српска народна кола, а лепоту наше изворне српске песме дочарала је солисткиња Мирјана Јовичин. **Горан Гога Пантин**

ВАЗНЕСЕЊЕ ХРИСТОВО У СРПСКОМ СЕМАРТОНУ

Празник Вазнесења Господњег познат је у народу као Спасовдан, пошто се на овај дан довршило дело нашег спасења и искупљења, а сам Господ отворио пут према рају и Престолу вечне славе и силе.

Овогодишњу храмовну славу у Српском Семартону увеличао је својом посетом Његово Преосвештенство Г.Г. Лукијан, епископ будимски и администратор темишварски.

Семартонски верници су имали посебну част и задовољство да присуствују преподневној архијерејској литургији на којој су поред Његовог Преосвештенства чинодејствовали: јереј Миливој Горник, парох семартонски, умировљени протојереј-ставрофор Александар Петровић, протојереј Васа Жупунски, парох рудњански, протојереј Милан Миоковић, парох бечкеречки, јереј Борислав Макавеј, парох ченејски, ђакони Јосиф Станковић и Миодраг Јовановић, штец Синиша Кнежевић, а за певницом је одговарао јереј Иван Попов, парох улбечански.

Након литургије владика Лукијан, у својој надахнутој беседи, похвалио је ово чувено банатско село које је изнедрило Круну Паункић, мајку Доситеја Обрадовића и подржао вернике да сачувају и обнове свети храм. Месни парох, јереј Миливој Горник, изразио је посебно поштовање према високопречасном госту у нади да се и наредних година окупљамо и заједно славу прослављамо.

У поподневним часовима отпочело је вечерње, а месном пароху придружили су се: протојереј ставрофор Огњан Плавшић, намесник арадски, протојереј Небојша Попов, парох арадгајски, протојереј Васа

Жупунски, јереј Милан Миоковић, јереј Зоран Милованов, румунски свештеник из Берекуце, родом Семартонац и теолог Васа Моза.

Овогодишњи кумови били су Миодраг Грубачки и Николета Власић, који су поклонили хорски барјак на којем стоји извезено „Певачко друштво Српског Семартона основано 1911“. Након резања славског колача, ружу за наредну годину преузеле су чланице „Кола српских сестара - Круна“ предвођене Живком Живанов. Уследио је опход са литијама око светог храма и помен палим борцима.

У завршној беседи протојереј-ставрофор Огњан Плавшић нагласио је да Спасовдан представља посебан празник, када се истовремено радују земља и небеса, која примају Спаситеља.

Проф. др Миливој Бугарски
члан црквеног одбора у Српском Семартону

ЗАВЕТИНА И СЛАВА У БЕЛОБРЕШКИ

Протекле седмице, у четвртак, у Клисури, у неколико наших села прослављена је храмовна слава. О празнику Вазнесења Господњег или (како је у народу уобичајено), о Спасовдану, заветина је у Љупкови, Мачевићу и Белобрешки. Вазнесење спада у покретне празнике, тако да увек *пада* у четвртак, четрдесет дана после Ускрса, а десет дана пре Духова.

У Белобрешки, два дана после Спасовдана, у суботу, мештани прослављају и сеоску славу када се реже и славски колач. Наиме, по предању, баш тог дана (не зна се поуздано година), после обилне кише, речица која протиче селом набујала је, излила се и нанела им велике штете. Били су убеђени да их је зло снашло зато што су радили и о празницима. Веровали су да је то Божја казна. Услед несреће, заветовали су се Белобрешчани да ће, убудуће, сваке године, овај дан обележавати, да ће се, уз приношење жртве, молити Господу и да неће радити. Тако је и до дана данашњег.

У суботу, око четири сата после подне, најпре је селом продефиловала запрега проносећи печење, на ражњевима. Као по обичају, кола окићена младим липовим гранчицама (липаром) и цвећем. И уз звуке хармонике. У цркви је затим пререзан колач (време није дозволило да се резање обави, као по обичају, у порти), а кум је, ове године, био Драган Милановић. Кумство је, за наредну годину, преузео Александар Шаца Николић. Убрзо се повело и коло, а весеље је потрајало до касно у ноћ. За музички део побринули су се Горан Стефановић, Дарко Илић, Мара Горун и Драган Марку.

Напоменимо да су на Спасовдан, у четвртак, на простору испред Дома културе, у вечерњим сатима, млади Белобрешчани приредили култур-но-уметничку представу. Извели су два сплета народних игара у кореографији Горана Стефановића. Придружили су им се и ученици месне школе, који похађају први-четврти разред потпомогнути, својски, најмлађима, децом из забавишта. Они су извели један (дабоме најлепши) сплет игара под упутством њихове учитељице, Невене Стефановић и, од бројне публике, побрали највише аплауза.

Предраг Деспотовић

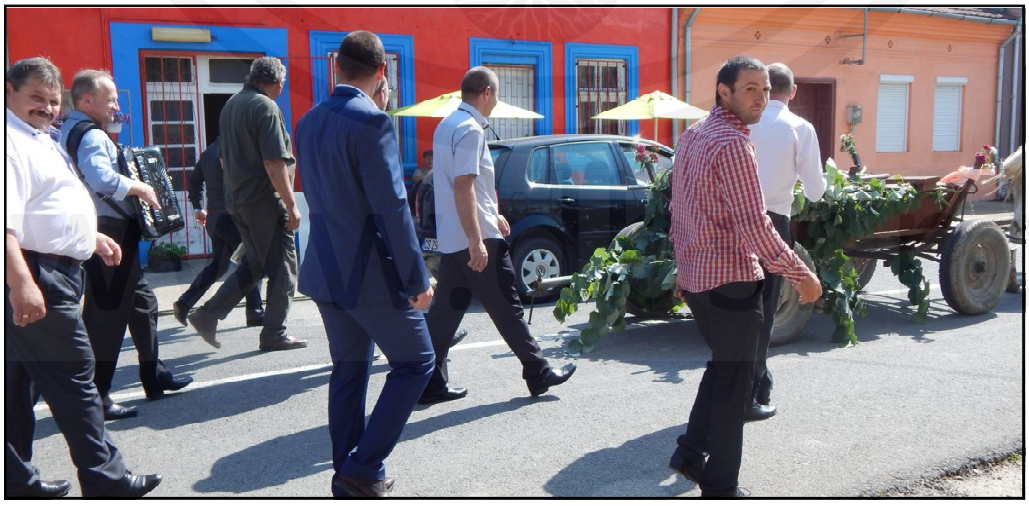

МЕХАЛЧАНИ ПРОСЛАВИЛИ СВЕТОГ НИКОЛУ

Прошлог петка, 22. маја, Црквена општина Темишвар – Мехала заједно са својим парохијанима, Србима из Темишвара, околних места, гостима из матичне Србије, прославила је храмовну славу - Пренос моштију Светог оца Николаја – Летњег Светог Николу. Литургију, која се одржала у јутарњим часовима служили су: протојереј-ставрофор Маринко Марков, архијерејски заменик Епархије темишварске, протојереј-ставрофор Бранислав Станковић, архијерејски намесник темиш-варски и парох фабрички, протојереј-ставрофор Александар Петровић, протојереј-ставрофор Мирослав Стојков, игуман Јустин (Стојановић), егзарх манастира Епархије темишварске, протојереј Јоца Несторовић, старешина темишварске Саборне цркве, јереј Александар Станојловић, гост из Вршца, јереј Саша Јашин, ђакон Јосиф Станковић и епархијски ђакон Миодраг Јовановић.

У поподневним часовима, у присуству великог броја верника и гостију служено је, с почетком у 17 сати, вечерње са резањем славског колача и благосиљање кољива. Чинодејствовали су јереј Александар

Станојловић из Вршца, протосинђел Никон (Корићанац), настојатељ манастира Св. Георгија и јереј Иван Попов, парох улбечански уз садејство Мешовитог хора Српске православне цркве из Мехале под руководством Меланије Ћиоран. Након резања славског колача у присуству овогодишњих кумова, Шаце и Радмиле Милојевић, православним хришћанима се обратио кратком беседом о светитељском делу Светог оца Николаја, месни парох, отац Стојан Петровић, који је у свом кратком обраћању пред присутним народом изабраним речима захвалио кумовима, породици Милојевић, парохијанима, гостима и онима који су уприличили ову светковину. Кумство и славску ружу, како то наша српска традиција налаже, прихватили су за наредну годину породица Боцок – Вирџил са супругом Душанком и синовима Индијем – Стефаном и Емином - Николом.

Славље се, затим, наставило у порти мехал-ског правос-лавног храма. За добро расположење окупљених Срба побринуо се Тамбурашки оркестар „Шеве“ из Српске Црње, а српске народне песме певао је вокални солиста Душан Бељин.

Горан Гога Пантин

Јун 2015.

ДУШАНУ ВАСИЉЕВУ У ЧАСТ

У Ченеју, 27. маја, одржано је традиционално тринаесто издање Дана „Душана Васиљева“. Ченејци обележавају сваке године лик и дело некадашњег им учитеља, песника Душана Васиљева, рођеног Кикинђанина, који је учитељевао неколико година у Ченеју, по окончању Првог светског рата, у периоду када је ово банатско место (до 1924) припадало новонасталој Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Свечана академија одржала се у месној библиотеци, која се налази у згради Дома културе, на којој су учествовали књижевници и званице из Србије и Румуније, бројни мештани који су се потрудили да се на најбољи начин одуже свом некадашњем учитељу и изузетном песнику, уз помоћ и подршку Савеза Срба у Румунији, истоимене месне организације и Опште школе Ченеј. Уводна реч у својству домаћина припала је Радославу Попову, председнику Месне организације ССР, који је подсетио да је ова манифестација спомен, а нарочито сећање на живот

и књижевни рад Душана Васиљева, који културно спаја и два места – Ченеј и Кикинду.

Присутне су поздравили кнез Општине Ченеј, Габријел Илаш, председник Савеза Срба у Румунији, Огњан Крстић и увек драги гост Ченејаца, кикиндски новинар и публициста, Душан Дејанац.

Беседу „Душан Васиљев – песник очајања и револта“, одржао је Милутин Ж. Павлов, књижевник из Кикинде са ченејским коренима, а месној бибилиотеци је поклонио неколико својих књига. О књижевнику је говорила књижевница проф. Марија Танацков. Затим је Зоран Димитријевић из Вршца, који је такође пореклом из Ченеја, присутнима прочитао „Шта су ми казивали о Ченеју деда и отац“. На крају културно-књижевног дела у оквиру тринаестог издања Дана „Душана Васиљева“, Игњатије Попов је представио своју књигу „Споменичко наслеђе Ченеја“, „Monumente, memoria comunei Cenei“, која је издата уз помоћ Општине Ченеј.

Ученици месне Основне школе и српског одсека ченејског забавишта, заједно са њиховим колегама из српског одељења немађанске Основне школе, предвођени учитељицом Оливером Арсин и представником ССР Иваном Јоргованом, приредили су богат културно-уметнички програм, са српским играма и песмама у част Душану Васиљеву. Сви гости су затим посетили домаћинство породице Ранков, који су се побринули да цела акција буде у банаћанском духу, у предивном амбијенту лепог и „раскошног“ банаћанског домаћинства, претвореног у етно-музеј. Домаћини су госте дочекали на најбољи могући начин: са врућим кифлама, ракијом и вином, и што је најбитније, отвореног и широког срца. **Горан Гога Пантин**

ДОВИ У НОВОЈ СРПСКОЈ ЦРКВИ У УЛБЕЧУ

У недељу, 31. маја, Срби у Улбечу су свечано прославили празник Силаска Светога Духа на Апостоле – прву славу своје новосаграђене цркве.

Пошто су радови на изградњи новог српског храма у Улбечу највећим делом завршени, мештани су одлучили да се у њему управо на Духове одслужи прва служба Божија, и то у присуству црквених великодостојника и бројних гостију.

У храму засутим свеже кошеном травом, Свету архијерејску литургију са коленопреклоним молитвама служило је Његово Преосвештенство Епископ будимски и администратор темишварски Г. Лукијан (Пантелић), уз садејство протосинђела Јустина (Стојановића), егзарха манастира Епархије темишварске, јереја Саше Јашина, Миливоја Горника – пароха семартонског, Ивана Попова – месног пароха и епархијског ђакона Миодрага Јовановића. У својој беседи, владика Лукијан је мештанима честитао прву славу у новој цркви и изразио жељу да ће она од сада – као и досадашња капела у месту – бити место молитве, утехе и наде свим православним Србима у Улбечу и њиховим поколењима.

У поподневним часовима славско вечерње је служио сабор свештеника на челу са архијерејским замеником протојерејем-ставрофором Маринком Марковим. Саслуживали су: протојереј-ставрофор Огњан Плавшић – архијерејски намесник арадски, протојереј-ставрофор Стојан Петровић – парох мехалски, умировљени протојереј-ставрофор Александар Петровић, протојереј Небојша Попов – парох арадгајски, протојереј Јоца Несторовић – парох темишварско-градски,

протонамесник Миланко Стојановић – парох неметски и синђел Никон (Корићанац) из манастира Шенђурца. На крају вечерња обављен је трократни опход око храма и служен је чин резања славског колача.

Реч поуке изговорио је прота Маринко Марков, који је истакао пожртвовање и труд мештана и пароха око подизања новога храма, односно значај ове богомоље за улбечку заједницу.

У својству домаћина, јереј Иван Попов је топлим речима захвалио свима који су својим трудом и прилозима допринели изградњи и украшавању храма, свим гостима који су својим присуством увеличали овогодишњу славу, као и овогодишњим кумовима – Горану и Лавинији Станојев. Славску ружу за следећу годину преузела је породица Петрин.

По завршетку богослужења, уследило је народно весеље у месном Дому културе. За добро расположење гостију и мештана побринуо се и ове године оркестар из Кикинде са популарном певачицом Горданом Адамов – Лепом Ланом.

Како сазнајемо, велико освећење храма Свете Тројице у Улбечу предвиђено је за дан Св. Јосифа Темишварског, 28. септембра ове године. **Дејан Попов**

ПОЛА ВЕКА ОД МАТУРЕ

Пре неколико година један од најдирљивијих сусрета био је састанак матураната после 60 година. Не мање емотиван био је и овогодишњи сусрет генерације апсолвената 1965. године српског одсека темишварске Гимназије бр. 10 после 50 година. Бар тако је изгледало када су се окупили тог суботњег преподнева, 30. маја, на Тргу уједињења, испред Српске саборне цркве, на Тргу где су некада крочили и Доситеј Обрадовић, и Бранко Радичевић, и Милош Црњански, и многи други српски великани.

Да ли су године оставиле траг на лицима тадашњих апсолвената, не би требало да се упитамо, већ како неко од њихових бивших колега рече, треба гледати у очи. А очи су остале исте. Толико радости и узбуђења ретко се када може видети, ако изузмемо овакве састанке и сусрете. Чак је и загрљаја било више него у романтичним филмовима. Тамо се глуми, а овде је реч о искреном изразу свих емоција нагомиланих уочи састанка.

После помена одржаном у Српском Саборном храму на Тргу

уједињења, где су бивши матуранти и разредна им старешина, професорка Гроздана Сабљић, одали пошту преминулим професорима: Душану Сабљићу, Маринку Тодорову, Небојши Поповићу, Владимиру Србовану, Живани Поповић и Дани Сабо, као и разредним колегама: Светиславу Кирићу, Љубомиру Новаковићу, Борици Чизмаш и Видосави Види Данилов, на продуженом ручку, у веселој и пријатној атмосфери, „пензионери“ су имали прилику да укратко испричају најзанимљивије детаље из минулих пет деценија од завршетка гимназије.

Ове године су дошли да се поново сретну, друже и присете незаборавних школских дана: Косана Ћирић Томић, Душан Колунџин, Жива Дођански, Радица Деспотовић Јакуба, Јованка Ердељан Јордаке, Ђурђевка Илић Јонеску, Карамфила Јовановић Велимировић, Мила Јоргован Плаз, Видица Живин Анујки, Катица Марин Илин, Милица Марин Петров, Нада Мартинов Гоиц, Милева Паункић, Даринка Пејић Стојанов, Олга Поповић Паску, Олга Путин, Даница Плавошин Попјан, Бојана Цветков Мијајев, Љубинка Велин Раковицан. Сумирајући све оно што је речено, може се закључити да су сви присутни на састанку успели у животу. Многи су завршили високе студије, имали и одговорне функције на радним местима и часно представљали, не само нашу школу, већ и српску заједницу у којој су одрасли и васпитавали се. С обзиром на године, природно је да је било речи о кћерима и синовима, о унуцима, и породицама и животу у срединама далеко од родног краја.

Олга Путин, главни организатор овог састанка, потрудила се заједно са својим разредним колегама да овај догађај буде још један у низу незаборавних сусрета ове генерације. Предложено је да се овакви сусрети чешће уприличе, јер су се сви радовали поновном састанку и дружењу. **Горан Гога Пантин**

64. ГОДИШЊИЦА ДЕПОРТАЦИЈЕ У БАРАГАН

У Варјашу је, на празник Духова, била обележена годишњица од кобне депортације једног дела становништва у Бараган. Литија је ишла до црквице, тачније до места где је некада била друга Варјашка црква. Месни парох Душан Кључар је осветио жито, а жене су после тога исплеле венце са српском тробојком, окитивши црквицу и литију.

Поворка се при повратку зауставила код споменика бившим депортирцима у Бараган, где је свештеник одржао парастос жртвама комунистичког режима. Венац код споменика су положили Петру Мирчиов, председник Удружења бивших депортираца у Бараган, Николае Фантезиу и Иван Мирков. У име Савеза Срба то су учинили Славомир Гвозденовић и Светозар Лукин. Петру Мирчиов и Славомир Гвозденовић одржали су прикладне говоре, евоцирајући катастрофу која се догодила средином прошлог века.

Своја сећања на други дан Духова 1951. изнели су и разни учесници скупа, док су други поменули историјски парадокс из дотичног периода, када је 1951. године Варјаш, без велике муке, доспео у такозвану граничну зону. Но, када се 1967. одлучивало о малограничним пасошима, Варјаш је испао из зоне, иако се село није померило ни пола метра од границе.

Горан Мракић
Фото: Мирослав Росић

XXIII СМОТРА ХОРОВА У ТЕМИШВАРУ

Традиционална двадесет и трећа манифестација „Смотра хорова“, коју заједнички организују Српска православна епархија темишварска и Савез Срба у Румунији, одржала се прошле суботе, 6. јуна, у Дому омладине у Темишвару.

Чланови црквених и дечјих хорова, певачка друштва из наших места, пристигли су у раним јутарњим часовима пред храм Вазнесења Господњег на Тргу уједињења, где се служило Благодарење, којем су присуствовали Његово Преосвештенство владика Лукијан, протојереј-ставрофор Маринко Марков, архијерејски заменик, свештенство Темишварске епархије и многобројни пристигли народ из свих наших места од Мориша до Дунава. Окупљени народ, поздравио је Његово Преосвештенство Епископ темишварски господин Лукијан и пренео поздраве и благослов Његове Светости патријарха српског господина Иринеја и целог Сабора Српске православне цркве.

Овогодишње издање Смотре хорова одржало се после 11.00 часова у великој сали за приредбе темишварског Дома омладине. Манифестацију су ове године својим присуством увеличали: Његово Преосвештенство владика Лукијан, генерални конзул Републике Србије

у Темишвару господин Лазар Манојловић, протојереј-ставрофор Маринко Марков, викар Темишварске епархије, председник Савеза Срба у Румунији господин Огњан Крстић и посланик у Парламенту Румуније господин Славомир Гвозденовић.

Након што је поздравила званице и представнике српских православних хорова, водитељка културно-духовног и уметничког програма, ученица Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“, Ивана Милојков, најавила је наступ чланова духовно-уметничког и народног ансамбла „Бездин“, кога чине деца из Варјаша, Фенлака и Кетфеља. Овај ансамбл је основан крајем 2014. године са благословом нашег епископа Лукијана. Идеја је настала у току одржавања прошлогодишњих летњих духовних кампова у манастиру Бездин, а са циљем неговања наше народне игре, песме и обичаја као и дружења српске деце и њихових пријатеља. Они су за ову значајну манифестацију Срба у Румунији извели изворну песму из Јужне Србије „Шетнала се кузум Стана“, а затим су се представили народним играма и песмама из Доње Јасенице, под уметничким руководством јеромонаха Емилијана, вокални педагог је сестра Александра Ковачевић, а музичку пратњу осигурао је протонамесник Душан Кључар.

Затим су се присутнима у препуној сали Дома омладине

представили цењени гости из Србије, чланови мешовитог Певачког друштва “Преподобни Рафаило Банатски” са диригенткињом Сенком Милисављевић.

Певачко друштво је основано марта 1991. године у Зрењанину. Хор је основан као мушки, што је данас редак случај у Банату који је до 1941. године био препознатљив по црквеним певачким друштвима. Хор је певао на богослужењима широм Баната, као и у бројним манастирима. Остварио је значајне концертне наступе у Београду, Новом Саду, Вршцу, Крагујевцу, Нишу, Цетињу, Ваљеву, Краљеву, Котору, Будви, Темишвару, Кракову и Хајновци (Пољска), Софији и Габрову (Бугарска), Барселони (Шпанија), Будимпешти и Сент Андреји (Мађарска), Превези (Грчка). Године 2005. основан је и дечји хор који редовно пева на литургијама у храму Успења Пресвете Богородице у Зрењанину. За Божић 2011. године настао је и женски хор Певачког друштва „Преподобни Рафаило Банатски“ коме је такође приоритет певање на богослужењима. Од самог оснивања Дечјим и Женским хором диригује мр Сенка Милисављевић. На многим домаћим и међународним такмичењима освојили су бројне награде и признања.

У паузи између наступа Певачког друштва из Зрењанина, публици се представио и своје песме читао банатски песник Перица Марков.

Пре уручивања Захвалница, гостима из Србије, представницима и руководиоцима црквених и дечјих хорова од стране Српске православне епархије темишварске и Савеза Срба у Румунији за учешће на XXIII Смотри хорова, за допринос црквеном појању, као и за дугогодишњи рад и залагање на очувању наших традиција и хорског појања, присутним званицама, свештенству и народу обратили су се архијерејски заменик Маринко Марков и председник ССР Огњан Крстић, где су истакли врло добру дугогодишњу сарадњу која постоји између Српске православне епархије темишварске и наше кровне организације.

Била је ово још једна лепа прилика да се чује црквено хорско појање и да будемо заједно на оваквом узвишеном духовном и културном догађају. **Горан Гога Пантин**

www.dbsr.ro

КАРНЕВАЛ ЦВЕЋА ПРЕДСТАВИО СЕ ТЕМИШВАРЦИМА

Туристичка организација Општине Бела Црква заједно са Генералним конзулатом Републике Србије у Темишвару организовали су конференцију за новинаре у предивном амбијенту летње баште Конзулата прошлог петка, 5. јуна, поводом предстојеће традиционалне манифестације „Карневал цвећа“, који ће се ове године одржати у периоду од 21. до 29. јуна у Белој Цркви.

Као што приличи правом домаћину, све присутне је поздравио Његова екселенција Лазар Манојловић у име Генералног конзулата и представио организаторе „Карневала цвећа“. На питања новинара из нашег града, о овом карневалу говорили су представници Општине града Бела Црква и Туристичке организације: председник Општине Бела Црква, Станко Петровић, председник Скупштине општине Бела Црква, Ненад Живановић, координатор за железнички саобраћај Србије, Весна Брајовић и Новица Јовановић, директор Туристичке организације Општине Бела Црква. Програм „Карневала цвећа“ је прилагођен свим узрастима и свим укусима. Рекламне материјале са комплетним програмом и распоредом догађања штампане на румунском језику, су улицама града Темишвара делиле мажореткиње из Беле Цркве.

Овогодишњи Белоцркванског „Карневал цвећа“ почиње у недељу, 21. јуна, свечаним концертом хора „Бела музика”, а завршава се њиховим

концертом руске музике наредне недеље. Током осам дана Белоцрквани и њихови гости моћи ће да присуствују низу књижевних вечери и изложби, али и интернационалној вечери фолклора, рок концерту, као и наступима Ане Кокић и Дејана Матића. Главна градска улица током читаве недеље биће место окупљања за пламене витезове и жонглере. Централни догађај је као и увек Карневалска поворка, која поред 15 експоната има велики број карневалских група из Србије и иностранства. Последњег дана Карневала, у недељу, одржаће се међународно такмичење у припремању рибље чорбе на обалама белоцркванског језера. Гостоваће више од 20 представника Федерације карневалских градова, чији је Бела Црква члан и карневалских група из Македоније, Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Чешке и Румуније.

„Карневал цвећа“ је традиционална манифестација, која се са прекидима одржава преко 150 година, а учествују локална средина и регион Баната, заинтересоване организације и културно-уметничка друштва, као и карневалске поворке из земље и иностранства. Учесници, њихови наступи и интереси утврђују се за сваку карневалску годину посебно, на основу договора и утврђених услова.

Горан Гога Пантин

ПРЕДАЈА КЉУЧА ДОСИТЕЈЕВАЦА

Близу је крај још једне школске године, мирис распуста већ лебди у ваздуху, а и ђачких свечаности.

У среду, 10. јуна уприличена је, у Српској гимназији „Доситеј Обрадовић“, предаја кључа осмог разреда, чија је разредна старешина Клаудија Илијаш - седмом разреду, чији је разредни старешина Предраг Момир.

У свечаној атмосфери пред професорима и колегама, у име овогодишње генерације ђака, који завршавају осми разред Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“, Александар Станков је између осталог рекао: „Сви ми, провели смо са вама четири године дана. Одгајали сте нас као своје и спремали за нове животне изазове. Било је успона и падова. Учили сте нас и “мучили“, али смо ипак понешто и научили. Усвојили смо градиво свако по могућности, неко једва за пролазну

оцену, а неко за десетку. Али смо сви ми научили нешто важније, а то су животне лекције које носимо са собом. Оне су можда и најбитније. Радили смо напорно, развијали интелектуалне способности, савладали искушења. Смејали смо се и плакали, истражујући живот. За мрву мудрији него што смо били, имали смо срећу да баш ви будете наши професори, да баш ви будете моје колеге. Да се упознамо и заједно трудимо. Ви сте нам пренели знање, а ми смо вам веровали и заволели вас.

Ако смо вас наљутили, немојте бити превише срећни што сте се решили нас, већина ћемо школовање наставити у овој школи. И даље ћемо бити ваши ђаци. Онима који одлазе желимо среће и нека не заборавe. Једном Доситејевац! Увек Доситејевац!“

Кључ је у име будућих осмака преузео Филип Герман, који је овако колеге поздравио: „Од дечурлије која се јурила ходницима, постали сте зреле, озбиљне особе. Надамо се да ће ходницима наше школе одзвањати ваши кораци и наредне четири гимназијске године. Желимо вам пуно успеха на предстојећем завршном испиту.

Вероватно свако од вас већ има зацртан животни циљ. Ако још нема, ништа зато. Живот је, у ствари, пут до циља. Зато је најважније какав ћете пут изабрати. Какав год да он буде, не заборавите да увек будете Доситејевци, Срби, а пре свега, Људи.“

Уз пуно емоција, у присуству професора, директор Јадран Кланица је ђаке поздравио и пожелео им да се и на јесен виде у истом саставу.

Љубинка Перинац Станков

У СВЕТУ ПОСТОЈИ ЈЕДНО ЦАРСТВО

Вишевековно ропство Србије под Турцима (као и поделе територија после Великог рата) било је узрок не само колективних и личних трагедија, већ и разних парадокса. Тако је, на пример, у Пољадији, манастир Кусић припао Румунији, а истоимено село, Кусић, које се налази на другој обали реке Нере, остало у Србији. Други пример је село Турска Пожена (Пожежена) које се налази на десној обали Дунава, у Србији, док је село Српска Пожена (Пожежена) на левој обали, у Румунији.

У овом селу, смештеном уз саму обалу Дунава, у Српској Пожежени, рад одвија и српско забавиште. Оно броји само седам малишана. Као седам Снежаниних патуљака. Васпитачица им је Есмина Крстић. Протекле седмице, у среду, трећег јуна, она је осмислила и организовала, први пут, манифестацију под називом Мала дечија дачијада. Намера јој је, каже „... да ово постане традиционално и да се, убудуће, сваке године одржава првог јуна, када је и Дан деце“. Поред домаћина, овог пута, учествовала су још и деца предшколског узраста

из неколико оближњих села. Из Радимне, са васпитачицом Меримом Милановић, из Белобрешке, са васпитачицом Браниславком Симоновић, из Румунске Пожежене, са васпитачицом Адријаном Андронаке и припремна група, са учитељем Томиславом Поповићем.

У преподневним сатима домаћини су своје госте дочекали, како и приличи, хлебом и сољу. Постројени, озбиљни, а смешни, на самом улазу Дома културе, држали су погачу и со мотрећи пажљиво да свако од гостију поступи сходно неписаном правилу. Уследило је дружење, игрице и спортска надметања. Док су им васпитачице објашњавале правила, једни су трчкарали, други се довикивали, трећи, држећи прсте у устима, погледом тражили своје родитеље... „Родитељи су, уз Општину Пожежена, и спонзори акције“ - истиче госпођа Крстић.

Током векова, два су царства владала и војевала овим крајевима, а, у среду, победило је оно треће. Оно о коме је Бранко (Милићевић) Коцкица певао док сам и ја био дете. Оно (једино) у коме „царује другарство“ и у коме „се свет радује“. **Предраг Деспотовић**

ХОЋУ ДА БУДЕМ КАО ЧИКА БЕЛО

Крупне кестењасте очи које не мирују, велики осмех, живахан и врло пажљив на све што се око њега дешава, сладак поглед и дечија искреност описују симпатичног Владимира Радина, ученика првог разреда Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“, који знања савладава уз помоћ учитељице Маре Малимарков.

Како је увек весео и искрен, и овога пута, са великом искреношћу прича о себи и својим интересовањима. Од школских предмета Владимир каже да их воли све, где има само ФБ и по који са звездицом. Ипак, Владимир највише воли час физичког васпитања, назван час спорта. „Тамо радимо пуно гимнастике и то ми се свиђа, а мени је веома лако. Час наставимо на одморима када појуримо у школско двориште да први заузмемо игралиште. Фудбалска лопта онда полети на све стране, па и преко зида, тамо где не треба.” Воли и математику и српски кад уче слова, али он је већ научио сва слова још прошле године и сада може да чита спортску рубрику „Наше речи“ јер тамо пише о фудбалу.

Фудбал је за њега забава, хоби, али првенствено страст. Иако има само седам година, жели да се тим спортом бави целог свог живота, у почетку као играч, а касније да буде тренер као наш славни фудбалер Миодраг Белодедић, којег лично познаје. Са поносом показује

фотографију на којој је Белодедић и додаје: „Чика Бело ће да ме научи да играм фудбал, да постигнем пуно голова и да будем славан као он.” Поред фотографије са Миодрагом Белодедићем, Владимир се фотографисао и са другим славним фудбалерима из Румуније. Ту су фотографије са Ангелом Јорданескуом, Хелмутом Дукадамом, Илијом Балаћом и Кристијаном Кивуом, који му је рекао, док су се фотографисали, да имају исте „фризуре“.

Навија за Црвену звезду и одгледао је све снимке утакмица, које је Звезда одиграла када је освојила Куп европских шампиона, и света, када је на незваничном такмичењу за најбољи клуб на планети, освојила Тојота куп, у децембру 1991.

Воли и друге спортове, као што су карате, тенис и кошарка. Ипак, на првом месту од свих спортова био је и остаће фудбал. Владимир успева да усклади школске обавезе и тренинге, а понекад се нађе времена и за дружење с вршњацима или опуштање уз вожњу бициклом. Воли он све што треба да се воли кад си мали, и игру и децу и животиње. Код куће у Дињашу има четири куце које су му чести партнери у игри. Најбоље другаре не заборавља, већ их је све набројао: Горана Војновића, Богдана Рајкова, Николу Унчанског, Дејана Јеремића, Драгана Глишића, Горана Пејанова и Владуца Сарчину.

Родитељи су му велика подршка и ослонац. Увек су уз њега, на сваком такмичењу. Вредно тренира и увек даје свој максимум, а има и планове за будућност. Жеља му је да учествује на многим државним и међународним такмичењима, као и да уђе у фудбалску репрезентацију и представља своју земљу.

Мали дечак, а велики снови. Али уз жељу, љубав и снагу које он има, све је остварљиво. **Горан Гога Пантин**

ЗАЈЕДНИЧКИ ЗА СРПСКИ БОЉИТАК

У организацији српског удружења „Свети Сава“ из Прага, у главном граду Чешке је од 11. до 14. јуна одржана конференција „Српска дијаспора у Европској унији – статус и очување језика“.

Представници Срба из Европске уније су у Српском културном центру у граду на Влтави најпре покушали да идентификују проблеме везане за статус српских заједница у ЕУ и начине очувања српског језика у дијаспори.

Из излагања учесника конференције је закључено да су проблеми са којима се сусрећу српске организације у државама ЕУ многобројни и различити. На пример, око 600 хиљада Срба који живе у Немачкој немају још увек статус националне мањине и права која проистичу из тога. Према оцени Миодрага Крецуља из Минхена, помоћ матице је неопходна за решавање многих проблема српске заједнице у најразвијенијој земљи Европе. Он је додао да Србија чини веома мало у том смеру. Др Верислав Ђукић је, говорећи о начину организовања Срба у Немачкој, дао пример Српског форума као иницијативе за успостављање стабилне везе између српских организација и појединаца у Немачкој. Организатор конференције и „Дана српске културе у Прагу“

мр Бранка Кубеш је назначила да постоје многи проблеми везани за седишта српских организација, било да је реч о изнајмљивању просторија где оне одвијају своју активност или су проблеми у вези са реституцијом имовине српској заједници или СПЦ у дотичним државама. Такви проблеми постоје у Аустрији, Шведској, али и у случају српског удружења „Свети Сава“ из Прага. Архијерејски заменик Маринко Марков је учесницима конференције сугерисао да њихове организације стално јачају сарадњу са Српском православном црквом и да заједнички наступ код органа домицилних држава може донети више резултата. Мр Данијел Траиловић је у име удружења „Просвјета“ из Беча подигао питање одустајања од БХС језика. Напомињући да је у Аустрији створена кованица БХС (босански, хрватски и српски) језик, која не одговара ниједној заједници из бивше Југославије. Траиловић је рекао да „Просвјета“ ради на увођењу српског језика у допунским школама у Аустрији. Он је овом приликом затражио да се српске организације прикључе иницијативи да Европски парламент усвоји резолуцију којом би се 22. април прогласио као Дан сећања на жртве геноцида над Србима у Јасеновцу. Драган Мацура из Велике Британије је говорио о Србима у Уједињеном Краљевству стављајући акценат на проблеме везане за наставнике српског језика у допунским школама. Представник Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, Вукман Кривокућа, је представио институционализоване начине на које матица помаже дијаспори у решавању проблема. Предраг Мандић и Властимир Вујић су говорили о успешним пројектима српске заједнице из Мађарске и о проблему интегралне реституције зграде „Текелијанум“ у Будимпешти, као и о неопходности хитног решавања статуса гостујућих професора и лектора за српски језик.

Сигурно најважнији закључак конференције у Прагу јесте одлука учесника да се покрене иницијатива оснивања Савеза Срба у Европској унији као платформе за заједничко деловање. Из Прага је упућен и апел надлежним органима Србије да се што је пре могуће именује директор Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у окружењу.

Веома интересантан моменат, не само за учеснике Конференције, већ и за Србе из Прага, била је трибина Мирослава Лазанског, војно-политичког коментатора београдске „Политике“, под називом „Србија између истока и запада“. Познати аналитичар је изразио жељу да ускоро одржи сличну трибину у Темишвару и Букурешту. **Рајко Корња**

ВАРЈАШКИ СПОРТСКИ СУСРЕТИ

СТОНИ ТЕНИС

У Варјашу се протеклог викенда одржало једанаесто издање Спортских сусрета, такмичења у стоном тенису и фудбалу, које је и ове године окупило љубитеље поменутих дисциплина са подручја читавог Баната.

У суботу, у месном Дому културе, с почетком у 9.00 часова, почело је такмичење у стоном тенису. Пријавило се укупно 26 учесника, мање него протеклих година, али је конкуренција и сада била оштра. Играчи су били подељени у шест група, у зависности од старости, тако да се и старо и младо нашло за зеленим столовима са мрежицама.

Награде, пехари и дипломе припали су најбољим стонотенисерима, а то су били следећи:

До 20 година:

1. Овидију Царан
2. Даријан Неаг

20-30 година:

1. Себастијан Стојан
2. Габријел Семенијук

30-40 година:

1. Зоран Теодоровић
2. Драган Станковић

40-50 година:

1. Живко Жикић
2. Светозар Жикић

50-60 година:

1. Војислав Ердељан
2. Миливој Петков

Преко 60 година:

1. Сава Лазић
2. Марку Петков
3. Пера Кнежев

Победници су на крају одиграли мајсторицу, а суперкуп је и ове године, као и увек до сада, припао Сави Лазићу, којег, упркос годинама, још нико није победио на варјашком стонотениском турниру. На самом крају, организатори Радивој Марков, Нада Ћирић и Јоан Работа, уручили су награде Савеза Срба најбољим такмичарима.

ФОЛКЛОРНА ПРЕДСТАВА

С почетком у 21.00 час, у истом Дому културе, била је организована фолклорна приредба, са учешћем варјашких омладинаца и њихових гостију. Наступили су чланови културно-уметничког друштва „Сава Илин“ из Варјаша, КУД „Извор“ из Сараволе и народни ансамбл „Бездин“, под упутством јеромонаха Емилијана Тасића и сестре Александре Ковачевић, који окупља омладину, младе играче из Варјаша и околине.

ФУДБАЛСКА ФЕШТА

Сутрадан, у недељу, 14. јуна, на спортском игралишту преко пута школе, био је одржан турнир у малом фудбалу. Десет тимова је било подељено у две групе. Због велике врућине (38 степени у хладовини), одлучило се да полувреме траје само седам и по минута. Публика је

имала прилике да види ефектне потезе, лепе голове и разноврсне изливе емоција. Ево и постигнутих резултата:

Група А:

1. Белобрешка – Сока 1:4
2. Саравола – Темишвар 0:1
3. Сока – Саравола 2:0
4. Медени колачи – Белобрешка 3:2
5. Саравола – Медени колачи 0:4
6. Темишвар – Сока 1:2
7. Медени колачи – Темишвар 1:0
8. Белобрешка – Саравола 4:1
9. Темишвар – Белобрешка 5:1
10. Сока – Медени колачи 2:3

1. Медени колачи 12
2. Сока 9
3. Темишвар 6
4. Белобрешка 3
5. Саравола 0

Група Б:

1. Семиклуш – Варјаш II 6:1
2. Дивић – Фенлак 2:2
3. Варјаш III – Дивић 1:3
4. Варјаш III – Семиклуш 0:3
5. Дивић - Варјаш II 3:0
6. Фенлак - Варјаш III 1:1
7. Варјаш II – Фенлак 0:3
8. Семиклуш – Дивић 4:0
9. Фенлак – Семиклуш 2:5
10. Варјаш III - Варјаш II 3:0

1. Семиклуш 12
2. Дивић 7
3. Фенлак 5
4. Варјаш III 4
5. Варјаш II 0

У полуфиналним утакмицама састали су се Медени колачи Варјаш – Дивић и Семиклуш – Сока. У првом сусрету је било нерешено, 3:3, након што су гости из Дунавске клисуре успели да изједначе (било је 2:0 за домаћине, који су касније постигли трећи гол у последњем

минуту). Дивићани су успешније изводили пенале и победили са 2:1. Семиклушани су се разиграли у другој полуфиналној утакмици, убедљиво поразивши Сочане (5:0), који су разочарани напустили терен пре истека регуларног времена.

Играчи из Великог Семиклуша су повели и у финалу са 1:0, али су пожртвовани Дивићани успели да изједначе голом Станковића. Утакмица је завршена резултатом 1:1, тако да су се у наставку играли продужеци, где су горњобанаћани били свежији и пажљивији, те су успели да још два пута затресу противничку мрежу. Утисак свих присутних је био да је Велики Семиклуш имао убедљиво најбољи тим, иако су се и гости из Дивића поново добро приказали. Ново разочарање за варјашке Медене колаче, који нису до сада успели да освоје ниједно првенство, али увек постоји нада за идућу годину. Бане Стефановић (Дивић) је био проглашен најбољим играчем турнира, док је титула најбољег голмана припала Карлу Стефану (Медени колачи).

Горан Мракић

ВЕЛИКО „МАЛО ДЕЧЈЕ ПОЗОРИШТЕ“

У суботу, тринаестог јуна, Основна школа у Белобрешки у сарадњи са Савезом Срба у Румунији организовала је још једно издање манифестације *Мало дечје позориште*. Већ више од две деценије у Белобрешки се, крајем сваке школске године, окупљају основци из Клисуре, Пољадије и њихови вршњаци, *Темишварлије* из *Доситеја*. Било је година, сазнајемо од професора Цветка Крстића, некадашњег директора ОШ у Белобрешки, када су гостовали и ђаци из неких румунских места, као што је Оравица или из матице, из Мајиловца, на пример.

У четрнаест часова, у Дому културе, отпочело је двадесет и прво Мало дечје позориште. Отворио га је професор Мирче Милосављевић, председник МО ССР. Наступили су најпре ученици првог - четвртог разреда ОШ у Белобрешки (учитељица Невена Стефановић) изводећи представу „Страшан сан“. Уследили су најмлађи *Доситејевци*, први разред, који су са својом учитељицом Маром Малимарков спремили комад „Прваци света“ Томе Славковића. Гледали смо затим први-четврти разред ОШ „Петар и Павле“ у Мачевићу (учитељица Даница Симоновић) и комад Љубише Ђокића „Девојчица и лутка“. Ђаци из

Луговета (професорка Рузмаринка Ђорђевић) извели су „Цара и скитницу“ Лазе Лазића, док су ученици петог и шестог разреда школе „Доситеј Обрадовић“ са наставницом српског језика, Марјаном Шакотић, сценском извођењу прилагодили песму Ђуре Јакшића „На Липару“. Новомолдавци, пети и шести разред (наставница Славица Мандру), извели су „Крај школске године“, а Златичани (наставница Рузмаринка Ђорђевић) „Зубобољу“ Душана Радовића. Осми по реду, ђаци седмог и осмог разреда ОШ “Атанасије Кожокару“ у Пожежени (наставница Ружица Станковић) извели су део комада „Покојник“, а „На Дунаву“ Славомира Гвозденовића, старији Темишварци. Наступили су и старији Белобрешчани, пети-осми разред (наставник Озрен Миленовић), изводећи „Аналфабету“. Гостовали су и чланови „Центра за младе“ (Пожежена) са наставницом Александром Марковић и на румунском извели „Probleme cu şcoala“. На крају су ученици петог и шестог разреда из Темишвара одиграли и трећи комад „Хиротонисање Светог Саве“.

Чланови комисије, наставници Надица Панић, Славица Мандру, Александра Марковић и Јулијана Галеш, пратили су наступе ученика и, после краће паузе и договарања, донели одлуку. Малишани су за свој труд били награђени новчано и дипломама. Награде су подељене по

категоријама. У првој категорији (припремна група-четврти разред), прва награда припала је *Доситејевцима*, друга малишанима из Мачевића, а трећа онима из Луговета. Специјалну награду добили су млади Белобрешчани. Такође, у овој категорији, за најбољу мушку улогу био је награђен Никола Станковић из Белобрешке, а за најбољу женску Јована Јовановић из Мачевића. У другој категорији (пети-осми разред), прву награду освојили су ученици из Белобрешке, другу су поделили они из Нове Молдаве и Пожежене, а трећу они из Златице и Темишвара. Специјалну награду освојили су Темишварци за интерпретацију песме „На Липару“. За најбољу мушку улогу, у овој категорији, награђен је Алекса Радојчић из Темишвара, а за женску, Милица Симоновић из Белобрешке.

О почецима „Дечјег позоришта“ разговарали смо са професором Цветком Крстићем, оснивачем ове манифестације. „Од малена сам заволео позориште. На позорницу ме је први пут ставио учитељ Керпенишан. Играо сам и касније у многим улогама. Љубав према позоришту хтео сам да пренесем и ја својим ученицима. Зато сам, пре двадесет и једну годину, уз помоћ својих колега, Горана Стефановића и Радивоја Симоновића, покренуо „Мало дечје позориште“ - каже професор, док су се деца, наставници и малобројна публика разилазили. Остајемо сами. „Хтео бих и критички нешто да кажем, али знам да ти нећеш то да напишеш“ - смешка се(?), „зато ћу само да похвалим некога“ – познато је да професор не дели олако похвале, напротив - „похвалио бих и честитао наставницима који се и даље залажу. Данас је тога све мање“. На самом излазу из Дома културе професор Крстић, држећи шешир у руци, зауставља једног дечака. „Ово је Лука Стојков, унук мог колеге из школе, покојног Ђоке Мирјанића. Идемо код мене да му наберем трешања, узреле су...“

Написаћу и оно што је професор хтео да прећути, а није. Замерио је интелектуалцима, својим бившим колегама, наставницима, који нису, ове године, били присутни. Замерио је, из истих разлога, представницима локалних власти и других институција. Можда је зато *Мало дечје позориште* мало. Али није мало, ако имамо у виду чињеницу да ће свако од учесника (малишана) памтити учешће на сцени и улоге целога живота. А више од пола века, за нас Србе у Румунији, Србе из расејања, није ни мало занемарљив период.

Предраг Деспотовић

64 ГОДИНЕ ОД БАРАГАНСКОГ ПРОГОНА

У темишварском Парку Правосуђа код споменика Депортирцима у Бараган, одржан је 13. јуна, с почетком у 10 часова, годишњи скуп и помен обележавања 64 године од Бараганског прогона наших сународника.

Како је протекла комеморација овогодишњег сећања на тај немио догађај, обавестио нас је господин Цветко Михајлов, иначе један од бивших депортираца, који су у том периоду страдали.

„Комеморација се обавља годишње у знак сећања на кобну ноћ од 17. према 18. јуну 1951. познату у народу као Црни Дови, када је тадашњи злогласни комунистички режим у име "диктатуре пролетаријата" насилно спровео депортацију преко четрдесет хиљада невиних душа, настањених дуж границе са бившом Југославијом и одвео их у непознатом правцу. Бачени су у Бараганску степу", каже за наш лист господин Михајлов. Комеморативном скупу присуствовало је око двеста особа где је више од половине било наших Срба, а помен је служио Ђ.П. митрополит Баната Јован уз саслужење многобројних свештеника, међу којима и јереј Саша Јашин. Присутнима су се након помена преминулим Бараганцима, обратили Петар Мирчов, председник Удружења бивших депортованих у Бараган, Титу Божин, председник Жупанијског савета тимишке жупаније, Теодор Станка, председник Удружења бивших политичких затвореника, Корнелија Фетеа, председник Удружења бивших политичких затвореника из жупаније

Караш Северин, Игнац Бернхард Фишер, председник Удружења бивших депортованих Немаца у Совјетски Савез и српски посланик у Румунском парламенту, Славомир Гвозденовић, који је између осталог истакао: „Није потребно да подсећам, а немамо право да заборавимо страшне патње ових људи у периоду комунистичког режима и Информбироа, који су затварани, депортовани, остављени са опустошеним кућама и имањима и упропашћеним животима. Ови су људи имали снаге да сачувају своје достојанство. Отпочели су практично живот од нуле и сматрам да је стигло време да пронађемо решење за моралне и материјалне одштете. Ако смо у Румунији имали воље и снаге да извршимо бројне промене, да демократизујемо друштво, да се придружимо Европи, сматрам да је тренутак да покажемо одговорност и озбиљност у тражењу праведног и правичног решења за ову категорију наших суграђана које су историја и неправедан и суров режим грдно обесправили.“ Српски је посланик захвалио присутнима што су пример људског достојанства, истакавши да је Савез Срба у Румунији у знак поштовања према њима и њиховом удесу штампао више књига како на српском тако и на румунском о Бараганској Голготи, истакавши да је највредније оно што су у њима сабрана сведочанства историјског удеса Срба у послератној историји на овим просторима. **Горан Гога Пантин**

“БИЛО НАМ ЈЕ СУПЕР СКУПА, САД НАС ЧЕКА ШКОЛСКА КЛУПА”

Јун месец је време када се школска година приводи крају и сумирају постигнути резултати. Иста је ситуација и у вртићима. Наши мали суграђани немају ђачке књижице, али родитељи нису били ускраћени за то да виде шта су њихова дечица током целе школске године учила и научила. Тако је у темишварском Вртићу бр. 14, у среду, 10. јуна, у 16 часова одржана свечана завршна приредба полазника српске групе.

Тачно у најављено време малишани су спремно дочекали госте. Мале принцезе, принчеви, цветићи, лептирићи, пчелице и бумбари, нестрпљиво су скакутали с видним узбуђењем, али без знака умора, иако су читавог дана, као и претходних недеља, вредно понављали свој

програм. Када су васпитачице Драгана и Ружица означиле почетак приредбе, свако је заузео своје место. Родитељи су окупирали прве редове гледалишта, наоружани фото и видео-апаратима, како ни један детаљ малишана не би остао незабележен. Деца су, као прави професионалци заузела своја места и реситал је могао да почне. С обзиром да је група мешовита и да има деце која су тек стигла у вртић, треба напоменути да су звезде ове представе били старији другари, предшколци, за које је ова приредба најемоционалнија до сада, јер је и последња у вртићу. Они су се, наиме, пригодним рецитацијама опростили од вртића, васпитачица и предшколског живота и рекли, врло сигурни у себе, да ће им живот у вртићу недостајати, али и да с великим узбуђењем очекују школске дане, нове другаре, нову учитељицу.

Сама представа је замишљена као скуп рецитација, које су деца научила током ове школске године. Тако су се ређале песмице посвећене годишњим добима, што на српском, што на румунском језику, а сваку рецитацију је пратио одговарајући костим извођача. На репертоару су се нашле песме попут добро познатих: “Љубичица”, “Хладни ветрић пири”, “Пролеће”, “Јесен”, “Зима, зима, е па шта је”, а на прве стихове песме “У свету постоји једно царство, у њему царује другарство...” добро познатог дечјег глумца Бранка Коцкице, канула је и по која суза видно узбуђених родитеља предшколаца.

По завршетку официјелног дела, узаврелог, што због врелог поподнева, што због великог узбуђења, уследило је послужење. На столу се нашло велико изненађење, једна лепо украшена торта, која је засладила ово дружење деце, родитеља, васпитача и осталих гостију.

Биљана Герман

“ЗБОГОМ ВРТИЋУ, ЗДРАВО ДА СИ ШКОЛО!”

Српска група вртића “Карла Пелц” у Темишвару, уприличила је приредбу поводом завршетка школске године, у четвртак, 11. јуна у 16 часова.

Свечано обучена деца кренула су до собе за приредбе, а на самом улазу их је чекало једно изненађење. Наиме, васпитачице Војислава Кека Ројков и Косана Нина Галеаку, путем видео-пројектора приказале су фотографије које су настале током четири претходне године. Деца су евоцирала успомене и радосно реаговала на сваку познату ситуацију забележену на сликама. Подсетили су се разних приредби, акција, рођендана колега, у вртићу и ван њега.

Када су се завесе склониле, Дарија је представу почела стиховима: “Ми смо много вредни били, програм смо вам припремили.” Препуна сала родитеља, бака, дека и осталих гостију, бурним аплаузима поздрављала је сваку од нумера. Ређале су се рецитације и песме, које су ови малишани научили током године. После добро увежбане песме “Од вртића до вртића”, Тања је објаснила шта се у вртићу ради: “...пријатељство ту се сади, ту се пева и сазрева, пуно учи, а поподне иде кући.” Деца млађег узраста ређала су добро познате песмице: “Разболе се лисица”, “Еци, пеци, пец”, “У марами шећера”, и др. Затим су лептирица Бјанка и дечак Дејан Никола одглумили добро познату сценету о дечаку и лептиру.

Пред крај приредбе, васпитачице су прозвале свој понос, овогодишње предшколце. Окитиле су их матурантским лентама, а онда су они на сцени показали шта знају и како су се спремили за школу.

Тако је Матео рекао: “Учићемо вредно, и волети књиге, школо наша драга, буди нам без бриге.” Карина је додала: “Многа смо знања стекли, и још много тога што вам нисмо рекли.” Марко Кошар је поручио: “Друштво старо остај здраво, пут нас даље води право.” Харис се обратио васпитачицама: “Драги наши васпитачи, били сте нам саиграчи, грејали нам срца мала, искрено вам зато хвала.” Марко Мурешан је завршио речима: “Постајем првак, то је озбиљно звање, маме, тате, баке, деке, укажите ми поштовање.”

После мале паузе, Српчићи су се појавили на сцени у народним ношњама и извели сплет српских игара, а презадовољни родитељи су им подарили велики аплауз.

По завршетку дечје приредбе, у име родитеља, васпитачицама је захвалила на несебичном давању, преданом раду са децом и стрпљењу у лепим и мање лепим тренуцима, мама Милена Мурешан. Уз букет цвећа и на прве стихове песме “Довиђења”, сузе и васпитачица и родитеља предшколаца сада нису могле бити непримећене.

Ово топло, свечано поподне, настављено је у соби српске групе уз послужење, музику и пријатно дружење. **Биљана Герман**

СРБИ У ДЕТИ

Један од најлепших градића на југозападу županije Тимиш, нама често на удару када путујемо према Србији, јесте Дета.

Топао јунски дан, људи се размилели, свако негде својим послом, највише их има у центру. Ту је и Општина. Пријатно изненађује модерно здање са просторним канцеларијама. У једној таквој нас дочекује Дијана Татарушану, саветник за социјалне случајеве у Општини, председник МО ССР Дета, вођа КУД-а „Свети Никола“, иначе главни покретач свега што српски дише у овом месту.

По попису из 2012. године у Дети још живе 256 Срба. Нажалост, каже Дијана, од тада је доста њих умрло. Умиру стари, крштења нема, не рађају се бебе у српским породицама.

Дејан Петров је дипломирани пољопривредни инжењер и приватни предузетник, уједно потпредседник МО ССР, Дећанин већ тридесетак година. Подуже разговарамо о свему (сазнаћете о чему у једном од наредних бројева нашег листа), а показује нам и будућу Српску цркву. Још увек се гради, мајстори циглу по циглу постављају.

Господин Петров нам скреће пажњу да будући храм сагледамо од преко пута - „Биће лепа црква и пројекат је један од лепших“. Уоквирују је са једне стране Католичка, са друге стране Румунска православна црква.

С љубављу према својима.

Треба рећи да, иако је тог дана био спречен да са нама поприча, свештеник у Дети, Љубодраг Богичевић, игра главну улогу у животу заједнице. Он је још пре 8 година у овом нашем месту окупио децу и са њима радио часове српског језика. Нажалост, данас више нема полазника ни тих часова факултативног српског језика.

Данас се Срби у Дети окупљају око Дома културе и око мале цркве у некадашњем Дому ђака, док се нова гради.

„По броју честитки, које шаљемо за празнике, каже Дијана Татарушану, имамо 120 српских кућа. Ту убрајам нарочито оне који воле да нас приме да им коринћамо, и да их посетимо.”

Значајну улогу у окупљању српске заједнице играју млади, односно чланови КУД „Свети Никола“ из Дете, под вођством Дијане Татарушану, који имају пуну подршку Савеза Срба у Румунији и Општине Дета. Уз подршку градоначелника Петруа Романа купљене су за друштво ношње, а излази им у сусрет и са простором за представе. За гостовања и организовање акција прискаче у помоћ Савез Срба у Румунији.

Дећани веома држе до традиције, зато се труде да све оно што раде говори о томе какав смо као народ. Старијима пуно значи кад их млади обиђу, кад од својих добију честитку или за Ускрс црвено јаје. То је знак припадности и заједничког битисања, али и бриге о својима.

Није све у игри и песми на сцени. Понешто је и у дружењу и присном приступу људима. То млади Дећани знају и примењују током целе године.

За Божић, на пример, са свештеником и једним старијим, мушки део КУД-а иде у шуму по храстово грање. Женски део екипе прави букете од храстових гранчица са сламом и тробојком које после деле свима. Уз цркву су и коринђају при паљењу бадњака, а затим и по селу, код српских породица које их радо очекују.

Већ две године уведена је традиција писања честитки и фарбања јаја, као и дељења тих црвених јаја Србима у Дети за Ускрс.

Са најмлађима се за Ускрс у Дети раде радионице сликања икона на стаклу. То је уједно и акција прикупљања фондова у хуманитарне сврхе. Како се иконе сликају на стаклу, научили су у манастиру Шенђурац током летњих Духовних кампова од наше уважене професорке Мире Поповић.

Умеју ови ентузијасти да се окупе и за Врбицу и да донесу врбово грање и украсе Христов гроб, али и за друге празнике. Ништа им није тешко, а раде с љубављу према својима.

Поштујући традицију и обичаје

Иначе, не занемарују ни свој рад са играчким групама. Дијана Татарушану окупља на пробама сваког петка и суботе велику групу играча, а малишане који тек уче кораке окупља сваке суботе.

Ова њихова истрајност није без резултата, јер су Дећани учествовали већ два пута на Грожђебалу у Вршцу, на Карневалу у истом граду, у Омољици, Глогоњу, Павлишу, на Маратону српског фолклора у Темишвару, на Данима Дете, на Фестивалу националних мањина и на Фестивалу дечјег фолклора „Венац“ у Темишвару.

Крсна слава друштва је зимски Свети Никола када у цркви режу колач и одржавају сваке године славски концерт. Како сазнајемо, овај концерт јесте један од омиљених у Дети, не само у оквиру српске заједнице.

Празник је и када Дећани славе Сабор српских светитеља у септембру, али и за Светог Саву у јануару, или на Ивандан у јулу.

Све што раде, раде поштујући традицију и обичаје. У име љубави која их спаја и која покреће свет. Када она постоји, све је могуће.

Љубинка Перинац Станков

У ШЕНЂУРЦУ ОТВОРЕН СРПСКИ ДУХОВНИ КАМП

Почео је летњи распуст, а са летом прорадили су и Духовни дечји кампови у српским манастирима на територији румунског Баната у организацији Српске православне Епархије темишварске и Савеза Срба у Румунији и на тај начин је испоштована традиција устаљена пре неколико година.

Обишли смо полазнике Духовног кампа у манастиру Свети Ђорђе крај реке Брзаве, децу пристиглу из Темишвара, учеснике прве серије кампера, коју сачињавају ученици првог циклуса Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“ и деца православних верника из темишварских квартова: Мехала, Фабрика и Град.

Од јереја др Саше Јашина, дознали смо да је у недељу 21. јуна, протојереј-ставрофор мр Маринко Марков, архијерејски заменик, дочекао госте и после вечерњег богослужења, отворио рад овогодишњег Духовног кампа и пожелео успех у раду, како полазницима, тако и наставном кадру. Уједно је отац викар захвалио на подршци председнику Савеза Срба у Румунији, Огњану Крстићу, који је такође

био присутан на отварању, управи манастира Свети Ђорђе на челу са протосинђелом Никоном (Корићанцем), компанији „ДМ дрогерие маркт“ и сваком добронамерном родитељу, који је поверио духовно васпитање свога детета овом кампу.

За време боравка у манастиру Свети Ђорђе о нашој деци бринуће учитељице Мара Малимарков и Славена Пејанов, проф. Силвана Марков, проф Данило Бата Лацић и професорка ликовног васпитања Дана Петков, која ће за ову групу кампера, одржати неколико корисних часова цртања и упутиће знатижељне девојчице и дечаке у тајне и нове технике сликања православних икона на хартији и стаклу. О духовном подучавању побринуће се свештеници темишварских парохија и вероучитељ Предраг Новичић.

У Духовном кампу деца ће присуствовати на часовима веронауке, ликовне и музичке културе, на којима ће учити појање и разне духовне песме. За време наше посете, у манастир Свети Ђорђе и овај духовни центар дошао је протојереј-ставрофор др Бранислав Станковић, архијерејски намесник темишварски у пратњи ђакона др Јосифа Станковића. Прота Бранислав је затекао децу на часу ликовног, погледао све дечије радове и похвалио њихов труд. У манастиру је деци лепо и поучно изнад свега, пошто ће присуствовати не само на литургијама и вечерњу, него и самој молитви јелоосвећења, која се у манастиру одржава сваког последњег петка у месецу. Како то обичај и налаже на крају боравка, у овом духовном центру, деца ће се причестити пречасним даровима поклонити светим моштима и провлачиће се кроз свете вериге.

Да је деци у овом духовном кампу и поучно и пријатно, сведочи сваке године велики одзив наше српске деце. И док ће за време боравка у Духовном дечијем кампу заједно учити и стицати нова знања и појмове, мали кампери ће се боље упознати, спријатељити, и што је свакако најважније, стећи нове другаре, па ће већина њих вероватно са нестрпљењем чекати следећи сусрет. **Горан Гога Пантин**

СРБИЈА СВЕТСКИ ПРВАК

Омладинска фудбалска репрезентација Србије до 20 година постала је првак света на 20. Светском првенству одржаном на Новом Зеланду.

У првој фази такмичења Србија је заузела прво место у Д групи. Иако су на старту такмичења поражени од Уругвја са 0-1, «орлићи» су остварили две победе од по 2-0 над Малијем и Мексиком. У осмини финала савладана је Мађарска са 2-1 после продужетака, а у четвртфиналу Србија је елиминисала САД након бољег извођења једанаестераца 6-5. Регуларни ток сусрета завршен је без голова.

У полуфиналу изабраници селектора Вељка Пауновића савладали су Мали са 2-1 после продужетака. Голове за Србију постигли су Живковић у 4‘ и Шапоњић у 101‘, а стрелац за Мали био је Коне у 39‘. На овом сусрету за Србију играо је следећи састав: Рајковић, Гајић, Вељковић, Бабић, Антонов, Здјелар, Максимовић, Живковић, С. Милинковић (од 116‘ Јовановић), Гаћиновић (од 60‘ Шапоњић), Мандић (од 76‘ Милошевић).

Уследило је финале и историјска победа Србије над Бразилом од

2-1 после продужетака. Голове за светске прваке постигли су Мандић у 70‘ и Максимовић у 118‘, а стрелац за Бразил био је Переира у 73‘. До светског злата у финалу стигли су: Рајковић, Гајић, Антонов, Здјелар, Вељковић, Бабић, Шапоњић (од 95‘ Илић), Максимовић, Мандић (од 76‘ Гаћиновић), Живковић и С. Милинковић (од 82‘ Јовановић).

Под стручним руководством селектора Вељка Пауновића светски прваци постали су: Предраг Рајковић (Црвена звезда, 7 одиграних утакмица на првенству), Милан Гајић (ОФК Београд, 6), Немања Антонов (ОФК Београд, 7), Саша Здјелар (ОФК Београд, 7), Милош Вељковић (Тотенхам, Енглеска, 7), Срђан Бабић (Војводина, 7), Иван Шапоњић (Партизан, 7, 2 постигнута гола), Немања Максимовић (Астана, Казахстан, 7, 2), Станиша Мандић (Чукарички, 7, 2), Мијат Гаћиновић (Војводина, 7), Андрија Живковић (Партизан, 7, 2), Филип Манојловић (Црвена звезда), Стефан Милошевић (Спартак, 1), Вукашин Јовановић (Црвена звезда, 5), Миладин Стевановић (Партизан, 2), Марко Грујић (Црвена звезда, 5), Радован Панков (Војводина), Филип Јанковић (Катанија, Италија, 1), Стефан Илић (Спартак, 1), Сергеј Милинковић-Савић (Генк, Белгија, 6,1) и Вања Милинковић-Савић (Војводина).

За најбољег голмана на Светском првенству проглашен је Предраг Рајковић, најбољи фудбалер је Адам Траоре из Малија, другу награду добио је Бразилац Данило, а трећи је Сергеј Милинковић-Савић.

У сусрету за 3. место Мали је савладао Сенегал са 3-1.

СВЕЧАНА ВИДОВДАНСКА АКАДЕМИЈА

У Темишвару је прошлог петка, 26. јуна, одржана Свечана видовданска академија у присуству заиста бројне публике у Владичанском двору Српске православне епархије темишварске.

У атмосфери српске саборности присутни су химне Србије и Румуније дочекали како и доликује, на ногама, а затим аплаузом поздравили наступ Мешовитог хора Српске саборне темишварске православне цркве под диригентском палицом професора Јоце Бугарског.

Поздрављајући присутне, водитељ програма, Марко Аџић, изговорио је беседу владике Николаја Велимировића на свети Видовдан 1916. године пред Енглезима.

Свечана академија у организацији Савеза Срба у Румунији уприличена је да би најзаслужнијима биле додељене Видовданске

повеље и златници Савеза Срба.

Тако су Видовданске повеље добили ЈОАН КАРМАЗАН из Букурешта за афирмацију филмске уметности, у својству режисера, и изузетан допринос у промовисању српског филма у Румунији. „Један је од оснивача Фестивала српског филма у Букурешту који се организује заједно са Лигом румунско-српског пријатељства и Савезом Срба у Румунији.

Господин Јоан Кармазан активно је укључен у културно-уметничке активности нашег Савеза и заједно са супругом Славицом бави се и преводилаштвом са српског на румунски језик. Почасни је грађанин места Бокша и места Кнез“; СЛАВИЦА КАРМАЗАН из Букурешта, за изузетан допринос на очувању српске културе и српског нацио-налног бића у Румунији. „Члан је Савеза Срба у Румунији од оснивања 1990, учествовала је у бројним активностима, у друштвеном животу српске заједнице. Била је члан Руководећег Савета ССР и више од дест година потпредседник ССР. Бави се и преводилаштвом, заједно са супругом Јоаном Кармазаном превела је роман „Гробница за душу Бориса Давидовича“, Данила Киша.

Активно је учествовала у организовању „Дана српске културе у Букурешту“ и у добротворним акцијама приликом НАТО агресије и бомбардовања Југославије“; МИОДРАГ ЈАКШИЋ из Београда као знак признања за несебичну подршку и помоћ у промовисању српске културе у Румунији, Србији и српском расејању. „Књижевник, једна му је књига песама преведена и на румунски, аутор бројних песама које слушају и

наша деца и одрасли преко радија, телевизије и снимака, учесник и саучесник наших најзначајнијих и најлепших догађања у Темишвару, Араду, Базјашу, у Београду, Крчедину и дуж лепе нам Србије. Човек који нам је годинама био, уместо доброг домаћина, брат и пријатељ, ево данас у нашем богомданом Темишвару заслужио је Видовданску повељу Савеза Срба и Срба у Румунији“; АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ из Београда као знак признања за несебичну подршку у институционалном повезивању са матицом и изузетан допринос у промовисању српске културе у Румунији, Србији и српском расејању. „Књиге и антологије афоризама, преводи на више језика, међу којима и на румунски. Скупови и фестивали српске сатире, али и значајне државне канцеларије наше матице, места су где нас је господин Чотрић помињао, сликао, показивао, вршећи, пре свега срцем, лоби за нас расејане светом, или како у шали волимо да афористички кажемо: за нас Србе ван себе“; ДРАГАН КРСТИЋ, Букурешт -Београд за залагање у промовисању српско-румунског пријатељства и несебичну подршку образовању на српском језику у Румунији и за афирмацију традиционалних културних односа између српског и румунског народа. „Једна од највећих хуманитарних помоћи ван Србије коју је организавао у сарадњи са Комесаријатом за избеглице Републике Србије, била је куповина три домаћинства, кућа и земљишта, за три породице са Косова и Метохије. Драган Крстић од 2010. сваке године организује једну од најуспешнијих српских културних манифестација у Букурешту: “Дани српског филма у Румунији”. Заједно са Савезом Срба из Букурешта и Амбасадом Србије, господин Крстић је, финансијски и организационо покренуо акцију прикупљања помоћи Србији после мајских поплава из 2014“; МИРА ПОПОВИЋ професорка из Темишвара за изузетан допринос образовању на матерњем језику и афирмацији ликовних уметности и српске духовности у Румунији. „Као професор ликовног васпитања радила је у више основних школа као и у Српској гимназији „Доситеј Обрадовић“ у Темишвару. У свакодневној школској активности залагала се да њени ученици савладају основна правила ликовне уметности, цртачке технике као и да заволе лепоту ликовног стваралаштва. Добровољно је низ година одлазила у дечје кампове организоване у нашим манастирима, при свакој серији и ту организовала интензивне течајеве аматерског сликарства, нарочито са верском тематиком; ФЛЕКСТРОНИКС и РАДЕНКО ПРЊА за велику подршку и допринос акцији Савеза Срба у Румунији у прикупљању хуманитарне помоћи за

поплављена места у матичној Србији, својим доброчинством потврђујући пријатељске српско-румунске односе.

Посмртно се Видовданским повељама ССР одужио МАЈЦИ АНГЕЛИНИ, игуманији Манастира Бездин, за несебично људско и хришћанско залагање на очувању српске православне вере и духовности у Румунији. „Била је деценијама једина калуђерица српског манастира Бездин. Њено крхко тело, благе, плаве очи и мио поглед, велику душу људску и православну, тешко је било уклопити са истрајношћу и снагом којом су биле потребне да се овакав манастир, какав је Бездин, чува и одржи. Али она је могла, и имала снаге да све потребно у манастиру обави и поспреми, да сваког дочека молитвеном речи“; МИОМИРУ ТОДОРОВУ, из Темишвара, за изузетан допринос на уређивању српских емисија Радио Темишвара и за немерљиву афирмацију српског новинарства, књижевности и културе у Румунији. „Оставио нам је дирљива сведочанства о нама, о нашој пречанској души и нашим наравима. Зато не претерујемо када кажемо да је био сведок и тумач нашег бивствовања на овим богомданим просторима, од златног непрегледа банатске равнице до кршевитих клисурских брда, од Мориша до Дунава, на истом таласу са свима нама који смо били и остали загледани са поштовањем, бригом и надом у свој род, у векове нашег трајања. У тој својој љубави и свом племенитом послу стизао је у свако наше место, и по више пута, у сваки кутак, и тамо где нас је двоје-троје, или само један. Схватио је, то је признавао у нашим дугим разговорима и расправама, да један најчешће представља целокупно српство једног народа“.

Потпредседници Савеза Драган Вошти-нар, Живица Милојков и Славољуб Аднађ, Златиборка Марков, секретар ССР као и посла-ник Славомир Гвозденовић уручили су награђенима повеље и златник ССР, а пошто Александар Чотрић и Миодраг Јакшић нису били у могућности да присуствују свечаности, повеље је у њихово име преузео Предраг Јакшић. Госпођи Мири Поповић, која је такође била спречена да присуствује Академији, повеља ће бити накнадно уручена.

Присутнима се обратио и председник Савеза Срба у Румунији, Огњан Крстић, изразивши радост што „остатак остатака“, како нас је Милош Црњански назвао, још увек траје на овим просторима и упркос свему опстаје.

У закључном делу Видовданске академије наступила је женска певачка група „Мелизми“ која ради при Академском друштву за неговање музике „Гусле“ из Кикинде. Оне су публику обрадовале традиционалним песмама банатског поднебља под вођством Магдалене Попов. **Љубинка Перинац Станков**

ВИДОВДАН У МАНАСТИРУ ЗЛАТИЦА

Јутро, недеља, Видовдан, Пољадија, манастир Златица. Са три стране пристижу верници. Са севера, из Темишвара, са запада, из Србије, са југа из Дунавске клисуре. На истоку се, међу облацима, назире Сунце. Нити је Пољадија поље Косово, нити је манастир Златица Самодрежа црква, црква код које се Лазарева причестила војска („три недеље, тридес‘т калуђера“ - народна песма), нити су верници, који су у недељу, на Видовдан 2015. дошли на храмовну славу манастира Златица, војска кнежева. Нису војска кнеза Лазара, али јесу војска цара Лазара и цара чије је царство Лазар бранио. И док буде било цара, биће и војске, а докле год буде војске биће и цара и Самодреже и Косова.

Недеља, двадесет и осми јуни по грегоријанском, петнаести по јулијанском календару, у манастиру Златица, кога је по предању утемељио Свети Сава, храмовна слава. Из Старе Молдаве, око осам сати, креће аутобус. Стаје редом у неколико клисурских села, у Мачевићу, Радимни, Српској Пожежени, Белобрешки, Дивићу. Премали је да би у њега стали сви који су у манастир наумили. Многи путују својим колима...

С коловоза, путањом, кроз расцветалу ливаду, прилазимо манастиру. До саме ограде, липе. Две. Старе. Мииришууу... Јеромонах Герасим, игуман манастира Златица, убрзано врши последње припреме за оно што ће уследити. На једној клупи двоје деце, дечак и девојчица, мирно седе. Питам их одакле су мислећи да унапред знам одговор и да су из Пољадије, из једног од околних села, Соколовца или Златице. „Из Србије смо, из Беле Цркве. Ми смо близанци. Ја сам Исак, а ово је моја сестра Ева. Дошли смо са мамом и тетком. Код куће имамо још двојицу браће. И они су близанци.“ Остајем без текста и окрећем главу не би ли прикрио изненађење. Недалеко од нас петао и две кокошке безбрижно чепркају.

Манастир се полако пуни верницима, долазе свештеници соколовачког протопопијата, а за њима протосинђел Јустин (Стојановић), егзарх Српске православне епархије темишварске, протојереј-ставрофор Маринко Марков, архијерејски заменик, ЊП ГГ Лукијан, епископ Будимски и администратор темишварски...

Света литургија почиње у десет часова. Црква је премала да прими све присутне. Једва да човек може да се ваљано прекрсти. Са балкона одзвања хор Српске саборне цркве Темишвар-Град.

По завршетку литургије, свештеници и верници, за литијом силазе до Савиног извора где се чита Јеванђеље. Жедни су окусили, а многи, чудотворне воде са овога извора, понели својим домовима.

Уследило је, на платоу, резање колача. Кумови су ове године били Томислав, Флорика и Светлана Исак, а кумство је, за наредну годину,

преузела Ружица Трујкић.

Хор из Темишвара је затим отпевао две песме, „Ово је Србија“ и „Химну косовских јунака“. Под облацима који су се претеће надвијали и ситним капима кише, потресно су одјекивали стихови:

„На трисветло и на трисаставно,
Одлазимо на Косово равно!

Одлазимо на суђено место,
збогом, мајко, сестро и невесто!

Збогом, први, нерођени, сине,
збогом, ружо, збогом, рузмарине!

Збогом, лето, јесени и зимо,
одлазимо, да се не вратимо!“

Најмлађи Соколовчани су извели два сплета народних игара у кореографији Маре Горун, а младићи и девојке из Белобрешке такође два сплета у кореографији Горана Стефановића.

„Сећам се како је, пре неколико година, све почело. Ћилиме смо на ове, тада још не обновљене, зидине стављали. Данас, све више света долази. Први пут је са нама и хор Саборне цркве. Волео бих да ово постане традиција и да нам сваке године дођу“ - рекао је, на крају, протојереј-ставрофор Маринко Марков захваливши присутнима.

Киша је све јаче падала, верници су се разилазили...

Предраг Деспотовић

БУДИМПЕШТАНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ПРЕДСТАВНИКА СРБА ИЗ РЕГИОНА

Свуда у свету Срби су обележили Видовдан на достојанствен начин. То су, као и сваке године, учинили и Срби у Румунији са својом кровном организацијом, Савезом Срба у Румунији и осталим нашим институцијама. Тако је било и у Темишвару и у манастиру Златица.

Представници ССР, председник Огњан Крстић и посланик Славомир Гвозденовић, боравили су 24. и 25. јуна у Будимпешти, где су учествовали на Конференцији представника Срба из региона, коју је организовала Самоуправа Срба у Мађарској у сарадњи са Српским националним савјетом Црне Горе. Конференцији су, са изузетком представника из Словеније, присуствовали представници свих релевантних српских организација из држава региона.

У току дводневних састанака и дискусија, и Огњан Крстић и Славомир Гвозденовић су изнели више података о нашем организовању, о нашим активностима које координира ССР, о нашој локалној и парламентарној заступљености и на који начин остварујемо своја права у Румунији.

Уз размену информација и искустава са представницима Срба из региона, наши су представници изразили незадовољство што немамо Министарство за дијаспору и Србе у региону па је институционална повезаност са матицом сведена на минимум.

Дводневна конференција представника Срба из седам земаља нашег региона завршена је у Будимпешти, усвајањем заједничке декларације у којој се упозорава да се број наших сународника у региону константно смањује. Учесници конференције поручују да је из тих разлога свим српским организацијама у региону потребна снажнија и системска институционална подршка Републике Србије. Уз разумевање за све тешкоће са којима је Србија суочена као држава, учесници конференције инсистирају да она својим сународницима у региону брине макар у оној мери у којој то чини када је реч о мањинским заједницама у Србији.

У заједнички усвојеном саопштењу, представници Срба из региона позивају српске организације на заједништво, како би био настављен рад на очувању и унапређењу националног и културног идентитета Срба.

У декларацији се каже да је конференција представника Срба из региона у сталном заседању, а нове редовне консултације одржаће се у Подгорици крајем новембра 2015. године. На следећем редовном заседању биће достављени извештаји о положају Срба у земљама региона, са којима ће бити упознате институције Републике Србије, као и домицилних држава и међународних организација. **Г.Г.П.**

СРЕБРЕНИЦА – ПОСЛЕ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА

Сваки нормалан човек би желео, из данашње перспективе, да до рата у бившој Југославији није ни дошло. Чему сва та силна разарања и погибије? Ко је ишта добио после толиких несрећа и грозота, сем прохладних ратних профитера, који су, проливајући туђу крв и хушкајући народ да се побије, само пунили џепове? Нажалост, зло које се догодило не може више бити избрисано. Ако се спаљена кућа може поново саградити, ако се срушени мост може поново подићи, ако се изгубљена имовина може некако повратити, људски живот је нешто непроцењиво и јединствено. Ко неког лиши живота, неће никад моћи да му надокнади или исплати штету.

СУНОВРАТ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СНА

Сви се слажу да су се на ратиштима у Хрватској и Босни починили ужасни злочини и да је свака страна одговорна за убиства, злостављања и прогон представника туђих народа. Романтична идеја о уједињењу свих јужних Словена у једну државу, скупо је коштала сваки народ који је, заведен илузијама, кренуо у врло опасну и, по свему судећи, трагичну авантуру. После смрти Јосипа Броза Тита, Југославија је почела да се клима и да пуца по шавовима, тако да су они који су је највише мрзели, Хрвати, искористили повољан тренутак да би се отцепили. За разлику од других ситуација, међународна заједница је, на челу са Немачком и Аустријом, муњевито признала независност Словеније и Хрватске. Општи утисак је да је Европа једва чекала да се Југославија распадне. По свему судећи, тој држави није било спаса, јер је имала превише непријатеља, како домаћих, тако и страних. Но, имајући у виду читав контекст, питање је да ли се рат могао избећи? Да ли би Срби могли неугрожено да живе у Крајини у саставу Хрватске, у тренутку када је ова почела да ископава и истиче усташку

иконографију из ‘40-их година, која је Србима остала у мрачном сећању? Људи у Босни су осетили очигледну опасност и организовали су про-југословенски митинг у Сарајеву, али коцка је већ била бачена. Зло се покренуло и није се могло зауставити само од себе.

ПО НЕКИМА, КРИВИ СУ САМО – СРБИ

Но, од самог почетка, међународна јавност је имала очи само за губитке муслимана и Хрвата, док су Срби били третирани искључиво као агресори и злочинци, без изузетка. Наравно, сви сматрају да ратне злочинце, без обзира на њихову етничку припадност, треба извести пред суд, али проблем настаје онда када се само у једну од зараћених страна упире прстом. Босански муслимани су свесно пригрлили статус жртве и упорно тврде да су Срби једини кривци за све. Наравно, не треба сакривати или умањити злодела која је починила српска страна, али зашто се скоро никад не говори и о српским жртвама, о бројним цивилима који су били побијени током рата? Зар постоје жртве првог и другог реда? Судећи по свему што се дешава, доћи ћемо управо до тог закључка.

РАТ У БОСНИ

Но, име које се најчешће помиње када се говори о рату у Босни, је свакако - Сребреница. Муслимани, који оптужују Србе за геноцид, обележиће 11. јула двадесетогодишњицу од сребреничке трагедије, која се догодила 1995. Међутим, мишљења су подељена, и не слажу се сви са тврдњом да су Срби једини кривци. Наравно, нико не оспорава велику несрећу која се догодила, али постоје оправдане сумње да се Србима потура чак и оно непочињено.

Очигледно је да се, када се говори о овој трагедији, прећуткују неке врло важне чињенице, као на пример податак да је током 1992. и 1993. године најмање 39 српских села и локација у ширем рејону Сребренице нападнуто и опустошено, а становништво у њима побијено и протерано, што потврђују стотине изјава преживелих. По речима истраживача и професора Стефана Каргановића, који је детаљно проучио читаву причу о Сребреници, после сваког напада и паралелног чишћења српског становништва, зона под контролом муслиманске војске, под командом Насера Орића, константно се увећавала. Треба нагласити да је Унпрофор, војни контингент УН у Босни и Херцеговини, почео да реагује на дешавања на терену Сребренице тек

када је у марту и априлу 1993. успех српске противофанзиве претио да скрши муслиманску војску. Наравно, нису мрднули ни прстом док су се српска насеља брисала са лица земље и док је српско становништво било беспоштедно тамањено.

ГЕНОЦИД – ДА ИЛИ НЕ?

Новинар Тим Фентон је својевремено написао да се у случају Сребренице не може говорити о планираном геноциду. Женама и деци нико није наудио и они су били пребачени на сигурна места. Мушкарци способни за војску, који су били у сребреничкој колони, одбили су да се предају и, мада нису сви били наоружани, кретали су се као група наоружаних људи, обрачунавајући се успут са српском војском. Таква колона може се посматрати само као борбена. Не зна се какав је био бројчани однос између оних који су погубљени после предаје и оних који су пали у бици, али бројке којима се располаже не праве разлику у том погледу, већ се сматра да су сви погубљени. Не зна се шта се тачно догодило са претежно старијим мушкарцима заробљеним у Поточарима, али у Жепи је мушкарцима који су се предали био поштеђен живот. Закључак господина Фентона је да ће име Сребреница остати запамћено у историји као да је њен стварни војни значај био много већи него што јесте.

Амерички адвокат српског порекла, Стефан Каргановић, који је својевремено понудио интервју Политици, истакао је у својој књизи „Сребреница – деконструкција једног виртуелног мита“, да се у масовним гробницама која су везана за стрељања после заузимања Сребренице, а које су ексхумирали форензички стручњаци Трибунала, укупно налази највише 1,923 особа, а не 8.000, као што се тврди у јавности. Судећи по форензичкој анализи обрасца рањавања, узроци смрти у тим гробницама су разноврсни и само око 800 уклапа се у теорију о стрељању, док је то у око 650 случајева искључено зато што су те особе погинуле од шрапнела, мине, гранате и сличног, дакле у борбеним дејствима, што не представља ратни злочин по међународном праву. По свој прилици, ти људи су погинули у борбама које је војска Републике Српске водила са колоном 28. Дивизије која је извршила пробој из Сребренице према Тузли. Управо због својих огромних, али правно легитимних губитака, та колона је табу тема о којој се не прича да би се посмртни остаци тих људи могли подметнути као жртве стрељања и „геноцида.“ Господин Каргановић такође истиче

да реална опасност која највише забрињава односи се на потенцијал за делегитимизацију Републике Српске. Сребренички „геноцид“ очигледно није резултат трезвене и правне анализе чињеница, већ је политички исконструисана теза која има врло прецизан циљ, а то је оспоравање права Републике Српске да постоји као институционални представник српског народа и свих грађана који у њој живе.

Можемо само да се надамо да ће људи који се боре за правду истрајати и да ће права истина, ма каква да је, једног дана испливати на видело. **Горан Мракић**

ОПСТАНАК ОТПИСАНИХ

Кад бреговитим путем кренете од Решице према Анини, на око 12 км наилазите на Карашево. Насеље у котлини дочекује вас уредно окреченим и офарбаним кућама и поздравом “Nihil Sine Deo”, тј. „Ништа без Бога“. На металној табли пише и латиницом Карашево. Ћирилице нема. Али још увек има Срба. И то каквих. Правих, добрих и озбиљних. Међу њима је и Петар Франа, адвокат, председник Месне организације Савеза Срба. Дружељубив, поносан и несаломив, каже да га „нико не може купити, нарочито не једним пасошем“ као што се десило многим његовим мештанима. „Има нас још доста оних који смо свесни и знамо да смо Срби, иако смо католичке вере“, каже помало тужно али и поносно. Савез Срба нема своје просторије у Карашеву, седишту „општине“, где царује „заједништво Хрвата“. Но, како се може приметити, и није баш неко јако „заједништво“. Међусобно завађене породице, рођаци и некадашњи пријатељи. Проклете функције и проклета земља. Но, млађа генерација и Срба и Хрвата верује да је време неслагања прошло. И да треба заједно гледати у будућност. Заједно су сви одрасли, годинама су заједно играли фудбал, заједно су учили у истој школи, исти језик. И сада је иста школа, али се језик другачије зове, једни су сада Хрвати, а други су остали и данас Срби.

Стратегијски погубна и погрешна одлука, по њима донешена је вероватно давних деведесетих година када се из Демократског савеза Срба и Карашевака одвојио део из Карашева и основао Заједништво Хрвата у Румуњској, када је тадашњи конзул СФРЈ у Темишвару,

Карашевацима рекао да за њих „одговара“ Загреб. И овај је експресно одговорио. И дан-данас одговара. Добили су све што им је било потребно, па можда и више од тога: путовнице, помоћ, стипендије. Како је Београд „одговарао“ о нама и о шачици Карашевака који су се и даље изјашњавали као Срби, познато је свима. Но, Петар се не љути због свега тога. Као добар домаћин у свом летњиковцу на пропланку изнад села, сече пројy, припрема печење и разне ђаконије, јер му у госте долазе њему драги пријатељи, поп Васа и Оливер са њиховим породицама. Ускоро ће и у Белу Цркву, каже Петар. Тамо је наручио златне бурме пошто слави 25 година брака. Често воли да „скокне“ до његове Србије да купи понешто. Милан, Петров син, новопечени правник, стално нешто јури. Доле је у селу са његовим другарима Хрватима који имају неку прославу, а зашто и не би – пита се Петар помало реторички. - Кнез општине није хтео да нам допусти, наставља Петар, да изнајмимо простор за седиште Савеза Срба, али биће и тога, уверен је Петар. Он и остали Срби из Карашева опстају захваљујући једино њиховој чврстини, вољи и јаком карактеру, иако их је Београд одавно отписао, а помало и Темишвар. **Рајко Корња**

www.dbsr.ro

Јул 2015.

У БАТАЊИ ЈЕДНО СРЦЕ КУЦА

Батања је најисточније насеље у Мађарској у коме живе Срби (око 300 припадника). У месту постоје Српска православна црква из 1778-9. године, чији се иконостас сматра једним од највреднијих у српским црквама у Мађарској и основна школа на српском језику као и месна Српска мањинска самоуправа. Такође, овде локални Срби и даље чувају свој језик и обичаје.

Поред српске мањине, у Батањи су присутне и румунска (3,7% становништва) и ромска (1,7%) мањина. Због тога је говор месних Срба веома посебан, јер се у њему поред утицаја мађарског језика, може приметити и утицај румунског.

Ту се сваког лета организује Српски народни камп, где долазе омладинци из читавог региона. Ове године су у Мађарској, између 3. и 9. јула, боравили чланови КУД-а “Свети Сава’’ из Великог Семиклуша

(представници мале, средње и велике групе) под управом Наталије Мандран и КУД-а "Коло" из Арада, под управом Дарка Воштинара.

Као и сваке године, у кампу се и сада радило по секцијама (народне игре, музичка и језичка секција, ручни радови), а уз децу из Румуније били су и њихови вршњаци из Мађарске и Србије. По речима госпође Мандран, која је водила семиклушку групу, пре подне се радило по секцијама, а кореограф Љубомир Вујичин је обучавао ђаке народним играма и песмама. У радионици ручних радова су углавном радила деца мањег узраста.

После ручка и кратког одмора настављао се рад по секцијама, а после уложеног труда, свакодневно се ишло на купање. Сваке вечери организовале су се разне активности: квиз, плесачница, ноћно купање и гастрономско такмичење.

Последње вечери одржао се завршни концерт пред батањском публиком и људи су на тај начин могли да виде оно што су деца научила током камповања. У просторијама Дома културе били су изложени радови свих учесника.

Деца су се дружила и стекла нова познанства, а изразила су жељу да се идуће године поново састану. **Горан Мракић**

У БЕЛОБРЕШКИ, СВЕЧАНО

Дванаестог јула, у Белобрешки, Месна организација Савеза Срба прославила је своју крсну славу, Свете апостоле Петра и Павла. Белобрешчани свечано обележавају Петровдан већ дванаест година.

У недељу, после богослужења, у просторијама Савеза, јереј Дејан Жигум, парох дивићански, пререзао је славски колач. У краћој беседи, поред осталог, позвао је вернике да чувају и учвршћују своју веру, да чувају оно што им је од самих апостола Петра и Павла, преко Светог Саве, остављено. „Ако је ширење хришћанства, у оно време, било неописиво тешко, данас, чувати православље није ни мало лако. Јер Запад, на другачији, финији начин, шири безбожје," - казао је свештеник.

Присутне је поздравио и захвалио им на присуству и председник МО ССР, професор Мирче Милосављевић. Посланик српске мањине у Парламенту Румуније, др Славомир Гвозденовић, у свом обраћању,

изразио је забринутост за очување основне школе „Борислав Крстић“, једине осмогодишње школе у Румунији (сем Темишвара) где се настава одвија на српском језику. „Не смемо заборавити (добро је што се неких сећамо) ни друге наставнике, професоре који су ово село задужили и пронели му име даље, а то су Слободан Керпенишан, Војислава Стојановић...“ - казао је посланик, напоме-нувши да је мало места у којима се, у оваквим и сличним приликама, окупи стотинак српских душа.

У наставку су три девојке, Тамара Рајкић, Дејана Деспотовић и Милица Симоновић отпевале песму „Косовски божури“, а Милица је прочитала и краћи одломак из живота и дела светих апостала Петра и Павла. Уследио је Хор српске православне цркве који је отпевао „Химну светим апостолима“.

Највише аплауза побрао је тамбурашки оркестар који у свом саставу има музичаре из три села, из Радимне, Сушке и Белобрешке. Уз пратњу тамбураша, две народне песме је извела и Нада Деспотовић.

Домаћини и гости су уживали у још једној петровданској прослави, а Белобрешчани су показали да имају и са ким и са чим и да могу, само ако желе и ако су заједно.

Предраг Деспотовић

СУСРЕТ СА ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОМ У НОВИМ КОЗАРЦИМА

Прошле суботе, 11. јула, мештани Нових Козараца дочекали су краљевски пар Карађорђевић испред цркве Светог пророка Илије. У порти цркве, краљевски пар је, поред свештеника и великог броја грађана, дочекао начелник Северно-банатског округа Никола Лукач, председница Скупштине општине Кикинда Александра Мајкић, председник Општине Чока Балаж Ференц и председник Удружења ликовних уметника "Крила анђела" Милан Рељић. На дочеку је било и угледних људи из јавног и политичког живота из Румуније и Мађарске, а међу њима су се нашли и потпредседник ССР Славољуб Аднађ, као и градоначелник Старе Бешенове Ђорђе Наков.

Након изласка из храма Престолонаследник Александар II Карађорђевић и принцеза Катарина обратили су се присутнима.

- Врло смо срећни што смо добили позив да дођемо данас у Нове Козарце. Знамо како је тешка ситуација данас у нашој земљи и одлучили смо да кроз Фондацију Принцезе Катарине помогнемо нашем народу – рекао је Престолонаследник Александар II Карађорђевић.

- Наш народ тражи само добар живот и ми се трудимо да кроз наше канцеларије у Њујорку, Чикагу, Торонту, Лондону и Атини помогнемо у томе. Наш народ је наш живот и желимо да више не пати. Потребно је да сви радимо заједно како би живели боље у нашој земљи. Без народа нема ни земље – рекла је Принцеза Катарина Карађорђевић.

Краљевски пар је поделио, многобројној деци која су их дочекала, поклоне у виду плишаних играчака и

бојанки, а за 60 социјално најугроженијих породица обезбеђени су пакети помоћи. Донације су обезбеђене захваљујући хуманитарној организацији "Лајфлајн" из Чикага, која ради под покровитељством принцезе Катарине.

У атељеу удружења "Крила анђела" изложени су портрети чланова династије Карађорђевић које је израдио Оливер Карановић из Нових Козараца у част краљевске породице и предстојећег рођендана Престолонаследника Александра.

Изложба је, поред портрета породице Карађорђевић, обухватила и иконе Сандре Станковић из Кикинде, апстрактна дела Милене Крстин из Мокрина и наиву сликарке Вере Недин из Новог Милошева.

Посету Новим Козарцима краљевски пар завршио је обиласком сеоске амбуланте и том приликом овој здравственој установи уручио путнички аутомобил.

На свечаном ручку у Мокрину, на имању "Terra Panonica", потпредседник Савеза Срба у Румунији, Славољуб Аднађ, разговарао је са Престолонаследником Александром II Карађорђевићем и принцезом Катарином, и причао им о српској мањини у Румунији, навевши им активности Савеза. Овим поводом је С. Аднађ поклонио Њиховим височанствима неколико наших издања „Банатског алманаха", „Наше речи" и „Темишварског весника".

Краљевски пар је показао интересовање за Србе и њихов живот у Румунији и изненадили су тиме што је много тога њима већ било познато. На крају разговора Престолонаследник Александар II Карађорђевић и принцеза Катарина изразили су отвореност да прикладном приликом посете Србе у Румунији.

Љубинка Перинац Станков

МУЗИЧКИ ЛЕКСИКОН

Познати истраживач музичке прошлости Баната, професор Јоан Томи, приредио је за штампу обимно дело: *Лексикон музичара из Баната*, у два тома. Први том садржи сажете биографије музичара рођеним у Планинском Банату и Српском Банату, док други том садржи податке о музичарима рођеним у Тамишком Банату. Свега око 1.500 личности заступљене су у овом *Лексикону*: композитори, вокални и инструментални солисти, диригенти, професори музике, музички

теоретичари који су деловали последња два века у домену компоноване музике и фолклора.

За сваку личност аутор је дао кратке биографске податке. Школовање у музичком домену, професионалну активност у домену музике, друштва у којима је деловала, резултате, репертоар, награде, гостовања у иностранству и сл. За сваку одредницу у Лексикону аутор даје обимну библиографију.

У првом тому, од наших сународника из Румунског Баната заступљени су: Ненад Ђорђевић, Јован Кеченовић, Слободан Керпенишан, Прокопије Милошевић, Васа Петровић, Александар Ристић, Никанор Савић, Светозар Тукуља и Милан Влајин.

У другом тому *Лексикона* су наши музичари: Јоца Бугарски, Лаза Кнежевић, Владимир Кнежевић, Петар Ђорђевић, Дејан Галетин, Ђурица Галетин, Томислав Ђурић, Сава Илић, Петар Костић, Десанка Лалић, Милан Лукин, Миленко Лукин, Делија Мусуња, Миодраг Обрадов, Бојан Перин, Нада Петров, Лазар Поморишац и Вадим Шумски.

Обиље података из ових биографија од велике су користи свим истраживачима музичке заоставштине нашег Баната. **Љ. Степанов**

ТАМБУРАШКИ ЗВУК РАВНИЦЕ

Скоро да и нема места у Банату, где живе Срби, које није имало тамбурашки оркестар. За тамбуру, нас Банађане везују зимска прела, славе, свадбе и крштења, лумповања и бекријања. Уз њене звуке жица, нестаје умор, нестаје јед, нестаје мржња, уз тамбуру смо сви браћа и пријатељи. Тамбура је наш најпознатији инструмент, једини који познаје душу Банађана, који нам се под кожу завукао и који је наша директна крвна линија. Добро завучена у наше корене, тамбурица је

нама запечатила судбину више него било који други инструмент.

Традиција неговања тамбурашке музике у вароши крај Аранке је дуга и богата. Од преко деведесет година, од када је записано да постоји тамбурашка традиција у Великом Семиклушу, за љубитеље тог инструмента, од пре три године, организује се Међународни тамбурашки фестивал „Тамбурица банатске равнице“, уз подршку Савеза Срба у Румунији, Месних организација Велики Семиклуш и Чанад, као и Општине града Велики Семиклуш.

Овогодишње издање Фестивала отворено је 19. јула у Летњем позоришту, а окупило је заиста бројне љубитеље тамбурашке музике. Своје суграђане удостојио је присуством градоначелник Дануц Гроза, а у Семиклуш за ову прилику дошли су конзул Републике Србије у Темишвару, госпођа Ирена Радојичић, председник Савеза Срба у Румунији Огњан Крстић, секретар Савеза Срба у Румунији Златиборка Марков, потпредседник Савеза Срба у Румунији Драган Воштинар, главни књиговођа Савеза, Тима Лацић, председник Комисије за културну активност Савеза Срба у Румунији Борко Јоргован, као и представници свештенства и медија.

Мирјана Рошу, водитељка програма, укратко је представила историјат тамбурашких оркестара у Великом Семиклушу и увела је прве учеснике на сцену. Како је то и доликовало, прве жице забрујале су најмлађим учесницима ТО „Чанадски тамбураши“ из Чанада. Тамбурашки оркестар основан је 2013. године под управом Марка Бугарина, Ендре Аугустинова и господина Бате Рајчића. Са пуно труда и љубави према песми и тамбури, корак по корак „Чанадски тамбураши”

стасали су у прави оркестар. Они су извели сплет тамбурашких песама, а малена Наташа Рајчић, која је први пут наступила пред оволиким аудиторијумом и отпевала две песме и својим љупким гласом одушевила присутну публику, што нам потврђује још једном да заиста имамо неисцрпан извор талената када је песма у питању.

Речима "Тамбуре и тамбурице,/ Из Клисуре чуј'мо жице!", водитељка је најавила ТО „Клисурски тамбураши" из Белобрешке. На иницијативу господина Горана Стефановића и Рајка Русимовића, тамбурашки оркестар „Клисурски тамбураши" из Белобрешке је недавно основан са циљем да настави и сачува, од заборава, дугу традицију тамбураша из Клисуре. Ово им је био први наступ и посрећило им се, јер је публика топло и присно примила њихово извођење и њихову песму. „Клисурске тамбураше" је водио Томислав Радованковић, а солисткиња је била госпођа Нада Деспотовић.

Ово треће издање „Тамбурице банатске равнице" дало је догађају тежину међународног фестивала учешћем неколико тамбурашких оркестара из Србије. Међу њима је и тамбурашки оркестар „Банатски штим" који је један од више варијанти оркестара Академског друштва за неговање музике „Гусле" из Кикинде, који се може похвалити традицијом од 130 година и преко шест хиљада концерата. Оркестар је у Великом Семиклушу наступио под вођством Зорана Петровића, а Семиклушане су одушевили сплетом тамбурашких песама из Војводине.

Тамбурашки оркестар „Неолит" из Старчева основан је 2009. године као дечји оркестар, на иницијативу Пере Пољака и тадашњег директора Дома културе, Видомира Јелисијевића. У претходних неколико година наступали су на манифестацијама у свом месту и околини, а најзапаженији наступи су им на прошлогодишњем фестивалу „Тамбурица банатске равнице", друга награда жирија на фестивалу "Летње ноте" у Делиблатској пешчари 2014. године, награда публике на фестивалу "Старчевачка тамбурица 2014.", као и наступ на манифестацији "Дани Ђорђа Вајферта" у Панчеву 2015. године. Те вечери из Старчева нам је стигао и леп глас Јованке Доватов, на опште уживање Семиклушана.

Тамбурашки оркестар „Круна" из Српског Семартона постоји већ дванаест година под управом Илије Грубачког. Учествовали су на бројним фестивалима у Кикинди, Радојеву, Чанаду и др. Овога пута наступили су са вокалним солистима Корином Хамат и Душком Бељином, а публици су пружили део свог богатог репертоара.

Водитељка је најавила ТО „Златна суза“ из Дињаша речима „На тамбури жице брује/Под пером примаша,/Песма нам се опет чује/Из равног Дињаша“, а банатску равницу песмом су дочарале вокалне солисткиње Сенада Стојанов и Јасмина Фењац као и Предраг Остојин, који су уз пратњу тамбураша, под управом Горана Панића, на ђердан нанизали песме из нашег Баната. Сјајно извођење семиклушка публика је знала и те како да награди дугим аплаузима.

После дињашанских тамбураша на сцени је наступио ТО „Темишварски споменари“ под вођством Томе Ђурића. Они настављају дугу традицију темишварских тамбураша са богатим репертоаром српске и румунске народне песме и још богатијим низом наступа на најзначајнијим манифестацијама у земљи и иностранству. Виртуозност, топао и снажан глас Пере Тодоровића, и сјајно извођење публика је те недељне вечери добила на поклон од „Темишварских споменара“.

Кад се громогласни аплауз разлегао летњом баштом, знали смо да је ред на домаћине да покажу шта умеју.

Тамбурашки оркестар „Батини бећари“ из Великог Семиклуша основан је 2008. године под управом Тодора Бате Рајчића, а данас је уметнички руководилац Марко Бугарин. Током седам година рада наступали су на бројним културним манифестацијама и освојили

сијасет награда. Успели су да сниме и свој ЦД, а наступали су у Семиклушу, Темишвару, Букурешту, у Дероњама, Новом Саду, Ужицу, Кикинди итд. Са „Батиним бећарима“ наступили су солисти Амира Микулеску и Зоран Радић, који су својим гласом и изведеном песмом обрадовали присутне и присно били доживљени.

Фестивал су закључили Панчевци, односно тамбурашки оркестар „Војвођански сан“ који је основан пре три године, састављен од појединаца, школованих музичара, истинских заљубљеника у тамбурашки звук. Циљ овог састава је промовисање, неговање и очување тамбурашке музике са подручја Војводине и региона. Иза себе имају четири учешћа на фестивалима у Девојачком Бунару 2013. године, на међународном такмичењу тамбурашких оркестара у Старчеву 2013. године, на новосадском „Тамбурица фесту“ 2014. године и на „Великогоспојинским данима“ у Новом Бечеју. На сва четири такмичења, оркестар „Војвођански сан“ је освојио прво место.

Треба напоменути да се за успех овог фестивала заложила група ентузијаста: Силвиу Рошу, директор фестивала, Душица Рошу, режисер фестивала, као и сарадници Славољуб и Ина Аднађ, Георге и Наталија Мандран, Мирјана Рошу и ТО „Батини бећари“, уз пуну подршку Савеза Срба у Румунији и Општине града која је осигурала потребну логистику. Сваком тамбурашком оркестру додељена је плакета и захвалница Савеза Срба у Румунији за учешће на Фестивалу, а на крају су публику поздравили у име организатора Огњан Крстић, председник ССР, Славољуб Аднађ, потпредседник ССР и председник МО ССР у Великом Семиклушу и градоначелник Дануц Гроза. **Горан Гога Пантин**

ДЕЛЕГАЦИЈА РУМУНСКИХ ЗВАНИЧНИКА У БЕОГРАДУ

Прошлог четвртка, 16. јула, делегација Румуније, на челу са председником Клаусом Јоханисом, боравила је у званичној посети Београду.

Мир и стабилност на Западном Балкану су у интересу Румуније и Србије, региона и Европске уније у целини, изјавио је румунски председник Клаус Вернер Јоханис у Београду.

“Румунија јасно подржава европску перспективу Србије, која заслужује да јој се признају напори које је уложила. Надам се да ће

ефективни преговори између Србије и Европске уније почети ове године.Такође, спремни смо да са Србијом поделимо искуства стечена на путу ка чланству у ЕУ”, изјавио је Јоханис након састанка са председником Србије Томиславом Николићем.

Николић је рекао да ће Србија уложити све напоре да народи Балкана живе у миру.

Члан делегације био је и српски посланик у Румунском парламенту, Славомир Гвозденовић, који је овим поводом разговорао са председником Томиславом Николићем и премијером Александром Вучићем.

Како сазнајемо од С. Гвозденовића, разговарано је о појачању економске сарадње са посебним акцентом на могућност дунавске сарадње, о аутопуту Темишвар-Београд, као једном од приоритета будућих подухвата, о ширем приступу међународним пројектима, бољем економском повезивању регија, (са акцентима на Темишвар и Решицу са наше стране), већој сарадњи на пољу енергетике.

У контексту добрих односа између две земље, оба председника су истакли улогу националних мањина. Клаус Јоханис је похвално говорио о Србима у Румунији и Савезу Срба, наводећи да ће Румунија подржати европску интеграцију Србије.

Гвозденовић је приликом сусрета председника Јоханиса са премијером Вучићем, изнео у најкраћим цртама ситуацију данас Срба у Румунији (проблеми у школству, проблем у враћању имовине, са акцентом на Макрин дом). У том контексту на јесен би требало да челници српске заједнице у Румунији имају сусрет са премијером Вучићем.

Српски посланик у Румунском парламенту је пренео Влади Србије молбу за веће и хитно имплицирање Србије у оправци споменика у Међидији и постављање спомен-плоче Арадским интернирцима.

Председник Николић је приредио пријем у част председника Јоханиса и румунске делегације ком су присуствовали бројни представници румунске и влашке заједнице у Србији, као и Огњан Крстић, председник ССР.

Уз краће разговоре са појединим представницима српских власти, челници Савеза Срба у Румунији имали су прилику да поразговарају са лидерима Румуна у Србији о будућој сарадњи и извођењу међународних пројеката. **Љубинка Перинац Станков**

„ДАНИ ЂУРЂЕВКА“ У СТАНЧЕВУ

Помало неуобичајено, овогодишње издање фолклорне манифестације „Дани Ђурђевка“, било је одржано средином лета, тачније у суботу, 18. јула, у Станчеву. КУД „Свети Ђорђе“ је, на челу са Душаном Миладиновим Бурдијем и у сарадњи са месном организацијом ССР, дочекао у својству домаћина многобројне госте, а мештани су се окупили да виде представу испред маленог и скоро обновљеног Дома културе.

Водитељи програма, Предраг Остојин и Јасмина Рошка, описали су Станчево као „мало село, лепо ко у бајци“, чији су мештани увек спремни да учине све што је потребно како би се гости најбоље осећали. Пожелевши свима срдачну добродошлицу, позвали су Огњана Крстића, председника ССР, да се присутнима обрати са неколико речи. Такође, поздравили су присуство потпредседника ССР из карашсеверинске и арадске жупаније, захваљујући Месном одбору и Општини Рекаш, на челу са председником Павелом Теодором, који су се несебично заложили и максимално помогли да се ова манифестација

одржи. Присутне је у наставку поздравио и потпредседник општине града Рекаша, Дан Никула.

Наравно, нису били заборављени ни они који су на било који начин, морално и физички, а поготово финансијски, подржали „Дане Ђурђевка“. КУД „Свети Ђорђе“ је посебно захвалило госпођама Ани Кадар и Ирини Мишков на одличним домаћим гибаницама, у којима су сви учесници уживали.

У наставку су наступили КУД „Свети Ђорђе“ из Станчева са играма из Шумадије, КУД „Рекашана“ из Општине Рекаш са играма из равничарског Баната, КУД „Српски витезови“ из Бања Луке са играма из Грмеча, КУД „Братимљење“ („Onfrгюirea“) из Нове Молдаве (са вокалном солисткињом Андрејом Киселицом), КУД „Мраморак“ из истоименог села (мушка и женска певачка група извела је песме „Зелени се зора, зелени се ливада“ и „Заспо Јанко“), КУД „Стара Молдава“ са влашким и српским играма из Дунавске клисуре и шаљивим песмама у извођењу Саве Константиновића, КУД „Коло“ из Арада са играма из београдске Посавине, у кореографији Љубомира Вујичина и под руководством Дарка Воштинара, Мраморчани са песмама „Ко ти косе помрсио Јело“ и “Ој ђевојко, ђе си ружу брала“ и на крају поново гости из Републике Српске са играма из околине Лесковца.

Домаћини и гости су у наставку отишли на заједничку вечеру у Рекаш, где се весеље наставило уз акорде народне и традиционалне музике. **Горан Мракић**

НОВИ КАРДИОЛОШКИ ПОДУХВАТ

У Темишвару је у понедељак, 20. јула, одржана конференција за штампу у клиници, „Кардиотим“, коју предводи чувени лекар Милован Словенски, у сарадњи са Даном Гаврилескуом и другим специјалистима. На конференцији, коју је отворио Саша Пљоскар, један од покретача и инвеститора овог пројекта, речено је да ће се овде, сем стандардних прегледа и интервенција, упражњавати и интервентне кардиолошке процедуре, засноване на нехируршким методама које се користе у лечењу једног броја болести срца и великих крвних судова. Ове процедуре изводе за то едуковани кардиолози уз помоћ специјалних катетера који се у срце и велике крвне судове уводе из периферних артерија. Предност оваквог приступа лечењу у односу на стандардне хируршке оперативне захтеве огледа се у томе што је ова интервенција за пацијента мање инвазивна (безболна), не захтева општу анестезију (јер се изводи у локалној анестезији), краће траје и боравак пацијента у болници је знатно краћи (најчешће само 24 сата) што смањује трошкове лечења и увећава пропусну моћ болничких капацитета.

Доктор Словенски је истакао да се овим процедурама, које се у свету успешно спроводе неколико деценија, не жели заменити хирургија, већ се пре свега пацијентима млађег узраста и деци омогућава алтернативно, безболније и једноставније лечење. Интервентне кардиолошке процедуре односе се и на урођене срчане мане, то јест на урођене аномалије срца и великих крвних судова грудног коша. Услед тих аномалија долази до промене тока крви кроз

плућа и срце, што се манифестује разним тегобама у виду цијанозе, замарања, осећаја губитка ваздуха или губитка свести. На конференцији је истакнуто да око 0.8-1% новорођенчади има неки облик урођених срчаних мана. Оне се најчешће дијагностикују у феталном периоду уз помоћ ултразвука, непосредно после рођења или раном детињству. Међутим, неке урођене аномалије срца се због својих благих симптома дијагностикују тек у одраслом добу. Поред генетских узрока, срчане мане могу изазвати разни фактори из спољашње средине, као на пример инфекције (рубеола у току трудноће), разне хемијске супстанце, алкохол, цитостатици, зрачење, итд.

У „Кардиотиму“ се врше и разне анализе, а сама клиника располаже салонима (7) и квалификованим особљем. Можете је наћи на адреси, улица Фрањо Золтан број 6 или претрагом на интернету (http://cardiotim.ro/). **Горан Мракић**

ПОДУНАВСКИ СУСРЕТИ У СВИНИЦИ

У суботу, осамнаестог јула, у Свиници је одржана традиционална манифестација „Подунавски сусрети“. Организатор овог, тридесет и седмог издања, била је Општина Свиница у сарадњи са Савезом Срба у Румунији. Првих година, сазнајемо од организатора, манифестација се одвијала под именом Дачијада, а преименована је деведесет и прве.

Учествовала су, ове године, културно-уметничка и спортска друштва из чак три жупаније. Из жупаније Мехединц, из Ешелнице и Дубове, из жупаније Караш-Северин, из Белобрешке, Радимне и Љупкове, а из жупаније Тимиш, Дета као и Духовно-уметнички ансамбл Бездин.

Програм је био осмишљен у више сегмената. У подневним сатима одвијала су се спортска такмичења и то у малом фудбалу, стоном тенису и шаху, а у другом делу, у вечерњим сатима, своје умеће показала су културно-уметничка друштва. Подвиг је био и одгледати младе спортисте како се пожртвовано боре на терену, а камоли учествовати.

Упркос високим температурама, гости, којих је било у великом броју, су уживали и у прелепим призорима. Дунав широк, површина воде мирна као огледало, стрме падине око Свинице које се спуштају до саме обале, вођњаци, смокве... Речито је све (на румунском) описао један од двојице случајних пролазника: „Осећам се као да сам на неком

Јадранском одмаралишту.“

У четири сата после подне, по завршетку спортског дела, у Дому културе, приређен је, за све учеснике, свечани ручак. Уследило је краће дружење уз игру и песму, а победницима је председник Општине Свиница и потпредседник ССР, Никола Курић, у име организатора, доделио медаље, дипломе и пехаре. Прво место, у стоном тенису, је освојио Васа Тикартић из Љупкове, друго, Јоца Јанкуловић из Свинице, а треће, Јон Попа из Дубове. Најбољи шахиста био је Георге Жинга, други је био, Саша Филиповић, а трећи, Лаза Александар Јовановић. Сва три награђена такмичара су из Свинице. У малом фудбалу прво место је припало Љупкови, друго, Свиници, а треће, Дубови.

Предвече, око седам часова, уследила је парада народних ношњи. Сва културно-уметничка друштва су из школе пошла у краћи обилазак села. Носећи заставу плаво-беле боје на којој је крупним словима било исписано СВИНИЦА, колону је предводио Никола Курић. Председник општине је, такође, повео и заједничко, традиционално коло на школском игралишту, где је, у наставку, била одржана и представа. Пред бројном, захтевном, али и дарежљивом публиком, играчи су представили најновије кореографије.

Домаћини су најпре извели два сплета румунских игара, док су се ученици из Дубове представили чешким играма из Ејбентала. Уследило је КУД „Свети Никола“ из Дете са једним сплетом народних игара из Баната, „Моја дико“, у кореографији Сенадина Крстића. Њихов уметнички руководилац, Дијана Татарушану, казала нам је да први пут гостују у Свиници и да, након представе, недељу дана остају на кампу

фолклора у Базјашу. Млади Белобрешчани су се публици представили са два сплета у кореографији Горана Стефановића. У првом су приказали игре из Шумадије, а у другом игре из Клисуре. Младићи и девојке из Ешелнице су извели сплет румунских игара из Баната у кореографији Мируне Антонике. Свиничани су поново изашли на сцену. Они су те вечери извели четири сплета у кореографији Огњана Крстића и Живице Балача. Публику су, а и све присутне, одушевили Шопским играма. Овим сплетом су, недавно, четвртог и петог јула, на Фестивалу националних мањина у Сулини, освојили прво место. Ученици Основне школе у Љупкови су, у кореографији Славке Думитровић, наставника румунског језика, приказали традиционалне игре из Љупкове.

Две изузетно лепе кореографије приказао је ДУН ансамбл Бездин, „Јесеничко прело“ (игре и песме Доње Јесенице) и колаж игара из Војводине. Вокални педагог ансамбла је Александра Ковачевић, а у Свиницу, овог пута, са играчима су дошли њихов кореограф, јеромонах Емилијан Тасић и корепетитор, протонамесник Душан Кључар. Заиграло је и КУД Свети Никола из Радимне у чијем саставу су девојке и младићи из Радимне и Пожежене. Њихов кореограф, учитељ Томислав Поповић, припремио је за ову прилику два сплета, игре из Тимочке Крајине и игре из околине Београда.

Ово издање Подунавских сусрета закључили су домаћини, КУД Дунав, сплетом „Влашке игре“. Председник општине, Никола Курић, уручио је представницима свих културно-уметничких друштава дипломе. Као по обичају, уследили су дружење и забава до касно у ноћ.

Предраг Деспотовић

САРАВОЛЦИ У БАЗЈАШУ

Српски културни центар „Свети Сава“ у Базјашу је ових летњих дана стециште љубитеља и поштовалаца српског фолклора. Наша културно-уметничка друштва бораве сваког лета да би вежбала нове кореографије, да би се њихови чланови дружили и не на крају, да би се на обали Дунава одморили.

КУД „Извор“ из Сараволе боравило је у периоду између 12. и 18. јула у Српском културном центру „Свети Сава“ - Базјаш поред Дунава, на *Кампу обичаја и фолклора*. Под управом председника друштава Борка Стојана и уметничког руководиоца Радована Јованова, у Базјаш су ове године дошли чланови играчке групе са намером да науче нове песме и игре нашег предивног српског фолклора.

Свакодневно су чланови овог нашег друштва редовно вежбали у просторијама припремљеним за одржавање проба. Дневно су пре и после подне млади Сараволци стрпљиво учили нове кораке, сценско држање, затим неколико народних кола, кореографије и сплетове сачињене од српских народних игара. Како сазнајемо од Радована Јованова, уметничког руководиоца, млади чланови друштва из Сараволе увежбали су кораке кореографија народних игара из Баната и Беле Паланке, са којима ће представљати српску мањину на предстојећим културно-уметничким манифестацијама и фестивалима фолклора у

земљи и иностранству. „Радили смо пуном паром, као што се каже, и научили сплет народних игара из Баната. Наши играчи су вежбали два пута дневно, знојили се и радили до касно у ноћ“. Наравно, имали су времена да уживају у природи, да се друже, да посете манастир Базјаш и да се купају у базену.

Момци и девојке Културно-уметничког друштва „Извор“ из Сараволе били су одушевљени предивном околином, Дунавом, као и условима смештаја, па овом приликом захваљују Савезу Срба у Румунији, који им је обезбедио превоз, исхрану као и све потребне услове за рад у оквиру *Кампа обичаја и фолклора.* **Г.Г.П.**

ИГРОМ И ТАМБУРОМ НА ФЕНОК-у

У периоду од 22. до 25. јула одржан је четрнаести традиционални Међународни фестивал народних оркестара – ФЕНОК у Кикинди, који организује Академско друштво за неговање музике „Гусле”.

Од среде до суботе, у дворишту Курије, публика је у оквиру ФЕНОК-а уживала у виртуозним наступима оркестара, солиста и певачких група из Србије, Русије, Босне и Херцеговине, Турске, Бугарске и Румуније. На овогодишњем истраживању традиције, обичаја, музике и игара народа са подручја Баната у оквиру Етно кампа, који је трајао до 30. јула, у просторијама АДЗНМ “Гусле” било је као у кошници, јер поред учесника ФЕНОК-а било је и преко 40 студената из Новог Сада, Београда, Бања Луке и Кикинде који су усавршавали своје знање из музикологије, етнологије и етнокореологије. У оквиру Етно кампа учесници су имали прилику да присуствују разним предавањима, промоцијама, презентацијама, радионицама и да кроз дружење са учесницима ФЕНОК-а упознају разне народне инструменте и свираче.

Како су најавили организатори, током целог тока фестивала, приређен је богат програм, а посебно и атрактивно је било на свечаном отварању у среду, 22. јула. Првог дана фестивала, на отвореној сцени у дворишту кикиндског Народног музеја, наступило је више од 180 извођача из 4 ансамбла: „Вила“ из Новог Сада, „ Ађшег“ и „Гусле“ из Кикинде и наше АКУД „Младост“ из Темишвара.

АКУД „Младост“ је, као специјални гост вечери, представио публици у дворишту Курије две кореографије. У свом првом наступу

„младосташи“ су извели сплет српских песама и игара из Баната „Зелен багрем удара“ у кореографији Милорада Лонића и под уметничким руководством Сенадина и Сретка Крстића. А у другој појави АКУД „Младост“ је ужарио дланове гледалишта, док су играли игре из Босилеградског Крајишта „Ој Стојане, млад стопане“. Кореографију је такође урадио Милорад Лонић, а уметничко руководство чине Сенадин и Сретко Крстић.

Успешна сарадња између Савеза Срба у Румунији и АДЗНМ „Гусле“ из Кикинде траје већ извесно време, па су тако прошлих година, на Међународном фестивалу народних оркестара – ФЕНОК-у наступили наши оркестри који негују тамбурашку музику. Срби из Румуније су и ове године имали своје представнике на фестивалу, а то су били Тамбурашки оркестар „Златна суза“ из Дињаша и Тамбурашки оркестар “Батини бећари” из Великог Семиклуша. Тамбурашки састави из Дињаша и Великог Семиклуша наступили су прошлог петка, 24. јула, у вечерњим часовима у дворишту кикиндске Курије.

Дињашани су припремили и извели за ову прилику богат репертоар песама и игара у инструменталном извођењу. Дуготрајним аплаузима Кикинђани су поздравили пријатеље из Дињаша, који су свој наступ започели „Суботичким колом“, а затим је вокална солисткиња Сенада Стојанов извела сплет изворних народних песама: „Ај, кад сам синоћ пошла из дућана“, „Ајд на рогаљ момче“ и „Три сам дана кукурузе брала“. Виртуозност, топао и благи глас вокалне солисткиње Јасмине Фењац, која је извела сплет песама из Баната, публика је знала и те како да награди дугим аплаузима. Тамбурашки оркестар „Златна суза“ из

Дињаша је наставио са „Јефтановићевим колом“ и песмом „А ти се нећеш вратити“ коју је својим сјајним извођењем поклонио публици Предраг Остојин, која је наше уметнике наградила заслуженим аплаузом.

У петак, 24. јула, треће вечери ФЕНОКА, кикиндску публику одушевио је и Тамбурашки оркестар “Батини бећари” из Великог Семиклуша. Овог пута Тамбурашки оркестар под управом Марка Бугарина представио се у пуној снази, како по квалитету музике, а у то нисмо ни сумњали када оркестар у свом саставу има таквог виртуоза као што је Лаза Поморишац, тако и по разноврсности репертоара који су извели чувени солисти Зоран Радић и Мирјана Галетин. Мало је тамбурашких оркестара који у свом саставу имају такав врстан квалитет солиста као „Батини бећари”. Дуготрајним аплаузима Кикинђани су поздравили наступ пријатеља из суседног Великог Семиклуша са којима су били и челници ССР, Славољуб Аднађ и Силвију Рошу. У Великом Семиклушу нису још ни сабрали све утиске са недавно одржаног фестивала „Тамурица банатске равнице”, а вредни „Батини бећари” похитали су браћи у Кикинди на фестивал. За слична дружења су некада биле потребне деценије, а сада су се само у неколико дана догодила два. А колико ће их само бити још до краја године.

Уживала је публика прошлог петка у дворишту кикиндске Курије у оним нашим банаћанским песмама у којима се помињу сцене из живота старог Баната: сеферини, ливаде, коњи, момци и девојке, брижне мајке, вечерњи састанци уз тамбуре, сеоске лоле, славља и весеља. Тамбурашки, пријатно вече, уз музику, дивно друштво и песму до касно у ноћ оставило је Дињашанима и Семиклушанима још једну лепу успомену у споменару музичких догађаја и доживљаја. **Г.Г.П.**

Август 2015.

ЗАСТАВЕ СРБИЈЕ ЗА „ДАН ТЕМИШВАРА“

Представници Новог Сада и Бања Луке су, гостујући на “Дан Темишвара“, посетили и Савез Срба у Румунији. Том приликом, Огњан Крстић, председник ССР, је гостима представио укратко активности Савеза и говорио о важности сарадње, о пројектима наше заједнице, али и о проблемима са којима се сусреће ССР посебно у вези са школством на матерњем језику.

У срдачном разговору, Борко Илић, заменик градоначелника Новог Сада је нагласио да је пример Срба у Румунији јединствен и да наш начин организовања и деловања служи као пример за читаву српску дијаспору. Он је додао да се сарадња Темишвара и Новог Сада развија на свим плановима, нарочито у домену културе, а најсвежији пример јесте познати новосадски фестивал „Exit“ који је успешно промовисан ове године и у Темишвару.

Здравко Јосиповић, потпредседник Скупштине града Бања Лука који је већ други пут у граду на Бегеју, сматра да се сарадња Темишвара и Бања Луке развија све више и додаје да су га Срби у Румунији импресионирали, јер све што имају, изградили су неким личним учешћем и радом, великим ентузијазмом и пожртвовањем. Уз Јосиповића, делегацију главног града Републике Српске чиниле су госпође Драгана Поповић, координатор за регионалну и међународну сарадњу и Невена Предојевић,

саветник за урбанизам Бања Луке, које су захвалиле на гостопримству и након обиласка редакције нашег недељника и зграде Савеза, одушевиле се оним што су виделе. Госпође Поповић и Предојевић су истакле да постоје многобројне могућности за сарадњу са нашом заједницом и са Темишваром и да се надају да ће поменуте могућности бити максимално искоришћене.

Заменик градоначелника Новог Сада није ни овог пута дошао „празних руку“. Ако нам је после претходне посете Борко Илић донео букваре и књиге за школску лектиру, овога пута је поклонио Савезу један лаптоп рачунар, таблет и нешто што се не може купити у Румунији: пет застава Србије. **Рајко Корња**

ВАРЈАШКИ „МОЗИ“

Ако је интернет дефинитивно променио свет у 21. веку, отворивши човечанству сасвим нове перспективе и могућности, исто се тако може рећи за филм у протеклом, 20. столећу. Наравно, познато је да су прве пројекције биле одржане раније, у последњој деценији 19. века, али се кинематографија наметнула као седма, и, можда најударнија уметност, тек после Првог светског рата.

НОВО ДОБА, НОВА УМЕТНОСТ

Успоном комуниста у Румунији средином ‘40-их година, многе су се ствари радикално промениле. Нећемо сада улазити у детаље свих друштвено-политичко-економских превирања, али нова власт је

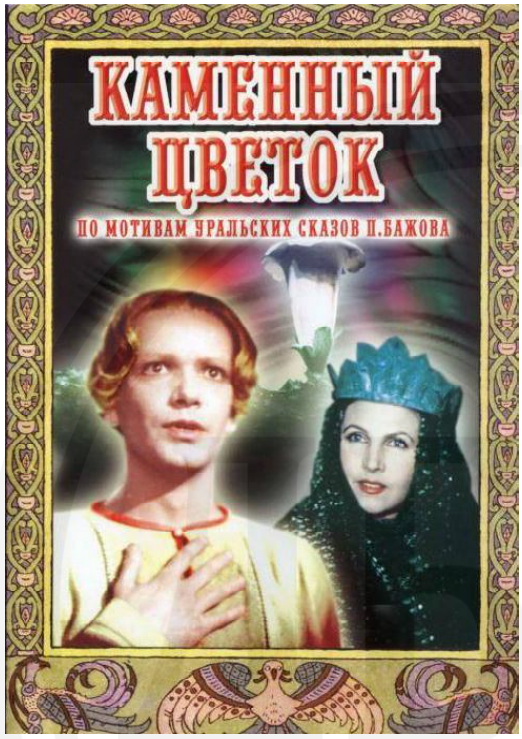

проценила да се прича о једнакости, солидарности и укидању приватне својине може врло брзо и ефикасно промовисати посредством пролеткултизма, ангажоване уметности и модерних средстава. У већини банатских села први биоскопи су били отворени раних ‘50-их, уз директно залагање државних органа. Наравно, први приказани филмови били су совјетске продукције, јер је у то време СССР био једини узор за све што се радило, дешавало и мењало у друштву.

Варјашка омладина је с нестрпљењем очекивала тренутак отварања кина који ће касније добити име „Црвена звезда“ и који ће функционисати у једној национализованој швапској кући са великог сокака, преко пута месног Дома културе, који је после рата такође био национализован. Филмски оператер је био сељанин Нова Понкул, док је Љубица Циганка цепала карте на улазу. Сви присутни су с узбуђењем очекивали почетак филма, нагађајући шта би то могло бити. На шареном плакату, залепљеном на великим дрвеним вратима, писало је крупним словима, на руском језику, „Каменный цветок“, што је, наравно, у преводу значило „Камени цвет“.

„КАМЕНИ ЦВЕТ“

Већина мештана је слабо баратала румунским језиком, тако да је превод био од слабе користи. Отворених уста, расколачених очију, стиснутих песница и обавијени сладострасним ишчекивањем у магновењу биоскопске сале, људи су опчињено гледали глумце са великог екрана. Приказивао се филм фантастике снимљен 1946, у режији Александра Птушка, познат као први совјетски дугометражни филм у боји. Радња се темељила на мотивима истоимене уралске бајке, а главни јунак, кога је тумачио Михаил Тројановски, био је млади

каменорезачки шегрт, у настојању да направи савршену копију цвета, те се због тога упутио у магичну Бакрену планину. На интернету постоји информација да је „Камени цвет“ направљен уз помоћ залиха „Агфаколор филма“, које су Совјети „запленили“ у Немачкој по завршетку Другог светског рата, али мало ко је о томе у Варјашу ишта знао или марио. Критичари су похвалили изузетну једноставност приче, али и вешто баратање новим ресурсима. Филм је исте године био приказан и на првом Канском фестивалу, где је добио посебну награду жирија.

Фасцинирани овим остварењем, неки су дошли да виде Тројановског и екипу више од десет пута, не могавши да се начуде и напоје новом целулоидном магијом. Дрвене столице, мрачна сала, зеленкасти одбљесци на платну, ритмично пуцкетање траке и млаз светлости који шикља из апарата, причом анимирајући устрепталу машту – остали су заувек урезани у сећању свих оних који су крочили у нови свет фантазије.

ПОЛА ВЕКА ВАРЈАШКОГ „МОЗИЈА“

Биоскоп, или „мози“, како се у селу казивало (позајмица из мађарског), био је дуго деценија једини прозор кроз који су мештани могли да привире у свет. Истина је да су се у почетку приказивали махом пропагандни или ратни филмови, али људи су се једноставно уживели у чудним димензијама нове уметности. Наследили смо га и ми, клинци који су стасали и одрасли `80-их година. Није нам било чудно, нити ненормално, што се у нашем „мозију“ пуштају понекад филмови старији од 20 година, које у иностранству не би можда нико више ишао да гледа. Били смо деца и гутали смо све: од Станлија и Олија, преко шпагети-вестерна, Гојка Митића у улози Индијанца, Пиједонеа, Марџелатуа, Брус Лија и Сандокана, па све до индијских жалопојки, уз које су плакали сви Цигани, румунских родољубивих епопеја или совјетских цртања.

Филмове је пуштао чувени Владушка, можда једини Хајдуковац у Варјашу, човек који је, често под утицајем капљице, стављао обрнуто филмску траку, тако да су сви глумци на платну били окренути наопачке. У сали би се тада зачули звиждуци, прозивке, шале и псовке на рачун његове трезвености, али сваки проблем би се врло брзо решио. Десило се понекад да нестане струје, али људи су стрпљиво чекали у мраку и ником није падало на памет да негодује или оде кући.

Тако је било када се прекинуо чувени вестерн „Благо из Сребрног језера“, са Лексом Баркером и Пјером Брисом, па је публика чекала скоро сат и по времена да поново дође струја.

Крајем ‘80-их почели су да се појављују видео-плејери и рекордери, те су они мало имућнији почели да откривају нове димензије акционих филмова, комедија, трилера или порнића. После пада комунизма, телевизија је почела да поприма маха, тако да је „мози“ полако почео да пада у други, трећи или ко зна који план. Све мањи број људи је крочио улазом где су на зиду биле окачене слике славних глумаца из ‘60-их и ‘70-година. Време их је прегазило и мало кога је још занимао Серђу Николаеску у улози јаничара или влашког средњовековног војводе. Није прошло дуго и биоскоп се неминовно затворио. У неким од бивших просторија отвориле су се кафана и дискотека, али је и то угашено након неколико година. Сада зграда зује празна и запуштена. Пауке и мишеве прогоне једино духови Чаплина, Богарта и Џона Вејна, који по мраку ходају наопачке, јер је набарени Владушка одавно заспао.

Горан Мракић

ЗАВРШНИЦА КАМПА КРЕАТИВНОСТИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ КРАЈ ДУНАВА

Овог лета је у Српском културном центру „Свети Сава“ у Базјашу, смештеном поред светосавског манастира „Базјаш”, било стециште за српску децу и младе, учеснике у пројекту „Кампови креативности за децу и младе Србе“ Савеза Срба у Румунији оствареном уз финансијску подршку Департмана за међуетничке односе при Влади Румуније по пројектној линији.

Била је ово манифестација која је за децу и младе створила културни оквир за рад и развој. У периоду од 22. јуна до 9. августа, за око 200 младих учесника и упућивача, организоване су четири тематске радионице (позоришна, сликарска и калиграфска, народних игара и књижевног стваралаштва). Свака радионица има своју посебност, а и заједничке активности које укључују округле столове на тему различитости и значаја културе једне заједнице из које они потичу, чување обичаја и традиције, као и вежбање језика.

У оквиру сваке серије кампова, сем уопштених, организоване су

специфичне активности у зависности од тематике. На првом тематском кампу, одржаном у периоду између 22. и 28. јуна, су учествовали деца и млади из Великог Семиклуша чланови културно-уметничког друштва „Свети Сава“ под управом Наталије и Георге Мандрана и Адријане Лукин. Млади Семиклушани упућени су у тајне позоришне уметности и филма, организовани су им течајеви сценског наступа, сценске поставке и дикције.

Другу серију пројекта Савеза Срба сачињавали су деца и млади из Белобрешке и Соколовца, који су у периоду од 6. до 11. јула учествовали на кампу сликарства и калиграфије. Радионица сликарства и калиграфије имала је свој теоретски део, где су представљена дела сликара и предавали су се течајеви кроматике, као и практични део, који је у неколико корисних часова цртања упутио знатижељне девојчице и дечаке у тајне технике цртања икона и пејзажа на хартији и стаклу. Они су тим поводом сазнали интересантне ствари о овој грани уметности.

Трећу серију тематског кампа, одржаном у периоду између 26. јула и 2. августа, сачињавали су чланови АКУД „Младост“ из Темишвара и представници Месне организације ССР у Решици, чланови Фолклорног ансамбла „Брзава“. Њих шездесетак младића и девојака учествовало је у оквиру Кампа народних игара.

Како смо од г. Сенадина Крстића, једног од предводника и уметничког руководиоца темишварског АКУД-а „Младост” сазнали, у Базјашком културном центру је у оквиру „Радионице народних игара и традиције” организован својеврстан једнонедељни течај кореографије, фолклора и међусобног дружења Младосташа и Решичана.

За време седмодневног боравка, чланови оба друштва из Темишвара и Решице су у оквиру радионице народних игара и традиције, укључили свакодневно вишечасовно увежбавање старих и нових кореографских мотива, укомпонованих у прелепе сплетове народних игара са подручја Србије и ширег банатског поднебља, као и течајеве о значају народне уметности и фолклора данас, са члановима културно-уметничких друштава са подручја Клисуре и Пољадије. У среду, 29.07.2015. су учесници кампа у Српском културном центру „Свети Сава“, одржали предавање њиховим млађим колегама из Белобрешке. Члановима културно-уметничког друштва из Белобрешке предвођеним њиховим упућивачем, професором Гораном Стефановићем, одржана су предавања о сценском понашању и постављању, како се правилно облачи народна ношња, како се код девојака, у зависности од кореографије, сређује коса и шминка, и друга правила која су везана за представљање једне игре и кореографије.

Једнонедељни боравак уметника-аматера у Базјашком културном центру у оквиру Кампа народних игара и традиције, имао је за циљ да окупи нашу омладину, вољну да се прикључи и укључи у културно-уметничке активности, чија је намена очување наше културне баштине и нашег националног идентитета на овим просторима.

У периоду од 3. до 9. августа у Српском културном центру у Базјашу у четвртој, задњој, серији „Кампа креативности за децу и младе Србе“, као учесници радионице књижевног стваралаштва, боравили су чланови културно-уметничког друштва „Свети Никола“ из Радимне.

Под руководством наставника Томислава Поповића, 50-ак чланова КУД-а „Свети Никола“ (узраста од 6 до 19 година) у оквиру књижевне радионице обухватили су предавања из српске, румунске и светске

књижевности, радионице креативног писања, читање и разговор на тему прочитаних књига. Вокална група КУД-а „Свети Никола“ „Клисурски божури“ је учила старе традиционалне српске песме и баладе. Наравно, имали су времена да уживају у природи, да се друже, да посете манастир „Базјаш“, да се купају у базену. Спремали су храну по рецептима њихових бака, обрадили и увежбали неколико сплетова српских народних игара из Дунавске клисуре и Пољадије и са ширег подручја Србије.

Боравак у Базјашу пружио је учесницима у пројекту „Кампови креативности за децу и младе Србе“, прилику да се упознају са историјском прошлошћу српских светиња са леве обале Дунава и Нере, али и могућност да у међусобном дружењу лепо и корисно проведу незаборавне тренутке. Предивни крајолици пољадијског слива Нере и клисурско кршевито поднебље са тамошњим Подунављем били су прилика за организовање краћих путовања по суседним насељима и њиховој ужој околини, а шетње Дунавом и уживање у изласцима и заласцима Сунца на обали велике реке, били су и остали доживљаји за памћење. **Горан Гога Пантин**

УРУЧИВАЊЕ ВЕЛИКЕ БАЗЈАШКЕ ПОВЕЉЕ

Централно дешавање књижевно-духовне манифестације „Дани преображења Срба у Румунији“ засигурно је уручивање Велике базјашке повеље, која је ове године била додељена истакнутом београдском песнику Душку Новаковићу.

С почетком у 20.00 часова, након литургије и краћег обраћања владике Лукијана окупљеном народу, председник ССР Огњан Крстић уручио је славодобитнику највеће књижевно признање Срба у Румунији. Овом је приликом наступио и женски црквени хор из Белобрешке, а Душку Новаковићу је, сем повеље, била поклоњена и вредна кованица са грбом ССР. Такође, захваљујући сарадњи са Општином Вршац, реномираном писцу је, посредством градског секретара Александре Панић, уручена и новчана награда. Песник Милан Лукић из Београда је прочитао врло оригиналну беседу о Душку Новаковићу, ситуирајући га између Хомера, Бројгела и Гинзберга.

„Апстракт: Реч је о песнику, више епском (развијен наратив) него лирском (доживљена и исказана емотивност често је секундарна), понекад баладичном (сукоба има, свакако), склоном веризму (гледа, слуша, бележи), осетљивом на неправде (немоћан да исправи, прстом указује), никада конвенционалном (никада!) и с ретко мелодрамским сензибилитетом (јесте, утихне и њему каткад иронијски дамар)…

Све, прича је – за Душка Новаковића. И зато се у наслову најпре изазива највећи усмени стваралац у историји света. Али Новаковић није љубитељ великих тема, попут нареченог, јер се корени у свакодневном и уобичајеном, митски јунаци најчешће су приземљени, без инсигнија, уз изражен осећај за маргиналије и шекспировску "изглобљеност", те склоност ка детаљу, чиме се исказује и блискост са фламанским сликарима, па је компарација са Бројгелом подразумевајућа – и у комплекснијим представама, развијенијим поетским структурама, глас из off-а, скрајнути ликови, неподешена оптика, прикривена семантика, нападна брбљивост, као и просеви онирички, неретко осмех творе, пригушен и кисео, једак, подругљив, провокативан, каткад грцав и мучан, најмање ведар и широкопојасни, никада грлат и необуздан. Свету и људима -нељудима се изругује, мане жигоше, са структурама власти и идеологијама се спрда, аутобиографски торбак му је увек при руци, а обожава контраст и парадокс, и у наоко безазленим, осунчаним ситуацијама… Неке наведене упутнице воде и до Гинзберга.

Начини декламовања његове поезије подразумевају јасан брехтовски отклон, без уживљавања. Простори за конзумирање су најшири могући, да не набрајамо.

Кључне речи су наратив, веризам, иронија, детаљ, митско и савремено, социјални мотиви, ангажована поезија, пародија, демистификација света, дуги стих/песма, а кључне боје тамно сиво и црно“, подвукао је Лукић.

Славодобитник се на крају обратио присутнима и закључио читањем својих стихова.

У наставку се у оближњем културном центру „Свети Сава“ одржало међународно књижевно вече, са учешћем стваралаца из Србије, Румуније, Мађарске, Чешке, Аустрије и Немачке. Овом приликом била је отворена и изложба „Књижевници у филателији и картофилији“ Љубомира Степанова, а након краћег обраћања посланика Славомира Гвозденовића и председника УКС Радомира Андрића, своје су краће радове читали: Љубинка Перинац Станков, Миладин Симоновић, Драган Јаковљевић, Драгана Меселџија, Светлана Матић, Славица Мастикоса, Лучијан Алексиу, Јелена Ћирић, Александар Чотрић, Славомир Гвозденовић, Душко Новаковић, Милан Лукић, Јеремија Лазаревић, Горан Мракић и Радомир Андрић. **Горан Мракић**

АНТОЛОГИЈЕ И ПРЕВОДИ – МОСТОВИ ПОВЕЗИВАЊА

У оквиру „Дана преображења Срба у Румунији“ 19. августа ове године, у Српском културном центру „Свети Сава“, крај древног српског манастира Базјаш на Дунаву, организован је округли сто на тему „Антологије и преводи – мостови повезивања“, а разматрани су и актуелни проблеми у комуникацији Срба из расејања са званичним Београдом.

Учесници манифестације у Базјашу су, као кључни проблем у односима четири милиона Срба у дијаспори и региону и њихове матичне државе Србије, истакли чињеницу да у Београду већ дуже време не постоји установа која би била задужена за контакте са њима и решавање њихових нагомиланих проблема. Констатовано је да Управа за дијаспору и Србе у региону, која је формирана при Министарству

спољних послова, још не функционише, јер Влада Србије до данас није именовала директора те установе. Из тог разлога, рад Управе је од почетка рада овог сазива Владе Србије блокиран, што је резултирало великим тешкоћама у комуникацији на релацији Србија - расејање.

Учесници округлог стола - књижевници и културни посленици из више европских земаља изразили су своје незадовољство због овакве небриге званичног Београда о сународицима изван Србије и упутили Влади Србије апел да учини све како би овај проблем што пре био решен.

Домаћин и уједно организатор округлог стола, књижевник, антологичар и преводилац, **Славомир Гвозденовић,** изнео је податак да је Савез Срба у Румунији до сада објавио импозантних седамдесетак антологија и књига превода, преузевши издавачку улогу од куће „Критерион“. Данас Савез годишње објављује од 15 до 20 наслова.

О посебности Срба у Румунији и неговању књиге и културе говорио је и **Александар Чотрић**, књижевник и народни посланик у Скупштини Србије, поменувши завидан број писаца који се огледају у разним жанровима, као и веома активни клуб афористичара и њихову заступљеност у антологијама. И сам антологичар дечијих песама и афоризама, Чотрић је у више наврата уврстио у своје изборе и ауторе из Румуније.

Александра Панић, градски секретар Општине Вршац, говорила је о антологијама и писаној речи у Вршцу, граду Васка Попе и Јована Стерије Поповића, док је универзитетски професор **Живко Милин** изложио историјски преглед превода Срба у Румунији. Интересантан је податак да је први превод у области фолклора 1860. године урадио Дионисије Мирон, а да су се први преводи из белетристике појавили тек тридесетих и четрдесетих година двадесетог века. Први преводилац био је Богољуб Писарев. Професор Милин је подсетио да је српски преводилачки центар до ‘90 био у Букурешту, а да се касније, појавом нових преводилаца, он преселио у Темишвар.

О антологијама и њиховим ауторима, говорио је и **Лучијан Алексиу,** челник темишварске подружнице Савеза писаца Румуније и притом представио главне преводе на којима је радио, заједно са Славомиром Гвозденовићем.

О круцијалној истини да је дијаспора колевка писмености у Срба, говорила је **Светлана Матић,** просветни радник и песникиња из Беча, која је заједно са Александром Чотрићем објавила и антологију дечјег

афоризма „О љубави с љубављу“.

Да није све увек идеално и ружичасто у издавачким подухватима, као и на чињеницу недостатка система дистрибуције књига, скренуо је пажњу **Љубомир Степанов**, историчар и директор издаваштва Савеза Срба у Румунији.

У име Удружења српских књижевника „Седмице“ из Франкфурта на Мајни, говорила је песникиња **Славица Мастикоса.** Она је приказала лексикон „Српски писци у дијаспори“, који је сачинила недавно преминула Милена Милановић. Реч је о врло значајном издавачком подухвату, у којем је представљено 800 писаца из 60 земаља света.

О антологији која је крајем деведесетих окупила нови талас младих српских песника у Румунији говорио је новинар и писац **Горан Мракић**. „Не бих ни нули ћутњу опростио“ - названа је антологија која је најављивала шесту послератну генерацију српских писаца са ових простора.

Јелена Ћирић, песникиња из Прага, скренула је пажњу на проблеме које читалац има да дође до књиге, конкретно о потешкоћама дистрибуције, као и о критеријумима селекције за антологијске изборе.

Драган Јаковљевић, књижевник, новинар и професор универзитета у Будимпешти, констатовао је да је за писце из дијаспоре

веома велики проблем то што њихових дела нема у књижарама у матици, тако да читалачка публика у матици и није у прилици да их боље упозна, осим на промоцијама

„Наша издања физички не могу да продру до књижарских излога, због хаотичног стања које влада у области дистрибуције у Србији", рекао је Јаковљевић, који је говорио и о најзначајнијим издавачким подухватима Срба из Мађарске, укључујући и антологије.

О бројним преводима са српског на румунски, и обрнуто, говорио је Славомир Гвозденовић, после чега су учесници округлог стола минутом ћутања одали пошту преминулој антологичарки Милани Милановић, као и осталим српским писцима широм света који су ове године преминули.

Овогодишњи добитник "Велике базјашке повеље", песник Душко Новаковић, сажео је на крају закључке скупа и подсетио на велика имена српских антологичара. Он је, такође, у закључку навео да је округли сто у Базјашу био веома користан и да је упутио значајне поруке књижевној и свеукупној јавности у Србији и расејању. **Љ.П.С.**

ПЕТА СЕНПЕТАРСКА РАКИЈАДА

После прошлогодишњих успеха, многи су љубитељи ватрене водице, али не само они, са нестрпљењем очекивали овогодишње издање сенпетарске „Ракијаде".

Прошле суботе, 22. августа, у послеподневним часовима у Великом Сенпетру све је било спремно за почетак петог по реду издања „Ракијаде". Манифестацију, о којој се прочуло у земљи и иностранству, организовали су Савез Срба у Румунији и Општина Велики Сенпетар. На овогодишњој „Ракијади" својим присуством увеличали су значај догађаја, Ирена Радојичић, конзул Републике Србије у Темишвару, Огњан Крстић, председник Савеза Срба у Румунији, Славољуб Аднађ и Живица Милојков, потпредседници Савеза Срба у Румунији и кнез Општине Велики Сенпетар, Виорел Поповић.

Присутне госте, такмичаре и домаћине је са отворене сцене, смештене у дворишту месног Дома културе, поздравио водитељ Драгомир Петков и најавио програм манифестације, која је привукла велики број мештана, пријатеље Сенпетараца из околних општина и целог Баната. И ове године организатори „Ракијаде" су се потрудили да

за све посетиоце припреме богат и разноврстан забавни и културно-уметнички програм. А свакако треба напоменути и богат избор кулинарских специјалитета. Најважнији је био избор за најбољу ракију, затим неколико занимљивих спортских такмичења, наступ фолклорних друштава из Румуније и Србије, а вече је завршено концертом познатог естрадног извођача бивше Југославије Халида Муслимовића.

После 15 часова почели су да пристижу произвођачи ракије са својим „узорцима“ и жири је почео са дегустацијом. Треба истаћи да је ове године било уписано дванаест произвођача ракије који су се такмичили за титулу „Најбоља ракија“.

У исто време је на игралишту почело такмичење у спортским народним играма које су пратили и стари и млади. Прво су момци бацали камен са рамена, тежак чак 19,8 килограма. Уписало се преко десет такмичара, а прво место освојио је Дарко Мишков из Српског Семартона, друго место освојио је Жељко Шарчев из Радојева, а треће место припало је Миодрагу Перуну из Темишвара. Повлачење конопца, друга спортска дисциплина, привукла је још више такмичара, али и посматрача и наравно навијача. Уписало се неколико мушких екипа, а међу њима и две које су формирале девојке, чланице КУД „Плави делија“ из Великог Сенпетра. Прво место у потезању конопца освојила је екипа „Плави делија“ из Великог Сенпетра, друго место „Комарци“ из Сараволе, а треће место припало је екипи „Круна“ из Српског

Семартона. У трчању у џаку најбоља у женској конкуренцији била је Јасмина Мишић из Великог Сенпетра, а у мушкој најбољи је био, такође из Великог Сенпетра Себастијан Рошка.

Након спортских такмичења, после 19 часова, организован је дефиле свих учесника културно-уметничког програма од школе до Дома културе. Велика и весела колона у српским и румунским народним ношњама зауставила се на великој бини у дворишту сенпетарског Дома културе.

Вечерњи културно-уметнички програм почео је у 19.30 часова, а своје умеће приказали су чланови КУД „Добривоје Путник“ Радојево-Србија, КУД „Круна“ из Српског Семартона, КУД „Извор“ из Сараволе и чланови домаћег културно-уметничког друштва „Плави делија“ са четири гарнитуре играча, а публика је уживала у приказаним српским и румунским народним играма и песмама.

Пред почетак наступа Халида Муслимовића, проглашена је најбоља ракија и додељене су награде победницима у спортским дисциплинама. Најбољу ракију је испекао, по оцени жирија, ове године и освојио прву награду као најбољи произвођач Овидиу Молнар, друго место је освојио Јоцика Давидов, а треће Драга Мишић.

На крају треба рећи да су се организатори сенпетарске “Ракијаде”, ове јединствене манифестације у нашој жупанији а и шире, која се родила пре пет година на иницијативу групе ентузијаста, потрудили да

очувају традицију и обичаје Срба у овом делу Баната и уједно промовишу омиљено пиће Банаћана. **Горан Гога Пантин**

ЊЕГОША ПРОТЕРУЈУ ИЗ ЦРНОГОРСКИХ УЏБЕНИКА

Званична Подгорица забрањује лик и дело Петра Петровића у образовним и културним установама. Са "Горским вијенцем" основци се први пут сусрећу у осмом разреду. Власт подлеже тврдњи из Сарајева да је реч о "геноцидном песнику"

Да није Његоша и његовог генијалног дела траг српски би се утро у Црној Гори! Посебно од мајског референдума 2006. године и осамостаљивања Црне Горе када владика Раде, ни крив ни дужан, све више постаје "трн у оку" актуелним протагонистима црногорског идеолошког пројекта и носиоцима бошњачке етно-политичке концепције. Они су сложни у једном - да је Његош геноцидни песник и идеолог етничких чишћења! Због тога је Петар Петровић готово протеран из црногорских школских уџбеника, а нове генерације црногорских основаца први пут се сусрећу са "Горским вијенцем" тек у осмом разреду, преко Мандушићевог сна.

Кад је о средњим школама реч, Његошево дело се појављује у другом разреду уз узгредну и стидљиву анализу још неколико стихова овог монументалног дела и - то је све! Зашто је то тако, објашњавају речи неких верских поглавара из земаља некада заједничке државе у којој је Његош сметао и у најсрећнија времена братства и јединства.

- Док год се "Горски вијенац" од Његоша чита и пева у школама, црквама и на гуслама, никад Бошњак не сме да спава, а да није будан - поручио је из Сарајева ових дана бивши босански реис др Мустафа Церић.

Пре ове изјаве, режим у Подгорици из "Горског вијенца" одстранио је сва места из којих се може распознати тема и порука дела, што опет није довољно креаторима "новог црногорског идентитета".

- Они траже да се Његош уопште не спомиње у школама, културним установама и медијима, осим, наравно, у негативном контексту, тј. као идеолог етничког чишћења - каже за "Новости" др Будимир Алексић, професор на Цетињској богословији. - Да ли ће им црногорска власт изаћи у сусрет - видећемо. Они би то радо учинили, али су на великој муци, јер ако се одрекну Његоша и његовог стваралаштва и препусте га нама Србима, од њиховог етно-политичког концепта и црногорске државне идеје не би остао ни камен на камену. Они о Његошу мисле исто што и бошњачки идеолози из Сарајева, али

се Његошем поштапају, погрешно и узалудно, мислећи да ће тако утврдити свој антисрпски идеолошки пројекат.

Његошу се не пашта што је у "Вијенцу" опевао историјски догађај из времена владике Данила Петровића почетком 18. века, величао косовски мит и српску националну идеју. **Велиша КАДИЋ**

„ПАНК РЕКВИЈЕМ" ИЛИ О ТЕМИШВАРУ С ЉУБАВЉУ

Прошлог четвртка 27. августа темишварска кафана „Бирхаус" била је попуњена до последњег места, а повод окупљања била је промоција најновије књиге нашег колеге Горана Мракића.

„Панк реквијем", објављена у издавачкој кући „Блументал", јесте књига прозних тектова на румунском језику, својеврсни првенац јер, иако је Горан нама познат и као песник и као афористичар, сада се опробао у прози и то не на свом матерњем језику, већ на језику средине у којој живимо.

О књизи и њеном аутору говорили су те вечери градски саветник Богдан Херцог, иначе организатор „Банатских вечери", универзитетски професор Данијеле Панталеони и песник и музичар, Данијел Силвијан Петре.

Ако је Данијеле Панталеони, Италијан, који дужи низ година живи у нашем граду признао да је напокон после 20 година неко написао књигу о Темишвару каквог он познаје и воли, Данијел Силвијан Петре, и сам књижевник међу првима је приметио књижевну вредност текстова објављиваних до сада на блогу и на фејсбуку.

Реч о савременој и свежој прози, сложили су се говорници, која открива један сасвим нови Темишвар, са скрајнутим неприметним иначе ликовима од баба Ленке, до клошара који копа по контејнерима, са јако пуно музичких и кафанских одредница, које се у књизи помињу и које ће стари Темишварци сигурно препознати.

„Сам град Темишвар јесте главни јунак ове књиге, док је „Панк реквијем" његова лична карта", мишљења је Данијел Силвијан Петре.

На крају је Горан Мракић захвалио свима на присуству, нарочито онима који су дали свој допринос да се књига појави, од рецензената, графичара до уметничких фотографа са којима је сарађивао.

Треба рећи да је вече после ове књижевне промоције тек било почело. Право, темишварско, августовско, уз пиће и добро друштво.

Љубинка Перинац Станков

ПЕШЧАНИК ВЕЧНОСТИ

Манастир Бездин је уочи сваког празника Успења Пресвете Богородице одевен празничним рухом, наравно, у фигуративном, духовном смислу речи. Дугогодишња је традиција да се управо око ове светиње окупе православни верници из читавог Поморишја, превасходно Срби, али и други.

Овај празник је жива успомена на смрт Богородице и, према јеванђељском предању, дан када се она вазнела на небо и „предала свој дух у руке Спаситеља“. Предање каже да је Богородица живела 60 година, према неким изворима 72, да је надживела свог сина и да је, као сведок многих славних догађања, наставила његову мисију.

Уочи самог празника, поклоници и полазници из оближњих парохија дошли су у Бездин, где се у четвртак, 27. августа, с почетком у 19.00 часова, служило бденије. Наравно, многи верници и ходочасници су искористили прилику да се поклоне икони Пресвете Богородице Бездинске и моштима Исповедника Православља, Светог Кирила Бездинског.

На сам дан Велике Госпојине, испод великог ораха у бездинској су порти началствовали Његово преосвештенство владика Лукијан, протојереј ставрофор Маринко Марков, протојереј ставрофор Огњан Плавшић и други свештеници, у присуству овогодишњих кумова, верника арадске парохије. Након краће беседе викара Маринка Маркова, у којој је поменуто да је „ланац наше вере већ годинама и годинама непрекинут“, отац Емилијан је предао славску ружу свештенику Душану Кључару, у име фенлачке парохије. „Сви верници овде окупљени, али и други, треба да знају да су увек добродошли у ову древну српску светињу, која је вазда отворена за све који желе да се поклоне и чују реч Божју“, закључио је своје пригодно обраћање окупљенима отац Емилијан.

Верницима су у наставку подељене наворе, кољиво и кришке славског колача. Топао летњи дан полако је ишчезавао као мемљиви тропар манастирских звона, налик на свеобухватну, али још увек неодољиву и недодирљиву вечност. **Горан Мракић**

„КРЕНИ КОЛО“!

Узмем даљински, на неколико ТВ канала тема иста. Избеглице, бодљикава жица, војници, жене, деца, вриштање... Одложим даљински. *Листам* новине. On line. И овде, исто. Излазим на улицу, света више него обично, граја, гужва.... Није ваљда? Није. Светац је, двадесет и

осми август, Велика Госпојина. У излогу једне продавнице плакат. Црним словима пише КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКА ПРИРЕДБА, а испод, црвеним, још и већим, КРЕНИ КОЛО.

У центру Белобрешке заустављају се неколико возила. Излазе младићи, девојке. Испред Дома културе, домаћини, чланови тамбурашког оркестра „Клисурски тамбураши“ и представници МО Савеза Срба у Румунији, организатори ове приредбе, дочекују госте. Поред добродошлице и протоколарних фраза, чује се и покоја шала. „О мушкарцу се штошта може сазнати и из тога, како држи руке док прича. На леђима, у џеповима или испред себе,“ - обја*шњава* присутнима Томислав Радованковић, старији члан ТО. Наставак разговора и објашњење, неком другом приликом.

Тачно у двадесет и један час, Дејана Деспотовић, која је те вечери водила програм, позвала је на сцену председника МО ССР у Белобрешки и представника гостију, КУД-а „Коло“ из Арада. Мирче Милосављевић је у име домаћина поздравио присутне, док је Драган Воштинар, потпредсеник ССР за жупанију Арад, представио своје Арађане. „Тешко нам је било у почетку, али смо, за доста кратко време, пуно тога урадили“ - казао је Драган Воштинар.

А да је то што су урадили на високом уметничком нивоу, могла је да се увери и бројна публика која је, те вечери, испунила дворану. Било је гостију и из околних места.

Играчи из Арада су извели три сплета, Игре из београдске Посавине, Игре из Кумановског поља и Игре из Врањског поља и

одушевили присутне. Наступила је и њихова женска певачка група, док је Еуђен Сабау отпевао три песме Предрага Живковића Тозовца. Најмлађи члан КУД-а „Коло“, Марко Ћиорик, извео је на хармоници неколико српских кола, у пратњи Горана Стефановића и Маре Горун.

Наступили су и домаћини, КУД из Белобрешке. Играчи су се представили са две кореографије, Играма из Клисуре и Играма из Шумадије. „Клисурски тамбураши“ су одсвирали неколико нумера, док је три песме, такође у пратњи тамбураша, отпевала Нада Деспотовић.

Овакве вечери су некада у Белобрешки биле уобичајене. У последње време, из више разлога, оне су реткост. Вредело је труда и верујемо да се неће све овде и зауставити, јер су се Белобрешчани уморили од ТВ екрана и ужелели добрих представа. **П. Деспотовић**

ВРЛИ ЧУВАР ПРАВОСЛАВЉА У КНЕЗУ

Топао летњи августовски дан, благи ветар поспешује тишину у Кнезу, селу удаљеном тридесетак километара од Темишвара. Застајемо на самом улазу у ово равничарско место у главном сокаку, где од ретких мештана које срећемо сазнајемо понешто о нашим сународницима. Упутили су нас према делу села где се налази седиште Општине и Српски православни храм, размишљајући како је некада пре четрдесет и више година овде врвело од људи и као да чујем на сваком кораку грају деце и нашу српску реч.

Током векова на овим банатским просторима здушно је гајена и

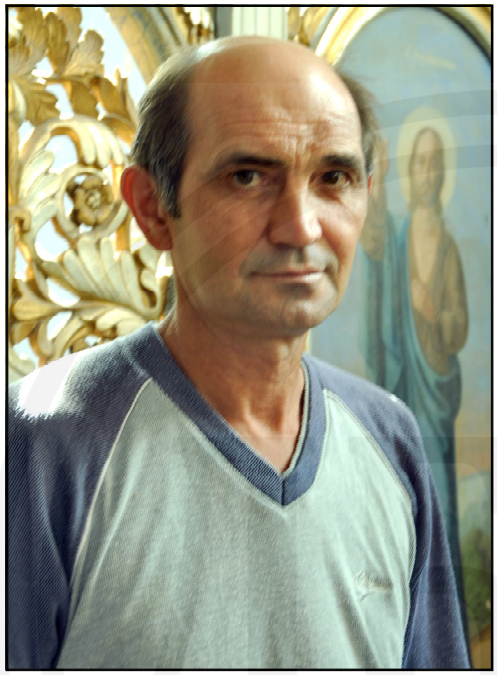

негована велика приврженост нашој прадедовској православној вери и светосављу. О томе сведоче бројни прекрасни људи – верници, телом и душом наклоњени цркви и прадедовској вери. Један од таквих је и наш саговорник, Живко Николић, дугогодишњи послужитељ Православне српске црквене општине у Кнезу. Велики заслужник за очување духовног живота православних Срба у Кнезу.

Дочекао нас је господин Живко Николић, који отпочиње причу о свом родном Кнезу, о прошлим временима и о садашњем битисању и истиче да му је најважније да буде здравља и слоге и каже: „Да ми Господ Бог да здравља и снаге, да могу још дуго и много година да служим нашој Цркви, и ако смо остали мало, не дамо нашу веру никако.“ И наставља: „Могу да кажем да смо ми Срби у Кнезу поносни на то што смо успели да сопственим снагама, и уз помоћ добротвора, очувамо свети храм у којем се окупљамо, учимо хришћанству, узносимо молитве, тражимо лека и опроштај грехова, другим речима, општимо са Богом. Тако нешто могу само они који у свом срцу и души носе велику љубав према Свевишњем и према својој православној вери и цркви – каже господин Живко. Ја сам у том духу одгајен одмалена од својих родитеља и гледам да ту моју љубав пренесем млађима.“

Угледао је светлост дана 1964. године у Кнезу, у вредној и богољубивој српској породици од оца Душана и матере Милије. Има старију сестру Олгицу и млађег брата Велимира. Основну школу учио је у родном селу, а затим школовање наставља у граду на Бегеју, где је изучио занат за ауто-механичара. Његови родитељи су при одабиру будућег животног позива имали одлучујућу улогу размишљајући у духу оне народне: Све, све, али занат!

Након завршетка школе 1982. бива запослен као ауто-механичар у Ауто-механичком центру за сервисирање у Темишвару. Преостале

године све до запошљавања као послужитељ Српске цркве у Кнезу, радио је као врстан механичар по разним предузећима у Темишвару. Тренутно живи у родитељској кући са мајком Милијом, која му помаже у послу око цркве.

У Кнезу постоје још шеснаест српских породица, од којих половина још долазе на богослужења, која се одвијају два пута месечно и за време великих празника, обавештава нас господин Живко, истакавши да велику подршку добија и од стране председника Општине, Дана Флорина Јона, који је увек спреман да помогне нашој Цркви и заједници, како бисмо сачували оно што је наше. **Г.Г.Пантин**

ОЛИМПИЈЦИ У ЗЕМЉИ ОЛИМПА

Савез Срба у Румунији традиционално награђује путовањем најуспешније са државне фазе Олимпијаде из српског језика. Летња екскурзија није изостала ни ове године. Тридесетак српских ђака путовало је у Грчку, у Паралију, где су боравили од 24. до 30. августа.

Пред сам пут владало је видно узбуђење. Доситејевци су се у Вршцу срели са својим колегама из Дунавске клисуре и када су сви били на броју, кренули су пут Грчке кроз Србију и Македонију, а све под будним оком организаторке и вође пута Златиборке Марков. Са децом су били и о њима бринули професори српског језика: Миља Радан, Маријана Шакотић, Биљана Првулеску, Милина Маргарит, Рузмаринка Ђорђевић, Озрен Миленовић и Ружица Станковић.

Дуг и исцрпљујућ пут није сметао ђацима од седмог до дванаестог разреда да одмах по доласку испитају чари овог туристичког места на грчком мору. Већ другог дана боравка олимпијци су посетили град Солун, где су се упознали са знаменитостима града богатог културно-историјским споменицима. За све српске туристе незаобилазна станица у Солуну је свакако српско војничко гробље на Зејтинлику. Тамо су наши олимпијци научили да је на гробљу сахрањено око 7.000 српских војника. Шетњом улицом Егнатиа, која је вековима повезивала исток и запад, наилази се на остатке римских зидина, чувену Белу кулу, музеје, али дух града су лепо доживели и у многобројним тавернама дуж обале.

Још један целодневни излет оставио је утисак на олимпијце. То је посета Метеорима, скупу православних манастира, који су познати по свом несвакидашњем положају на стенама-стубовима и сматрају се

највреднијом скупином манастира у Грчкој после Свете горе. Метеори су на списку културне баштине УНЕСКО. У деветом веку група аскета се доселила на ове древне литице, а деца су с радозналошћу испитивала пећине и пукотине у стенама у којима се живело и то на око 1.800 метара надморске висине. Српчићима се придружио и председник Савеза Срба у Румунији, Огњан Крстић. Осим познатих манастира, група је посетила извор Свете Параскеве, Радионицу за израду икона и др.

Богат садржај ове екскурзије није уморио српске ђаке. Деца су се вратила с приметним задовољством. Испоставило се да је комбинација едукативних садржаја и момената за опуштање и дружење била прави погодак. А дружења и забаве је било у изобиљу. Створила су се нова познанства, продубила се стара, деца су научила понешто из српске историје, а што је најважније, говорило се српским језиком.

Ђаци захваљују Савезу Срба на наградној ексурзији, а лепи тренуци које су тамо доживели створили су јак мотив да негују српски језик и културу и да наредне године поново учествују на Олимпијади из српског језика, што је и био циљ овог путовања.

Б. Герман

Септембар 2015.

Фестивал смокви у Свиници

ПРВО СЛАТКО, ПА ЈЕДНА ЉУТА!

Пети је септембар. Пре подне. Кола јуре према Свиници. Свако путовање овим делом Клисуре је празник за очи и душу.

У Свиницу стижемо око десет. На једном од прозора основне школе, Мирослав Илић и Лепа Брена. Мислим, појачало. Дует: „Један дан живота да остане мени/ И њега бих...“. На зиду банер „Фестивал смокви 16 издање“. Испред општине, два Свиничана излажу своје производе (слатке и љуте) од смокви. Ракију и слатко. Изнад кровова се бели торањ и, на њему, крст. Ово је нова црква. Стару је срушио Дунав. Изградњом хидроцентрале, почетком седамдесетих, воде акумулационог језера прекриле су читаво село. Од цркве је остао само један део. Код улице број 8 (у Свиници улице немају називе, само бројеве) питам Романицу И. где је стара црква. „Од овде идете право. На прву раскрсницу, ћинете шувак (лево). Идете све напреда и, не на прву страду (улицу), на другуну, ћинете правак (десно) и на другу раскрсницу узмете на шувак и идете све напред док`а сти`нете на Дунав“. На шувак, на правак, на шувак... Нашао сам, некако, Дунав... И

стару цркву. Остао је само северни зид. Другу половину однео је Дунав. Рушевина ме подсећа на Србе из ових крајева. И они имају само једну половину срца. Другу им је, такође, одузео Дунав.

Сунце припекло, враћа ме у стварност, кренем тамо одакле сам и дошао. У весеље. На самом улазу у село, поред пута, човек. Будаком, копа шанац. И пева. Поред њега и други *инструменти*: ашов, секира, тестерица... *Како се зовеш*, питам га, а он ми одговори, *Данубиус*. (?) Види да га посматрам неповерљиво, па крене да ми објашњава. Кад је Дунав поплавио село, прекрио је и пут. Мештани су, неко време, могли да путују за Молдаву или Оршаву, само бродом. На једном од тих путовања мајка је њега родила насред Дунава. И жена му се, каже, услед неизлечиве болести, због неиздржљивих болова, бацила у Дунав. Има двоје деце. На фестивал неће, жури да заврши посао и да од газде, што пре, добије паре. Мој, Данубиусе!

На спортском игралишту већ је био отпочео турнир у малом фудбалу. Најбољи су били Златичани. Поред њих, такмичили су се домаћини, Свиничани и њихови гости из Бора, из Србије. Одржан је и турнир у стоном тенису, а победио је Милован Кроиторовић из Бора. Други је био Милош Репеџић, такође из Бора, док је треће место заузео Николае Ходорођа из Свинице.

У школи, на спрату, друга учионица, лево, одвијао се и шаховски турнир. Овде је владала самртна тишина. Није се ни мува чула. Само, по неко хмм или уфф. Победник је био Јован Стојадиновић, из Бора, други, Георге Жинга из Свинице, а трећи, Душан Михајловић опет из Бора. Ту репортер не одоли искушењу и заседе, на једну партију, са победником. Незванично. Одиграно је, међутим, не питај колико. И Бог мили зна колико би се још партија играло и да ли би времена остало и да се ови редови напишу, да нису домаћини, госте, на заједнички ручак, у Дому културе, позвали. Лично, а и преко телефона. И то више пута. Резултат овог меча био је нерешен, тако ми ловца и краља, а било је и других сведока.

У међувремену, у центру, недалеко од оних штандова (шест на броју), где је било слатких и љутих ђаконија, две Свиничанке су, на отвореном, демонстративно, спремиле слатко од смокви. „Четири кг смокиње, 2кг шекер, 1л вода...“ - открилe су нам своју слатку тајну Ружица Илић и Невена Јовановић и додале оно најважније: „Ово не се брчи (меша), само се... гледа!“ Оно што су спремиле, разделиле су знатижељницима. Свакоме по једну пластичну „чашку“ и „лажичку“ (кашичицу). Посетиоце који су на празник смокви дошли из више крајева Румуније, није обесхрабрила ни кишица која је, тог поподнева, више пута почињала, престајала...

Други део традиционалне манифестације „Фестивал смокви“ који је, ове године, организовала Општина Свиница у сарадњи са Савезом Срба у Румунији и Културним центром „Никита Станеску“ Дирекције за спорт и омладину жупаније Мехединц, био је најављен за осамнаест часова. Учествовала су, у овом делу, културно-уметничка друштва из Србије, из Рготине, из жупаније Тимиш, из Готлоба и из жупаније Караш-Северин, из Старе Молдаве и Соколовца. Непосредно пре заједничког кола које је повео председник Општине Свиница, Никола Курић, на небу се указала и дуга. Многи су, бржебоље, похитали да, телефонима и фотоапаратима, овековече овај заветни знак.

Након заједничког кола, присутнима су се обратили, у име домаћина, Никола Курић, потпредседник ССР за жупанију Мехединц, затим председник Жупанијског савета жупаније Мехединц, Аладин Ђеорђеску, као и председник ССР, Огњан Крстић.

Од културно-уметничких друштава први су наступили домаћини, КУД „Дунав“ Свиница и извели два сплета румунских игара из Баната. Уследили су Старомолдавци који су имали две групе, старију и млађу и одиграли два сплета у кореографији Саве Константиновића. Публици су се представили и Соколовчани са сплетом игара из Пољадије у кореографији Маре Горун. Слично Старомолдавцима, и гости из Србије, из Рготине су имали две групе. Млађа је одиграла два спета игара из Шумадије, док је старија група извела веома лепе кореографије, Бугарку и Биничку Мораву. Публика је била дарежљива, и свима поклонила аплауз. Коме дужи, коме краћи. Кореограф Томислав Поповић је на сцену извео седам девојака из Пожежене и Радимне које су, у српским ношњама, изводиле румунске игре из Молдове. Представа је завршена још једним наступом домаћина, КУД-а „Дунав“.

Уследило је дружење уз српска кола и песме, а организатори су свима приредили пријатно изненађење - краћи ватромет. **П.Д.**

СОЧАНСКИ ОДБОЈКАШКИ ТУРНИР

Прошле недеље, 5. септембра, по једанаести пут су Срби из Соке организовали традиционални турнир у одбојци и то више него успешно. Иако рани јутарњи часови нису наговештавали ништа добро, са метеоролошке тачке гледишта, дан се показао идеалним за једно спортско такмичење под ведрим небом. А припремили су се Сочани као прави домаћини, а ту им равних нема, да све учеснике и госте приме како само они умеју и знају. Права би штета била да је „нешто“

покварило овај дан за којим Сочани „живе“ читаву годину.

Овај значајан догађај за мештане Соке, који се одржао на лепо уређеном одбојкашком игралишту, под крошњама четрдесетогодишњих дудова, увеличали су својим присуством гости из Србије, Милетићева, предвођени председником Месне заједнице Душаном Ћурчићем, са којима су Сочани успоставили сарадњу пре четрдесетак година. Поред гостију из Милетићева, присуствовали су и председник Савеза Срба у Румунији, Огњан Крстић и заменик кнеза Општине Банлок, Флорин Журкица, а касније су се придружили и наш посланик у Парламенту Румуније, Славомир Гвозденовић и секретар Савеза Срба, Златиборка Марков.

Једанаести одбојкашки турнир у овом нашем банатском селу окупио је на старту екипе из Милетићева, Дивића, Великог Сенпетра, Дињаша, „Младост“ из Темишвара и два тима из Соке. Организатори су екипе поделили у две такмичарске групе, с тим да прве две екипе на табели наставе такмичење полуфиналним мечевима, све до финала. Уследио је жреб.

У првој групи такмичили су се тимови Дињаша, Великог Сенпетра, Соке II и Младости. Прва два места су припала Великом Сенпетру и Младости.

У другој групи надметали су се тимови Дивића, Соке I и Милетићева. Прва два места су освојили тимови из Дивића и Милетићева.

Са нестрпљењем су гледаоци очекивали полуфиналне сусрете. Младост је савладала Дивић, а тим МЗ Милетићево је савладао

Сенпетарце. За треће место Дивићани су се својски потрудили и победили Сенпетарце. Шлаг на торту су у финалу ставили Милетићево победивши Младост са 2-1 освојивши прво место и драгоцени трофеј али, како је истакао приликом уручивања пехара наш посланик, Славомир Гвозденовић, „победили смо сви, јер је победило другарство“. Он је додао и да је „лепо када се у истој љубави нађемо, овде у Соки, Срби са практично два краја нашег Баната, из српског и румунског и то је оно што је најлепше приликом организације оваквих и сличних манифестација, јер све ово доприноси нашој слози и заједништву, без којег нам нема опстанка“.

Након финалних борби председник Месне заједнице Милетићево, Душан Ћурчић, захвалним речима се обратио учесницима, мештанима и захвалио организаторима на гостопримству и у присуству бројне публике и мештана уручио је пригодне награде учесницима једанаестог издања одбојкашког турнира у Соки. Прво су додељене дипломе за учешће свим учесницима, затим су најмлађем учеснику турнира Јонелу Мартињуку из Соке уручене диплома и мајица. Исто је био награђен Лаза Беленцан из Великог Сенпетра, као најстарији учесник турнира. А као најбољег играча турнира, организатори су наградили Бојана Павловског из Милетићева одбојкашком лоптом, мајицом и дипломом. Затим су додељене лопта и диплома припадници лепшег пола, Тијани Сујић, за приказано спортско умеће и грациозност.

Пуштањем белог голуба, којим је Небојша Јордак изненадио све присутне, пехаре су примили за прво место гости из Милетићева, за друго место “Младост”, а за треће место Дивић. Поред пехара су им уручене и дипломе.

Нису се мирили Сочани чињеницом да једино одбојкашким турниром одрже сада већ традиционалну манифестацију дружења српске омладине у овом селу. У вечерњим сатима у месном Дому културе организована је културно-уметничка приредба, којој су присуствовали председник Месне заједнице Милетићево, Душан Ћурчић, секретар Савеза Срба у Румунији, Златиборка Марков, председник Заједнице Украјинаца из Соке, Оана Мартињук, месни парох, јереј Љубодраг Богичевић и украјински свештеник Кристијан Василе Ардељан. Позвана да се са неколико речи обрати присутнима у сали, Златиборка Марков је поздравила све присутне и изразила своју подршку и подршку организације коју представља оваквим лепим догађајима као што је Сочански одбојкашки турнир, који је окупио

младе Србе, Украјинце и Румуне, потврђујући прво и основно правило суживота у Банату – „заједништво и међусобно поштовање“.

У госте су Сочанима дошли да своје умеће прикажу играчи из Денте и Темишвара. Први су наступили гости из Темишвара, чланови АКУД „Младост“. Присутни су уживали у народним српским играма које су „Младосташи“ одиграли, под уметничким руководством Сенадина и Сретка Крстића. Затим је публика са одушевљењем испратила наступ девојака из Денте које су одиграле сплет румунских игара из равничарског Баната.

Када се све сабере (па и оно што је уследило после спортског надметања), а нема шта да се одузме, турнир у Соки је потврдио да и мале српске заједнице, ако постоји воља и жеља, разумевање и слога, могу учинити више него велике српске средине. **Горан Гога Пантин**

НОВИ ДОКТОР НАУКА

У петак, 11. септембра 2015. године, дипломирани архитекта и асистент на Архитектонско-урбанистичком факултету при Универзитету Политехника у Темишвару Миодраг Попов одржао је јавну одбрану своје докторске дисертације са темом *„Интегрисана рехабилитација*

колективних станова од великих монтажних панoа. Структурна решења“. Ментор докторског рада био је унив. проф. др инж. Данијел Гречеа. Рад се бави анализом могућности и конкретним предлозима у вези са вишеструком рехабилитацијом тзв. „серијских“ колективних стамбених објеката (блокова). Већина дотичних објеката је у Румунији (и у већини држава бившег источног блока) саграђена у другој половини XX века, када је једино био важан квантитет, а у врло малој мери квалитет, односно удобност простора за становање.

Рад представља резултат четворогодишњег теоретског и теренског истраживачког рада аутора. Тема је изузетно актуелна у нашем друштву, имајући у виду да се тренутни процес рехабилитације стамбених објеката одвија са потешкоћама разне природе.

Штампану верзију дисертације др Миодрага Попова објавила је Издавачка кућа Универзитета Политехника у Темишвару. **Љ.П.С.**

ПОЧЕТАК НОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

Још један летњи распуст је приведен крају и почела је нова школска 2015/2016. година. Српски ђаци из Темишвара и околине окупили су се на свечаном отварању у Теоретској гимназији “Доситеј Обрадовић”. Као и сваке године, свечана сала школе била је пуна деце, родитеља, професора и званичника. Поред директора, Јадрана Кланице, ђаке су поздравили и представници Савеза Срба у Румунији, председник Огњан Крстић и секретар Златиборка Марков, генерални конзул Републике Србије у Темишвару Лазар Манојловић, српски посланик у Парламенту Румуније Славомир Гвозденовић, школски инспектор Жељко Станков, као и представници свештенства на челу са викаром мр Маринком Марковим и протојерејем-ставрофором др Бранисавом Станковићем.

Поводом почетка нове школске године службу је одржао јереј Зоран Мајкић, који је том приликом рекао: “Нека је срећан и Богом благословен почетак. Призвали смо Духа светога да за један степеник ова школска година буде боља од претходних.”

На бину свечане сале, а у улози домаћина, ступио је директор гимназије, Јадран Кланица. Поздравним речима обратио се свим присутнима: “Добродошли на отварање 2015/2016. школске године у Српској гимназији “Доситеј Обрадовић”. Када смо завршили претходну

школску годину, мислили смо да ће нам се распуст одужити, али ево, брзо је прошао. Свим просветним радницима, родитељима и понајвише деци желим што боље резултате, пуно здравља и среће."

Конзул Републике Србије, Лазар Манојловић се, затим, обратио речима: "Најтоплије и најсрдачније поздрављамо из матице, све вас у овој школи, у овој малој, али важној српској светињи. У времену када Србија спроводи структуралне економске реформе, биће места и за наше расејање, тј. нашу српску заједницу. Надамо се да ћемо вам више помоћи, а највећим делом кроз разне пројекте који ће се реализовати." Ђацима је поручио и да се угледају на Доситеја Обрадовића, кога је назвао "српским Сократом" и да с поносом чувају име своје школе.

Свим присутним се обратио викар Маринко Марков који је истакао: "У школовању је важно васпитање. Ова реч долази од речи воспитати, што значи хранити. Децу овде хранимо знањем и духовношћу. Пре свега, битно је да нам деца буду добри људи. Такви су били и Доситеј Обрадовић и Свети Сава. Њих треба следити, а не треба заборавити ни данашње примере, као што је Новак Ђоковић." Деци је пожелео да буду добри људи, хришћани и православци.

Затим је све присутне поздравио Жељко Станков, школски инспектор: "Каже се да се први дан школе памти цео живот. Желим вам да се у овој школи лепо осећате, да будете вредни, марљиво учите, да слушате и поштујете професоре и родитеље, јер вам они жеље најбоље у животу." Посебно је захвалио родитељима што су изабрали управо ову

школу за своју децу, пожелео је све најлепше за будућност, а потом је прочитао поздравно писмо главне инспекторке Генералног школског инспектората за жупанију Тимиш.

Топлим речима, у име Савеза Срба, присутнима се обратио председник, Огњан Крстић: "Радујем се поновном сусрету са вама у овој важној установи. Савез као установа, а и свако од нас као појединац, обавезујемо се да ћемо се трудити да максимално обезбедимо све услове за рад и васпитање српске деце, као и да подржимо сваку активност. Честитам вам нови почетак са жељом да се реализују сва ваша хтења."

Посланик у Парламенту Румуније, Славомир Гвозденовић, је истакао да нема лепших сусрета од оних са младима. Напоменуо је да непрекидно траје борба за очување паралелних разреда гимназије, како овде, тако и у Букурешту, а поздравио је и остале српске ђаке у местима где још постоје српске школе. На сву срећу ове године нисмо изгубили ниједан одсек. Он је приметио "да нас има мало, а ђака још мање". Деци је поручио да следе наук и пример Доситеја Обрадовића, Николе Тесле, Саве Текелије, Душана Васиљевића, Милоша Црњанског и других наших великана, који су оплеменили српство. Такође им је пожелео да их служи здравље и срећа и да буду победници као Новак Ђоковић, као српски кошаркаши и други спортисти.

Најемотивнији део свечаности био је тренутак када су се представили наши нови другари, тј. ђаци припремне групе. Њих је, видно узбуђена и срећна, представила њихова учитељица Славена Пејанов, а затим су дванаесторо ђака рекли своје име. То су: Александар Кузманов, Маја Стефанија Крњачки, Катерина Гаврилоаја, Харис Владислав Лацић, Нада Лукин, Милан Саша Миладинов, Тања Кристина Мокану, Катарина Панић, Александра Рајин, Драгана Рајин, Дарија Снежана Сујић и Аријана Јунис Стефони. Видно узбуђени били су и мало већи прваци, тј. ученици 9. разреда, које су, пошто су се сместили у нове учионице, поздравиле нове разредне старешине Клаудија Илијаш и Биљана Мијатов. **Б. Герман**

Научни скуп у Араду

ТРАГОМ ПОМОРИШКИХ УМЕТНИКА

У Араду је 11-12. септембра био одржан традиционални скуп Срба, са темом „Ликовна уметност Срба у Поморишју“, посвећен 175. годишњици доласка у град на Моришу Николе Алексића, сликара и оснивача сликарске династије.

У петак, 11. септембра, у дворани Општине града Арада, отпочео је скуп уз учешће стручњака из Арада, Темишвара, Новог Сада и Кикинде, покушавајући да допуне и расветле разне аспекте српског доприноса ликовној уметности широм Поморишја. Најављени учесници из Алба Јулије, Будимпеште и Букурешта били су спречени да дођу.

Домаћинима и гостима су се поздравним речима обратили конзул Републике Србије у Темишвару Лазар Манојловић, посланик у Парламенту Румуније Славомир Гвозденовић, председник ССР Огњан Крстић и један од организатора манифестације, истраживач Љубомир Степанов.

Госпођа Бисерка Илијашев из Кикинде прочитала је рад „Табаковићи – великани српске архитектуре и сликарства“, истичући да су „архитекте Милан и Ђорђе Табаковић, отац и син, стварали у Војводини на прекретници векова (19. и 20. век), тако да и њихова архитектура има обележја тадашњих тенденција у архитектури Европе: Миланова неостилови, Ђорђа модерне. Ђорђе Табаковић, један од пионира модерне у нашој земљи, припада плејади врсних наших

архитеката тог времена. Рођени су у Араду, у средини која је подстицала уметност и културу. Породична уметничка црта изнедрила је многе архитекте и уметнике. Као врсне и познате архитекте, Милан и Ђорђе Табаковић, промовисали су својим пројектима и у нашим градовима савремене токове у архитектури Европе из тог времена, оставивши дубок траг у архитектури Војводине и целог Баната (српског и румунског). Њихове грађевине красе многе градове у Банату и целој Војводини“. Такође, била је поменута и активност сликара Ивана Табаковића.

Данијела Королија Црквењаков је говорила о конзервацији и рестаурацији историјско-уметничког фонда Епархије темишварске, док је рестауратор Лудовик Соснак изнео неколико занимљивих података о историјату Текелијине цркве у Араду, уједно и најстарије зграде. Божидар Панић је такође говорио о арадској породици Табаковић и богатом културном наслеђу које је она оставила у аманет поколењима. Стеван Бугарски је представио рад „Уметничка ликовна топографија Срба у Банату“, подсећајући да је брат Саве Текелије, Петар, сахрањен у цркви у Фибишу, чији је иконостас насликао Никола Алексић, Љубомир Степанов је прочитао уговор склопљен 5. августа 1889, са извођачем радова на иконостасу српске цркве у Кнезу, Лазаром Јонићем, братом Душана Јонића, а Живко Милин је на крају приказао „Зборник о Радичевићима“, који садржи радове са научног скупа „Радичевићи у Темишвару“.

Сви прочитани и представљени радови, уз оне који припадају ауторима који су изостали, биће објављени у наредном броју свеске „Арад кроз време“.

Сутрадан, 12. септембра, били су сажети закључци са скупа, а гости из Србије су посетили православну цркву у Липови, католичку светињу Марија Радна, Текелијину цркву у Араду и друге знаменитости које подсећају на културно-уметничку прошлост поморишких Срба.

Горан Мракић

ФУДБАЛСКО СЕЋАЊЕ НА МИРОСЛАВА ВИДАКА

Велики Сенпетар је у суботу, 12. септембра, био домаћин првог издања Меморијалног турнира у фудбалу „Мирослав Видак“.

Савез Срба у Румунији, Месна организација Савеза Срба и Општина Велики Сенпетар, уз свесрдну помоћ целог села, показали су способност да организују и у дело спроведу једну овакву спортску манифестацију посвећену легендарном фудбалском голману рођеном у Великом Сенпетру. Припремили су се Сенпетарци као прави домаћини, а ту им равних нема, да све учеснике и госте приме како само они умеју и знају.

Овај значајан догађај за мештане Великог Сенпетра, који се одржао на лепо уређеном фудбалском игралишту, поред железничке станице, увеличали су својим присуством: председник Савеза Срба у Румунији, Огњан Крстић, посланик у Парламенту Румуније, Славомир Гвозденовић, потпредседници Савеза Срба у Румунији, Славољуб Аднађ и Драган Воштинар, главни књиговођа Савеза Тима Лацић и представници Месне организације Савеза Срба у Великом Сенпетру, предвођени председником Радованом Јовановим. Своје присуство на турниру обележио је један од најуспешнијих српских фудбалера у Румунији и бивши саиграч славног Видака, Борислав Панић, као и Миле Видак, син Мирослава Видака.

Прво издање Меморијалног турнира у фудбалу „Мирослав Видак“, отворили су демонстративном утакмицом, ученици од петог до осмог разреда Основне школе у Великом Сенпетру. После утакмице одигране од стране сенпетарских малишана, на свечаном отварању је поздравио

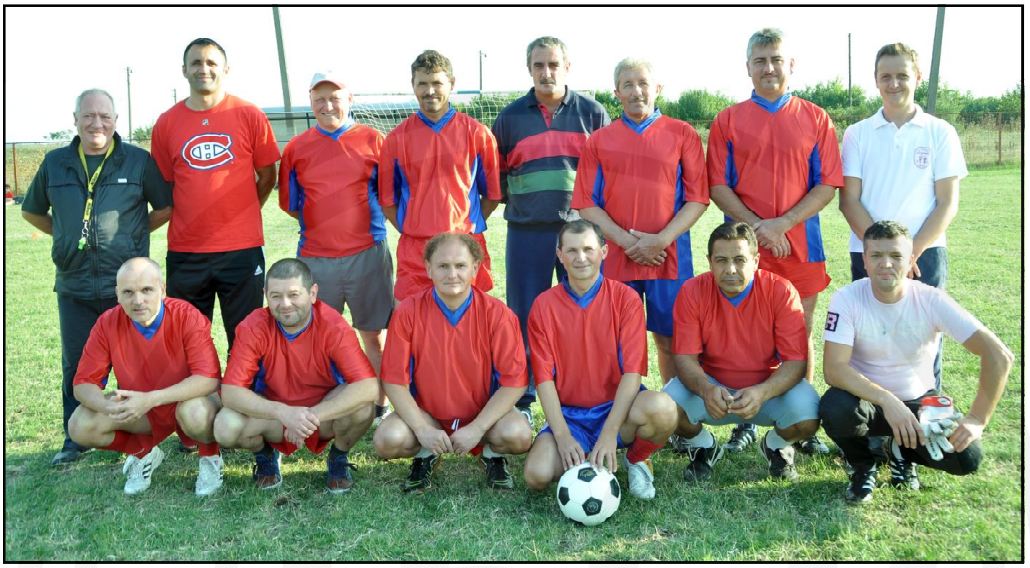

све присутне учитељ Драгомир Петков, доделивши ученицима дипломе за учешће и позвао уважене званице да се са неколико речи обрате присутнима. Славомир Гвозденовић, који је лично поклонио сенпетарским малишанима фудбалску лопту, у свом излагању је додао и да је „лепо када се у истој љубави нађемо, овде у Великом Сенпетру, сви заједно и то је оно што је најлепше приликом организације оваквих и сличних манифестација, јер све ово доприноси нашој слози и заједништву, без којег нам нема опстанка“. Исто су се поздравним речима обратили присутнима и Борислав Панић и Миле Видак и истакли дивну иницијативу Сенпетараца око организовања тако дивне акције и нагласили да ће се и убудуће радо одазвати присуством на оваквим спортским манифестацијама.

Меморијални турнир у фудбалу у овом нашем банатском селу окупио је на старту екипе из Арада, Чанада и Великог Сенпетра. Након такмичења, где је свака екипа играла са сваком, највише успеха имали су фудбалери из Чанада, који су освојили прво место, друго место припало је екипи из Великог Сенпетра, а треће екипи из Арада. Треба истаћи да је први гол на Меморијалном турниру постигао је Миле Видак, син славног Мирослава Видака, који је играо за екипу Великог Сенпетра. За најбољег голмана турнира проглашен је Димитрије Сивачки из Чанада, са једним примљеним голом.

Пре уручивања пехара и диплома најбољим екипама и најбољем голману, присутне су поздравили председник Савеза Срба у Румунији,

Огњан Крстић и потпредседници Савеза, Славољуб Аднађ и Драган Воштинар. У свом обраћању председник Огњан Крстић, поздрављајући све присутне, пожелео је да манифестација има дуг век трајања, да окупи што већи број екипа и младих људи који ће се такмичити у фер и спортском духу. „Савез ће наставити да чини напоре како би помогао да се реализују овакве и сличне манифестације које окупљају младе људе, да кроз игру и дружење склапају нова пријатељства, у спортској и фер игри покажу да су генерације на које морамо рачунати. Време у коме живимо оптерећено је разним проблемима, али ови млади људи на најбољи начин дају пример како треба радити за добробит свих нас. Спортским понашањем и фер игром достојно представљајте своју средину из које долазите. Пехари и дипломе су минимум онога што заслужујете.“ **Горан Гога Пантин**

ОСВЕЋЕЊЕ ОБНОВЉЕНОГ ХРАМА У ПАРЦУ

У јутарњим сатима у суботу, 12. септембра, уз мноштво званица и гостију, онако како приличи, мала српска заједница у Парцу, на челу са њиховим свештеником јерејом Слободаном Вујићем, дочекала је Његово преосвештенство владику Лукијана, који је нашао за сходно да поводом овог значајног догађаја, уз учешће свештеника Темишварског протопрезвитерата, буде међу тамошњим верницима на свечаном чину освећења обновљеног Српског храма.

Заједно са Његовим преосвештенством Г.Г. Лукијаном, духовним архипастиром Темишварске епархије, чину великог освећења храма присуствовали су и протојереј-ставрофор мр Маринко Марков, архијерејски заменик Епархије темишварске, игуман Јустин (Стојановић), егзарх манастира Епархије темишварске, протојереј-ставрофор др Бранислав Станковић, архијерејски намесник темишварски, протосинђел Никон (Корићанац), настојатељ манастира Св. Георгија и сви свештеници Темишварског намесништва.

У оквиру чина великог освећења храма, положене су мошти Светог великомученика Теодора Тирона у часни престо и запечаћене восхомастиком, затим су на четири угла часне трпезе постављене иконице четири јеванђелиста, а часни престо, после помазивања светим миром, прекривен је индитијом и срачицом.

Касније је у новоосвећеном храму у Парцу служена архијерејска литургија, где су поред Преосвећеног владике Г.Г. Лукијана, администратора будимског и темишварског и горенаведених свештеника, чинодејствовали и епархијски ђакон Миодраг Јовановић, ђакон др Јосиф Станковић и месни парох Слободан Вујић, којег је тог дана, за досадашње свештеничко делање, рукопроизвео у чин протонамесника Преосвећени владика Г.Г. Лукијан.

Након архијерејске литургије, месни парох протонамесник Слободан Вујић, присутнима се обратио у храму Вазнесења Господњег у Парцу, захвалном беседом и уручио Захвалнице у име Српске православне Епархије темишварске, Црквене општине и парохије Парац, за делатну љубав према православној вери и велико залагање око обнове и уређења храма, и на тај начин истакао је за пример осталим верницима Нику Бојина, Миодрага Мрачића, Светислава Вујића из Фења, Ноју Панића, Живу Унипана, Богдана Благојева, потпредседника Општине Парац, Јоана Дунку у име Општинског одбора и породицу Флоринела Петрикаша. Затим је на крају овог свечаног чина Његово преосвештенство Г.Г. Лукијан, духовни архипастир Темишварске епархије, уручио у име Српске православне Епархије темишварске на основу одлуке Епархијског савета и на предлог Управе Српске православне парохије Парац, високо епархијско одликовање, Орден III реда господину Михају Флорину Петрикашу, за делатну љубав коју је показао према Цркви Божијој, где се истакао својим залагањем и трудом око обнављања богомоље Вазнесења Господњег у Парцу.

Горан Гога Пантин

ЏОГИНГ ЗА ВИЈУГЕ

У Свечаној сали дома „Адам Милер Гутенбрун“ Демократског форума Немаца у Темишвару, одржало се у недељу, 20. септембра, шеснаесто издање Међународног шаховског такмичења под називом „Турнир пријатељства“, који десет година подржава Савез Срба у Румунији.

За добру организацију овогодишњег шаховског турнира побринули су се, као и прошлих година, чланови Српског шаховског клуба из Темишвара, Савез Срба у Румунији, Дом „Адам Милер Гутенбрун“, Фондација „Пиус Бранзеу“, Шаховски информатор из Београда и Графомаркет Темишвар. Директор и главни организатор турнира био је темишварски међународни шаховски мајстор Небојша Илијин, који је уз помоћ ФА арбитра Михаја Партеније имао улогу главног судије.

„Турнир пријатељства“ организован је први пут 1997. године са циљем да се шах популарише и да се привуку деца и омладина. Древна спортска игра на шаховској табли са шездесет и четири поља за два играча окупила је и ове године преко осамдесет такмичара из Србије, Мађарске, Темишвара и околних жупанија.

Приликом отварања, које се одржало после 10 часова, присутним учесницима, међу којима је и ове године било много деце и омладине,

обратили су се међународни шаховски мајстор, господин Небојша Илијин, председник Савеза Срба, Огњан Крстић, који је у име ССР поздравио све учеснике и пожелео им много успеха и Николаје Аврам у име Фондације „Пиус Бранзеу“. Своје присуство на турниру обележили су и секретар Савеза Срба у Румунији, Златиборка Марков и универзитетски професор др Душан Попов, члан РС ССР и дугогодишњи подржитељ „Турнира пријатељства“. Затим је директор и главни организатор турнира, Небојша Илијин, замолио присутне да одају пошту минутом ћутања преминулом адвокату Златоји Миркову, једном од оснивача Српског шаховског клуба из Темишвара и овог турнира.

После занимљивих, интересантних и исцрпљујућих шаховских партија, првих шест рангираних такмичара добило је новчане награде. Они су: Тамаш Кристоф Бала, Петришор Адријан Маријан, Михај Лучијан Грунберг, Срђан Цветковић, Драган Котевски и Дан Богдан. Српску мањину у Румунији и ове године су са доста успеха представљали наши најбоље рангирани шахисти, Горан Мишковић, Миодраг Попов, Иселин Лолић и Марко Иван Момир, члан Спортског школског клуба број 1.

Био је ово још један „Турнир пријатељства“ и још једна

традиционална темишварска манифестација разгибавања можданих вијуга, која је протекла у фер и коректној спортској атмосфери, а окончана је у вечерњим часовима приликом свечане доделе главних награда, петнаест специјалних и тридесетак диплома, у присуству Златиборке Марков, секретара ССР и Небојше Илијина, међународног шаховског мајстора. **Горан Гога Пантин**

ДАН ПОЉОПРИВРЕДНИКА У ЧЕНЕЈУ

Доласком јесени, у многим селима широм Баната, било да говоримо о Србији или Румунији, организују се разне манифестације културног или гастрономског карактера, најчешће у жељи да се обележи завршетак жетве и ода почаст равничарском природном обиљу.

У Ченеју, надомак границе, сваке године у месецу септембру организује се традиционални Дан пољопривредника, намењен забави и разоноди земљорадника. Месна српска заједница није више тако бројна и витална као што је можда била у време шеретски настројеног поп Олује, који је на кварњака напио поп Ћиру подметнувши му у скровити завежљај смотуљак са коњским зубом, али покушава да опстане и у савременим условима.

Уз финансијску помоћ локалне општине и Савеза Срба у Румунији, Ченејци су у петак, 20. септембра, замислили и спровели у дело пригодне активности поводом поменутог Дана пољопривредника.

Љубитељи футнета (фудбалског тениса), окупили су се на школском игралишту, где су одиграли неколико партија. Истина, није било пуно учесника, али они који су се пријавили показали су своје умеће. У појединачној игри дозвољена су два додира и један ударац лопте о терен, док су у игри са два играча или три играча дозвољена три ударца (али не два узастопна истог играча) и један ударац лопте о терен. Да би победио, тим мора да се наметне у два сета.

Више се људи, међутим, окупило око котлића у којима се крчкао паприкаш испред Дома културе. Риста Јаношев и мајстор Фери, Мађар по националности и столар по занимању (иначе, течно говори српски), започели су свој посао сецкањем црног лука на коцкице и досипавањем масти ради динстања. Када је лук омекшао, додали су свињетину, паприку, бибер, долили воду да покрије месо и оставили да се кува. Кад је и месо већ омекшало, додали су кромпир, млевени ким и друге, само њима познате састојке. Неки од гостију, који су одлучили да пробају паприкаш, изразили су у шали жељу

да им се послужи и кисели купус као прилог.

На импровизованој сцени, водитељке су у 17.00 часова најавиле фолклорни програм. Присутнима се на српском језику обратила Бранислава Плавошин, да би у наставку наступили чланови румунског ансамбла „Банатул“, у пратњи познатих вокалних солиста и инструменталиста. После двочасовног наступа, на бину су ступили гости из Арада, чланови КУД-а „Коло“, који су под уметничким руководством Дарка Воштинара извели неколико сплетова српских народних игара.

За све учеснике и госте била је спремљена вечера у месном Дому културе, а присутне је том приликом забављао тамбурашки оркестар „Шеве“ из Српске Црње, који иначе врло често наступа по Румунији.

Горан Мракић

БЕЛОДЕДИЋ, КАО И УВЕК, УЗ СВОЈЕ

У Букурешту је, у организацији Департмана за међуетничке односе при Влади Румуније под покровитељством Румунског фудбалског савеза, одржана 19. и 20. септембра спортско-културна манифестација под називом „Куп различитости“, чији је циљ био промовисање етничке различитости и међукултурног дијалога у Румунији.

Догађај је свечано отворен у Националној арени у Букурешту и

окупио је фудбалске тимове, културно-уметничка друштва и представнике мањинских организација који су се присутнима представили својим обичајима, традицијама и културном ризницом народа чији су део.

Савез Срба у Румунији представљали су МО ССР Свиница и МО ССР Букурешт са штандом крцатим српским производима.

Организован је и турнир у малом фудбалу са учесницима 14 мањина. За тим Савеза Срба играли су из Свинице: Алекса Балач, Алин Балач, Стефан Јанкуловић, Николаје Миладин Попеску, Витомир Војновић, Јасмин Јовановић, Светозар Петровић, док су из Букурешта за тим ССР играли Борислав Велимировић и Миодраг Белодедић.

Куп различитости, како сазнајемо од Борислава Велимировића, протекао је у веома пријатној и пријатељској атмосфери, а све је наравно зачињено и игром звезде фудбала – Миодрагом Белодедићем, који упркос светској слави никад не заборавља да буде уз своје.

Љубинка Перинац Станков

22. МАРАТОН СРПСКЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ

Лепота наше песме и игре је у радовању и народном знању, али и више од тога јер је она и свест о баштини и српском начину живота. Нико неће у центру Темишвара, испред Опере, на најзначајнијем тргу града на обалама Бегеја, скренути на себе пажњу као што то чине поворке чланова српских друштава у народним ношњама приликом разних манифестација, фестивала или смотри. Тако бива и приликом сваког фестивала „Маратон српског фолклора“, тако је било и на Међународном фестивалу српског фолклора Срба у дијаспори и тако ће бити и приликом наредних издања. И ове године, тачније 26. септембра, Централни трг у Темишвару, око 17 часова, већ је преплавила армија девојака и младића у разнобојним и живописним народним ношњама, карактеристичним за скоро све фолклорне зоне где живе Срби. Ово шаренило младости, лепоте, игре и песме, раздраганости и весеља, традиције и истрајности је као магнет привукло бројне Темишварце који су се ту затекли или су намерно дошли знајући за догађај. И након обиласка трга, учесници су формирали велико коло, које Темишварци никада немају прилику да

виде осим када Срби то коло начине.

После неколико акорда и... корака наших кола, колона је кренула ка Банатској филхармонији уз свима добро познате бећарце и сватовце. А пролазници су застајали, дивили се девојкама и момцима који су у колони дугој неколико стотина метара са поносом „марширали“ корзоом највећег града Баната и на тај начин показали да припадају народу који заслужује сву пажњу осталих.

Горан Гога Пантин

“Српски фолклор је изузетно вредан сегмент наше историје, наше духовности и традиције. Он је ритам нашег осећаја, у нашем друштву нимало застарео, већ жив, очуван и негован, тако да га увек доживљавамо као најприроднији део нашег трајања.” Овим речима су водитељке програма Ивана Милојков и Јасмина Симулов отвориле 22. Маратон српског фолклора, 26. септембра у сали Банатске филхармоније у Темишвару.

На почетку манифестације, учеснике је поздравио потпредседник Општине Темишвар, Трајан Стоја: “Драго ми је што могу да учествујем у овој манифестацији. Да се она организује, потребно је пуно рада, али и материјалних средстава. Општина ће увек стати иза ваших активности. Из дубине душе желим све најбоље српској мањини и према њој гајим велико поштовање.” Генерални конзул Републике Србије у Темишвару је такође поздравио све присутне: “Најтоплије вас поздрављам у име конзулата, у своје име и име својих сарадника. Желим да вас уверим да је матица увек уз вас и подржава овакве манифестације, које чувају српску свест, историју, културу и српску духовност.” У својству домаћина, поздравним речима обратио се и Огњан Крстић, председник Савеза Срба у Румунији: “Драги фолклораши, драго ми је да смо сви заједно. Захваљујем уметничким руководиоцима што чувају све најлепше што носи српство. Хвала учесницима, али

и родитељима који своју децу упућују правим путем. Желим вам да рухо предака – народну ношњу с поносом носите, где год наступате. Савез Срба је ту да подржи сваку вашу иницијативу.''

Након топлог поздрава званичника, почео је трочасовни концерт српског фолклора. Част да први наступи имало је КУД "Извор'' из Сараволе, чији је уметнички руководилац Радован Јованов, а представили су се "Играма из Баната''. Иначе, друштво је обновљено 2014. године на иницијативу председника општине Саве Стојана. Броји 20 чланова и већ је учествовало на неколико фестивала. Директор је Борко Стојан.

Веома импресиван наступ имало је КУД "Дунав'' из Свинице. Под уметничким руководством Милке и Живице Балача, ово друштво промовише српски фолклор специфичан за подручје између Баната, Олтеније и Србије. Ансамбл броји 40 чланова, играче, свираче и вокалне солисте. Учествује на многобројним фестивалима и представама у држави и иностранству.

КУД "Сава Илић'' из Варјаша извело је "Игре из Баната''. Друштво постоји од 2003. године, а уметнички руководилац је Нада Ћирић. Уз помоћ кореографа Огњана Крстића, 40 чланова подељених у две групе, наступају углавном на црквеним слављима и тако се труде да оживе и окупе што више српског живља из Варјаша, Кетфеља и околних места.

КУД "Белобрешка'' из Белобрешке, под уметничким руководством Горана Стефановића, извело је "Игре из Шумадије''. Чланови друштва присећају се шездесетих година прошлог века, када је био процват српског фолклора у селима. Данас покушавају да сачувају песме и игре из Дунавске клисуре, а с поносом наглашавају да их на наступима увек "уживо'' прате тамбурашки оркестар и народни оркестар.

КУД "Свети Никола'' из Дињаша представило се кореографијом "Било. биће и остаће'' Милосава Татарића. Друштво је основано 2001, а 2011. је поново обновљено и сада се оно састоји од 25 момака и девојака, искључиво из Дињаша. Поред "старијих'' играча, данас се окупља и мала група узраста од 8 до 12 година, уметнички руководилац је Жељко Тодоров, а у припремању наступа помажу кореографи Рада Стојанов, Огњан Крстић, Сенадин Крстић и Милосав Татарић.

Истоимено КУД, овог пута из Дете, чији је уметнички руководилац Дијана Татарушану, основано је пре пет година са циљем промовисања и очувања српске културе, традиције, обичаја, вере, језика, народне ношње, игре и песме. Преко 60 чланова подељено је у три

групе. До данас, КУД “Свети Никола’’ из Дете је имало преко 150 наступа, како у Румунији, тако и у Србији. Како сами кажу, њихове карактеристике су младост, љубав, труд и рад.

КУД “Соко’’ из Соколовца приказало је “Игре из Пољадије’’ и “Игре из Шумадије’’ и то под уметничким руководством Маре Горун. Друштво је основано 1971. године и сада броји 60 чланова. Промовише аутентичност и лепоту традиционалне песме и игре из Пољадије и Клисуре. Учествује на разним фестивалима у Румунији и Србији, а добитник је и разних признања.

КУД “Свети Сава’’ из Великог Семиклуша представило је “Игре из околине Београда’’, под уметничким руководством Наталије Мандран. Успех друштва дугује супружницима Мандран, Милораду Вујичину, Адријани Лукин, а посебан допринос припада свештенику Огњану Плавшићу. Истиче се и сарадња са другим кореографима из Румуније, Србије и Хрватске.

Бројни чланови КУД “Коло’’ из Арада затресли су даске бине представивши се “Играма из Кумановског поља’’. Друштво је основано 2010. године са циљем очувања обичаја и културе на поморишким просторима, а броји више од 60 чланова, који су активни у више секција (фолклорни ансамбл, извођачко-певачка група, народни оркестар, народни певачи, школица фолклора, школа на српском језику). Учествовало је на фестивалима у Румунији, Србији, Мађарској и Словачкој и то под уметничким руководством Дарка Воштинара и уз кореографе Огњана Крстића, Милета Вујичина и Драгана Павловића.

КУД “Плави делија’’, чији је директор Борко Јоргован, наступило је “Играма из Источне Србије’’ Радована Јованова. Друштво је основано 2004. године и од тада је учествовало на многим фестивалима (у Ефорије Норд, Вршцу, Плојешту, Темишвару, Ваљеву).

Овогодишњи гости из Србије долазе из Рготине код Зајечара. То је КУД “Зоран Гајић’’, које има дугу традицију. Основано је давне 1946. године, а носи име познатог уредника телевизијске емисије “Знање – имање’’. Друштво наступа широм Србије и у иностранству. Под вођством кореографа Зорана Јоцића, често се могу видети и у разним телевизијским емисијама, од којих је најпознатија “Жикина шареница’’. Овога пута, као специјални гости, извели су две кореографије: “Игре из Биначке Мораве’’ и ‘’Игре Бугарке’’.

На сцену су, затим, ступили многобројни чланови АКУД “Младост’’ из Темишвара. Међу српским фолклорним дружинама у

Румунији, ово друштво је најстарије и најбројније. Око 120 чланова учествовали су на многобројним такмичењима, смотрама и фестивалима, од локалног, до међународног карактера. Добитници су неколико значајних награда и признања. Уметнички руководиоци су Сенадин и Сретко Крстић, а кореографи, Милорад Лонић, Милосав Татарић и Огњан Крстић.

Веома упечатљив наступ имало је и КУД "Свети Никола'' из Радимне. Ово друштво је, уз свог уметничког руководиоца Томислава Поповића, приказало ''Радимску свадбу''. Иначе, основано је 2000. године и тренутно броји око 60 чланова. Освојило је многа признања, учествовало је у бројним телевизијским емисијама (најдража је емисија Јована Мемедовића), играло је у многим местима (Араду, Темишвару, Питешту, Констанци, Букурешту, Крајови, Решици, Београду, Крушевцу, Вршцу...), а веома се поносе и наступом на Косову и Метохији.

КУД "Стенка'' из Љупкове, чији је уметнички руководилац Жива Удули и кореограф Славка Думитровић, основано је 2008. године и броји око 20 чланова. Учествује на многим манифестацијама, од којих су неке: "Маратон српског фолклора'', "Дани културе Срба у Решици'', Светосавске прославе у Старој Молдави, у Голупцу, Малешеву и Браничеву у Србији.

КУД "Круна'' из Српског Семартона приказало је "Игре из Лесковца'', Душана Миладинова. Друштво, чији су уметнички руководиоци Весна Струца – Чолаковић и Миливој Мишков, а кореографи Сенадин Крстић и Душан Миладинов, броји 36 активних чланова. Богат репертоар има и њихов тамбурашки оркестар.

Из Старе Молдаве стиже истоимено Културно-уметничко друштво. Основано је 1948. године и ради непрекидно до данашњег дана. Броји 60 чланова, уметнички руководилац и кореограф је Сава Константиновић. Друштво је освојило сцене широм Европе. Гостовало је у Шведској, Данској, Мађарској, Македонији, Србији, као и у многим местима Румуније.

ДУНА "Бездин'' из Бездина представило се тачкама "Во наше село'' и "Пошле моме на воду''. Друштво је отпочело с радом 2014. године на иницијативу управе манастира Бездин, а по благослову Његовог преосвештенства епископа темишварског Г.Г. Лукијана. Ансамбл окупља децу из Варјаша, Фенлака и Кетфеља, а уметнички руководилац је отац Емилијан Тасић, корепетитор је отац Душан Кључар, а вокални педагог јесте Александра Ковачевић.

Весело и разиграно вече српског фолклора закључио је наступ КУД “Свети Ђорђе’’ из Станчева. Друштво је основано 2004. године, а многобројне наступе имали су под уметничким руководством Душана Миладинова Бурдија.

Треба напоменути да је ово успешно забавно вече организовао Савез Срба у Румунији, а под финансијском потпором Департмана за међуетничке односе и Локалним саветом жупаније Тимиш.

Након приредбе, која је трајала више од три сата, уследило је дружење до касно у ноћ у ресторану „Арта”. Наравно, игре и песме нису изостале а ни добро расположење, за које су се побринули млади музичари и солисти, учесници „Маратона“. На дружењу су председник Комисије за културну активност ССР, Борко Јоргован и секретар ССР, Златиборка Марков, поделили захвалнице свим учесницима Маратона српског фолклора, а председник Савеза, Огњан Крстић је одабраним речима захвалио свима на учешћу и руководиоцима друштва пожелео пуно снаге и воље за рад у очувању и промовисању нашег фолклора.

Шта рећи у закључку? Они који су били на Маратону српске песме и игре чули су ритам младог срца – ритам српског фолклора.

Биљана Герман,
Фото: Горан Гога Пантин

МЕСЕЦ КУЛТУРЕ У БУДИМПЕШТИ

Можда ниједан народ не пише толико књига,
сад, кад није време књиге (Матија Бећковић)

Шести по реду “Месец српске културе” у Будимпешти био је свечано отворен 18. септембра, а част да први наступи на овој културној акцији, у сали “Шолти”, на Музичкој академији “Франц Лист”, припала је пијанисти Мирку Милошевићу и његовим пријатељима.

Ову најтрајнију и најзначајнију манифестацију наших сународника у суседној држави са успехом и великим напорима већ шесту годину заредом организује Културни и документациони центар Срба у Мађарској, а у име најважније им организације, која је и ове године покровитељ празника културе и уметности, присутне је на самом почетку поздравила председница Самоуправе Срба у Мађарској, Вера Пејић-Сутор.

Као и сваке године, позив за учешће био је упућен и Савезу Срба у Румунији. Делегација из Темишвара је допутовала у мађарски главни град у петак, где је, уз домаћине и друге званице, присуствовала свечаном пријему у амбасади Републике Србије. “Ове године презентујемо спој традиције и модерне културе. Српска заједница у Мађарској веома је активна, има бројне институције и, иако бројчано невелика, настоји да очува богату српску културу. Задатак свих нас, и у домовини Србији, и овде у Мађарској, јесте да сачувамо наш језик, ћирилицу, нашу културу са којом се сви идентификујемо, и да у томе будемо јединствени”, рекао је амбасадор Раде Дробац, пожелевши присутнима срдачну добродошлицу у име Републике Србије и њене установе у Будимпешти.

У седишту Културног и документационог центра, које од 2009. године располаже својим просторијама у улици Нађмезе, где су сем канцеларија смештене и галерија, друштвени простор и камерна сцена Српског позоришта, с почетком у 19 часова, била је отворена изложба слика темишварске ликовне уметнице Дане Петков. Главни организатор Милан Ђурић и песник Славомир Гвозденовић говорили су укратко о њеном раду и стваралаштву, а посетиоцима се на крају обратила и сама сликарка. Уследила је пројекција два занимљива документарца, један посвећен писцу Драгомиру Дујмову, а други положају Срба у Аустроугарској монархији у време избијања Првог светског рата.

Сутрадан, у суботу, с почетком у 20 часова, почео је чувени „Пештански књижевни омнибус“, манифестација која већ дуже време окупља писце, критичаре и разне ауторе из Мађарске, матице и окружења. На отварању овог престижног културног догађаја, Милан

Ђурић, председник Културног и документационог центра Срба у Мађарској, поздравио је присутне и истакао да су програми у оквиру Месеца српске културе, који се одржава сваке године у септембру и октобру, саборног карактера, и да су представљени атрактивни садржаји, који опште са публиком на жив начин, а одвијају се на територији целе Мађарске. Један од најпознатијих и најпризнатијих српских песника, Матија Бећковић, оригинални стваралац који је постао институција сам по себи, наступио је први. Након његовог получасовног импресивног рецитовања, своје су песме, афоризме и одломке студија или прозних радова говорили српски аутори из Мађарске, Србије, Републике Српске, Словеније, Аустрије, Немачке и Француске. Темишвар су овом приликом представили Љубинка Перинац Станков, која је прочитала једну своју колумну, Славомир Гвозденовић са две песме и долепотписани са тематским стиховима.

Свим присутнима су на крају биле уручене дипломе и захвалнице.

Горан Мракић

ДУХОВНИ ДАН У УЛБЕЧУ

Српски живаљ у Румунији је током векова здушно гајио и брижно неговао привржености нашој прадедовској православној вери и светосављу. О томе сведочи прелепа ниска наших древних светиња, храмова и манастира од равног Бездина на Моришу и Св. Георгија на Брзави, па до дичног Базјаша на Дунаву, за који се тврди да је задужбина праоца српске цркве и школе – Светог Саве. Иначе, са својих преко педесет цркава и пет манастира, који представљају најлепши украс наше бурне али усправне прошлости ми, овдашњи Срби смо и сачували своје име, своју културу и свој идентитет на овим просторима. А тај дух љубави и привржености прадедовској вери и светосављу живи и дан-данас. Речит пример десио се у Улбечу у

понедељак, 28. септембра.

Празник Светог Јосифа Темишварског овога лета Господњег обасјао је посебном, нестварном светлошћу небоземног догађаја, Улбеч и верни народ овога краја. Овогодишња епархијска слава остаће у сећању не само нас одраслих већ и наше омладине, нашег подмлатка као дан у којем се дешавало нешто што се не виђа често у животу једног човека па ни у служби једног свештеника.

Његово преосвештенство владика Лукијан, епископ будимски и администратор темишварски, обавио је Велико освећење новоподигнуте цркве Силаска Светог Духа на апостоле у Улбечу и том приликом положио свете мошти светог краља Стефана Првовенчаног - преподобног монаха Симона и светог великомученика кнеза Лазара у часни престо овога храма.

Након завршеног Великог освећења -Троносања новоизграђене цркве, наш Преосвећени владика Лукијан одслужио је Свету архијерејску литургију. Заједно са Његовим преосвештенством Г.Г. Лукијаном, духовним архипастиром Темишварске епархије, чинодејствовали су и протојереј-ставрофор мр Маринко Марков, архијерејски заменик Епархије темишварске, игуман Јустин (Стојановић), егзарх манастира Епархије темишварске, протојереј-ставрофор др Бранислав Станковић, архијерејски намесник темишварски, протосинђел Никон (Корићанац), настојатељ манастира Св. Георгије, јереј Дина Чоков, парох семиклушки, месни парох јереј Иван Попов, протођакон Тибериу Ардељан, доцент на Православном богословском факултету при Универзитету „Аурел Влајку“ у Араду, ђакон Данило Флорин Божин, којег је тог дана

Преосвећени владика Г.Г. Лукијан унапредио у чин јереја, епархијски ђакон Миодраг Јовановић, ђакон др Јосиф Станковић и свештенство, сва три протопрезвитерата Српске православне Епархије темишварске. Литургијско сабрање увеличано је богоугодним појањем Хора православне српске Саборне цркве у Темишвару. Великој свечаности присуствовали су протојереј-ставрофор Тиберију Бенеску, православни румунски свештеник и Александру Плоштинару, свештеник грчко-католичке цркве из места.

Његово преосвештенство Г.Г. Лукијан, епископ будимски и духовни архипастир Темишварске епархије, одлучио је да награди и унапреди јереја Дину Чокова, пароха семиклушког и јереја Ивана Попова, месног пароха, за досадашње свештеничко делање у чин протонамесника, које су ово одликовање заслужили самопрегорним радом на подизању и уређењу храма.

По завршетку Свете архијерејске литургије и после причешћа целокупног свештенства Епархије темишварске, месни парох протонамесник Иван Попов, присутнима у храму Силаска Светог Духа на апостоле у Улбечу, обратио се захвалном беседом и уручио захвалнице у име Српске православне Епархије темишварске, Црквене општине и парохије Улбеч, за делатну љубав према православној вери и велико

залагање око обнове и уређења храма, и на тај начин истакао је за пример осталим верницима Александру Стојанов, Душка Павла Попова, Дору Влада, Маријана Парвана и породицу Соломон. Затим је на крају овог свечаног чина Његово преосвештенство Г.Г. Лукијан, епископ будимски и администратор темишварски, уручио у име Српске православне Епархије темишварске на основу одлуке Епархијског савета и на предлог Управе Српске православне парохије Улбеч и препоруку архијерејског намесника темишварског, високо епархијско одликовање, Орден III реда породици Стојковић из Темишвара и господину Василеу Мишки, за делатну љубав коју су показали према Цркви Божијој, где су се истакли својим залагањем и трудом око подизања нове богомоље Силаска Светог Духа на апостоле у Улбечу, живећи у уверењу да у свету бољег улога нема, до Цркву Божију даривати. Ово црквено одликовање нека им послужи на част и сваки добри напредак, а свима нама за добар пример. **Горан Гога Пантин**

ДАНИ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У БУКУРЕШТУ

Српска култура је ових дана била ближа Темишвару за око 600 км. У поређењу са прошлогодишњим издањем Дана српске културе у Букурешту, овогодишњи културни догађај је свакако помак. После 13 година отворено је седиште Савеза, Дани српске културе су се одвијали на више локација него прошле године, а програм је био разноврснији.

Оних око 300 Срба, који живе у главном граду, почињу полако да се привикавају на активност ССР у граду на обалама Дамбовице, а букурештанска јавност на присуство српске заједнице и њене акције. Ове године је видно побољшана и промоција Дана српске културе у

румунским медијима. Тако су листови „Евениментул зилеј“ и „Котидијанул“, новинске агенције „Аџерпрес“ и „Радор“ и Радио Румунија најавили овај културни догађај, а партнери Савеза, Народни музеј села „Димитрије Густи“ и Национални музеј „Ђорђе Енеску“ објавили на њиховим порталима сатницу програма. Информацију су преузели и сајтови који најављују културне догађаје у престоници Румуније што је значајно за целокупан утисак о успеху акције, коју је Савез организовао у Букурешту од 30. септембра до 3. октобра.

„Важно је да се за нас сазна, да Румуни из Букурешта упознају вредности српске културе. Но, то је дугорочан процес и нимало лак. Отварање седишта Савеза је, уверен сам, први значајан корак у том смеру“, каже Борислав Велимировић, председник МО Савеза Срба у Букурешту.

У центру града, на тргу Валтер Марачињану бр.1-3, на 3. спрату, тик уз познату Калеа Викторијеј, од среде, 30. септембра, функционише Савез Срба у Румунији, подружница Букурешт. У свечаној сали велике зграде у којој своја седишта имају многе институције, организације и фирме, поменуте вечери су пред, ипак малобројним Србима, отворени Дани српске културе у Букурешту. Но, коме је српство при срцу, присуствовао је овом, можда историјском догађају отварања седишта. Народна лепо каже: Кога нема, без њега се може!

СРПСКА “РИЗНИЦА” У ПРЕСТОНИЦИ

Међу званицама били су амбасадорка Босне и Херцеговине у Букурешту, Њена екселенција Нина Сајић, заменик амбасадора Србије Горан Гвозденовић, посланик Славомир Гвозденовић, у својству коорганизатора Драган Крстић, потпредседник Румунско-српске лиге пријатељства и наравно, Огњан Крстић, председник ССР, као један од домаћина. Угодно изненађење представљало је присуство проф. Октавије Неделку са њеним студентима србистике, који су пропратили све акције у оквиру Дана културе, као и двојица представника МО ССР из Крајове и Питешта. Поменуто вече није могло да прође без вечно младог чика Стеве Лепојева, а уз њега су били овог пута проф. Мирко Живковић и други Срби који живе у Букурешту.

Света Маџаревић, организатор изложбе „Венчање Александра и Марије“, председник удружења „Ризница“ из Лужнице је уручио „Ђурђевдански венац“ културно-историјског центра „Српска круна“ МО ССР Букурешт, што је уједно и прво признање за ову нашу подружницу,

а Борислав Велимировић и Драган Крстић су постали почасни чланови удружења Ризница из Лужнице.

Амбасадорка БиХ, Нина Сајић је и овог пута назначила да начин организовања и деловања српске заједнице у Румунији може служити за пример свим Србима у расејању, док је заменик амбасадора Србије, Горан Гвозденовић, уручио један скроман поклон за новоотворено седиште у виду два ДВД-а са документарним филмовима. Присутна на свечаности, директорка Народног музеја села „Димитрије Густи“, Паулина Попоју је, говоривши о одличној сарадњи са Савезом, рекла да се нада да ће ускоро у музеју, у „улици националних мањина“, бити отворена и српска традиционална кућа. Вече је завршено пројекцијом кратког документарног филма „Букурешт и Срби“ којег је за ову прилику реализовао потписник ових редова.

Дани српске културе су настављени у четвртак, 1. октобра у 14 часова у просторијама Народног музеја села „Димитрије Густи“ отварањем изложбе аутора Горана Милосављевића: „Венчање Александра и Марије – круна српско-румунског пријатељства“ коју је уприличио Света Мацаревић и пројекцијом два кратка документарна филма „Крунисање Петра Првог Карађорђевића“ и „Венчање краља Александра и принцезе Марије“. И изложбу и филмове, љубитељи српске историје имали су прилику да виде у Темишвару не тако давно.

КОЛО НА КЛАВИРУ

У вечерњим сатима, у Националном музеју „Ђорђе Енеску“ био је одржан концерт дуета „Шејк и Спир“. Двојица младих музичара из Београда, Иван Симеуновић и Миливоје Вељић, истински су одушевили публику својим наступом. Први на клавиру, а други на виолини,

дочарали су сву лепоту српског изворног мелоса. Сви који нису могли да присуствују концерту, пропустили су јединствену прилику да чују као звучи Момачко коло, Свилен конац или Низамски растанак када двојица виртуоза свирају клавир и виолину. Посебан доживљај и догађај.

У петак, трећег дана манифестације, у новом седишту МО ССР уприличена је пројекција документарног филма „Шума“ Синише Драгина. Ово најновије остварење познатог режисера, које је награђено признањима на разним европским и америчким фестивалима, говори о перипетијама једне слике, прислушкивању и румунско-југословенским односима за време Тита и Чаушескуа. Пројекција је уједно била и прва акција организована у новом седишту ССР у Букурешту.

Субота, последњи дан манифестације, био је намењен фолклору. У преподневним и поподневним сатима, у Народном музеју села „Димитрије Густи“, тамбурашки оркестар „Батини бећари“, народни оркестар и ансамбл „Свети Сава“ из Великог Семиклуша су у два наврата одсвирали, отпевали и одиграли лако, лепо и поносно сплет српских народних песама и игара.

Тако су тамбураши ситно најпре повезали „Свилен конац“, а вокални солиста Зоран Радић отпевао „Једна цура мала“, „Кад сам био млађан ловац ја“ и „Ево банке, Цигане мој“. Пошто готово да нема српског весеља без хармонике, Тања Влашчић и Душица Рошу су уз музичку пратњу Ђорђа Мандрана, Дарка Влашчића и Марка Бугарина разгалили срца публике, а Мирјана Галетин уз тамбураше је отпевала „Иванова корита“, „Тамбураши, свирајте ми ви“ и „Циганка сам мала“.

Наступ су сјајно завршили такође тамбураши, сплетом песама у музичком аранжману Лазе Поморишца и Лазе Кнежевића, док су сви наши уметници заједнички затворили приредбу извођењем „Малог кола“. **Рајко Корња**

ПРОЂЕ 40 ЛЕТА

За неповеровати је да су прошле четири деценије од матуре, а ми смо још увек она раздрагана и весела дружина – I па II, III и на крају IV s – српски специјални разред у Гимназији број 10. Разред нам је био на партеру поред парка, тамо где смо често посматрали смењивање годишњих доба и где бисмо одлутали погледом кад би нас предавања ”замарала” или кад би нас тинејџерске бриге и лутања више занимали од часова. Наш је разред био сведок ђачких дана са свим оним стрепњама на часовима математике, историје, хемије, са шалама у паузама (које су увек биле јако кратке), са сузама радосницама и жалосницама. Сакупили смо се на незваничном часу у једном српском ресторану, јер нас је пуно мање одговорило са „да“ за овај састанак. Оправдано су изостали наш старешина професор Маринко Тодоров, наши професори Дана Сабо, Живана Поповић, Небојша Поповић, Михај Гафенку, професор Србован, инструктор Никић. Такође и наше колеге Мара, Дара, Анђелија, Тоша и Живко. Њих више нема међу живима. Минутом ћутања одали смо им пошту и обећали да ћемо увек чувати успомене на њих у нашим причама и мислима.

Исто су само у мислима били уз нас и у нашим причама, колеге који живе у иностранству - Радосна у Данској, Вида и Олгица у Америци, Будимир и Драган у Немачкој. После сабирања и одузимања, било нас је 12 колега који су те „давне“ 1975. кренули у живот наоружани знањем, љубављу према српској песми, игри и позоришту.

И нашли смо се тако на окупу ми: Сима Белин, Борислав Беречић, Јадранка Јакшин, Богдана Јовин, Драган Лацић, Томислав Лазаров, Софија Лујанов, Добринка Марков, Љубица Михајлов, Велинка Пејанов, Јадранка Радивој и Аница Видак.

Пошто смо саслушали резиме онога што је сваки радио од последњег састанка, почеле су да се нижу успомене, догодовштине, шале из ђачких клупа.

Морали смо се прво подсетити ко је са ким седео у клупи, па онда су кренула питања: „А да ли се сећаш?“, „А које године?“, „А наш културно-уметнички програм?“

Били смо врло талентована генерација, имали смо пуно играча у школском народном ансамблу под руководством професора Ђ. Галетина, па глумце који су касније наставили рад у Талији, па певаче који су касније певали у „Младости“.

Сећам се 1974. године када смо у трећој години гимназије приредили културно-уметнички програм који је у садржају имао позоришни комад „Београд некад и сад“ од Б. Нушића у режији

професорке Вишеславе Ћирић, 2 сплета народних игара у кореографији проф. Галетина, затим соло певаче - Аницу Видак, Томислава Лазарова и Богдану Јовин.

Свесрдну помоћ у свим нашим представама, најпре у Дому студената (премијера), па после по нашим банатским селима, пружио нам је оркестар проф. Богдана Пејића.

Наша уметничка група под упутством разредног старешине прокрстарила је Банат приређујући културно-уметничке програме са, зна се, игранкама до зоре! На тим се игранкама обавезно вртела једна те иста касета нашег колеге Драгана Лацића, да су је већ и врапци знали напамет, а трајала је до првог воза или аутобуса којима бисмо се враћали у град!

До касно поподне су трајала та наша присећања и успомене после четири деценије, као и разгледање старих слика и нова фотографисања. Већином смо пензионери па су нам главна питања била о деци и унуцима.

Ето, била је то прича о нама, о генерацији која је нешто културно-уметничког али и животног трага оставила за собом. И што је најважније, били смо и остали пријатељи који се радо загрле и у очи погледају. То је сигурно!

Софија Милетин Лујанов

www.dbsr.ro

Октобар 2015.

МАЛО КОЛАЧА, МАЛО ВЕЗА... СВЕ ИЗ ЉУБАВИ!

Пре 30 година Кикинђани су први пут пожелели да им место буде препознатљиво по великим лудајама. Такмичење у Кикинди сада је балкански шампионат, а резултати се шаљу у организације World Pumpkin Confederation Ontario (Canada) i Collins у САД, и такмиче се за званични светски рекорд. Најтежа је ове године имала 433 килограма, а донео је Душан Јанков из Чуруга.

Но, није Кикинда нама одредница само за Дане лудаје. Каже госпођа Јаворка Јоргован да у овом месту три улице доказују да су их људи из наших крајева населили. Тако и дан-данас у овом лепом месту имате Чанадску, Семлачку и Улицу Пере Сегединца, широке, равне и лепе, дрворедом окружене.

Зато се и нисмо чудили кад смо на банатском фруштуку наишли на баш много нашег света. Довољно је било прошетати шпалиром штандова са колачима па да сретнеш људе из Темишвара, Ченеја, Варјаша, Петровог Села, Чанада. Више смо их у Кикинди срели, него на сред Темишвара.

Посетиоци „Дана лудаје“ традиционално се служе банатским фруштуком, специјалитетима које домаћице припремају од лудаје и разне друге слатке и слане ђаконије.

Зато су и чланице „Кола српских сестара „Круна“ из Српског Семартона, под једним старим кестеном, имале свој штанд са специјалитетима и сланим и слатким. Понуђени су Кикинђани и семартонским гибаницама, и погачицама са медом, и василицама и чесницом, и трулим питама... Та нема, чега није било ту, а све то уређено и украшено старинским везеним стољнацима, пешкирима, шлингерајем и чипком, што од Семартонки, а већином из колекције професорке Јаворке Јоргован. С једне и друге стране штанда биле су две народне ношње – једна мушка, једна женска, али и нешто наше штампе, књига и ЦД-ова, да покажемо да ми наше негујемо, а све то умемо и да сачувамо. Треба рећи и да је о свему бринула секретар Савеза Златиборка Марков.

Свет је пролазио, пробао кулинарске специјалитете, пробао вашарске ђаконије, застајао код пантомимичара и глумаца на штулама. А колача је било по свачијем укусу, у љубави умешених, прсте да полижеш. Потаман по том суботњем тмурном дану. **Љ.П.С.**

ЗМАЈЕВЕ ДЕЧЈЕ ИГРЕ У "ДОСИТЕЈУ”

Српски ђаци из Немета, Ченеја и Српске гимназије "Доситеј Обрадовић’’ у Темишвару били су домаћини гостима из Новог Сада, тачније представницима "Змајевих дечјих игара’’, у петак, 9. октобра, у свечаној сали Гимназије.

"Змајеве дечје игре’’ су најпознатија дечја манифестација у Србији, која има традицију дугу 60 година. У Темишвару су гостовали с уметничким пројектом под називом "С оне стране дуге’’, који је намењен припадницима заједнице Срба у Румунији, пре свега деци од предшколског узраста до петог разреда, са циљем да се подржи неговање српског језика и ћириличног писма кроз литерарно стваралаштво за децу и младе.

У пуној сали су се, поред деце и њихових наставника, нашли и председник Савеза Срба, Огњан Крстић, секретар ССР, Златиборка Марков, директор Гимназије, Јадран Кланица, као и књижевник Иво Мунћан. Водитељка Маша их је све поздравила и захвалила на топлој

добродошлици и укратко упознала присутне са фондацијом из које долази. Затим је почео једноипочасовни програм, који је био реализован у оквиру неколико радионица. А све је било у знаку песме и игре. Тако су на сцену ступили музичари Невена и Бонзо, који су, уз гитару и удараљке, извели химну "Змајевих дечјих игара'', а затим и песму на стихове Чика Јове Змаја, по коме ова манифестација и носи име, "Седи жаба сама, на листу локвања''. Имали су помоћ малих другара, јер неко је већ знао ту песму, а неко се трудио да је научи. Још једну Змајеву песму су ови уметнички супер-ликови, како себе називају, научили децу. То је "Куцина кућа''.

На сцену је, затим, ступио књижевник Иво Мунћан, који је представио "Антологију српске поезије за децу'', коју је приредио на српском и румунском језику, а коју су издале "Змајеве дечје игре''. Овом приликом је и прочитао једну своју песму под називом "Све девојке као бубамаре'', а децу је обрадовао и по једним примерком књиге.

У наставку књижевног дела приредбе, на сцену су се попели наши ђаци Јасмина, Јована, Оливер, Саша, Марко и Давид, који су прочитали по једну песму на српском и румунском језику.

Деци су се, у веома живописним костимима, представили Маша и Ивица, који за себе кажу да су "аниматори, жонглери и још понешто'' и то једном жонглерском тачком.

Уследио је, потом, квиз, уз мешавину игре, песме и питања, на која су углавном сви знали одговоре, а који је раздрмао све присутне.

Крај приредбе обележио је закључак да деца расту док читају

књиге. То је доказао и високи Ивица, који је на штулама готово стизао до плафона сале. Деци је објаснио да је прочитао више од две стотине књига и да је зато толико порастао.

Програм је настављен у позоришту "Мерлин'', где је публика имала прилику да погледа представу "Сан једне Марте'', својеврстан театар сенки, коју су изводиле две глумице уз помоћ графоскопа.

По завршетку програма, децу је чекало и изненађење у виду поклон-пакета.

Овај забавни програм организовала је Фондација "Змајеве дечје игре'' уз помоћ Савеза Срба у Румунији, Департмана за међуетничке односе Владе Румуније, као и Министарства спољних послова Републике Србије.

Манифестација се, затим, преселила у Белобрешку, 10. октобра, где се наставило гостовање "Змајевих дечјих игара''. **Б. Герман**

БЕЛОБРЕШЧАНСКИ „ПРОЗОР“ - ПОГЛЕД НА ОБЕ СТРАНЕ ДУГЕ

Десети је октобар. Изнад Пантиног брега гомилају се тешки, црни облаци. Кошава се разиграва сокацима, јесен тера своје. Белобрешчани приводе крају бербу. Лето је било сушно, приноси умањени, али је зато *грозје* слатко. Вино ће бити *прва лига* говоре млађи, а старији *их, да се*

болан лечиш. Они најмлађи којима је књига највећа брига, основци, окупили су се око десет часова испред школе. У центар села стижу и микробуси, жути, школски. Три, и још неколико других возила. Ученици из више школа Дунавске клисуре и Пољадије, заједно са својим наставницима, дошли су у Белобрешку на још једно дружење и радовање. Наиме, протекле суботе Месна организација Савеза Срба у Румунији у сарадњи са Основном школом „Борислав Крстић“ организовала је традиционалну манифестацију „Прозор у будућност“.

Шта се догађа у учионици у којој се нађу ученици првог -четвртог разреда из седам различитих школа, тешко је описати. Десно, код улазних врата, два малишана, *домаћини*, нешто се домунђавају. Један је у сивој тренерци (LIKES, пише на њој), а други, виши, у плавој (CHAMPIONS LEAQUE). Питам их одакле толико деце код њих. „Из Златице, из *Ланговета,* из Соколовца, из Молдаве, из *Пожене*“ - *зна ко матор* онај виши са црвенкастом косом и пегицама. Заборавио је само малишане из Мачевића. У другој учионици, око детаља, договарају се наставници основних школа: Јаворка Панић и Драгослава Шпрајцер из Златице, Веселка Радосављевић из Луговета, Љиљана Радосављевић из Соколовца, Невена Стефановић из Белобрешке, Флорентина Барбули, Рамона Будимир, Адријана Андронаке и Ружица Станковић из Пожежене, Даница Симоновић из Мачевића, Ђеанина Танасе и Бисера Станковић из Молдаве.

Убрзо, сви прелазе у Дом културе где се дружење наставља. У име организатора, добродошлицу је присутнима пожелео професор Мирче Милосављевић, председник МО ССР. Уследило је и такмичење. У чак садам *дисциплина.* Пре сваке игре, учитељица Невена Стефановић је објашњавала правила. Чак ни судијска пиштаљка јој није помогла да надјача галаму, вриску и навијање малишана. „Не могу више, промукла сам“ - признала је, при самом крају, поражено. А победници су били, зна се, сви остали. Једни су победили у игри с лоптама, други у *возу,* трећи у оној с тиквицама, четврти у игри с балонима, пети... На крају, свима су биле уручене дипломе и награде.

Ово, тринаесто издање манифестације „Прозор у будућност“ донело је учесницима велико и пријатно изненађење. Међународни центар књижевности за децу „Змајеве дечје игре“ из Новог Сада гостовао је, после Темишвара и у Белобрешки, у оквиру уметничког пројекта у Румунији „С оне стране дуге“. Пројекат је реализован у сарадњи са Савезом Срба у Румунији, под покровитељством Министарства спољних послова Републике Србије - Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону.

Основцима су се придружила и деца из три вртића: Радимне, Српске Пожежене и Белобрешке. Са својим васпитачицама, Меримом Милановић, Есмином Крстић и Браниславком Симоновић. „С оне стране дуге не падају звезде...“, певали су Новосађани малишанима и са малишанима своју химну, затим „Да ме метне ко за краља“ као и друге дечје песме. Мало им је времена требало да се спријатеље,

зближе и усијају атмосферу. Заједно су се играли, организовали и мини-квиз, а за крај, приредили представу „Сан једне Марте“. Представа је комбинација позоришта сенки, пројекције и радио драме, а њен аутор је Санела Милошевић.

Деца су била одушевљена *Змајевцима,* а више од два сата, колико је ово дружење трајало, пролетела су као трен. Колико су били немирни и гласни док су трајеле игрице и такмичење, толико су били мирни, тихи и послушни за време представе. Скоро свима је ово био први пут да уживо гледају овако нешто. Из *Сна Марте* у који су ускочила кроз *Прозор у будућност,* деца су се у стварност вратила тек када су светла, по завршетку представе, засијала на сцени. А стварност је била (не)предвидива. Хладна, ветровита са првим капима пљуска који умало није покварио заједничку фотографију Белобрешчана и њихових гостију из Пољадије, Клисуре и Србије. **Предраг Деспотовић**

СРПСКИ ОЛДТАЈМЕРИ

Кишни октобарски дан освануо је прошле суботе, 17. октобра, у Темишвару, а пред румунском Катедралом, у самом центру града, стари лепотани на четири точка заблистали су пуним сјајем.

Елегантни олдтајмери и њихови власници учествовали су на четвртом издању „Ретропараде јесени“ која је ове године окупила, ни више ни мање, до 40 аутомобила, од којих су чак 17 припадали власницима из Србије. Било их је, дало се закључити по регистарским таблицама, из Суботице, Новог Сада, Београда и Панчева.

По нимало примамљивом времену, јер је ситна киша непрестано падала, Темишварци су посетили ову несвакидашњу изложбу, не одолевши чарима аутомобила минулих епоха. Сваки од изложених аутомобила имао је своју причу о људима који су их возили, о временима и друштвеним уређењима. А приче као приче, умеју да заведу путнике намернике.

Најстарији изложени аутомобили на Ретропаради у Темишвару угледали су светло дана први пут још пре Другог светског рата, у прошлом веку.

Мирис и атмосфера минулог доба, нови гланц и брижно скинута прашина под зубом времена, додали су на вредности овој предратној лименој господи.

„Ретропарада јесени“ укључила је познате излагаче олдтајмера у чак 26 градова Румуније, а Темишвар је ове јесени био један од њих.

Било да су случајно корзоом прошли или наменски за ову прилику дошли, Темишварци су се обрадовали уникатним аутомобилима и ретким примерцима енглеских лимузина. Једном таквом је прошетала краљица Енглеске - Дајмлер DS420, из 1977. Откупио је један Темишварац за 85.000 евра из Бакингема.

Пред Катедралом био је паркиран и један Ролс Ројс, два стара ватрогасна камиона, мотоцикл из 1953. године, а најстарији међу њима били су један Мерцедес из 1939. и један ДКВ Ауто-Унион из 1938.

Интересантно је да је власник тог најстаријег аутомобила Ретропараде јесени наш човек, Србин, и то не из Србије, него из Иванде.

Жарко Матић, власник претка данашњег Аудија – ДКВ Ауто-Унион из 1938. је човек који је много година радио у Аустрији, сада је пензионер, вратио се у родни крај где ужива у свом хобију и изложбама олдтајмера. Пропутовао је свет, освојио награде, а свог лепотана каже, чува у срцу и не да га ни за које паре.

Као најстарији аутомобил, овај ДКВ Ауто-Унион освојио је недавно Прво место на такмичењу у Врњачкој Бањи, и још једном потврдио понос и љубав нашег Иванђанина.

У Темишвару је изложба била ревијалног типа, али је чика Жарко са својим мезимцем пленио пажњу посетилаца. Људи су се заустављали, питали, додиривали, фотографисали и себе и ауто. За успомену.

Ретропарада јесени закључена је шетњом олдтајмера централним улицама Темишвара. Био је то дан када су елеганиција, стил и истанчан укус обележили наш град и ову банатску јесен. **Љ.П.С.**

МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП У НИШУ

На Филозофском факултету у Нишу је 16. и 17. октобра одржан Међународни научни скуп под називом „Материјална и духовна култура у мултиетничким срединама и/или периферним областима". Скуп је организован у сарадњи Филолошког, историјског и теолошког факултета Западног универзитета у Темишвару и Филозофског факултета у Нишу, као и Савеза Срба у Румунији и Центра за научна истраживања и културу Срба у Румунији.

Скуп су отворили проф. др Горан Максимовић, декан Филозофског факултета у Нишу, проф. др Дана Перчек, декан Филолошког, историјског и теолошког факултета Западног универзитета у Темишвару, и председник Савеза Срба у Румунији, Огњан Крстић. Након поздравних речи, одржана је промоција првог броја часописа „Исходишта", у ком се налазе радови изложени на прошлогодишњој конференцији у Темишвару.

Учесници скупа били су у прилици да представе своје радове на тему језика и етнологије. Учесници из Темишвара наредног дана били

су у прилици да обиђу чувени манастир Липовац, недалеко од Ниша.

Међу учесницима из Румуније нашли су се: проф. др Миља Радан, професор српског језика на Филолошком, историјском и теолошком факултету Западног универзитета, проф. Јања Димитријевић, лектор за српски језик на истом факултету, проф. др Жива Милин, професор српског језика на Факултету у Темишвару, проф. др Калин Тимок, професор на истоименом факултету, проф. др Октавија Неделку, проф. српског језика на Факултету у Букурешту, проф. др Лидија Чолевић, проф. српског језика на Факултету у Букурешту, као и др Саша Јашин, теолог.

Овај Међународни научни скуп је традиционалног карактера и представља, пре свега, сарадњу двају факултета – из Темишвара и Ниша. Планирано је да се скуп наизменично одржава у Темишвару и Нишу.

Јања Димитријевић

ОБЈАВЉЕНА АНТОЛОГИЈА ЗА ДЕЦУ ПИСАЦА ИЗ РАСЕЈАЊА

У Београду је недавно објављена Антологија савременог српског стваралаштва за децу писаца у расејању, капитално дело, прво такве врсте код нас.

Антологију су приредили књижевници Александар Чотрић из Београда и Љубиша Симић из Франкфурта, а издавач је „Пчелица“ из Чачка. Рецензенти су Слободан Станишић и Витомир Теофиловић.

У овом избору се, на око 550 страна, налазе песме, приче и

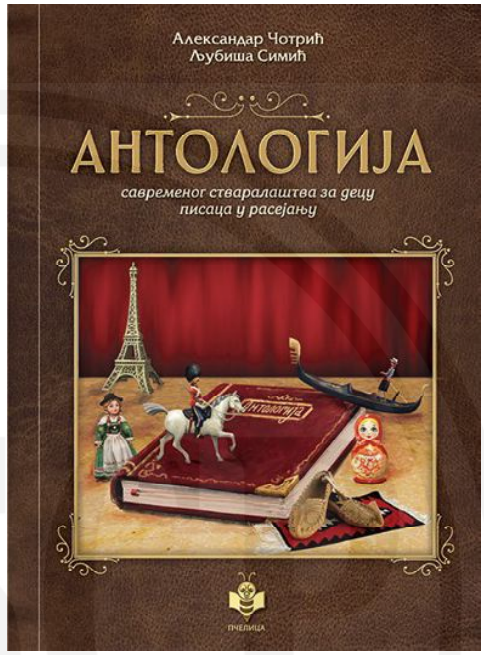

афоризми 110 аутора из двадесет земаља (Аустралија, Аустрија, Босна и Херцеговина, Велика Британија, Данска, Јапан, Канада, Мађарска, Македонија, Немачка, Пољска, Румунија, Сједињене Америчке Државе, Словенија, Француска, Хрватска, Црна Гора, Чешка, Швајцарска и Шведска) , са четири континента. Антологија обухвата читав век српске књижевности за децу у расејању, јер је најстарији аутор Војин Паскуловић из Румуније, рођен 1908. године, а најмлађи Станко Станковић из Немачке, рођен 2004. године.

Антологија савременог српског стваралаштва за децу писаца у расејању премијерно ће бити представљена на Сајму књига и Октобарским сусретима писаца у Франкфурту, затим на Београдском сајму књига и у Темишвару, на Мини сајму српске књиге.

Књига садржи и основне био-библиографске податке о писцима, а аутори су сврстани генерацијски, према годинама рођења. Приређиваче су руководили искључиво естетски и уметнички критеријуми, као и то да књижевници стварају на српском језику, да су наши савременици и да живе изван Србије.

Према речима састављача, Антологија је намењена деци и младима, љубитељима књижевности за децу, учитељима, наставницима и професорима српског језика и књижевности, приређивачима школских програма, уџбеника и лектире, библиотекама, књижевној критици, преводиоцима српске књижевности, уредницима књижевних часописа и листова за децу, као и ауторима будућих историја српске књижевности за децу, зборника и антологија.

- Доситеј Обрадовић, Симо Матавуљ, Јован Јовановић Змај и Петар Кочић су рођени и живели су изван тадашњих граница Србије, али су писали за децу на српском језику и сврстали се међу најзначајније српске писце. Ми смо желели да овом књигом представимо наше савременике, писце за децу, који, такође, стварају изванредна дела у расејању и нимало квалитетом не заостају за писцима у Србији - истиче приређивач Александар Чотрић. **УКС**

СОКОЛОВЧАНИ У ЈАШУ

Протекле седмице, Удружење Италијана у Румунији, RO.AS.IT., у партнерству са Домом студената у Јашу организовало је осмо издање Међуетничког културног фестивала „Прожимања“ (Confluenţe). Овом традиционалном фестивалу присуствовала су културно-уметничка друштва која су представљала десет националних мањина: немачку, мађарску, грчку, српску, пољску, руску, татарску, ромску, италијанску и украјинску. Српску мањину је представило културно-уметничко друштво „Соко“ из Соколовца. Пројекат се одвијао и уз помоћ Општине Града Јаша, а под покровитељством Департмана за међуетничке односе.

Првог дана манифестације, у петак, шеснаестог октобра, културно-уметничка друштва су се публици представила у Дому студената, са почетком у седамнаест часова, док је наступ другог дана био предвиђен за шеснаест часова, у месту Поду Илоајеј, удаљеном неколико десетина километара од Јаша.

Соколовчани су у Јаш стигли у четвртак, петнаестог октобра и били су смештени у хотел „Молдова“. Са члановима културно-уметничког друштва били су још и председник Општине Соколовац, Олгица Гица и директор школе, Марија Живановић.

У петак, у поподневним сатима, после параде народних ношњи, уследила је културно-уметничка представа. Културно-уметничко друштво

„Соко“ представило се публици са два сплета, играма из Пољадије и играма из Шумадије, а оркестар (Мара Горун, Дејан Чулин, Марко Ћиорик) је извео неколико народних кола. Најмлађи члан оркестра, Марко, има само десет година, а хармонику је учио да свира у Србији, код Аце Ћирковића. Сутрадан, у суботу, седамнаестог, наступили су у месту Поду Илоајеј, где је било много мање публике, представа је краће трајала, а њихов наступ је био ограничен на шест минута.

Слободно време Пољадијци су искористили за обилазак града који им се, кажу, много свидео, а у катедралној цркви Митрополије Молдавије и Буковине, поклонили су се моштима Свете Петке.

Предраг Деспотовић

ТЕМИШВАРСКИ ТАМБУРАШИ НАГРАЂЕНИ У НОВОМ САДУ

Удружење грађана „Тамбурица Јанике Балажа“ основано 2001. године, које већ више година окупља сараднике, музичаре, музичке уреднике, етномузикологе, запослене у РТВ Нови Сад, покренуло је међународни тамбурашки фестивал у циљу очувања сећања на великана војвођанске тамбурице.

Међу многобројним гостима, на овогодишњем, петнаестом издању фестивала „Бисерница Јанике Балажа“ у Новом Саду, учествовао је тамбурашки оркестар из Румуније, „Темишварски споменари“. Водитељ манифестације представио је госте из суседне државе као „секстет који

наставља традицију музичког постојања Срба у Темишвару, граду који је увек обиловао добрим тамбурашима. Иначе, *Темишварски споменари*, са вокалним солистом Пером Тодоровићем на челу, делују у оквиру Савеза Срба у Румунији, имају богат репертоар сачињен од српских и румунских народних песама и учествују на разним приредбама ССР-а, остваривши и неколико снимака за радио и ТВ емисије у Румунији.”

„Темишварски споменари“ наступили су у следећем саставу: Томислав Ђурић – прим, Драгослав Влашчић и Иван Пантић – баспримови, Ненад Лукин – контра, Славен Павловић – бас и Пера Тодоровић – вокал. Извели су једно народно коло, концерт коло и песме „Фијакерист“, „Шкрипи ђерам“, „На крај села“ и „Лети, лети, песмо моја мила“. На њихову радост, освојили су трећу награду. **Горан Мракић**

ДАНИ КУЛТУРЕ СРБА У ЉУПКОВИ

Крајем протекле седмице, у Љупкови је одржана традиционална манифестација „Дани културе Срба у Љупкови“. Организатори овог, седамнаестог издања, били су МО Савеза Срба у Румунији и ОШ „Капетан Коча Анђелковић“ у сарадњи са Месним одбором Општине Берзаска.

У недељу, осамнаестог октобра, председник МО ССР, Жива Удули и наставници горенаведене школе, дочекали су госте из Србије, из Голупца и из два наша места, из Свинице и Старе Молдаве. Необично лепо, сунчано, октобарско поподне, испред школе девојке у народним ношњама, мараме, беле кошуље, црвене чарапе и „боћкоре“, осмех на лицу, хлеб и со... Стигли су, редом, Старомолдавци, гости из Србије, председник ССР, Огњан Крстић, председник Општине Берзаска, Петре Николае Фурдуј и, на крају, Свиничани. Сви су се затим помолили у Српској православној цркви, где им је и месни парох, протонамесник Бошко Тикартић пожелео добродошлицу.

У парку „Кочин јендек“ уследило је полагање цвећа на споменик подигнут капетану Кочи Анђелковићу и његовим фрајкорима, а одржан је и помен. На споменику, освећеном на Спасовдан 1991, на једној од три плоче, стоји записано: „И послије многога и страшнога боја и јуришања, ухвате Турци Кочу жива и шездесет фрајкора, а остали сви погину, и одведу их на Текију, према Ршави, те их ондје понабијају на коље”. Вук Ст. Караџић.

После заједничког ручка, у Дому културе била је приређена културно-уметничка представа. Присутнима се, на почетку, обратио и

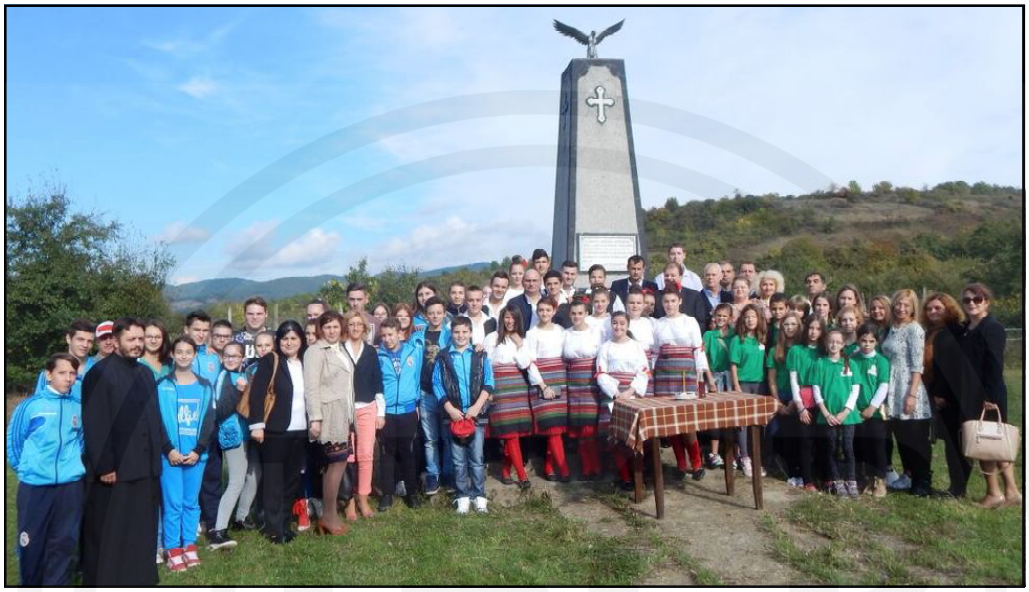

председник Савеза, Огњан Крстић, замоливши их да минутом ћутања одају пошту: „Господину Љубомиру Степанову, изузетном културном раднику и човеку који је задужио Савез, а који је протекле недеље прешао у вечност“. О традицији, обичајима и духовности Срба са ових простора говорио је и председник Општине Берзаска, Петре Николае Фурдуј, а у име Скупштине Општине Голубац и у име председника Општине Голубац обратио се и учитељ Драган Фуруновић.

Пред бројном публиком наступио је оркестар браће Балач из Свинице са неколико народних кола, док су Лазар Јеремић и Лазар Максимовић, такође из Свинице, отпевали неколико српских и румунских народних песама. На сцену су изашли и млади Старомолдавци, који су извели два сплета, српске игре из Клисуре, и влашке игре у кореографији Саве Константиновића. Публици се представио и фолклорни ансамбл библиотеке из Голупца чији су чланови ученици Основне школе „Бранко Радичевић“. И они су извели два сплета, игре из Мачве и игре из околине Лесковца. На крају су наступили и домаћини, културно-уметничко друштво „Стенка“ из Љупкове, са једним сплетом игара у кореографији наставнице Славке Думитровић. По завршетку представе уследили су заједничко дружење, песма и игра, уз оркестар браће Милош и солисткиње Лорене Пеле.

Дружење није трајало, као обично, до касно у ноћ, јер је била недеља, а у понедељак се „*мора* у школу“ (кажу... родитељи), па су баш то (недељу) организаторима и замерили младићи и девојке. Можда догодине... **Предраг Деспотовић**

Писмо и апел ССР и Лиге српско-румунског пријатељства против пријема Косова у УНЕСКО

Његовој екселенцији господину ВИКТОРУ ПОНТИ, премијеру Румуније

Поштовани господине премијеру,

Обраћамо се Вама и Влади Румуније са молбом да наша земља не прихвати пријем Косова у УНЕСКО.

Чинимо овај корак у име свих српских институција у нашој земљи и у име целокупне српске заједнице у Румунији, а нама су се придружили, посредством Лиге румунско-српског пријатељства у Темишвару, и бројни румунски пријатељи.

Желимо да подсетимо, наша земља није признала независност самопрокламоване државе Косово.

Као лојални грађани Румуније, поздравили смо овај принципијелни став наше земље.

Животно заинтересовани, као иначе и румунска заједница у Србији, за најбоље односе између наше две земље, осећамо се обавезним да подсетимо да је вишевековна српска провинција Косово и Метохија колевка српске цивилизације и културе. Тамо су утемељене српска државност, Српска православна црква, српско образовање са првим универзитетима, српска дипломатија.

Тамо се налазе највише цркава по квадратном метру у Европи, које чувају непроцењиво културно благо уписано у баштину УНЕСКО-а, благо које је ценио и поштовао, велики број румунских владара.

Годинама су ове вредности дивљачки и примитивно нападане од стране сепаратиста из редова албанске заједнице, све кулминирајући 1999. године, када је већи део њих био запаљен, а више комплетно срушено, покушавајући да се на тај начин са неописивом мржњом избрише сваки траг српске културе у јужној провинцији Србије – Косову и Метохији.

Они који су починили ова злодела, покушавају да убеде цивилизован свет како ће их сада чувати и заштитити!?

Сматрамо да се на овај начин покушава стварање једног новог

културног идентитета и улазак на задња врата самопрокламоване државе Косово у Организацију уједињених нација.

Више сила, примењујући поново дупле стандарде, а не чекајући одлуку Организације уједињених нација, покушавају да подрже сепаратисте, награђујући их на тај начин и чинећи једну од највећих неправди после Другог светског рата у Европи.

Господине премијеру,

из свих ових разлога молимо Вас и Владу Румуније да наша земља на Генералној конференцији УНЕСКО-а гласа **против** пријема такозване државе Косово у ову институцију.

Уверавајући Вас у наше потпуно уважавање и лојалност, захваљујемо Вам на разумевању.

Са поштовањем,

Инж. Огњан Крстић,
председник ССР

Унив. проф. др Николаје Царан
председник Лиге румунско-српског
пријатељства у Темишвару

др Славомир Гвозденовић,
посланик ССР
у Парламенту Румуније

---

*Писмо је српски посланик предао министру спољних послова и министру културе Румуније, а у уторак је са садржајем апела упознао Комисију за културу и информисање Дома посланика, док ће ово писмо у виду политичке декларације прочитати на једној од пленарних седница Парламента Румуније.

У четвртак је Савез Срба у Букурешту, заједно са Амбасадом Републике Србије у Букурешту, истим поводом одржао конференцију за штампу, а у Темишвару је конференција одржана у сарадњи са Лигом румунско-српског пријатељства.

Напомињемо и веома велики број младих Срба који су се апелу придружили потписавши онлајн петицију против пријема Косова у УНЕСКО.

КЊИГЕ И КРИЛА У КЕТФЕЉУ

У Кетфељу је прошле суботе, 24. октобра, одржан састанак књижевног кружока „Крила“ и меморијал „Влада Барзин“.

Био је ово присан сусрет међу пријатељима, који су за ову прилику дошли из Темишвара, Житишта, Кикинде и Вршца, можда помало носталгичан због недавне смрти покретача и главног организатора ове манифестације, Љубомира Степанова.

Манифестација је започела поменом уснулим кетфељским списатељима, Мирону Ненадовићу, Милану Николићу, Миливоју Стојину, Драгутину Остојићу, Влади Барзину, Жарку Савићу, Михају Рубеју и Љубомиру Степанову. Помен је у кетфељској цркви служио свештеник и књижевник Благоје Чоботин.

Из кетфељске цркве прешло се у школу, данас једну од најлепших сеоских школских установа у крају.

Интересантна је средина Кетфељ, која је током векова дала заиста знамените личности. Ако само погледате горенаведени списак помена, изненадиће вас велики број угледних свештеника и писаца, коме треба додати стваралоце, писце, ликовне уметнике и интелектуалце још увек активне у различитим доменима, који укључују креативни рад.

Тако је у ходнику школе уприличена изложба графике младих сликарки - Владиславе Барзин и Божице Чоботин као и изложба

уметничке фотографије Мирослава Росића. Ако свему томе додамо и ручне радове из личне колекције професорке Јаворке Јоргован, сусрет није био само књижевни, а огранци кетфељског стваралаштва су заиста богати.

Иначе, сусрету кружока присуствовали су и високи званичници, председник ССР, Огњан Крстић, потпредседник Славољуб Аднађ и српски посланик Славомир Гвозденовић.

Књижевни сусрет водила је госпођа Јаворка Јоргован и редом представила најновије књиге, о којима су говорили аутори: Иво Мунћан „Ћутње и сновиђења“ (графика Владислава Барзин); Благоје Чоботин „Непрекидно понављање“ (графика Божица Чоботин Илић); Зоран Марков „Пиштољи и револвери“ (из колекције оружје Музеја у Темишвару), Јаворка Марков Јоргован „Тражим занат којег више нема“ (етнолошки записи) и Душан Дејанац „На мртвој стражи српства“ (Светозар Милетић и Срби из Румуније) где су укључене и фотографије Мирослава Росића.

Треба напоменути и да је за ову прилику Владислава Барзин израдила симболични знак за књигу са главним информацијама о оснивању кружока „Крила“ и његовим члановима.

Књижевни сусрет одржан је у учионици украшеној пешкирима Поморишја, док су на столу уз дуње и старо глинено решето стајале књиге, часописи и цветни аранжмани.

Пре самог читања присутнима се обратила и Весна Ћук, директорка библиотеке у Житишту, говорећи о постојећој сарадњи, такмичењима и књижевној размени. Писци су читали и поезију и прозу, а тога дана су у Кетфељу били аутори из Житишта: Предраг Радаковић, Драгослав Савић и Велемир Грубачки; из Вршца: Нађа Бранков и

Србислав Бошковић; из Темишвара, илити, Белобрешке, Дињаша и Српског Семартона били су професор Живко Милин, Славомир Гвозденовић, Србољуб Мишковић и Љубинка Перинац Станков.

Читали су и домаћини - чланови кружока „Крила“: Иво Мунћан, Благоје Чоботин, Мирослав Росић, Горан Мракић и Јаворка Јоргован.

Сем писаца, овом догађају присуствовали су и професори, неки у пензији, који су за ову прилику дошли из Темишвара, и већином просветни радници из места.

На крају је Јаворка Марков Јоргован одржала беседу и сећање на члана ког смо недавно изгубили, на Љубомира Степанова. Њој се придружио и председник Огњан Крстић, који је говорио о подвојености осећања радости и туге. Радости што нас још има и што радимо у име писане речи и туге због ненадокнадивог губитка драгих и вредних чланова наше заједнице.

Била је то још једна осунчана јесења субота у име књиге и дружења. Док нас још има. **Љ.П. Станков**

ДАНИ КУЛТУРЕ У СТАРОЈ МОЛДАВИ

Крајем протекле седмице, Савез Срба у Румунији и МО ССР Стара Молдава организовали су традиционалну манифестацију „Дани културе у Старој Молдави“ и „Дан библиотеке *Никола Гавриловић*“. На овом, деветом издању, учествовала су поред домаћина, још и културно-уметничка друштва из Белобрешке, Радимне, Нове Молдаве као и гости из Србије, из Руског Села.

У суботу, 24. октобра, око 17 ч, у Дому културе украшеном

ћилимима, домаћини су приредили изложбу народних ношњи, слика професорке Феличије Станковић и поставку старих експоната и фотографија из колекције Стевана Симића. Председник МО ССР, Адријан Виктор Мојсеш и српски посланик у Парламенту Румуније, др Славомир Гвозденовић, који је говорио о издаваштву Савеза и представио неколико нових књига, позвали су присутне да минутом ћутања одају пошту преминулима Љубомиру Степанову и Иви Михајловићу. Славомир Гвозденовић је представио и књигу „Српска презимена и породични надимци у Старој Молдави (грађа)“, чији су аутори Старомолдавци професорка Видосава Петровић и „занесењак“ Стеван Симић. Књига је објављена ове године у Вршцу. У наставку, своје стихове говорили су Славомир Гвозденовић и Предраг Деспотовић, а приказана је и пројекција документарног филма „Срби у Румунији“, чији је аутор Рајко Корња.

У другом делу, пред сам почетак културно-уметничке приредбе, присутнима се обратио и председник ССР, Огњан Крстић: “И данас, ево, окупиле су нас наша књига, наша историја, наша традиција... Стара Молдава мора и треба да постане културни и административни центар Клисуре. Даће Бог, почећемо да градимо тај културни и административни центар који ће користити не само Молдавци, него сви, од Нераља до Љупкове,“ - поручио је председник Савеза.

Двема мнооого важнијим порукама/песмама предс-тавили су се малишани сеоског вртића: „Децу не доносе роде“ и „Деца су украс

света“. Домаћини су те вечери извели неколико сплетова народних игара у кореографији Саве Константиновића, а на сцену су изашле чак три генерације: школица фолклора, затим старији, од дванаест до четрнаест година, као и они преко четрнаест година. Белобрешчани су, уз музичку пратњу Горана Стефановића, Маре Горун и Дарка Илића, извели два сплета, игре из Шумадије и игре из Клисуре. И десетогодишњи Марко Ћиорик је на хармоници одсвирао два кола. Ове године, први пут је на *Данима културе у Старој Молдави* гостовало културно-уметничко друштво „Братство“ из Нове Молдаве. Млада Андреја Киселица је отпевала две румунске народне песме, а играчи су се представили са два сплета румунских народних игара, играма из тимишке жупаније и играма из Бошњака, кореограф Нелу Кампеану. Мушка вокална група из Руског Села отпевала је три народне изворне песме. И КУД „Свети Никола“ из Радимне, који окупља младе из Радимне, Пожежене и Молдаве, извео је два спле-та у кореографији учитеља Томислава Поповића.

Бројна публика је те вечери уживала у богатом и разноврсном програму, а дружење је настављено уз игру и песму. **П. Деспотовић**

ФОТОГРАФИЈЕ ЗЛОГЛАСНОГ ЛОГОРА ИЗ АРАДА У НОВОМ САДУ

У Архиву Војводине у Новом Саду била је отворена у среду, 28. октобра, изложба фотографија и докумената „Арадска тврђава – аустроугарски логор за српске интернирце у Првом светском рату“ аутора Љубомира Степанова. Ову значајну изложбу, поред аутора, приредили су још и Божидар Панић, Славољуб Стојадиновић-Регрут и Сима Жарков.

Многобројним посетиоцима, званицама и гостима присутним у изложбеном простору Архива Војводине, поводом отварања, у својству домаћина, прво се обратио господин Бранимир Андрић, директор новосадске Установе културе од националног значаја. Он је после поздравних речи добродошлице, замолио све присутне да одају пошту минутом ћутања недавно преминулом Љубомиру Степанову, врсном истраживачу, великом творцу историје Срба у Румунији, чувару српске баштине, аутору многих хроника, монографија и историјских поставки

и главном аутору ове изложбе. Затим је изразио задовољство што и овом изложбом Архив Војводине употпуњује обележавање јубилеја века од Великог рата.

Од стране гостију из Темишвара господин Стеван Бугарски у свом обраћању присутнима, између осталог истакао је следеће: „На левој обали, у великом луку Мориша, средњовековна Арадска шестокрака тврђава из 18. века. У тврђави је постојао концентрациони k. und k., цесаро-краљевски логор за интерниране Србе 1914-1918. године.

Рат је објављен Србији 28. јула, а први број заточеника стигао је у Арад већ 31. јула 1914; у конвоју је било и жена, а и тешких болесника. Касније су пристизали заробљени и рањени војници, али је највише било цивила из разних крајева. Процењује се да је кроз логор прошло између 10 и 15 хиљада људи.

Како су стизали, ликерант и фотограф Кох ређао их је како је најлепше умео, фотографисао их. Слике је умножавао као разгледнице и продавао их. Од тога је развио посао. Виде се свештеници, жене, нејака деца, а све су их, званично називали ратним заробљеницима. Неко је све те разгледнице покуповао и сачувао у албуму; оне су изложба о логору. Али нису суштина логора.

Погледајте, господо, изложбу, али не овлаш призоре који су на њој приказани. Продрите у дубину самих слика, створите у мислима представу о ономе о чему говорим, тек тада да разграничимо одговорности. Неки од тадашњих виновника већ су одговарали: неки пред судовима, неки пред историјом. А имамо ли и ми својих кривица?

Није нам проштено што хиљаде имена наших страдалника, ево, сто година нисмо тражили, и није нам проштено да за њима даље не трагамо. Последњи кадар ове изложбе, ако је икада поновимо, мораће да буде читуља.“

На крају је председник Савеза Срба у Румунији, господин Огњан Крстић, укратко поменуо заслуге адвоката Штефана Чичоа Попа, захвалио домаћинима за добру организацију и позвао присутне да одгледају изложбу, која ће за посетиоце Архива Војводине у Новом Саду бити отворена до 11. новембра.

На отварању је било присутно стотинак људи; били су присутни представници Архива града Новог Сада, Галерије Матице српске, Архива Сомбора, Архива Зрењанина, градских музеја, књижари, писци и представници медија.

У интимној атмосфери представници Темишвара задржали су се у разговору са публиком и одговарали су на многобројна питања присутних. Добар утисак је оставио детаљни каталог изложбе, аутора Љубомира Степанова, који је издао ССР. Потресне фотографије о страдању преко 4.500 Срба нису могле оставити равнодушне ниједног посетиоца изложбе. Иако су бројни извори, који говоре о Голготи Срба на овим просторима, мало се зна о трагедији Срба у Араду од пре готово сто година, те је тим више неопходно ову изложбу приредити у што више места. Да се не заборави!

Горан Гога Пантин

САВЕТОВАЊЕ НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Крајем прошле седмице, 30. и 31. октобра, одржао се Међународни симпозијум „Настава на српском језику у Румунији на европским координатама” у Српској гимназији „Доситеј Обрадовић” у Темишвару и у Центру за стручно усавршавање у Кикинди, у оквиру редовних годишњих Сусрета српских наставника у Румунији.

На овогодишњем саветовању наставника били су присутни школски инспектори, стручњаци из Србије, наши професори српског језика и књижевности, учитељи и васпитачи, који предају у српским школама из жупанија Караш Северин, Арад и Тимиш, затим професори

који предају на српском језику у гимназији „Доситеј Обрадовић“ у Темишвару као и професори који предају на српском језику у школи у Белобрешки, последњој нашој осмолетки на селу. Такође су у Свечаној сали наше гимназије у петак, 30. октобра, на отварању радова, деветог по реду, саветовања просветних радника присуствовали Ирена Радојичић, конзул Републике Србије у Темишвару, директор Генералне дирекције за наставу на матерњем језику, господин Соћ Домокош, просветни саветник у Министарству наставе и истраживања Вјерослава Јелисавета Тимар, председник Савеза Срба у Румунији Огњан Крстић, посланик у Парламенту Румуније Славомир Гвозденовић, Жељко Станков, инспектор за словенске мањине при Жупанијском школском инспекторату Тимиш, директор Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“, Јадран Кланица и професорка Вера Жупански, координатор Међународног симпозијума.

Овогодишњи симпозијум и саветовање наставника, која сваке године организују Савез Срба у Румунији и Српска гимназија „Доситеј Обрадовић“, у сарадњи са Жупанијским школским инспекторатом Тимиш, отворио је директор Српске гимназије, Јадран Кланица, који је после поздравних речи добродошлице, реч дао директору Генералне дирекције за наставу на матерњем језику, Соћу Домокошу, који је у свом кратком обраћању пред гостима и просветним радницима истакао ову корисну иницијативу наше мањине да се једном годишње сакупе сви учитељи и професори, који предају српски језик, пошто је важно да се дискутује и да се анализирају сви проблеми са којима се свакодневно

сусрећемо у настави на језицима националних мањина, ради очувања језика и традиције. Затим је конзул Републике Србије у Темишвару, госпођа Ирена Радојичић, поздравивши све присутне, пожелела много успеха у даљем раду свим наставним радницима. Жељко Станков, инспектор за словенске мањине при Жупанијском школском инспекторату Тимиш је у свом обраћању истакао важност оваквих састанака и саветовања, који се сваке године одржавају у нашој Српској гимназији „Доситеј Обрадовић“, на којима се размењују искуства наставника и професора из Румуније и матичне Србије, а истом приликом сагледавају се недостаци и траже се решења за лакше и брже отклањање проблема. Славомир Гвозденовић, наш представник у Парламенту Румуније је истакао да је ово најзначајније окупљање просветних радника српске мањине из Румуније и изразио задовољство што још има ко да чува српски језик у ретким школама, где се настава одвија на српском језику. Овакви скупови су важни, када је реч о процесу наставе, додао је посланик, а на наставним радницима је да привуку децу српског порекла да се упишу у наше српске школе, а проблеми који постоје морају се и могу решити, ако се сви заједно потруде. У име Савеза Срба у Румунији, госте и домаћине поздравио је председник Огњан Крстић и у свом обраћању говорио о значају наставе на српском језику рекавши: „Наш Савез брани интересе српске заједнице на овим просторима и труди се да испуни оно што смо обећали нашем народу - да реализујемо све оне пројекте, који теже очувању националног идентитета, а то су наш језик и наше слово. Борили смо се и бориће се за наше школе и свако наше дете.“

Током два дана трајања овогодишњег симпозијума представљени

су радови на тему „Настава на српском језику у Румунији на европским координатама” и организоване су радионице, на којима су представљени радови и одржана су предавања по секцијама за васпитачице, учитеље и секција за професоре српског језика и књижевности. Следећег дана, у суботу, 31. октобра у Центру за стручно усавршавање у Кикинди, одржао се Семинар “Мобилни свет у настави“.

Циљ учесника оваквих саветовања јесте побољшање наставе у школама, прилика за конструктивне разговоре и договор и саветовање између наставника из Румуније и колега из матичне државе. Разговарало се и о уџбеницима потребним за наше ученике, о значају организовања Олимпијаде српског као матерњег језика и књижевности, као и о важним заједничким активностима у све ређим српским школама, ради очувања језика и традиције. **Горан Гога Пантин**

www.dbsr.ro

Новембар 2015.

ДЕСЕТИ ДАНИ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У ТЕМИШВАРУ

У среду, 4. новембра, у дворани „Капитол“ Банатске филхармоније у Темишвару, званично је отворено десето, јубиларно издање Дана српске културе, у организацији Савеза Срба у Румунији, уз подршку Министарства културе Владе Румуније и њеног Департмана за међуетничке односе у Букурешту, заједно са Генералним конзулатом Републике Србије уз подршку Министарства културе и информисања Владе Републике Србије.

Лепше и свечаније се није могао ни очекивати „старт“ Дана српске културе у Темишвару. Пуна дворана, бројне званице и уважене личности, премијера српског филма, присуство редитеља... Очигледно је да Срби у Темишвару имају своје почасно место у култури града и региона. И мимо тога што Срби чине мали проценат становништва града на Бегеју и румунског Баната, процентуално број акција и манифестација у организацији Савеза Срба у Румунији током година далеко надмашује проценат припадника наше заједнице. Када бисмо само ми то истицали, можда бисмо били субјективни. Али, такве оцене

стижу, редовно и све учесталије, и из Београда, и из Букурешта, и Новог Сада, а и са других страна. А како је почело ово десето, јубиларно издање Дана српске културе, несумњиво ћемо на крају имати пуно разлога за задовољство и радовање.

После Доситејевих малишана, који су најавили и уједно, званично, отворили Дане српске културе, њихове старије колегинице, водитељке програма, Лидиа Бранковић и Александра Петров, истакле су да „нас наша култура окупља и ове године најлепшим што има: филмом, позориштем, књигом, сликарством, духовном и световном песмом и нашом традицијом“ и поздравиле господина Амета Аледина, државног секретара у Департману за Међуетничке односе при Влади Румуније, господина Еуђена Догариуа, префекта тимишке жупаније, господина Николаја Робуа, градоначелника града Темишвара, господина Флоријана Занфира, заменика председника Тимишког жупанијског савета, господина Трајана Стоју, заменика председника Општине Темишвар, господина Александра Чотрића, посланика, члана Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону, господина Ђорђа Алексића, изасланика Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону Владе Републике Србије, господина Арделеана Бен Онија, сенатора, председника румунске парламентарне групе пријатељства са Србијом, Његову екселенцију, господина Лазара Манојловића, генералног конзула Републике Србије у Темишвару, госпођу Ирену Радојичић, конзула Републике Србије у Темишвару, господина Огњана Крстића, председника Савеза Срба у Румунији, господина Славомира Гвозденовића, посланика у Парламенту Румуније, представнике Српске православне Епархије темишварске на челу са протојерејом-ставрофором мр Маринком Марковим, архијерејским замеником, представнике дипломатског кора из Темишвара, представнике Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“ и свих наших институција, наше румунске пријатеље, све пријатеље Срба и српске културе и представнике српских и румунских медија и све присутне који су увеличали светковину српске културе у Темишвару.

Посебан поздрав био је упућен режисеру филма „Бићемо прваци

света“, господину Дарку Бајићу, који се тог дана први пут нашао у нашем граду.

Присутне су у уводном делу програма поздравили господа: Амет Аледин, Еуђен Догариу, Николаје Робу, Александар Чотрић, Лазар Манојловић и Огњан Крстић, који су у свом обраћању говорили о значају Дана српске културе у Темишвару.

У другом делу манифестације присутни су имали привилегију да прате један изузетно допадљив филм о оснивачима чувене „југословенске школе кошарке” и првој златној медаљи за Југославију, освојеној на Светском првенству у Љубљани 1970. године. Реализован је према сценарију који је написао Небојша Ромчевић, у сарадњи са Горданом Михићем и Огњеном Свиличићем, а по идеји Звонимира Шимунеца. Улоге пионира југословенске кошарке тумаче млади глумци: Страхиња Блажић, Милош Биковић, Александар Радојичић и Марко Јанкетић. У глумачкој екипи су и: Леон Лучев, Ива Бабић, Небојша Дугалић, Сергеј Трифуновић, Тамара Драгичевић, Нина Јанковић, Стефан Капичић, Лазар Ристовски, Радован Вујовић, Тони Михајловски... Специјални гост је амерички глумац Џон Севиџ, познат по улогама у филмовима „Ловац на јелене” и „Коса”.

Српски филм „Бићемо прваци света” реализован је у мањинској копродукцији са партнерима из Хрватске и Словеније, а сниман је на локацијама у Србији, Хрватској, Словенији и Македонији.

Горан Гога Пантин

Новембар 2015.

ТРИ КАПИТАЛНА ИЗДАЊА ПРЕДСТАВЉЕНА У СРПСКОЈ ГИМНАЗИЈИ „ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ“

Прошле седмице, 5. новембра, у Српској гимназији у Темишвару приказана су три капитална издања за Србе ма где живели: Биографски лексикон „Српски писци у расејању 1914-2014“ Милене Милановић, Стеријина сабрана дела и Антологија српске књижевности за децу из дијаспоре.

Луксузно издање биографског лексикона Српски писци у расејању 1914-2014. објављено је у оквиру пројекта Српска енциклопедија 20. века. Аутор пројекта је познати културолог и публициста, недавно преминула Милена Милановић.

Подсећајући на мотиве њене мајке, покојне Милеве Милановић, да се пројектом енциклопедије желело приказати свеукупно стваралаштво Срба у дијаспори Олга Белосавић Милановић, и сама део уређивачког тима, истакла је два повода за Лексикон српских писаца дијаспоре. Први је стота годишњица Великог рата, а други двестогодишњица доласка првог Србина у Америку, Ђорђа Фишера. Пројекат Српске енциклопедије 20. века се наставља. Издавачи, редакција биографских издања Весал најављују да ће се ускоро пред јавност појавити нови

лексикон, овај пут посвећен знаменитим Српкињама. Вреди напоменути да су у Лексикону заступљени и бројни српски писци из Румуније уз кратку биографију и фотографију и да је част наћи се у оваквом избору.

У две књиге сабран је целокупан драмски опус Јована Стерије Поповића, који је сам аутор поделио у две групе: „Жалосна позорја", које је приредио Радослав Ераковић и „Весела позорја", које је приредила Зорица Несторовић. Поред драмских текстова, сваки том садржи предговор приређивача, хронологију Стеријиног живота, селективну библиографију, податке о извођењима, као и речник мање познатих речи. О овом подухвату су у Темишвару говорили Мирослав Радоњић, Горан Ибрајтер и Зоран Ђерић.

Витомир Теофиловић као рецензент и Александар Чотрић као један од приређивача уз Љубишу Симића представили су Антологију српске књижевности за децу из дијаспоре.

Антологија, на приближно 500 страна, окупља 110 писаца из 20 земаља, од којих су 73 из Румуније. Приређивачи су истакли да је значај једне овакве књиге двострук: с једне стране ово капитално издање књижевним критичарима, професорима, учитељима и свима онима који се баве књижевношћу за децу омогућава комплет-није сагледавање и јаснији увид у савремену продукцију, а с друге стране она јача везе дијаспоре и матице.

Пошто су на промоцији били присутни и писци, они су на крају све илустровали понеком својом песмом. **Љ.П.С.**

МИНИ САЈАМ КЊИГЕ У ТЕМИШВАРУ

У оквиру манифестације Дани српске културе у Темишвару, у просторијама комплекса „Бастион" је у петак, 6. новембра, био отворен Мини сајам српске књиге, где су позвани да изложе своје наслове издавачи из Румуније, Србије, Мађарске, Хрватске, Републике Српске, Црне Горе, Немачке и Аустрије.

Књижевно вече било је отворено стиховима Драгомира Брајковића, чија је смрт 2009. године симболично везана за Темишвар, да би реч у наставку припала председнику ССР Огњану Крстићу, који је, поздравивши све присутне, подвукао значајност и садржајност вековне српске културе на простору данашње Румуније, имајући у виду да је овдашња малобројна заједница током година изнедрила подоста

знаменитих имена. За поменутог Драгомира Брајковића и недавно преминулог директора издаваштва ССР Љубомира Степанова, био је одржан минут ћутања, док је прота Бранислав Станковић био замољен да се обрати окупљенима у име темишварске Епархије.

Један од почасних гостију манифестације био је и генерални конзул Републике Србије, Лазар Манојловић, који је између осталог рекао да би „Срби у Румунији могли послужити многима као пример“ и „да је једна од главних сврха и улога књижевника ширење културе међу народима“.

Након што је свештеник Благоје Чоботин изговорио молитву „Оче наш“, реч је припала госту и румунском пријатељу, песнику Роберту Шербану, чија су дела преведена и на српски језик, а учествовао је и на разним културним манифестацијама у Србији. Он је рекао да румунска и српска књижевност нису само сродне, већ да су се током деценија прожимале и утицале једна на другу. „Та чврста веза допринела је чињеници да наша поезија буде “једна од најснажнијих у Европи”, закључио је у свом обраћању господин Шербан. Председник Удружења књижевника Србије, Радомир Андрић, био је и ове године присутан на најважнијој културној манифестацији Срба у Темишвару, где је своје обраћање закључио парафразирајући Десанку Максимовић, која је једном приликом на Сајму књига рекла „да је срећна што види

толико књига, а несрећна што не може све да их прочита“. Љубитељима лепе писане речи се, такође, обратио директор библиотеке Матице српске, Селимир Радуловић, који је иначе и потпредседник Уружења књижевника Србије. На самом крају, Стеван Бугарски је закључио уводни део једном карактеристичном беседом.

У књижевном делу, своје су песме, прозне одломке и афоризме читали следећи аутори: Гордана Ђилас, Мирослав Алексић, Роберт Шербан, Радомир Андрић, Селимир Радуловић, Адам Пуслојић, Милисав Миленковић, Брана Вељковић, Радован Влаховић, Милан Лукић, Јон Скоробете, Ирена Црњански Шантрић, Зорка Божовић, Јеремија Лазаревић, Олга Белосавић, Нисвета Грабовац Шабић, Дана Додић, Гордана Срећковић, Срђан Пајић, Митар Кркелић, Иво Мунћан, Љубинка Перинац Станков, Благоје Чоботин, Душан Бајски, Горан Мракић и Славомир Гвозденовић. **Г.М.**

ФИЛМ О МИХАЈЛУ ПУПИНУ ПРИКАЗАН У ТЕМИШВАРУ

Научник светског гласа Михајло Пупин постао је прошле године протагониста анимирано-документарног филма који је продуцирало удружење грађана „Мој херој“, у копродукцији са удружењем ЕУ Прогрес из Новог Сада. Извршну продукцију потписује „Свако добро Продакшн“, док је аутор филма Сава Сајко.

Овај је филм, уз помоћ фондације „Достојанство“, био приказан у уторак, у 19.00 часова, и у темишварском Владичанском двору. У уводном делу присутнима су се обратили председник Савеза Срба у Румунији Огњан Крстић, председник удружења ЕУ прогрес Радомир Чубрановић и заменик председника Скупштине града Новог Сада, Мирослав Илић. Гости су домаћинима уручили симболичне поклоне, у виду цртежа, слика и компакт-дискова.

Анимирано-документарни филм „Михајло Идворски Пупин – Пут ка светлости“, у трајању од 33 минута, говори о животној причи дечака из једног банатског села, који, потстакнут причама старијих сељана о херојству својих предака, почиње да сања о светлости и звездама са неба, те преко Панчева и Прага коначно стиже до Сједињених Америчких Држава, где је пет година радио као физички радник и

паралелно учио енглески, грчки и латински језик. Након три године похађања вечерњих течајева, у јесен 1879. године положио је пријемни испит и уписао студије на Колумбија колеџу у Њујорку.

После школовања у Кембрицу, Пупин је студије експерименталне физике започео на Универзитету у Берлину 1885. године код чувеног професора Хермана фон Хелмхолца, након чега је 1889. године одбранио докторску дисертацију из области физичке хемије, на тему: "Осмотски притисак и његов однос према слободној енергији".

Филм, намењен пре свега деци школског узраста, приказује све Пупинове животне идеале, успоне и падове, фантастична научна достигнућа и потенцира искрено и изворно родољубље једног правог светског човека, који је својим радом, залагањем и изумима задужио не само свој народ, већ читаво човечанство. **Г.М.**

ОСАМДЕСЕТ ЛЕТА ПРОФЕСОРУ У ЧАСТ

Када на прослави свог рођендана окупите „крем" универзитетског и јавног живота једног града, а стотинама метара у околини места у којем славите због ваших гостију нема ниједно слободно паркинг место, онда је јасно да сте изузетан човек којег многи воле и поштују.

Тако је било у среду, 4. новембра, у Великој сали Сената, када је темишварска Политехника прославила 80. рођендан Александра Никића,

универзитетског професора емеритуса, ректора Универзитета Политехнике у периоду 1992-1996 и почасног члана Фондације Политехника.

Река јавних личности, универзитетских професора, културних радника ... нешто пре 12 часова „окупирала“ је Велику салу Сената темишварске Политехнике. Ред оних који су стрпљиво чекали да честитају јубилеј свом пријатељу, колеги и сараднику, споро је одмицао, јер су сви хтели да му упуте искрене честитке, фотографишу се с њим и предају поклоне.

О професору, колеги и великом човеку Александру Никићу, тог дана у Великој сали Сената, бираним речима, присутнима су говорилили: универзитетски професор др инг. Иван Богданов, доцент др инг. Јоан Лаза, садашњи ректор Универзитета Политехника, професор др инг. Јоан Виорел Шербан, професор и председник Сената Универзитета Политехника, Николаје Робу, градоначелник Темишвара и бивше колеге ректори Политехнике, професор др инг. Колета Де Сабата и професор др инг. Јоан Георге Картиш.

Током своје академске, научне и руководеће активности, универзитетски професор Александар Никић значајно је допринео формирању генерација стручњака и институционалном развоју и престижу темишварске Политехнике.

Рођен је у Иванди, 29. маја 1935. године у вредној, поштеној и богољубивој српској породици од оца Радована и матере Катице. Основну школу учио је у родном селу, затим своје школовање наставља у граду на Бегеју. У јесен 1953. године након успешно положеног матурског испита, када је требало да се определи за даље студије није се много двоумио – определио се за Електротехнички факултет, електромашинске специјалности. Професионалну каријеру наставља као просветни радник на Универзитету Политехника у Темишвару, почев од асистента па све до ректора. Ожењен је Чечилијом, са којом има ћерку

Делију и сина Звездана.

Један од многих узбудљивих момената, који су приређени у част професору Никићу, био је кад је професор инг. Миленко Лукин извео музичке нумере заједно са престижним музичарима Баната, међу којима су Томислав Ђурић, Григоре Мерчану, Костел Хајда, Рада Мирјанић, Ненад Лукин и чувени солиста банатског мелоса Пера Тодоровић.

И док су са свих страна стизале жеље за добрим здрављем и да се окупе и поводом 90. рођендана и пошто су сви истакли да је задовољство и част славити са добрим човеком и изузетним стручњаком, питали смо професора Никића која му од те две особине, више импонује.

„То је одличан спој особина које не бих раздвајао. Човек може бити добар стручњак, а лош човек, па онда нема користи ни он ни друштво у којем живи и делује. Најбоље је кад се у човеку споје доброта и професионалност. Срећан сам ако тако о мени говоре пријатељи и сарадници. Задовољан сам да су препознали да сам увек поштено радио, на лично задовољство, а у корист моје околине и друштва у целини“, истакао је слављеник. **Горан Гога Пантин**

МИТРОВДАН У ДИВИЋУ

Ђурђев данак, хајдучки састанак, Митров данак, хајдучки растанак. Не само да се некад тако говорило, већ је тако и бивало. У турско време, хајдучке дружине окупљале би се с пролећа, чим би отоплило, о Ђурђеву дне, а с јесени, о Митрову дне, кад су дани и ноћи постајали све хладнији, разилазили би се и одлазили код својих јатака да презиме. Да ли је у Дунавској клисури и Пољадији било хајдука, не зна се поуздано. Ако је судити по неким топонимима, онда то и није сасвим искључено. Дубоко у шуми, између Радимне и Белобрешке, с једне стране планинског венца, односно Златице и Лесковице, с друге стране, постоји извор чији је назив ‘Ајдучки кладенац.

Ако су непотврђене остале гласине о постојању хајдука у овим крајевима, неки обичаји везани за два велика хришћанска празника, за Митровдан и Ђурђевдан, нису спорни. Тако, на пример, власници стоке су се договарали, *погађали*, са овчарима (краварима, свињарима) око цене и услова чувања стоке и то за веома добро одређен временски период, од Ђурђевдана до Митровдана или од Митровдана до

Ђурђевдана. Задату реч строго су поштовали и једни и други.

Митровдан је непокретни празник посвећен светом Димитрију и слави се осмог новембра по новом, односно двадесет и шестог по старом календару. Многима је свети Димитрије крсна слава, а у Дивићу је храмовна слава. Ове године Српска православна црква у Дивићу прославља и јубилеј, шездесет година од освећења храма.

Прошле недеље, верници овог клисурског села су, након вечерња, присуствовали и свечаном чину резања славског колача. Чинодејствовали су прота Василије Плестић и свештеници соколовачког протопопијата. У својој беседи прота је, честитајући им славу, поручио Дивићанима да чувају своју светињу, своје обичаје, јер човек није свестан и не примећује какво богатство има, а дужан је да све то пренесе и младим нараштајима. Кум је ове године био месни парох, Дејан Жигум, а кумство је за наредну годину преузео Радован Обрадовић. **Предраг Деспотовић**

ЛЕПОТА И СТИЛ

Један од незаборавних тренутака у животу свих гимназијалаца је свакако дан када се за њих организује Бал пачића. Ученици деветог разреда наше Српске гимназије „Доситеј Обрадовић“ имали су 11. новембра, своје вече, организовано у темишварском клубу „Но нејм“.

Да би се сви учесници и њихови гости добро осећали, потрудили су се овогодишњи помагачи и спонзори Бала пачића: Савез Срба у

Румунији, Српска православна црква, компанија dm - drogerie markt, Немеш Николета - Accesorii Handmade, цвећара „Кринул“ и Eli Swimwear.

Водитељи програма, Лидиа Бранковић и Горан Пљоскар, су на почетку поздравили пачиће и публику и у уводном говору истакли да имају част да у својству организатора, „угосте све пријатеље поводом ове манифестације забавног карактера, где се бирају Мис и Мистер године.“ За ову свечану прилику пажљиво је одабран жири сачињен од Доситејеваца - победника из 2012. године сада дванаесторазредаша. Њихов задатак је био да смисле интересантне дисциплине и задатке и да гласањем изаберу најбоље такмичаре.

У наставку су били представљени такмичари: Миљана Чорогар, Горан Власић, Анита Јоргован, Александар Станков, Лариса Тилингер, Дариус Поповић, Дениса Марков, Драгана Чубук, Зоран Витомир, Јована Радосављевић, Јелена Шомоги и Богдан Шарац.

После представљања сваког пара и параде у вечерњим хаљинама, Пачићи су певали, играли, глумили, неки са мало више, неки са мало мање треме, извлачили су цедуље са разноврсним питањима и задацима, одговарали на постављена питања и извршавали задатке. Бодрени од стране публике и подржани од својих

старијих колега, добро су се снашли. Атмосфера је, како то можда једино младима и доликује, била запаљива, лепа, весела и забавна за учеснике, али и за посматраче.

У публици је било професора, старијих колега и родитеља, браће и сестара. Сви су они навијали и бодрили фаворите, а жири је имао тежак задатак да одлучи коме ће припасти награде и ласкаве титуле.

Жири је сабрао утиске, оценио лепоту и стил, сваки наступ, корак и одлучио за овогодишње најлепше, најпаметније и нај, нај Доситејевце – Пачиће:

Мис и мистер бала: Миљана Чорогар и Александар Станков.

Краљица и краљ бала: Анита Јоргован и Дариус Поповић.

Принцеза и принц бала: Драгана Чубук и Горан Власић.

Као на правим изборима за мис, било је емоција, честитања и фотографисања, али ту забава није закључена, јер је весеље тада тек било на почетку. Дружење и забава су се наставили до касних сати, а од свих су се, засигурно, најбоље осећали награђени. **Г.Г.Пантин**

ДАН СРПСКЕ ГИМНАЗИЈЕ “ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ”

У петак, 13. новембра, било је свечано у Српској гимназији “Доситеј Обрадовић” у Темишвару. Прослављао се Дан школе. На самом улазу, а по старом српском обичају, госте су дочекивали двоје гимназијалаца у народним ношњама хлебом и сољу. Гости, међу којима је било тридесетак просветних радника из Србије и то из суботичке, вршачке и 6. београдске гимназије, упутили су се према свечаној сали, где се одржала централна свечаност у виду културно-уметничког про-

грама, који су припремили ђаци школе. Директор гимназије, Јадран Кланица, топло је примио све госте, међу којима су били и председник Савеза Срба у Румунији, Огњан Крстић, школски инспектор Жељко Станков и заменик генералног инспектора, Халас Франчиск, испред школског инспектората жупаније Тимиш, конзул Републике Србије, Ирена Радојичић, посланик у Парламенту Румуније, Славомир Гвозденовић, представници свештенства, протојереј-ставрофор Бранислав Станковић и викар Маринко Марков, као и директор Центра за усавршавање просветних радника у Темиш-вару, Кристијан Влад.

Сцену свечане сале испунили су ђаци од првог до шестог разреда, тачније, чланови школског хора, који су отпевали химну "У спомен Доситеју'', под вођством и музичком пратњом професора музике, Јоце Бугарског.

Директор школе, Јадран Кланица, као прави домаћин, поздравио је све присутне ђаке, родитеље, професоре и бивше професоре, као и друге госте и пожелео им добродошлицу. Подсетио је да темељи гимназије на српском језику датирају још из 1934. год. Прво је то била секција при другим гимназијама, а од 1991. године школа ради као самостална гимназија. За све то време ученици су остваривали запажене резултате што на локалном плану, што на државном, па чак и међународном. "И даље ћемо постојати и успећемо да надмашимо досадашње резултате. Многи наши бивши ученици су постали успешни људи и није им била препрека то што су завршили српску школу. Трудимо се и да подигнемо ниво школе и тако поносно представимо српски живаљ у Румунији'', додао је директор.

Затим је уследио програм, који су приредили ђаци Српске

гимназије са професорком Маријаном Шакотић. Најавивши учеснике, водитељ програма Виктор Бранковић, ученик осмог разреда, између осталог је рекао: “Поносни смо што чувамо наш језик. Данас ћемо да рецитујемо, певамо и свирамо на српском. Захваљујемо онима, који прате и подржавају наш рад.’’

Ученице шестог и седмог разреда, уз пратњу хора и професора музике су извеле песме “Востани Сербие’’ и “Тамо далеко’’. После монолога “Троугао има четири угла’’ седморазредаша Петра Аџића, хармоникаши и фрулаши петог разреда извели су нумеру “Пастирче младо и мило’’ и "Лепе ли су, нано, Гружанке девојке’’, такође уз пратњу хора. После још једног Петровог монолога под називом "Четворка из српског’’, наступила је Александра Петров, ученица десетог разреда и свестрана уметница, која је, уз звуке гитаре отпевала две песме, једну на српском и једну на румунском, а такође је позвала присутне да погледају њену изложбу фотографија под називом “Темишвар из мог угла’’, коју је саставила на иницијативу свог разредног старешине Саше Малимаркова. Врло атрактивну нумеру извели су ученици првог разреда, под упутством учитељице Вере Жупански. Малишани у црвеним и плавим мајицама са ознакама школе извели су музичко-сценску нумеру под називом “Азбука’’ уз музичку подлогу истоимене Бајагине песме. Пошто су деца пожелела добродошлицу у свет слова, извели су рецитације, где је свако слово азбуке добило једну песмицу. На крају су поручили: “Слова дају ти сто мука, а шта мислите, како су намучили једног Вука?’’ Програм су наставили ученици шестог разреда сценетом “Магарећа клупа’’, под упутством професорке српског језика, Маријане Шакотић, а ученици петог разреда, уз помоћ разредне старешине Јасене Ађед, припремили су фолклорну тачку. Ђаци у народним ношњама атмосферу су загрејали “Сплетом банатских игара’’. Приредбу је затворио Петар Аџић монологом “Навали народе’’, и који је признао да је много гладан. На то се надовезао и директор школе, који је све госте позвао да се послуже на већ традиционалном сајму српских колача. Треба напоменути да су столови у холу школе били препуни разних ђаконија, а за то су се, као и сваке године, побринули родитељи ђака Српске гимназије, који вредно и несебично учествују у школском животу своје деце.

После пријема у оквиру зграда школе, домаћини и гости су положили венце на гроб Доситеја Обрадовића, чије име поносно носи српска гимназија, у Алеји заслужних грађана. После официјелног, опуштенији део прославе настављен је у темишварском ресторану “Лојд’’, чиме се Српска гимназија показала као прави домаћин. **Б.Г.**

ВЕЧЕ ХОРСКЕ МУЗИКЕ У САБОРНОЈ ЦРКВИ

У оквиру манифестације Дани српске културе у Темишвару, у суботу, 14. новембра, у Саборној православној цркви било је организовано вече духовне музике, са учешћем хорова из Румуније и Србије.

Присутне су на отварању поздравили председник ССР Огњан Крстић и архијерејски заменик протојереј-ставрофор Маринко Марков, који је уручио захвалнице председнику Удружења српско – румунског пријатељства из Лужница Свети Маџаревићу и Дамјану Срејићу, начелнику Шумадијског округа.

Овом су приликом, на иницијативу Нађељка Јововића, директора Туристичке организације Плужине, али и уз помоћ Свете Маџаревића, били уручени пакетићи играчака и предшколски дидактички материјал за српску децу у Румунији. Манифестацији су присуствовали начелник Шумадијског округа Дамјан Срејић, који је уједно био и један од покретача акције прикупљања материјала за децу, и Мијушко Бајић, председник Општине Плужине.

Истог дана, у преподневним сатима, чланови удружења «Ризница»

из Лужница посетили су седиште ССР, где су секретару Златиборки Марков уручили повељу и именовали је почасним чланом њиховог удружења. Такође, викар Маринко Марков постао је почасни грађанин Општине Лужница.

Српска Круна је доделила Орден првог реда Славомиру Гвозденовићу. Захваљујући на високом признању, посланик српске мањине у Румунском парламенту је, износећи своје високо поштовање према српском краљу и краљевској породици, истакао да би «и то могао бити пут».

Уследио је концерт са учешћем Хора Православне српске саборне цркве у Темишвару, диригент проф. Јоца Бугарски, Кикиндског певачког друштва „Корнелије Станковић“, диригент проф. Ева Француски Арањош, Хора „CANTEMUS BANATUM“ Удружења банатских учитеља из Темишвара, диригент проф. Јоан Јанко Хорват, Хора Св. пророка Илије цркве мачкатске, диригент проф. Зоран Жупић и панчевачког српског црквеног певачког друштва, диригент проф. Вера Царина.

Водитељ програма је био Дејан Попов, а вредан напомене је и податак да су хорови из Мачката и Панчева стари пријатељи и сарадници темишварског хора. Наиме, сарадња са диригентом хора из Мачката и неколицином певача траје скоро 20 година, док је панчевачки хор тренутно један од најбољих у Србији, основан 1838, две године након оснивања темишварског (1836). Међу композицијама нашла су се и дела српских композитора Корнелија Станковића и Исидора Бајића, пошто се ове године навршавају 150, односно 100 година од њихове смрти.

Здружени хорови су на самом крају отпевали Светосавску химну и тиме концерт привели крају. **Горан Мракић**

У ПАКЛУ МАРАКАНЕ

Дошо је и тај дан, тувим ко да је било јуче, 24. април ‘91. Смо се пробудили у полак седам да биднемо сигурни да ћемо стићи на време, иако је утакмица требала да почне тек у полак десет, по нашом времену.

Пето тек што је кукурикно, чујем како баба ваби пилиће да изађеду на сокак, комшија од прико пута креће трактор, а Франци клонфер тера путом бицикле и се јавља комшиници Магди: „Крискот“. Отворим пенџер и викнем:

- Здраво хер Франци, шта кажеш, шта ће радити довече Бајерн?

- Страфо Фаса! Ћемо фас туђи с 3:0, Баје‘н цигурно иде у к‘хосфинале!

Се смијемо и ја он, зна Шваба добро да сам мали гробљар. Изађем у конк, трљам очи исприд огледала, се умивам с ладном водом и гледим шта да оденем. Вадим црно-бели дрес из шифонера, ал чујем бацикин глас који завирује из купатила бријући се:

- Мани то кући ако неш да те покидаду они тамо! Немој да се сиграш, знаш да Срби нису читави!

- Па шта? Ми смо из Румуније...

- И шта миш ти, ћеду седити они да те питаду одакле си? Кад те видиду с тим гробљем, хоман ћеду те саранити, ко оног из „Маратонаца“!

Има право. Нема смисла да идем тамо да и пујдам. Фруштукујем и све штудирам како ћу на стадион, а не држим сас Звездом? Ћу се трудити, ваљда ћу успети, ипак су наши. Видићемо шта ће бити.

Неко дудуриче напоље. Стиго кума Ранко и његов тата, Миша.

- Си спремијо пасош?

- Спремијо. Ево, кажем, су ми метли и ужину, имам да јем недељу дана, ко да путујем у Америку, не у Београд.

- Имамо и ми, нам спаковала баба Милева фаширте, паприке, пардајса, сира, лука и „телевизор“ торту у једну пластичну кутију. Мож да наранимо полак стадиона.

У стари Ауди мириши некако на швапско. Чика Миша купијо машину из Немачке, пре три месеца. Турио касету Недељка Билкића и дау гас. Неде бренз баш најбоље, па не сме да је тера здраво, каже он. Идемо да покупимо ујка Божу, па да кренемо. Стајемо исприд његове капије, тит-тит, ево и њега. Не носи никакву ужину, само пластичну флашу од две литре ракије. По ходу и погледу се види да је тргно од ране зоре. Нам даје да коштамо. Ми, кобајаги још смо мали, се нећкамо, нисмо за ракију, ал он се намрштио ко Муса Кесеџија:

- Данас морате да ждерете, за Звезду!

Чика Миша, да га смири, пита:

- Ово твоја ракија?

- Моја, чија да бидне?

- Кад си пеко, ко‘ко имаш?

- Само ово! рече он и потегну још један солидан гутљај.

Ево нас на путу. Нисмо ни стигли до Моравице, а ујка Божа већ ождеран ко канта. Натако неку пионирску берету с црвеном петокраком на чело и пева четничке песме, колко га грло носи. Сви видимо да није била баш најбоља идеја да га зовемо да дође с нама, ал сад је доцкан.

Ево нас у Вршац, на ћевапе. Од Панчева гледимо колоне навијача како иду према Београду, сви се грлиду, ко браћа. А што има пијаних, мајко мила!

Стижемо коначно у Београд. Море људи, сви у црвено-бело, певаду, пиједу, се дереду. Дошли из свих крајова Југославије, земље која им се распада прид нос. Паркирамо машину, туримо ужину у пунгу од најлона и тражимо неки бирц ди да седнемо и попијемо и ми једно пиво. Све пуно, врви од људи. Неки брадоња свучен до појаса, сас шајкачом, Звездиним шалом и једном штапином уваћеном за кајш, предводи групу младића која пева звездашке песме. Ујка Божа клеко на сред сокака, вилице су му се укочиле, сузе му теку низ образ, не мож да каже ниједну реч.

- Ово с‘м ч‘ко да вид‘м од ка с‘родио, почо да се блебеће онако фиснут.

Оће да потегне флашу пива, ал не мож да стрефи уста. Поглед му је мутан, једва стоји на ноге. Оће да запева нешто, ал нема снаге ил не мож да се присети ниједне пригодне песме. Кад и кад само се продере ко усхићени курјак: „Јххааааооо!“ Само пије, разбија и части све који наиђеду. Не зна колко новце има у џеп, ал убеђује сваког да ће он да плати све. „За Звезду, за Србију, за Милошевића, за Дражу!“

Има још сат и по времена до почетка утакмице. Треба да кренемо.

- Ди је ујка Божа? пита кума Ранко.

- Не знам, кажем ја осврћући се наоколо. Казо иде да шора, не знам куд је очо.

Га тражимо лево, га тражимо десно, нема га нигди. У то време нису постојали мобилни телефони, ал и да су постојали, ко зна да л би ујка Божа чув било шта. Време пролази, чика Миша гледи у сат, па каже:

- Нема га, шта да радимо, идемо на стадион. Карта је код њега, ваљда ће се снаћи, Зна ди нам је машина, нек дође тамо кад је готово.

Сви знате каква је драма уследила на утакмици. Бакљада, лудница, осамдесет хиљада људи певаду у један глас. За тренутак ме понела атмосфера, па реко, ајде, нека прође Звезда, ал после штудирам: ако ови освојиду Куп шампиона, ћеду нас јебавати целог живота. Михајловић шутира слободан ударац, 1:0. Сви се газиду, скачеду, сам мислио да ћеду ме самлати у ту громилу. Чика Миша изгубио десну патику. Ди још да је тражи у тој гунгули. „Молимо навијаче да не бацају петарде на терен“, каже спикер стадиона, ал ко њега слуша: сви хитаду и се бацаду ским стигнеду, нико не хаји низашта.

Но, Шваба је Шваба. У друго полувреме дали два гола и мако је фалило да тутнеду и трећи. „Ме протргло од емоција“, каже кума Ранко. „Трпи сад, немој да нас правиш од срамоте“. Кад је Волфарт шутно у леву стативу два минута пре краја, ми се чинило да чујем како свима стало срце. Колективни шлог би стрефијо полак стадиона да је ушла у капију. Ил да је стигла до оног кикатог Ефенберга. То је био тренутак одлуке. Не знам како, ал ондак сам знау да ће звездаши дати још један гол. Сам се радово и ја. Због очајничког, необузданог, заслуженог весеља свих тих сиромашних лудака око мене, који нису могли ни да слутиду каки и пакао чека читаву Југу после овог славља. Бијо је то историјски тренутак, који тешко да ће се поновити.

- Треба да подигнеду статују Аугенталеру, кажем чика Миши после утакмице, који је отишо до машине само у штримфле, јер је хитно и другу патику.

Излазимо, тражимо несрећног чика Божу. Силазимо до Аутокоманде, кад тамо, близу једног плота, поред стадиона ЈНА, он лежи и спава. Пијан, херлав, покраден. Теу да иде онако надеран да се попиша на стадион Партизана, ал је запо, пау и није више мого да устане, па заспо. Нам исприповедо све после.

- Ко‘ко био резултат?

- 2:2, сте у финалу, дау Бајерн аутогол у последњи минут, си изгубио утакмицу живота.

Ујка Божа блеји ко теле, не зна да л да се радује јал да плаче.

Свата шта је пропустио, ал нема назад. Ниједна реприза овог света не мож да замени таку утакмицу. Се диго, купијо још једну флашу вињака и крено онако дрњав према машини.

- Немојте да се сиграте па да приповедате неком шта ми се десило, јал ћу вам упалити кућу.

Ујка Божа већ одавно пушта ајзибане сас сеоског гробља, тако да могу да кажем приповетку о њему без да ми бидне стра. Док је био жив нисам смеу ником да кажем ни реч. Само хер Францилу сам казо... и тетка Даници... и чика Сави... и Сими бирташу... и сајџији Рикеру... и Илији црквењаку... и Јожики из другог сокака... и колегама из разреда... и свима код Миосава у сватове... и овима из певачког друштва, за крам, у порту... и вама садена... и ником више. **Васика Флићкошов**

ТАМБУРАШКО ВЕЧЕ ЗА ПАМЋЕЊЕ

У дворани „Капитол“ Банатске филхармоније у Темишвару присуствовали смо још једном изузетном музичком догађају, који се одржао у понедељак, 23. новембра, са почетком у 19.00 часова.

Гала концерту традиционалне и тамбурашке музике у оквиру овогодишње опсежне манифестације Дани српске културе, која је трајала целог овог месеца, присуствовао је велики број Темишвараца, Срба и Румуна, љубитеља изворне и традиционалне народне српске музике и песме, а међу званицама истичемо присуство представника Министарства културе у Букурешту, Генералног конзулата Републике Србије у Темишвару, Савеза Срба у Румунији, Цркве, школства, српских институција и представника српских и румунских медија.

Водитељ про-грама, Марко Аџић је након пар поздравних речи

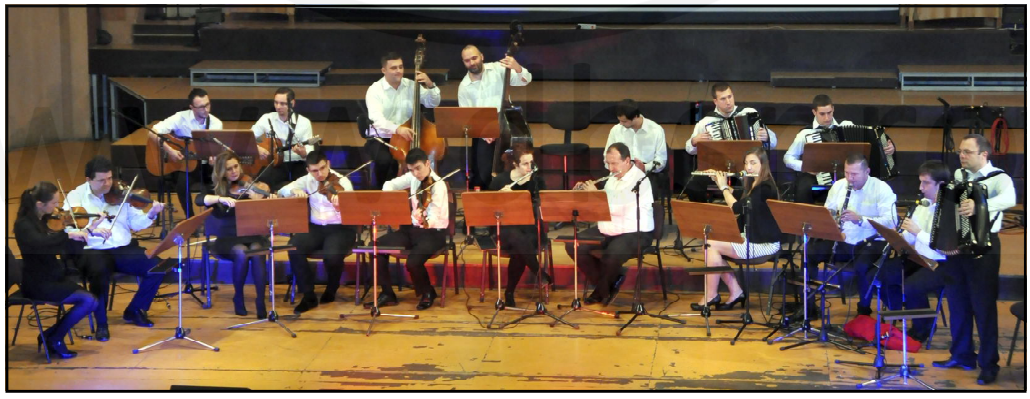

прочитао кратак историјат о тамбури и тамбурашкој музици, која на овим просторима датира још из 1551. године, а затим је позвао на сцену представника Министарства културе у Букурешту, госпођу Аурору Каравасиле и потпредседника Савеза Срба у Румунији, Славољуба Аднађа, који су у свом обраћању поздравили све присутне и истакли значај Дана српске културе у Темишвару.

У некадашњој сали биоскопа Капитол, која је од пре неколико година уређена за концерте и представе, привилегију да се представе публици у оквиру Дана српске културе имали су Народни оркестар Фолклорног ансамбла „Вила” из Новог Сада заједно са Народним оркестром АКУД „Младост” из Темишвара, Тамбурашки оркестар „Батини Бећари“ из Великог Семиклуша и Тамбурашки оркестар „Златна Суза“ из Дињаша.

Вече посвећено традиционалној и тамбурашкој музици отворио је Народни оркестар ансамбла „Вила” под управом уметничког руководиоца оркестра Драгана Наранчића заједно са својим пријатељима из Темишвара, Народним оркестром АКУД „Младост” и чувеним концерт-мајстором Надом Петров. Народни оркестри сачињени од врсних уметника функционисали су беспрекорно. Са лакоћом су одсвирали неколико инструменталних нумера и публици представили како се чува и негује аутентични фолклор, а публика је аплаузом испратила њихов наступ.

У другом делу програма, кад се громогласни аплауз разлегао двораном Банатске филхармоније, своје извођачко умеће приказали су публици вокални солисти Љубомир Петров, Зоран Радић и Мирјана Галетин, уз Тамбурашки оркестар „Батини Бећари“ из Великог Семиклуша, под управом Марка Бугарина, који су својим гласом и изведеном песмом обрадовали присутне и били топло примљени. Након тога је потпредседник Савеза Срба у Румунији и председник МО ССР Велики Семиклуш, Славољуб Аднађ, у име своје организације

доделио захвалнице за допринос очувању и развијању тамбурашке традиције Срба у Румунији доајенима тамбурашке музике, господину Теодору Бати Рајчићу, професору Лази Кнежевићу и професору Лазару Поморишцу.

Програм посвећен тамбурашкој музици су закључили Тамбурашки оркестар „Златна Суза“ из Дињаша. Након што су полако и тихо својим жичаним инструментима увели у атмосферу банатске равнице, Дињашани су пратили извођење Сенаде Стојанов. Уследио је велики аплауз публике за једну од наших талентованих млађих интерпретаторки изворне српске народне песме. Репертоар који је изабрала Јасмина Фењац и посебан начин извођења, Темишварци жељни народне песме су такође наградили бурним аплаузом. Душко Бељин је и овога пута одушевио публику песмама о салашима, ливадама и лепим прохујалим временима везаним за равницу, а публика га је аплаузима задржавала на бини. Тамбурашки оркестар „Златна Суза“ из Дињаша је затим за љубитеље српске музике свирао за душу – ређале су се предивне старе песме из Баната и српске староградске народне песме.

Све песме које се те вечери чуле, добро су знане, јер су слушане док их је неко од наших певао... бабе и деде, тате, тетке, тече... Иако их људи у Србији деле на сремачке, банаћанске и бачванске, оне су део наше целокупне културне баштине, јер су наши стари, вероватно у оној одвојености од матице како су живели, хтели да сачувају што више песама, па их нису делили по регионима већ су све ове песме певали као своје. **Горан Гога Пантин**

ЗОНА ЗАМФИРОВА КРАЈ БЕГЕЈА

У оквиру четврте недеље манифестације Дани српске културе у Темишвару, у организацији Савеза Срба у Румунији, уз подршку Министарства културе Владе Румуније и њеног Департмана за међуетничке односе у Букурешту, заједно са Генералним конзулатом Републике Србије уз подршку Министарства културе и информисања Владе Републике Србије, 25. новембра, у Мултифункционалној сали Тимишког жупанијског савета одржана је представа „Зона Замфирова“, по истоименом роману Стевана Сремца и истоименом филму. Представу је организовала потписница ових редова, лектор за српски језик на Програму за српски језик на Западном универзитету у Темишвару са студентима српског језика. Да међу младима има оних који би да својим радом допринесу друштву и обогате свој дух, потврђује чињеница да је међу глумцима било и студената са неке друге катедре или другог факултета.

Међу глумцима нашли су се следећи студенти: Стеван Сремац – Стефан Павловић, Зона – Лина Мартиновић, Мане – Илија Јовановић, тетка Дока – Јелена Милутиновић, Васке – Адела Атанацковић, Зонине тетке – Ана Николић и Кристина Антић, Манетове тетке – Лорина Гајта и доле потписана, Хаџи Замфир – Зоран Гуђић, Перица – Бане Стефановић, Калина – Мирјана Јовановић, Зонина мајка – Наташа Балабановић, Манулаћева мајка – Ирина Максимовић, Зонина другарица и служавка у кући Хаџи Замфира – Катарина Благојевић. Изузетне певачке способности показале су Анисија Ливијана Бабук и Адела Атанацковић.

Превод текста на румунски језик радиле су студенткиње српског језика на другој години: Бобица Доброј, Анка Петков, Кристина Данчу, Сања Булига, Леопоси Курић, Дејана Ширјан, Лоредана и Лариса

Георге, под завршним надзором Милане Петров. Техничку и музичку подршку дао је Бојан Младеновић.

Специфичност сценарија јесте дијалекат југоисточне Србије и Ниша, где се, заправо, и одвија радња, као и изговор појединих речи и фраза са такође специфичним значењем. Студентима који долазе из тих крајева, а међу глумцима је било таквих, савладавање таквог текста није било тешко. Студенти из Румуније имали су, како кажу, потешкоћа у савладавању појединих речи и, нарочито, акцента.

Музика из филма, глумци у народним ношњама, кафана, у којој се, поред одвијања радње, и игра и пева – све то дало је посебну чар представи и на тренутак публику вратило на почетак 20. века, када је и Стеван Сремац радио на овом рукопису.

Уз велику захвалност Савезу Срба и ресторану „Лојд“ на свесрдној помоћи, организатори и учесници, изразили су жељу да се извођење представе настави и по другим градовима Румуније, али и Србије.

Јања Димитријевић

45 ГОДИНА „ТАЛИЈЕ“

Дани културе Срба у Темишвару, манифестација о којој се подробно писало у нашем листу, била је закључена у Дому студената прошлог петка, 27. новембра, обележавањем јубилеја позоришне дружине „Талија“, која је навршила 45 година постојања. Старији и млађи чланови су се окупили да свечано обележе овај дуго очекивани тренутак.

Самој представи „Радован трећи“ Душана Ковачевића претходила су два такође значајна дешавања. У ходнику Дома студената је била припремљена изложба фотографија са већине позоришних представа током година, док је глумац Марко Аџић на позорници представио књигу „Талија 45 (1970 – 2015), коју је припремио Љубомир Степанов, иначе један од оснивача ове дружине.

„Позоришни студио *Талија* обележава 45. годишњицу активности. Иначе, ова је дружина редовно обележавала сваку пету годину рада и том приликом остављала понеки материјални траг свог постојања: плакат, значку, књигу, филм... А славила је и заједно са Академским културно-уметничким друштвом *Младост*. Ова књига прати донекле штуре податке о активности *Талије,* изјаве бивших и садашњих чланова, новинске чланке у којима се огледају представе, међутим не може дочарати аплауз који се чује након сваке премијере глумаца аматера. Радост која се појављује при сусрету са говорном српском речју и

нашим младима пуним ентузијазма – не може се преточити у речи. Зато, нека књига поводом 45 годишњице буде позив на поново дружење с богињом Талијом на свакој представи **наше Талије,** а уједно и позив новим генерацијама да наставе стопама претходника*",* речено је у уводном делу, цитирајући ауторе представљене књиге.

У наставку су глумци Горан Гога Пантин, Марко Аџић, Тијана Соке Вујица, Љубиша Унчански, Александра Петров, Биљана Мишковић и Душан Мишић извели представу „Радован трећи", која је, уз помоћ разних досетки и импровизација, попримила аутентичан и оригиналан тон. Такође су учествовали у представи Милана Петров, Јана Шакотић, Ксенија Глишић и Емина Рујков, док су ветерани, предвођени Наташом Гомилин Љубимиреску, показали млађим нараштајима како се на сцени адекватно лумпује уз вино и тамбураше (Горан Панић, Предраг Остојин и Жива Пантин).

При излазу из Дома студената сви заинтересовани су могли да понесу бесплатан примерак књиге „Талија 45 (1970 – 2015).

Оснивачи и неки од старијих чланова „Талије" били су видно узбуђени, а ево и неколико њихових утисака:

Иванка Пантић: „Ја припадам првој генерацији глумаца, играла сам у *Избирачици,* са којом смо доживели велики успех. Исто тако је било на Фестивалу глуме у Крајови, где сам добила прву награду за

женску улогу, што је за мене било велико изненађење. Дом студената ми буди лепе успомене, јер смо овде долазили на пробе. Била су то дивна времена.“

Цветко Михајлов: „Био сам један од првих покретача *Талије.* У то време, крајем ‘60-их година, владао је велики ентузијазам међу студентима српског порекла у Темишвару. Уз помоћ Радио Темишвара и госпође Вишеславе Ћирић окупили смо се нас једно тридесетак и покушали да се организујемо. Активисали смо под окриљем Дома студената, где су пре нас већ постојале секције на румунском, мађарском и немачком језику. Прву представу, *Избирачица,* извели смо 26. маја 1970. године, добро се тога сећам. Наступили смо много пута у Темишвару, па затим у Кетфељу, Краљевцу, Соки, Дињашу Семартону, Кетфељу и другим нашим местима. Најлепше нам је било у Великом Сенпетру поводом једног Никољдана, то су незаборавне успомене.“

Гордана Јоргован: „Наш старији колега, господин Љубиша Поповић, ишао је по студентским домовима и окупљао студенте српског порекла. Ми смо јако волели то што смо радили, али ми је ипак жао што она стара *Талија,* од пре 45 година, не постоји више. Радо смо долазили на пробе, јер је то био добар повод за забаву и дружење. Млади имају данас и других занимација, али ја бих била срећна ако би се позоришна традиција на српском језику наставила.“

Милан Унчански: „У младости смо једва чекали да дође субота, да идемо на пробе у Дому студената. Путовали смо на гостовања аутобусом и возом, певали смо успут, била су то дивна времена. У Крајови смо доживели један од највећих успеха, а било је пуно лепих успомена, јер смо костимирани у немачке војнике отишли на вечеру у мензу, где су нам сви тапшали кад су нас видели. Пошто је наша представа била око 1.00 сат, видели смо да су у публици били само страни студенти, Црнци. Наш ентузијазам је трајао до ‘90-их година, када су *Талију* преузели млађи људи.

Вишеслава Ћирић: „Осећам се лепо и пријатно, али и помало тужно. У младости нисам размишљала о дуговечности *Талије* и није ме интересовало ништа што се тиче историјског трајања. Сада тек видим да су глумци које сам обучавала били прилагодљивији и мање наивни од мене, што ми је свакако помогло. Некада сам осећала да је *Талија* део мене, али сада нас је тако захватио вихор потрошачког друштва, да су бивша осећања успавана. Ником ништа не замерам, али јасно је да време брише неке трагове, да би се видели други.“

На самом крају, председник ССР, Огњан Крстић, уручио је Позоришном студију “Талија” Захвалницу за дугогодишњу активност.

Горан Мракић

Децембар 2015.

Са Дана српске културе у Решици

ЛИКОВНО И КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ

У познатој књижари „Semn de carte“ одржан је прошлог четвртка, 3. децембра, с почетком у 17.30 други Дан српске културе у Решици посвећен књигама, књижевности и остварењима ликовних уметника.

Пред бројном публиком овог неконвенционалног простора Камелија Дука, Јулијан Ђорђевић и Љ. П. Станков представили су Преображењску ликовну колонију, чији су радови били изложени на зидовима књижаре, као и слике Дане Петков.

Посетиоци су могли да разгледају изложбу постављену у три просторије, а о Преображењској ликовној колонији сазнали су између осталог да се одржава сваког августа поводом Дана преображења у Базјашу или Темишвару и да окупља ликовне уметнике из Србије, Румуније и Мађарске.

Говорећи о радовима Дане Петков, ваш долепотписани новинар

каже: Ако је пре неколико година била окорели присталица тачног облика, Дана Петков је данас превазишла своје првобитне концепте и почела да се бави сопственим осећањима, а кад уметник преписује свој унутрашњи свет слике оживе и постају феномени који отварају један други простор, простор самоспознаје, како њене, као уметника, тако и посматрача који ће се у том преписаном унутрашњем свету препознати.

У књижевном делу вечери Славомир Гвозденовић представио је издавачку делатност Савеза Срба у Румунији, говорећи о значајним књигама које су обележиле ову годину, илуструјући све понеком песмом. Њему су се придружили и румунски песници из Решице: Георге Журма, Октавијан Доклин, Костел Станку и Николае Сарбу.

После промоције у Темишвару о својој књизи „Београд, вечити град“ говорио је и у Решици Александар Диклић.

Славомир Гвозденовић је представио и књигу нашег свештеника Саше Јашина „Српске и племићке породице у XV и XVI веку” као и монографију „Ченеј“. Треба напоменути да је те вечери Саша Јашин био са нама у Решици, као и председник ССР, Огњан Крстић, који је вече закључио уз представљање Дана српске културе и поздраве поклоницима лепих уметности. **Љ.П. Станков**

МАЊИНЦИ У СИНАЈИ

У периоду од 4. до 7. децембра, Департман за међуетничке односе Владе Румуније организовао је у познатом зимском центру Синаја, Дане националних мањина.

На манифестацији Департмана за међуетничке односе Владе Румуније у „перли Карпата“ како Синају често називају, због њене лепоте, учествовало је 16 мањина. Нашу заједницу представили су: председник Савеза Срба у Румунији, Огњан Крстић, потпредседници Савеза, Живица Милојков, Славољуб Аднађ, Адријан Мојсеш, Драган Воштинар, Никола Курић, Борислав Велимировић, Ивана Гвозденовић, главни стручњак и саветник територијалног бироа Департмана за међуетничке односе и оркестар „ОК! Бенд“ из Темишвара.

На Данима националних мањина, поред радних седница, представници Савета националних мањина заједно са представницима Департмана за међуетничке односе предвођени државним секретаром Аметом Алединoм, учествовали су и на дневним округлим столовима

где се расправљало на разне теме везане за развој, добро функционисање и који су потенцијални приоритети за следећу годину организација националних мањина.

Представници наше кровне организације, упознали су остале учеснике Дана националних мањина са радом ССР од свог оснивања, после децембарске револуције 1989. године, до данас, о радовима на изградњи неколико културних центара, о начину на који се одвија настава на матерњем језику у Српској гимназији „Доситеј Обрадовић“ у Темишвару и у све ређим српским школама. Учесници су још упознати и са богатом издавачком делатношћу ССР, о штампи на српском језику, као и са бројним културно-уметничким, духовним, васпитним и спортским активностима које се организују током целе године са циљем да се очувају српска традиција, идентитет, култура и језик. Поменути су и недавно завршени Дани српске културе у Темишвару, који су трајали месец дана, где је било приказано и презентовано све оно што нас краси као народ: позоришне представе, књижевне вечери, изложбе, филмске пројекције, културно-уметничке и духовне представе.

У оквиру манифестације намењене мањинама организоване су и приредбе, уз учешће припадника националних мањина, под називом „Рефрен зиме у разноликом гласу“. Наши представници, чланови оркестра „ОК! Бенд“ из Темишвара, Марко Банду, Бојан Лазаров, Себастијан Струца и Саша Панић, одушевили су публику својим извођењем и оставили јако добар утисак присутнима на Данима националних мањина. **Горан Гога Пантин**

Зимски празници, Вртић “Карла Пелц”

СВЕЧАНО У МЕХАЛИ

Децембар је месец и полако улазимо у чаробно доба зимских празника. Окићен и осветљен град, поклањање и дружења, мириси домаћих колача и разноврсних јела код свих нас изазивају осећај радосног ишчекивања и узбуђења. Посебну чар и задовољство, ипак, осећају деца. Зато су празници идеално доба за дружење и провођење времена с њима.

Веселе главице малишана српске групе темишварског вртића “Карла Пелц’’ у Мехали, засјала су јаче, у четвртак, 10. децембра, од било ког лампиона. Они су, наиме, имали своју празничну приредбу посвећену завршетку календарске године.

Иако су полазници групе узраста до свега пет година, тога дана у вртићу није било спавања. Узбуђење је владало током читавог дана. У 16 часова су већ сви били на својим местима. Родитељи у публици, а

деца, заједно са својим васпитачицама Војиславом Кеком Ројков и Косаном Нином Галеаку, на сцени. Свечане хаљинице, фризуре лепше од лепших, испеглане кошуљице, остали су у другом плану, када су се свечаном салом вртића просули гласови, који су рецитовали новогодишње и божићне песмице. "Док пахуља бела са неба пада, свако се дете нечему нада. Чекају старца са брадом белом, што радост носи по свету целом.'' Већ са првим стиховима, деца су нам открила због чега су толико узбуђена, чему су се радовала читавог дана. Наравно, велики аплауз добио је Божић Бата, када се појавио пред децом у црвеном оделу и са дугом брадом, и наравно, поклонима, којих је било толико да није могао сам да их унесе у салу. "Деда Мразе, Деда Мразе, не скрећи са стазе, не оклевај не дремај већ поклоне спремај,'' поручила су му деца. Божић Бата је поздравио децу и родитеље и рекао да очекује још понеку песмицу. "Кад падне први снег, Кад забели се брег, На пут се спрема тад, Тај деда вечно млад. Кад чујеш звона звон, Тад појави се он, Са играчака сто, О-хо-хо-хо-хо-хо'', спремно су узвратила деца, а очи су се цаклиле упирући поглед ка торби с поклонима. Васпитачице су пред Божић Батом несебично хвалиле децу, док су и она обећавала да ће боље учити, да ће слушати родитеље и васпитаче, да ће све појести из тањира, да ће спавати у вртићу поподне... Божић Бата, убеђен да ће све тако и бити, почео је с поделом поклона, који су обезбеђени од стране Савеза Срба у Румунији и самог вртића. Нека деца су први пут видела Божић Бату, а за успомену је сваком детету остала фотографија.

Но, поделом поклона, новогодишње славље у вртићу у Мехали није било завршено. Васпитачице су други део прославе замислиле у виду креативне радионице деце и родитеља. Оне кажу да су ритуали и породични обичаји везани за празнике веома важни, јер стварају код деце осећај сигурности. Зато су се родитељи и деца сместили за мале столове вртића и заједно бојили новогодишње украсе, већ израђене од гипса, који су, после лакирања нашли место на новогодишњој јелки. У изузетно пријатној атмосфери, уз српске празничне песме, међусобно ћаскање родитеља и деце, настали су прави уметнички радови. Разнобојни звончићи, кугле, кућице, употпунили су собу српске групе вртића, која је већ имала новогодишњу поставку, захваљујући умешним рукама васпитачица и деце.

На крају овог дружења, деца су свима поручила следеће: "Желимо вам честитати Божић и Годину нову, свима дуг живот – На многаја љета! У Години новој нек вас Господ чува, невидљивом руком, нек вас штити, води. Живели нам дуго, то су речи наше, честитамо вам празник. Мир Божји, Христос се роди!'' **Биљана Герман**

БОЖИЋНО РАСПОЛОЖЕЊЕ У ВРТИЋУ БР. 14

У уторак, 15. децембра, било је свечано у српској групи Вртића бр.14 у Темишвару. Тачно у 16 часова, соба је била испуњена родитељима, бакама, декама. Тражило се место више у гледалишту. С видним узбуђењем су родитељи упирали поглед ка импровизованој бини, не би ли угледали свог малишана. Многи су први пут учествовали на једном таквом дешавању. А онда је свима застао дах у моменту кад су мале, беле пахуље промолиле своје главице кроз врата. Наиме, деца су била обучена у атрактивне беле костиме са сребрним украсима дочаравајући тако бели покривач, који нам ових дана недостаје. Пажљиво слушајући своје васпитачице Драгану и Ружицу, свако дете је заузело своје место и приредба поводом новогодишњих празника је могла да почне.

Будно око камере и многобројних фотоапарата били су спремни за прве песмице на српском језику. Деца су пожелела добродошлицу свим присутнима и после првог заједничког позирања, салом се заорила песма “Зима, зима, е па шта је’’. Деца млађе групе отворила су приредбу пригодним рецитацијама на чистом српском језику. Највише су својим стиховима деца призивала снег: “Сипајте пахуље лаке’’, “Све је бело, град и село, поље гај’’, “Бела бреза, бела стаза...’’ А онда су

зазвонили традиционални звончићи: “Звончићи, звончићи, звоните кроз ноћ, Вечерас ће Деда Мраз кроз сваку кућу проћ.’’ Сад је већ певушила и публика, која је од радозналости и узбуђења била на ногама.

После још једног блока рецитација, деца су отпевала песму “Падају, падају, с неба беле звезде’’. То је најавило долазак Деда Мраза, који је у групу ушао са огромном торбом пуном поклона, које су за дечицу припремили Савез Срба у Румунији и сам вртић. Старац у раскошном црвеном, традиционалном оделу имао је и помоћника, патуљка. Али приредба се ту није зауставила. С обзиром да је Деда Мраз знао само румунски, деца су и њему отпевала једну песмицу на румунском. Потом су они мало старији извели сценету. Водитељ је интервјуисао Стару и Нову годину, које су биле гошће у студију, а придружио им се и један мало млађи Деда Мраз, који је објашњавао зашто се обријао и како то да му није седа коса.

Још један ред рецитација претходио је плесној тачки у којој су уживали и млади и стари. Лепршаве хаљинице и комбинезони су се распршили по сцени и имали смо осећај да се налазимо на белом тепиху неке дечје бајке.

А онда је уследио моменат који су деца с нестрпљењем чекала данима. Деда Мраз је био задовољан изведеним програмом и деци поделио заслужене поклоне, који су били чак већи од неке деце, али ту су у помоћ при ношењу ускочили родитељи. Слаткиши су тако, ваљда, били у сигурним рукама.

Наравно, нико није пошао кући док се није сликао посебно са Деда Мразом. Деца су гласно пожелела срећну Нову годину и објаснила “драгој деци и драгим одраслима’’ да имају важну обавезу да се друже са Деда Мразом.

У наставку поподнева у српској групи овог вртића, није се знало за умор, иако је дан био напоран за оне најмлађе, који су цео дан понављали своје рецитације и трудили се да што боље прикажу оно што су научили.

Пријатној атмосфери допринела је и учитељица Српске гимназије “Доситеј Обрадовић’’, Вера Жупански, је у пријатељском ћаскању упознала родитеље са програмом школе и позвала све заинтересоване да упишу децу у предшколску групу, док је Дејан Попов, председник МО ССР у Темишвару поделио деци поклоне.

Биљана Герман

СУСРЕТИ ПИСАЦА НА ГРАНИЦИ

У основној школи „Стеван Алексић“ у Јаши Томићу било је организовано у суботу, 12. децембра, 22. издање традиционалних „Сусрета писаца са границе“, који окупљају српске и румунске књижевнике од 1993. Главни организатори и покретачи ове манифестације су од самог почетка Просветна заједница Општине Сечањ и Савез Срба у Румунији, а сусрети су се донедавно сваке године одржавали наизменично у Темишвару и Сечњу.

Соломон Миок је у име домаћина отворио овогодишње сусрете, евоцирајући наслов из „Новости“ са почетка `90-их година, „Стихом кроз блокаду“, када су српски књижевници из Румуније пружили руку помоћи њиховој сабраћи у тадашњој Југославији, која се суочавала са тешким санкцијама.

У име Удружења писаца у Румунији присутне је поздравио песник Лучијан Алексиу, док је Слободан Мандић упознао учеснике са програмом манифестације.

У првом делу, испред бисте Јаше Томића било је обележено присаједињење Војводине са Краљевином Срба, Хрвата и Словенаца након Првог светског рата, а неколико пригодних речи су овом приликом упутили професор Милан Мицић и књижевник Славомир Гвозденовић, који је подсетио да су и Срби са простора данашње Румуније били својевремено врло активни по питању уједињења Војводине са матицом, иако су остали изван њених граница.

Тема овогодишњих сусрета била је обележавање 100. годишњице од рођења великог српског писца Бранка Ћопића. О његовом животу и раду говорили су песници Ђорђо Сладоје, Милан Ненадић и Славомир Гвозденовић, док су ђаци петог и шестог разреда Основне школе „Стеван Алексић“ прочитали неколико Бранкових стихова. Иво Мунћан је нагласио да су на румунском језику својевремено били преведени роман „Пролом“ и две песме, присутне у антологијама. Душан Милићев

је овом приликом прочитао поему посвећену Бранку Ћопићу.

У наставку је укратко била представљена издавачка делатност Савеза Срба у Румунији, с посебним освртом на књиге Љубомира Степанова, који се упокојио прошлог месеца. Такође, био је обележен и мини-јубилеј двојезичног часописа „Огледало/Оглинда“, који је недавно доживео свој 50. број. О овом мосту сарадње говорили су Илеана Урсу, Соломон Миок и Иво Мунћан.

У последњем делу уследило је читање књижевних реферата, песама и одломака прозе. Након што је професор Жива Милин представио „Лексикон српских писаца у расејању“ Милене Милановић, своја су дела читали Илеана Урсу, Лучијан Алексиу, Александар Бјелогрлић, Јаворка Јоргован, Милан Мицић, Иво Мунћан, Душан Милићев, Горан Мракић, Ђорђо Сладоје, Милан Ненадић и Славомир Гвозденовић.

Гости из Румуније су на самом крају уручили поклоне домаћинима и директору школе „Стеван Алексић“. **Горан Мракић**

ПРОМОЦИЈА КОПАОНИКА У ТЕМИШВАРУ

После Златибора, дошао је ред и на једну другу нама познату туристичку дестинацију у Србији да прикаже Темишварцима свој потенцијал. Тако је прошле недеље у ресторану Лојд организована промоција Копаоника и туристичко-спортске организације Рашка на којој су новинари и представници туристичких агенција могли видети шта све нуди Копаоник. А шта то све може понудити најлепша и највиша планина у Србији? Кренимо редом.

Због својих природних ресурса, највећи део Копаоника је проглашен заштићеним подручјем под именом Национални парк Копаоник, са Панчићевим врхом на 2017 м. Планина има око 200 сунчаних дана годишње и око 160 дана под снегом. Копаоник је једно од најбољих скијалишта у источној Европи. Са 67 километара скијашких стаза, жичара и ски лифтова који превозе 34.000 скијаша на сат, Копаоник нуди велике могућности. Копаоник нема једно седиште, то је више скуп појединачних хотела, од којих се неки пријатно истичу, окружени шумом са продавницама, ресторанима и баровима раштрканим около. Ноћни живот Копаоника је такође нешто што морате да пробате, нарочито ако сте млади. Ако сте на Копаонику, моћи ћете да посетите велики број културно-историјских споменика и природних атракција.

Одмах испод Панчићевог врха, налази се видиковац Небеске столице на надморској висини од 1800 м. На овој локацији, којој је име дао Војвода Живојин Мишић, налазе се остаци цркве Светог Прокопија, заштитника рудара. Панчићев маузолеј је име добио по чувеном српском ботаничару Јосифу Панчићу и први је споменик који је изграђен на некој планини у Србији. Велико Метоће је храм из VIII века, а Римљани су саградили цркву у стени, која личи на малу пећину, на 1.450 метара надморске висине. Јеловарник је други највиши водопад у Србији висок 71 метар са три каскаде. Налази се на надморској висини од око 1.500 метара, 2,5 километра источно од Панчићевог врха. Козје стене су оштри гребен на северу Јадовника, чија североисточна страна урања у Самоковску долину реке, изнад које се уздижу врло атрактивне стене по којима је овај локалитет и добио име.

У близини села Лисине, у подножју Копаоника, налази се водопад на реци Барска. Пут до водопада је прилично неприступачан, али за оне који воле природне атракције, изузетно је привлачан. Поред тога, на Копаонику можете посетити природне резервате и одмаралишта у којима стварно можете уживати.

Јошаничка Бања се налази на 25 км од врха планине и често је називају Зеленим вратима Копаоника. Геотермални минерални извори спадају међу најтоплије у Србији, а претпоставља се да је лековитост бањске воде била позната још у доба Римљана.

Туристи који дођу на Копаоник, често посећују средњовековне манастире који се налазе у његовој околини: Студеница, Градац, Стара и Нова Павлица, Ђурђеви Ступови, Стари град Рас, Сопоћани и Петрова црква.

Дакле, ако волите живот, ако волите природу и желите да се одморите, дођите на Копаоник, јер како тамошњи љубазни домаћини воле да кажу: „волећете Копаоник онако како Копаоник воли вас!“

У овом тексту вам нисмо ипак све описали, а и да јесмо, опет се све то мора видети... **Рајко Корња**

КОЛИКО НАС ЈЕ ЈОШ ОСТАЛО?

Љубомир Степанов, Весна Степанов, *Статистички подаци о Србима у Румунији,* Осавремењено издање, Савез Срба у Румунији, Темишвар 2014.

Имамо пред собом једну заиста не само занимљиву, већ и потребну књигу. Будући да смо, као народност, и то са жаљењем морамо признати, у фази када полако почињемо да конзервишемо своје вредности, да стварамо билансе, да живимо више од прошлости и успомена, него од наде за неку светлу будућност, таква књига, као ова пред нама, јесте од великог значаја. Првенствено она ће сведочити нашим унуцима и праунуцима, о нама, о нашем постојању на овим просторима, затим, сведочиће и свем осталом свету, а по библиотекама, остаће неизбрисив траг о нама.

Аутори отварају прозор у временски ток, нас Срба са ових простора, краћим историјским освртом на нас**:** „Срби у Румунији“, овим првим поглављем, из којег сазнајемо ко смо, одакле долазимо, ко су нам преци, како смо доспели у ове пределе. Ово поглавље јесте веома важно, јер нам пружа најосновније историјске податке о настањивању, у неколико таласа, српског живља не само на овим просторима Баната и Угарске, већ и шире у Кришани и Ердељу. „Мада Срби у Румунији као нација нису били посебно подвргнути прогону, дискриминацији или присилној асимилацији, њихов број је стално опадао и за непуних девет деценија више се него преполовио. Према статистичким подацима Темишварске епархије у Румунији године 1924. било их је 44.078, а према државном попису из 2011. године – свега 18.076.“ Овом нимало охрабрујућом чињеницом аутори завршавају прво поглавље.

У другом поглављу: „Срби у Румунији према попису становништва и станова 2011. године“, изнети су најважнији детаљи тога пописа. Права слика и прилика онога што представља тренутно чињенично стање Срба у Румунији. Као народност која постоји у Румунији, избројани смо заједно са хрватском заједницом, и заузимамо девето место у низу националности које живе у Румунији, или 0,12 процената од свеукупног броја становника. Као етничка заједница, припада нам осмо место или 0,54. процента од свег броја националности које живе у Румунији. Оно што је занимљиво јесте податак да је до 1992. године већински део Срба живео по нашим селима, док је попис из 2011.

године показао да се ситуација изменила и да је сада број урбаних Срба већи.

Књига обилује таблицама које нам износе: Распоред Срба по жупанијама 2011.године; Срби по местима Баната; Упоредни преглед Срба у Румунији. Веома је занимљива таблица која нам износи насеља по жупанијама у којима живи најмање 5 становника српске националности.

Аутори нам представљају таблицу са укупним бројем Срба у Темишвару почев од 1854. године па све до 2011. Занимљив је податак да је највећи број Срба у Темишвару живео 1992. године и то чак 7.748. Од тада је број почео да опада, да би 2011. године у Темишвару живело још 4.843. Срба. Међутим, најзанимљивији податак је да и ако је у Темишвару 1854. године живело најмање Срба, за разлику од 2011. године када их је било два пута више, 1854. године Срби су представљали 8,6 процената од укупног броја темишварских становника, док 2011. године, у односу на свеукупан број суграђана, Срба је само 1,6%.

Занимљиве су таблице које показују број српских верника према вероисповести (Таблица бр.11), број Срба чији је матерњи језик други а не српски, (Таблица 12), као и број грађана Румуније који нису Срби али им је српски језик матерњи (Таблица 13.)

Подаци које нам аутори износе јесу веома занимљиви, а свакако да су претпоставили мукотрпан статистички рад, јер нам доносе веома драгоцене податке о нама, о нашим *сликама и приликама*. Тако из таблица 14. и 15. сазнајемо податке о свеукупном броју Срба подељених према узрасту, полу и свакодневним активностима. Имамо таблице из којих сазнајемо свеукупан број Срба, подељених по добима узраста, као и број деце старије од 10. година.

Треће поглавље, насловљено „Закључна разматрања“ доноси нам још три таблице које нам износе: Број српског становништва према узрасту и полу, број српских породица одређен по броју деце рођене у свакој породици, као и Статистички преглед Епархије темишварске за 2011. и 2012. Из ове последње таблице сазнајемо колики је број оних који су се, током 2011. и 2012. године, крстили, венчали или били опојани.

Следеће поглавље, „Прилози“, доноси нам одломке (Изводи) из Устава Румуније, затим одломке из Статута Савеза Срба у Румунији, као и имена чланова Руководећег савета ССР по нашим местима, затим

списак места у којима Савез има своја седишта заједно са именима председника из дотичних места,

Аутори нам представљају и све традиционалне акције које Савез организује током једне године, културно уметничка друштва која учествују у свим тим акцијама и на крају таблицу са издавачким активностима, а то значи записивање сваке књиге која се појавила у издању Савеза.

Свако ко је заинтересован о школству може пронаћи таблицу из које сазнаје назив места у којем постоји српска школа, име наставника, као и број ђака који похађају наставу на српском језику.

У сам крај књиге, аутори су уклопили пет разгледница на којима су приказана наша места.

Ову књигу можемо слободно назвати Књига подсетник и опомена јер је као огледало које нам показује праву слику, прави изглед, ненашминкан, неприлагођен, али истинит и онај прави. Место ове књиге није само по библиотекама најважнијих српских установа, већ и у свачијој приватној библиотеци за све који ће после нас доћи да наставе оно што су претходници започели. **Благоје Чоботин**

СРПСКА ДИЈАСПОРА

Организације и медији

Није познат тачан број српских организација у свету, али се зна да постоји велики број српских клубова и удружења у у чак 159 држава света на свим континентима која имају статус правних субјеката. У Европској унији српске организације су као такве, регистроване по прописима ЕУ и имају могућност да буду носиоци најширег спектра активности којима се баве организације цивилног друштва на свим нивоима. Будући да постоје у свим европским земљама, њихова умреженост и подизање капацитета могу да резултирају стварањем озбиљне и одрживе мреже цивилног друштва, која би, с обзиром на бројност српске дијаспоре у земљама Европске уније, могла да буде репрезент више од милион људи, грађана Европске уније, који би се залагали и лобирали за интерес Србије унутар Европске уније.

Неискоришћена моћ

Сарадња удружења из дијаспоре и матице, подразумева

укључивање у различите пројекте и успостављање културних и економских веза, враћање поверења дијаспоре у матичну државу, побољшање положаја дијаспоре и Срба у региону и јачање свести у домаћој јавности о значају дијаспоре и Срба у региону. У 2014. години Канцеларија за сарадњу са дијаспором Града Ниша спровела је једно веома интересантно истраживање на тему „Информисаност и ставови грађана Србије о дијаспори и односима дијаспоре и матице“. Занимљиво је да 39% испитаника је одговорило да се удружења Срба у дијаспори доминантно баве укључивањем Срба у друштво земље, 29% очувањем језика, 18% фолклором, а 14% хуманитарним радом.

Опште познато је да српске организације могу бити утицајан фактор у побољшању слике Срба у дијаспори и Србије. Договарањем о приоритетима, формирањем платформи и коалиција, дијалогом и сарадњом са матичном и домицилном државом српске организације широм света могу постати озбиљна друштвена снага. Но, тренутно, све могућности за успостављање сарадње матичне државе и дијаспоре су недовољно искоришћене. Срби не користе различите форми регионалне сарадње и сарадње општина, као и сарадње културних, струковних и других удружења, укључујући склапање повеља о партнерству у што ширем обиму. У свом веома похвалном, обимном али и преко потребном покушају да идентификује српске организације Канцеларија за сарадњу са дијаспором Града Ниша је контактирала 450 удружења из дијаспоре и 270 из региона, а претпоставља се да их има доста више.

То су тек први институционализовани покушају да се ојачају везе српског расејања и матице који дају прве резултате и такве иницијативе је потребно подржати безрезервно. У томе велика подршка и помоћ може доћи од српских медија у дијаспори. Због расппострањености и даљине српске дијаспоре, медији су убедљиво најбољи преносиоци дешавања, извори информисања и комуникације са матицом.

Један циљ, различити приступи

Занимљиво је да је Медиа центар из Ниша у сарадњи са Институтом друштвених наука спровео је 2007. године истраживање „Медији у дијаспори, медији за дијаспору“. Поменутом анкетом било је обухваћено 60 медија са седиштем у 18 земаља, а медији су категоризовани у медије региона, Европе и САД, Канаде и Аустралије. Констатовано је да нешто више од половине медија у дијаспори излази

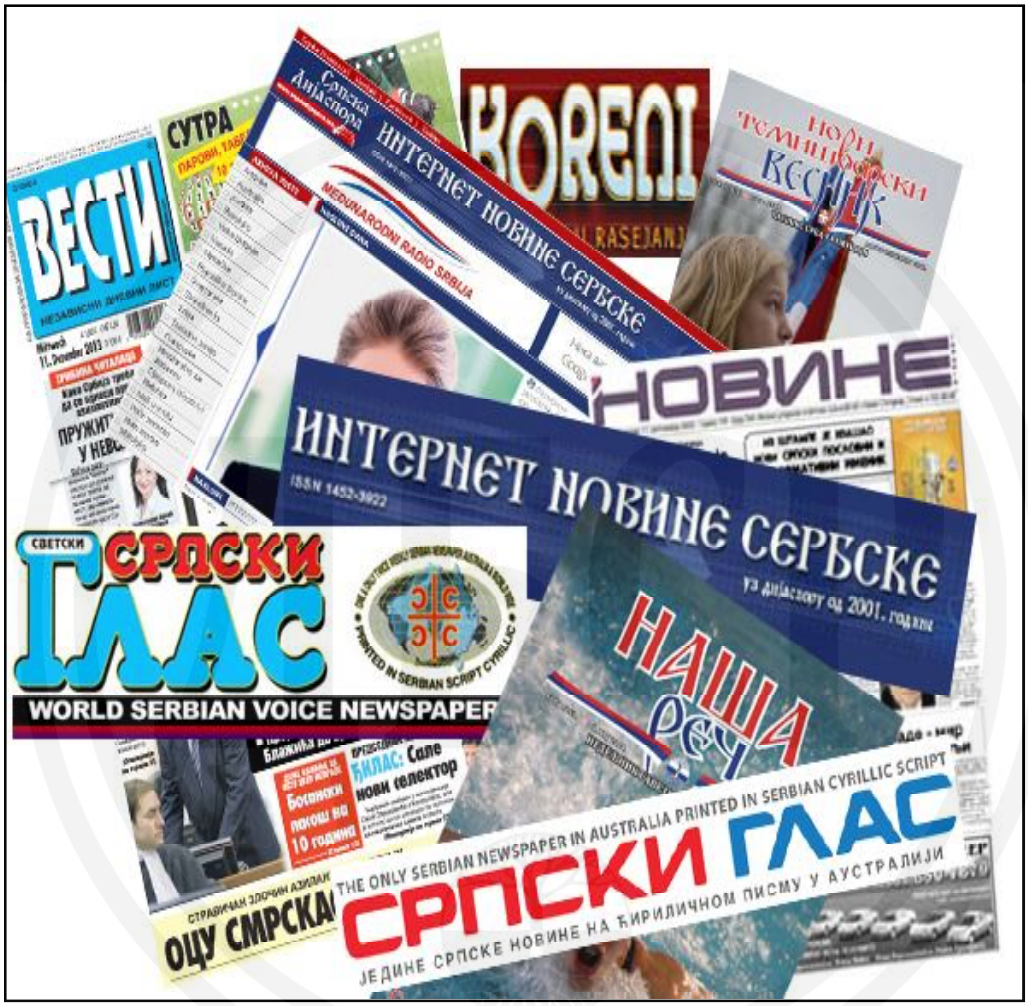

на српском језику, док више од трећине излази на српском и на језику државе у којој је седиште медија. Око 78% медија основано је током деведесетих година прошлог века и после 2000. године. Оснивачи медија у региону су углавном организације српске заједнице или државе, док су медији европске и прекоокеанске дијаспоре настали иницијативом појединаца и нешто ређе организација. Интересантно је да између 70 и 80 одсто медија не остварује никакву сарадњу са другим медијима, али медији дијаспоре имају далеко јачу везу са медијима матице. Код прекоокеанских медија највише садржаја се односи на локалну заједницу, и на Србију. Српски европски медији су првенствено усмерени ка земљи дијаспоре, дешавањима у Европи и

Србији, а далеко мање ка локалној српској заједници. Скоро половина свих медија функционише на волонтерској основи, а облик финансирања представљају и донације, те да су рекламе веома заступљен извор финансирања са 58 одсто свих медија. Медији у дијаспори нуде различите садржаје, а само 15 одсто њих је специјализовано за једну врсту садржаја. Као главна мисија свих српских медија наводи се „очување индентитета“ (70 одсто) и у нешто мањем проценту „информисање о дешавањима у заједници“ (50 одсто). Када је реч о корисницима медија, односно испитаницима, половина их је навела да су медији из Србије њихов главни извор информисања уопште. Такође, највише испитаника приступа медијском садржају преко интернета. Најважнији садржаји медија дијаспоре јесу „дешавања у Србији“, друго место заузима културни програм, а треће музички и забавни програм, спорт и „актуелности о локалној српској заједници“.

Канцеларија за сарадњу са дијаспором и Србима у региону и Удружење новинара Србије (УНС) спровели су 2013. истраживање онлајн медија дијаспоре и Срба у региону којим је обухваћено 20 онлајн медија дијаспоре. Од укупног броја анализираних сајтова, 40 одсто њих се може сврстати у њуз портале, јер свакодневно или периодично ажурирају садржај, а примарни циљ им је да информишу српску заједницу у дијаспори о дешавањима у месту и земљи живљења, као и Србији и Србима у региону. Као онлајн верзија периодичне штампе функционише 30 одсто сајтова, јер се на порталу објављују само садржаји који су припремљени за штампано издање, без прилагођавања вебу или уз објављивање неких додатних садржаја. Од анализираних сајтова 30 одсто није активно у дужем временском периоду или функционишу само као интернет презентације медија без актуелних информативних садржаја. Садржај који се односи на локалну заједницу у дијаспори знатно мање је заступљен од садржаја који се односи на актуелности из света, било да је реч о спорту, дневно-политичким дешавањима, забави или некој другој области. На свим сајтовима који су имали садржај из сопствене продукције који се односи на Србију, највећи удео чине афирмативни садржаји, под којима се подразумевају објаве с позитивном конотацијом о Србији. Свега 20 одсто анализираних сајтова има опцију штампања странице или дељења садржаја имејлом или друштвеним мрежама. Неки од домаћих медија који информишу о дијаспори идентификовани су РТС, Политика (рубрика мој живот у иностранству), Вечерње новости итд. **Р. Корња**

• Историјско • Духовно • Књижевно •

Велика базјашка повеља

(Наше највеће књижевно признање, једно од најзначајнијих у српском расејању, било је уручено Душку Новаковићу 18. августа у Базјашу на Данима преображења Срба у Румунији)

Душко НОВАКОВИЋ

ИНСЕРТ ИЗ ЗАЈЕДНИЧКЕ ПАРОЛЕ „ХОЋЕМО ПРОМЕНЕ“

Београд, године 2000-те
Режим је озбиљно уздрман

Дрма га и једна бака
Тако што маше с прозора
Хучној колони демонстраната

Тамо је њен син

А у супротном правцу
Маше и свом зету
Који да би примио плату
Чучи у борним колима и чека наређење за напад

А највише маше, гуши се
Док гледа према парку код Скупштине
Тамо су деца њене деце
Два срца заиграна лоптом: дечак и девојчица

ДБСР www.dbsr.ro

Тачно су на средини између
Својих очева и очева
Машина за разбијање људи

Њено уоквирено попрсје на зиду
Посредством Би-Би-Сија
Обилази екране света

И њена саксија с расцветаним петунијама
Бака, постаје прва вест дана
Бака, пре Клинтоновог говора маринцима
Бака, пре Јељциновог љубљења са Шредером
Бака и њене петуније
Пре Арафатове поруке Израелцима

Па иако се не одваја од прозора
И маше без даха, већ клонула
Ми желимо да нагло устане и одгурне
Инвалидска колица
И вине се напоље као голубица
И спасе своје најмилије и сав потопљени свет.

DBSR
www.dbsr.ro

ВЛАДИКА НИКОЛАЈ ВЕЛИМИРОВИЋ

ВИДОВДАНСКА БЕСЕДА У ЛОНДОНУ

„Господо и пријатељи!

Дошао сам из Србије, из европске поноћи. Тамо нигде ни зрачка светлости. Сва је светлост побегла са земље на небо и једино нам одозго светли. Па ипак, ми нејаки у свему, сада овако, јаки смо у нади и вери, у скоро свануће дана. Захвалан сам лорду архиепископу, Конкену Бериском, који ми је омогућио да на свети Видовдан, овог лета господњег 1916. године, у овој прекрасној цркви Светог Павла, пред Његовим височанством, краљем Ђорђем V и најугледнијим Енглезима могу да вам се обратим.

Господо и пријатељи! Цео дан јуче, провео сам разгледајући овај величанствени храм, који је понос Енглеске и Хришћанства. Ја сам видио, да је он саграђен од најскупоценијег материјала, донешеног из разних крајева империје, у којој сунце не залази. Видео сам, да је саграђен од гранита и мермера, које су испирали таласи стотине мора и океана. И да је украшен, златом и драгим камењем, донетим из најскупоценијих рудника Европе и Азије. И уверио сам се, да се овај храм, с правом убраја, у једно од архитектонских чуда света.

Но, господо и пријатељи! Ја долазим из једне мале земље на Балкану, у којој има један храм, и већи, и лепши, и вреднији, и светији, од овог храма. Тај храм, се налази у српском граду Нишу, и зове се ЋЕЛЕ КУЛА. Тај храм, је сазидан од лобања и костију мог народа. Народа који пет векова стоји, као стамена брана Азијатском мору, на јужној капији Европе. А кад би све, лобање и кости, биле узидане, могао би се, подићи храм, триста метара висок, толико широк, и дугачак, и сваки Србин, би данас, могао подићи руку и показати. Ово је глава, мога деде, мога оца, мога брата, мога комшије, мога пријатеља, кума. Пет векова, Србија лобањама и костима својим, брани Европу, да би она живела срећно. Ми смо тупили, нашим костима, турске сабље, и обарали дивље хорде, које су срљале као планински вихор на Европу. И то, не за једну деценију, нити за једно столеће, него за сва она столећа, која леже између Рафаела и Ширера. За сва она, бела и црвена столећа у којима је Европа, вршила реформацију вере, реформацију науке, реформацију политике, реформацију рада, реформацију целокупног живота.

Једном речју, када је Европа, вршила смело кориговање, и богова, и људи из прошлости, и када је пролазила кроз једно чистилиште, телесно и духовно. Ми смо, као стрпљиви робови, ми смо се клали са непријатељима њеним, бранећи улаз у то чистилиште.

И другом речју, док је Европа, постајала Европом, ми смо били ограда њена, жива и непробојна ограда, дивље трње око питоме руже. На Видовдан, 1389. године, српски кнез Лазар, са својом храбром војском, стао је на Косову Пољу, на браник Хришћанске Европе, и дао живот, за одбрану Хришћанске културе. У то време, Срба је било колико и вас Енглеза. Данас их је, десет пута мање.

ДБСР
www.dbsr.ro

Стеван БУГАРСКИ

ЖИВЕ ЗОВЕМ[1]...

Прилог познавању наших црквених звона (1)

Многе наше цркве имају на торњевима звона израђена у темишварској ливници Novotny (што се на српском преписивало и Новотни, и Новотњи).

Зачетник ливнице, Антон Новотни, рођен је у Темишвару 6. јула 1840. Године 1872. засновао је у кварту Фабрици звоноливницу. Његова звона остала су позната по томе што их је израђивао по сопственом изуму; у питању су звона са отворима (*durchbrochene Glocken*, неприкладно преведено с немачког: *пробушена звона*), која су имала исти глас и бољу покретљивост уз смањену тежину. За своје производе Антон Новотни је добио награде на изложбама у Будимпешти 1885. и 1896, такође у Темишвару 1891. године. Осим главног производа, звона, одливао је и друге предмете, углавном од обојених метала. Уз ливницу је држао и ковачницу, у којој је израђивао метална постоља за звона (*Glockenstuhle*, неприкладно преведено: *козе*).

Антон је умро у Темишвару 3. јануара 1915. Део своје имовине оставио је Институту за слепе особе, основаном у Темишвару. Фирму су преузели његови наследници и водила се под називом Син Антона Новотнија.

У међувремену се разбуктао Светски рат.

Већ 10. августа 1915. Епархијска конзисторија је расписом бр. К 1.321/II 605 из 1915, преносећи отпис Министра богочасти и јавне наставе бр. 7.906 од 18. августа 1915, упутила захтев црквеним општинама да попуне и срочно доставе образац са подацима о звонима. Мада је назначено да отпис „не треба схватити тако као да је реквирација црквеноопћинских звона већ одређена, него само као могућност исте“, осећало се да одузимање звона прети као неминовност; то је и уследило 1917. године. Спроведеним скидањем звона са цркава у ратне сврхе, пропала су и многа звона која беше израдио Антон Новотни.

После Светског рата бројне наше црквене општине су наручивале звона опет у Темишвару, код Сина Антона Новотнија; знао сам да је тако било у Темишвару (Граду), Темишвару (Мехали), Српском Семартону, Кетвељу, Варјашу, Дињашу итд. Фирма је рекламирала своје

производе и у публикацијама Српске православне цркве: „Српски Сион“ и „Српски митрополијски гласник“.

Када сам једне године уз покојнога проту Драгомира Петкова ишао по градској парохији, где је он светио богојављенску водицу, наишао сам на, тада већ у годинама, Јоцу Живковића, пореклом из Вења, који је 1925-1926. радио у звоноливници Сина Антона Новотнија. Он ми је тада поклонио драгоцену књигу: каталог Звоноливнице старога Антона Новотнија, штампан у Штампарији Римокатоличке бискупије у Темишвару. Година издања није назначена, али према тексту може се закључити да садржи податке о звонима ливеним од 1872. до 1914. године.

Каталог је на више језика: на мађарском, немачком, румунском, српском и хрватском, а садржи предговор (стр. 1-12), графичке илустрације из рада звоноливнице (стр. 13-83), сведоџбе корисника о добро урађеним пословима (стр. 84-143), списак израђених звона тежих од 50 кг (144-173), и на последњој (144) страници – статистички преглед целокупне производње од 1872. до 1914. године.

У предговору стоји да звоноливница ради од 1872. године, да се израђена звона одликују чистим хармоничним звоњењем, да се, по потреби, звук нових звона може ускладити са постојећима, да је звоноливац изумео нов тип звона, „са отвореним одушкама“, и да је такво звоно у тежини 327 кг једнако по гласу старом звону од 461 кг, а има и бројне друге предности; у наставку се износе предности гвоздених постоља. Предговор потписује Син Антона Новотнија, уз напомену: „надајући се... да ћете ме с Вашим наруџбинама одликовати“.

Део са илустрацијама садржи фотографије одливених звона и справљених постоља, призора из ливнице, свечаности освећења звона и слично.

Такозване сведоџбе углавном су писма и захвалнице разних корисника, од којих су неке издане на изричити захтев фирме; писане су на мађарском, немачком, румунском, чешком, српском и хрватском језику.

Из коначног списка звона произилази да је фирма до 1914. године салила свега 3.851 велико звоно и 908 малих (ипак тежих од 50 кг) звона, у укупној тежини 816.316 кг; наручиоци су били из разних земаља, означених овако: Угарска и Ердељ, Босна, Херцеговина, Далмација, Галиција, Буковина, Румунија, Србија, Бугарска, Црна Гора, Грчка, Турска и Америка.

На детаљном списку назначено је место наручиоца, број звона и целокупна тежина поруџбине. Пошто у многим местима постоји више цркава разних вероисповести, остаје да се даљим истраживањем утврди која су звона ливена за српске православне цркве. Несумњиво су међутим српским црквама намењена звона за која су од српских црквених општина добијене потврде о одговарајуће изведеним радовима. Те потврде, као увод у даља трагања, наведене су овде у прилогу:[2]

УВЕРЕЊЕ

С којим овде потписани сваког оног, коме о томе знати подлежи, истинито уверава, да је г. Антон Новотни, звонолија из Темишвара у Аустрији, направио за подручни ми манастир пре неколико дана два звона, једно од 445 фуната, а друго од 60 фуната, на потпуно ми задовољство, са врло удесном хармонијом, само како се пожелити може. Израда поменутих звона, од стране потписаног заслужује сваке даље препоруке.

Ово се уверење издаје поменутом звонолији од стране овог манастира у име захвалности на његовом честитом и отличном раду горепоменутих звона.

6. октобра 1882. год. у манастиру Ржанско-Богородичном.

Захвални игуман манастира Богородичног,

Јоаники, с. р.

УВЕРЕЊЕ

Господин Антон Новотни, звоноливац из Темишвара у Краљевини Угарској, салио је у својој фабрики за цркву села Вражограда 4 (четири) комада звона укупне тежине 886 килограма.

Ова су звона по најновијом систему и патенту кога г. Новотни притјажава саливена, са звуком и нотном хармонијом у правом смислу вештачки удешена. А за добар материјал, солидну израду и дуготрајност г. Новотни писмено гарантује за десет година, и то га и карактерише као солидног фабриканта, на шта му ми подписати издајемо ово уверење и изјављујемо у име општине вражоградске тому благодарност.

Бр. 23, 16. маја 1893. год. у Вражограду.

Деловођа Владимир Живковић

Председник Црквеног одбора, свештеник Јеремија Рашић

Срп. православ. Црквена општина у Самошу

Бр. 46/1896.

Господ. Антону Новотнију, звоноливцу у Темишвару

Овим вам се у име целе ове црквене општине захваљујемо на вашем

труду око преливања нашег звона по новој системи са отвором, тежине 8 м.ц. које је звоно тако милозвучно и у хармонији с нашим другим звонама, да особито похвалу заслужујете.

Примите, дакле, израз нашег особитог признања, које ће вам као препорука другим општинама служити.

У Самошу, 19/31. марта 1896.

Тоша Предић, перовођа Мита Марков, председник

УВЕРЕЊЕ

Од стране срп. правосл. црквене општине у Лаћарку у Срему по души посведочава се да је г. Антон Новотни, звоноливац у Темишвару, наше велико звоно од 636 килогр. тешко, по најновијој системи са отвореним одушкама прелио, и да је ова црквена општина са његовом солидном израдом потпуно задовољна, тако да га као честита и веома уредна и тачна звоноливца свакој црквеној општини најтоплије препоручује.

Српска правосл. црквен. општина у Лаћарку, 24. јуна 1896.

Председник Урош Кузминац

Благородном Господину Антону Новотном, у Темишвару

Овим вам се од стране управе манастира Крушедола потврђује да сте за св. цркву манастирску у вашој звоноливници салили четири патентирана нова звона и направили козе на потпуно задовољство управе и свију који звона слушају.

У М. Крушедолу, 15/2. новембра 1899.

Анатолије Јанковић, архимандрит, заступ.

СВЕДОЧБА

Овим се од стране српско-православне црквене општине даје господину Антонију Новотнију уверење да је четир звона за нашу српско-православну цркву на подпуно задовољство подписане општине начинио, те се овим свима српско-црквеним општинама за такав посао најтоплије препоручује.

У Бачинци, дана 25. августа 1900.

Српско-православна црквен. општина

УВЈЕРЕЊЕ

Господа Шандор Теодоровић и Франц Тајхт свршили су од госп. Антуна Новотнија повјерени им посао на опште задовољство наше.

Дигоше нам три звона на торон необичном вјештином и утврдише на нове козе гвоздене.

А и друштвено понашање њихово сваке је хвале вриједно, што служи свакако на част, колико њима, толико још више признатој звоноливници госп. Антуна Новотнија.

Што се самијех звона тиче, морамо истакнути да су баш мајсторски израђена и потпуно хармонична.

Прав. срп. црквв. општина у Плашком, 7/20. јуна 1904.

Ј. Кокотовић, перовођа Ст. Косановић, протопресв.

УВЕРЕЊЕ

Срп. правосл. црквена општина Срп. Итебејска набавила 4 нова звона код звоноливца Госп. Антона Новотнија у Темишвару, са отворима провиђена, хармонични удешена у D-дуру, у тежини од 1881½ клгр., осим тога слободно стојеће гвоздене козе, са којим је црквена општина потпуно задовољна, препоручујући га и осталим црквв. општинама које би звона хтеле наручити да се на њега обрате. Израда горњих звона и коза је најсолиднија.

У Срп. Итебеју, 4/17. јула 1904.

Ст. Мишковић, перовођа Тоша Раић, председник

Бр. 32. ex 1905.

П. н. г. Антону Новотнију, звоноливцу, у Темишвар

Потписана општина потпуно је задовољна са 4 нова звона, која сте јој према састављеним условима салили по патентираном Вашем систему, те Вашу творницу црквеним општинама овим препоручује.

Српско-православна црквена општина румска.

У Руми, 20. априла 1905.

Петар Ј. Стефановић, перовођа Јов. А. Ђуричић, председник

Српска православна црквена општина у Пакрацу

Бр. 56. ex 1905.

СВЈЕДОЦБА

Којом се од стране потписане општине засвједочава да је Г. Антун Новотни, звоноливац из Темишвара, салио овој општини четири нова звона са потпуном хармонијом у Мол-тону, по новој системи, са отвореним одушкама, и то у тежини:

1 звоно око 1.757 килограма
1 звоно око 968 килограма
1 звоно око 461 килограма
1 звоно око 197 килограма

за катедралну и парохиалну св. Троичну цркву овдашњу, од најсолидније материје, као и гвоздене козе (сталак за иста звона) врло практично и за црквени торањ и звона од сваке погибељи сигурне, на опште и потпуно задовољство, а уз његову гаранцију према захтјеву ове општине на 15 година, што се овиме уједно са благодарношћу и похвалом г. Антуну Новотнију у Темишвару потврђује и исти звоноливац г. Антун Новотни свима православним срп. црквеним општинама, а нарочито у Епархији пакрачкој, као

и свакоме који треба и жели лепа милозвучна, стална и сигурна звона и гвоздене козе, најтоплије препоручује.

Православна српска црквена општина.

У Пакрацу, 1/14. маја 1905.

Ђорђе Јоглић, председник Јован Марић, перовођа

Бр. 21. ex 1905.

Велештованом Господину Антуну Новотнију,
звонолији у Темишвару

Православна српска црквена општина у Купинову долази у смерности јавно захвалити Вам се на великом звону црквеним, које сте јој прелили, сада већ 5-та година времена каколи, и које исто је у цјењеној ливници Вашој, Вашим зар настојањем частним, цјелом житељству овом на свако задовољство испостављено, тако да смјело препоручује свакој појединој црквеној општини, без разлике народности, да је вриједно само код такове солидне и достојне фирме једне потребна си звона итд итд тој радијони спадајуће ствари наручивати.

У Купинову, 1/14. маја 1905.

С одличним штовањем,

Јелесије Васић, председник Илија Милутиновић, перовођа

СВЕДОЧБА

Овим се од стране српско-православне црквене општине Каменичке потврђује да је госп. Антон Новотни, звоноливац у Темишвару, начинио за ову српску правосл. цркву четири (4) звона нова са отвореним одушкама, од најсолидније материје, те солидном израдом, у тежини од 1.296 клгр. и направили козе од кована гвожђа на потпуно задовољство, тако да га као честита и верна, уредна и тачна звонолиоца свакој црквеној општини најтоплије препоручује.

Српско-прав. црквена општина.

У Каменици (Срем), 1. маја 1905.

Стеван Лађарац, перовођа Лазар Никетић, председник

„Српски Сион“ XV 1905, бр. 4/28.02.1905, стр. 124.

Освећење звона.

У четвртак је 24. о. м. осветио високопреосвештени Г. епископ бачки Митрофан (Шевић), уз асистенцију од 4 ђакона и 10 свештеника, ново звоно, што је Његова Светост Преузвишени Г. Патријарх Георгије дао салити у Темишвару код звоноливца Антона Новотнија за карловачку саборну цркву.

Звоно је тешко 31,85 метарских центи а за звоно и намештај је дала Његова Светост 13.500 К.

На звону се налази овај натпис:

У славу Божју и св. великомученика Димитрија, а у спомен 75. године живота свога, 50. године свештеничке и 23. године архијерејске службе своје, приложи звоно ово катедралној Св. Николајевској цркви Карловачкој, Георгије Бранковић, архиепископ карловачки, митрополит и патријарх српски, Његова Величанства цара и апостол. Краља Фрање Јосифа Првог прави тајни саветник, кр. угарског великашког дома члан и више Ордена ово каваљер ово велекрстник итд. године 1904.

Ливено од Антона Новотнија у Темишвару бр. 2191.

[Допис]

Поштованом госп. Антону Новотнију, звоноливцу у Темишвару

На Вашу молбу упућену на Његову Светост преузвишеног Господина Георгија, срп. патриарха, част ми је у име Његове Светости а по налазу Његову издати ову сведочбу, да сте Његовој Светости како велико звоно, тако и гвоздене козе за исто звоно на потпуно задовољство Његове Светости зготовили.

Карловци, 5/18. априла 1905.

С поштовањем,

Макарије Гавриловић, конз. бележник

Бр. 24.

УВЈЕРЕЊЕ

Из творнице госп. Антонија Новотнија из Темишвара наручила је потписана црквена општина два звона по најновијој системи, пробушеној.

Потписана црквена општина признаје овим да је потпуно задовољна, како са солидном израдом, тако и лијепо удешеном хармонијом.

Препоручујемо га топло свима као честита, вјерна и тачна звоноливца.

Срп. прав. црквена општина у Швици 22. јула 1905.

Тајник Станко Грозданић Председник Милан Скенџић, адм. парох.

СВЕДОЧБА

Овим се од стране срп. прав. црквене опћине бременске посведочава да је г. Антоније Новотни за нашу цркву салио три хармонички устројена, по најновијој системи ливена, звона, са у торњу слободно стојећим козама од кованог гвожђа, на потпуно задовољство читаве општине, те се овим свима срп. црквеним опћинама за такав посао најтоплије препоручује.

У Бремену, 2. јула 1905.

У име срп. прав. црквен. опћине,

Василије М. Перић, учитељ, перовођа

Живко Петровић, председник

ЗАХВАЛНОСТ (УВЈЕРЕЊЕ)

Подписати добавијо сам у прошлој години за овдашње цркве у Црној Гори 4 звона, тј. за Берску цркву, храму Св. Великомученика Георгија, у тежини 129½ кила; 1 звоно за даибабску цркву, манастир Успенија Пресвете Богородице, у тежини од 70 кила; 1 звоно за цркву у Горње Кокота, храму Св. Николе, од 28 кила. Овим Вам се у име цијелих црквених прокамадура захваљује на Вашој радњи, која вјешто и лијепо по новој системи, пробушеној, израђујете и шиље[те] уредно са потврдом од 15 година гаранте; дакле, примите израз нашег признања, које ће, надам се, и убудуће бити поручбина.

Са особитим поштовањем,

Подгорица, 16. марта 1905. Косто Кр. Станић, књижар

СВЕДОЦБА

Од стране потписане општине овим се издаје сведоцба да је данас г. А. Новотнија, односно његов заменик, три звона са наше куле скинуо и нова три звона на кулу подигао, те су иста звона по задовољство свију Вечменаци, како у изради, тако исто и у сложној хармонији израђена, и можемо да се исти г. А. Новотни свакој црквеној општини препоручи.

Срп. православна црквена општина у Вечмену, 4. децембра 1906.

Корнелије Поповић, перовођа Стеван Лаутсић, подпредседник

Ц.О. Бр. 317/1908.

СВЕДОЦБА

Овим се од стране срп. црквв. општине званично потврђује да је г. Антоније Новотни, творничар звона из Темишвара, за овдашњу св. цркву начинио 4 звона у акорду „H-moll“, у тежини:

бр. 2748. – I, велико звоно од 1.698 кг

бр. 2749. – II, јацијско звоно од 976 кг

бр. 2750. – III, средње звоно од 481 кг

бр. 2751. – IV, мало звоно од 208,5 кг

уз то козе од кованог гвожђа у тежини од 1.973 кг.

Наруцбину ову извео је г. А. Новотни исправно, на потпуно задовољство ове црквв. општине, те му се овим путем изриче признање и свакоме се препоручује.

Ст. Футок, 15 (28) децембра 1908.

Н. Алексић, пр. перовођа Стеван Илић, председник

УВЕРЕЊЕ

Госп. Антон Новотни, звоноливац из Темишвара (Краљев. Угарска), салио је у својој фабрици за цркву православну села Фердина једно велико звоно укупне тежине 389½ килограма. Ово је звоно по најновијем систему и патенту, кога је г. Новотни пронашао, саливено, са звуком и потноси [!?] мол-

мелодијом вештачки удешено. За дуготрајност звона, материјал, израду, г. Новотни нам писмено гарантује за 15 година, које га карактерише као солидна фабриканта, а на које му ми потписани издајемо ово уверење и изјављујемо у име општине Фердинске најтоплију благодарност и признање.

У Фердину, 12 (25) новембра 1908.

Крста Тома, председник Сава Думитров, перовођа

Ц.О. 238. ex 1909.

Господину Антону Новотнији у Темишвару

М. Црквени одбор у седници својој од долеозначеног дана и под горњим бројем решио је изразити Вам потпуно задовољство и признање на послу који сте обавили приликом мећања гвоздене грађе за звона у торњу овдашњег св. Ђурђевског храма.

Из седнице м. црквен. одбора држане у Сомбору 4. јуна 1909. год.

Божидар Ковачић, перовођа Стеван Маглић, председник

УВЕРЕЊЕ

Овим се од стране потписане српске православне црквене општине засведочава да су три нова патентирана звона са гвозденим крунама, поручена из звоноливнице госп. Антона Новотнија из Темишвара, на такође набављеним новим гвозденим козама, по његовом монтеру г. Александру Теодоровићу, по претходном скидању звона старих, на кули овдашњег светог храма, на свеопће задовољство ове општине и свега становништва, у најбољем реду намештена.

Српска православна црквена општина.

У Сурдуку, 21. марта (3. априла) 1909.

Паја Божић, председник Милан Рајковић, перовођа

Ова је општина слободна замолити поштов. Г. Новотнија за три звонцета, која су заједно и која сва три једним додиром у један мах звоне, као поклон за наш свети храм.

Број 20. 1910.

УВЕРЕЊЕ

Од стране овомесне црквен. општине, на темену закључка одборске седнице од 2 (15) марта о.г. издаје уверење г. Антонију Новотнију, звоноливцу у Темишвару, с тим да је ова срп. црквен. општина у тежини од 458 кг од Вас послато једно звоно и од Вашег монтера г. Александра Теодоровића за црквени торањ подигнуто на потпуно нам задовољство.

У Чалам, 2 (15) марта 1910.

Крста Боганац, председник Влад. Вуковић, перовођа

Бр. 8. 1910.

УВЕРЕЊЕ

Овим се од стране овомесне срп. прав. црквене општине а на темену закључка црквеног одбора од 28. фебруара о.г. бр. 12, издаје ово уверење г. Антону Новотнију, звоноливцу у Темишвару, да је ова црквена општина са сва четири нова звона у тежини од 18.917 кг од Вас послата и од Вашега монтера г. Александра Теодоровића на црквени торањ подигнута, потпуно задовољна.

У Инђији, 28. фебруара 1910.

Стојан Чобић, председник Н. Јовановић, перовођа

POTVRDA

Kojom se od strane podpisanog ovime potvrđuje da su monteri zvonoljevarske tvrdke Novotny iz Temešvara postavili tri nova zvona na pravoslavnoj crkvi u Brodu i za ista dobavili i postavili u toranj i zvonjustoljen. Obe su radnje po meni pregledane, u redu pronađene, pa je poduzet i pokus zvonjenjem svih zvonova i ustandoljeno da nema nikakve trešnje niti gibanja toranjskog šiljka, što dokazuje da je konstrukcija zvonje stolice i visećeg uređaja zvonova valjano konstruizana i valjano montirana.

M. Brodu, 5. sječnja 1911.

Alex. Belovits, predsjednik

СВЕДОЧАНСТВО

Доле потписана срп. прав. цркв. општина сведочи да је г. Коста Станисављевић посао овде свршио и да је целу општину потпуно задовољио.

У Петрову, 13. септембра 1912.

Перо В. Ђорђевић, перовођа Игњат Панић, председник

Српска црквена општина у Великом Средишту
Господину Антону Новотнију у Темишвару

Част ми је известити Вас у име црквене општине да смо са звона потпуно задовољни. А исто тако задовољни смо и са радњом Вашег монтера, г. Стевана Терецкија.

У Великом Средишту, 12. септембра 1913.

С поштовањем

Лазар Скокан, председник

СВЈЕДОЦБА

Потписана српско-православна црквена општина овијем потврђује да су звона што их је звоноливница Г. Антона Новотнија у Темишвару потписаној црквеној општини набавила, како тоном, тако и израдом све потпуно задовољна

и да их је изасланик исте фирме г. Александар Теодоровић на наше потпуно задовољство на звоник поставио.

Православна српска црквена општина, у Дољанима, 10. априла 1913.

Милош Медић Петар Мајсторовић, парох-председник

Срп. прав. црквен. општина у Јасенови

Господину Антону Новотнију у Темишвару

Част нам је известити Вас да су Ваши монтери монтирали нова звона на нашу нову цркву, те да су тај посао обавили на задовољство ове црквен. општине.

У Јасенови, 2 (15) јулија 1913.

Софра Николић, председник

Господину Антону Новотнију у Темишвару

Овим Вам потврђујемо да је Ваш монтер Г. Александар Теодоровић данас дозготовио монтирање порученог новог звона, као и двију круна на старим звонима, у потпуном реду.

Правосл. срп. црквена општина у Парти, 19. новембра (2. децембра) 1913.

Предсједник у.з. Ј. Огранић, парох

УРЕДОВНА ПОТВРДА

Потписана срп. прав. црквена општина потврђује овим да је монтер фирме Новотни из Темишвара г. Александар Теодоровић нова звона на опште задовољство на тороњ сместио, на чему му се овим признање изјављује.

Српска прав. црквен. општина у Голубинцима, 5. маја 1913.

Др Душан Гајић, председник

Поштованом Господину Антону Новотнију, звоноливцу у Темишвару

Част нам је известити Вас да су Ваша два послата монтера посао на нашем торњу савесно и марљиво довршила дана 30. јуна.

Са звонама и козама смо потпуно задовољни, наиме звона су сложена у лепој хармонији а козе су доста јаке.

Звона су и старе козе на лицу места измерене, и рачун је како код нас, тако исто и у Ваших монтера.

Чим Ви пошаљете нов рачун и признаницу, новац ћемо Вам поштом послати, уз примедбу да нас морате причекати само за толико дана, у колико ће нам шпоркаса наш улог вратити. Примећујемо да смо платили на жељезници за лагер 2 к 46 п а по уговору имате уз ову своту још и 75 к вратити у име Ваше дневнице и путног трошка.

У Чуругу, 30. јуна 1913.

С поштовањем,

Бранко Јанковић, перовођа Василије Теофановић, председник

СВЕДОЦБА

Којом се од стране потписане српско-правосл. црквн. општине кленачке званично тврди да је г. Антон Новотни, звоноливац у Темишвару, на овдашњој српској цркви у години 1910-тој салио 3 нова звона и нове козе направио и подигао их на тороњ на потпуно задовољство целе ове општине.

Српско-правосл. црквн. општина, у Кленку, 2 (15) јуна 1914.

Антоније Апостоловић, парох, предсједник

Број 4.

ЗВАНИЧНА ПОТВРДА

Овијем се са стране потписане православно-српске црквене опћине званично потврђује да је госп. монтер Александар Теодоровић наручена три нова звона од тврдке Новотни у Темишвару у реду и на наше потпуно задовољство на торањ поставио, чега ради како тврдци Новотни на лепо израђеним и хармоничним звонама, тако исто и г. монтеру на његову раду, изричемо потпуно задовољство и хвалу.

У Чаглићу, 11 (24) јануара 1914.

Јова Павић, председник

Број 41. ex 1914.

СВЕДОЦБА

Године 1910. наручила потписата прав. срп. црквена општина у Угриновцима 4 звона и козе за свој св. храм. Пошто смо са звонама потпуно задовољни, то творницу Антона Новотнија можемо свима срп. прав. црквн. опћинама најтоплије препоручити, јер су звона хармонички удешена, те имају особито пријатан звук и врло далеко се чују.

Прав. срп. црквена општина у Угриновци, 11 (24) јула 1914.

Л. Сакулац, председник М. Гавранчић, перовођа

Напомене:

[1] На звонима се често среће старински натпис: „Живе зовем, мртве оплакујем, муње и громове растерујем“.

[2] Преписане су уз задржавање скраћеница и свих особености; исправљено је само неколико очевидних штампарских омашки.

МОЛИТВА ИМА БЛАГОТВОРНО ДЕЈСТВО

Како се молити на прави начин и можемо ли помоћи себи и другима ако се обратимо вишој сили

САМО ИЗ ДУШЕ

Од свег живог света на Земљи, у Вишу силу верују – једино људи. Заједно са развојем ума, развијала се и људска душа и њена потреба да досегне нешто од пуког опстанка.

А онда је, у различитим духовним традицијама широм света, настало мноштво различитих побожних аката.

Неки иду на литургије, други на мисе, трећи се моле у тишини. За шамане је молитва – певање и плес, за будисте је она само помоћно средство за достизање медитативног стања.

Молитва се може изговарати (или ћутати...) стојећи, клечећи... Неки читају молитве прописане у књигама, а дриги их спонтано изговарају, као неку врсту приватног дијалога, са Богом, трећи више воле да се неко други за њих моли.

Неки иду у богомоље и моле се из срца. Има и оних који не иду у богомоље – и такође се моле из срца. Постоји и трећа врста – људи који се представљају као велики верници, а молитва им – није из срца.

Како се молити на прави начин? Можемо ли помоћи себи и другима ако се обратимо вишој сили? Може ли нам сам чин молитве помоћи да се боље осећамо, иако нам је Бог можда и неће услишити? Да ли понекад заборавимо да молитва није трговина са Господом, и да је за трговину спреман само „онај други“.

Навешћемо нека места која се сматрају чудотворним, па ипак – можда нам за искрен „разговор“ са Богом и нису потребни посебни ритуали и кружење. Чуда се дешавају када их најмање очекујемо, али да би се догодила – пут често није лак. Зато што није лако искрено завирити у сопствену душу. А ако заиста сагледамо сопствену душу и видимо је онаквом каква јесте, са свим манама и врлинама и недоследностима, и признамо себи да можемо и морамо бити нешто више од тога – можда ће нас и Бог чути?

БОЖАНСКА РЕЧ ЧУВА СРЦЕ

Лековита моћ молитве позната је одвајкада. Сви знамо за осећај мира и спокоја после посете цркви или паљења свећа за здравље наших најмилијих. Недавно су се и научници позабавили овим феноменом, а резултати до којих се дошло вероватно ће натерати на размишљање и најокорелије атеисте.

Истим питањем, са различитих аспеката, бавили су се и на Истоку и на Западу, а закључак је исти: молитва исцељује.

Научници Клиничког истраживачког института Џјук у Северној Каролини позвали су неколико монаха, сестара и свештеника различитих верских заједница да се помоле за 700 пацијената који су патили од различитих болести. Неколико дана лекари су бележили стање болесника, и када је експеримент завршен, белешке су предали стручњацима. Професор Мичел Крушоф саопштио је следећи резултат: код 500 пацијената, захваљујући молитвама, темпо оздрављења убрзао се за 93 одсто.

- Не знам прави разлог томе. Могу да претпоставим да на рад срца благотворно делује концентрација на божанске речи, како свештеника, тако и самих болесника. Зна се да је човек за кога се моли или који се сам моли у потпуности усредсређен на општења са Свевишњим што, вероватно, доводи до нормализације многих процеса у организму, које тек треба да проучимо – објашњава Крушоф.

Снага

Руси су отишли још даље: доказано је да молитва убија штетне бактерије, не само у људском телу, већ и у води.

- Проверила сам дејство Оченаша и православног крста на патогене бактерије. За истраживање су узети узорци воде из бунара, река и језера у којима је била присутна ешерихија коли и златна стафилокока. И показало се да се, ако се над водом очита Оченаш и прекрсти крстом, количина штетних бактерија, смањује скоро сто пута – тврди Ангелина Малаховска, инжењер електрофизике из Санкт Петербурга.

Ум

За други доказ снаге молитве заслужан је шеф Лабораторије неуро и психофизиологије Института за психонеурологију „В.М.Бехтерев“ у

Санкт Петербургу, професор Валериј Слезин.

- Многим психијатрима и неуролозима познат је, са рационалне тачке гледишта тешко објашњив феномен да се после молитве олакшава душевно растројство, а болесници који се сматрају неизлечивима, понекад оздрављају – подсећа Слезин.

Депресија

- Моје колеге одавно су експерименталним путем установиле да изговарање молитви помаже људима који болују од повишеног крвног притиска и дијабетиса: за неколико минута снижава се ниво холестерола у крви и нормализују процеси размене – сматра доктор медицине Игор Брагин. – Молитва је нарочуто корисна и за оне који упадају у дубоку депресију и болују од манијакално-депресивне психозе. Што је болест тежа, то се човек чешће обраћа за помоћ Богу.

Фреквенције

За будно стање одраслог човека уобичајене фреквенције можданих импулса су у опсегу од 9 до 10 херца, што спада у домен алфа и бета таласа. Међутим, када су испитаници утонули у молитву, десило се успоравање фреквенција на свега три херца! Ове фреквенције називају се „делта таласима“ и код одраслих људи јављају се само у стању најдубљег сна без снова. У будном стању карактеристични су искључиво за бебе. Занимљиво је да извесне фреквенције у делта опсегу „окидају“ лучење хормона раста, који је посебно значајан за регенерацију организма и процес излечења.

МЕСТА ИСЦЕЉЕЊА

Хиландар

Многа су чуда хиландарска, а једно од њих је и лоза Светог Симеона. По предању, она је израсла пре 800 година на месту на ком се налазио гроб Стефана Немање – Светог Симеона и приписују јој се натприродне моћи. Необичан обилан род дају само два изданка, а свако зрно грожђа је реликвија.

По предању, за добијање потомства потребна су три зрна грожђа и једно парче орезане лозе. Парче се ставља у литар освештане воде, коју оба супружника пију пре сваког јела четрдесет дана. Потом супруг узима једно зрно грожђа, а супруга преостала два. Током овог периода

се пости, а свакодневно чини по педесет поклона, двадесет пет ујутру с молитвом: „Господе Исусе Христе, сине Божији, помилуј нас“ и двадесет пет увече са молитвом: „Преподобни оче Симеоне, моли Бога за нас“. За то време супружници треба да се уздржавају од своје брачне постеље. Велики је број људи који су добили потомство на овај начин.

Манастир Милешева

Цркву Вазнесења Господњег у манастиру Милешеви свакодневно посећују верници. Ходочасници долазе да се поклоне гробу Светог Саве, да се помоле и да виде фреску Белог анђела с мироносицама на Христовом гробу. Бројна чуда и исцељења догодила су се на овом месту, као резултат услишених молитви. Кажу да неки добију исцељење одмах, док се за неке братија моли данима и месецима.

Острог

Манастир Светог Василија Острошког поштују и посећују не само православци, већ и католици, муслимани... Више од стотину чуда забележили су монаси, а записи се чувају у рукописној збирци Острога. Проходали су непокретни, оздравили они који су чекали смрт, психички болесници поново су постали разумни, нероткиње добиле децу. Некима се Свети Василије јавио у сну и позивао их да дођу у Горњи Острог. Они који су га послушали су, после читања молитве и поклоњења моштима, постали здрави.

МанастираРаковица

У Манастиру Раковица налазе се честице мошти Светог Нектарија, а чудотворна икона са његовим ликом у Манастиру Светог Архангела Гаврила у Земуну. Честице мошти овог свеца, захваљујући митрополиту Амфилохију, донете су манастир Ћелије код Ваљева, а део је и у Саборној Николајевској цркви у Сремским Карловцима.

Свети Нектарије је „нови“ светац (преминуо је 1920) и приписано му је више од 2.000 чуда. Исцељивао је најтеже болеснике. Највише се моле оболели од рака.

Извор Св. Петке

На Калемегдану се налази Црква Свете Петке и извор за који кажу да је чудотворан, а помиње се још у средњем веку. Мошти светитељке донела је овде кнегиња Милица почетком 14. века (сада у цркви почива

само рука). За ово место везана је и чудотворна икона Богородице Београдске која је настала још у 11. веку и којој се поклањала још краљица Симонида 1314. године. Верује се да је вода чудотворна и да лечи умивањем. Капела крај цркве место је молитви, најчешће за здравље и потомство.

Манастир Ралетинац

У селу Велике Пчелице, између Крагујевца и Рековца, налази се манастир Ралетинац, посвећен светим апостолима Петру и Павлу.

Верује се да је овај женски манастир настао као испосница манастира Денковца, у 15. веку. Предање каже да су три манастира: Ралетинац, Саринац и Денковац, после Косовске битке, подигле три девојке из властелинске породице – Рала, Дена и Сара.

Овај манастир је место ходочашћа за мноштво верника који се лече молитвом и водом са манастирског извора. Круже приче о исцељенима од најтежих болести.

Треба само веровати из свег срца.

(ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ, август 2014)

www.dbsr.ro

Видовдан у далеком свету

Протојереј Тома СТОЈШИЋ

И ДАЉЕ ОТИМАЊЕ КОСОВА

Навршило се шест година од мартовског насиља над нама Србима. Над нашим Косовом светим, 17. марта 2004.

Протераше нам више од четири хиљаде сународника.

Порушише, запалише и тешко нам оштетише 945 српских кућа, школа, домова здравља. Срушише нам, запалише и тешко оштетише 35 верских објеката. Међу којима 18 споменика културе. А Запад је ћутао. А шта би и да каже? Кад је све то с његовим благословом. И сада Савет НАТО пакла одлучио је да чување споменика на Газиместану код Приштине од Кфора преузме на чување Косовска полицијска служба. Албанска. О, људи Божји! Они који су нас убијали и све нам рушили сад да нас чувају! Да нам чувају споменике. Од кога? Али није реч о њиховом чувању. Није. То је само изговор. Док му је позадина друга. Наравно опет злочиначка. Тотално отимање нашег Косова се наставља. Смера Кфор да се повуче и наше духовно наслеђе и градитељске баштине да препусти Албанцима. И док смо били под заштитом међународне заједнице на Косову и Метохији паљене су српске куће, пљачкане и рушене цркве, убијани и протеривани наши тамошњи сународници. Уништено је било и оскрнављено више од 150 српских средњовековних споменика. Тако су нас штитили. Данас у рекламама департмана за туризам такозване Републике Косово испод слике Високих Дечана и Грачанице пише да су дела албанских мајстора и уметника дотични архитектонски објекти који су служили за богослужења и верске обреде илирско – албанског становништва још од четвртог века. На ту се неправду ктитор Грачанице наш Свети Краљ Милутин у гробу претура. Исто и ктитори Високих Дечана, Свети Стефан Дечански и његов син цар Душан. Па упитајмо и то, иако немамо кога, да ли су имена Милутин, Душан и Милош албанска? И још пише да је известан број монументалних градњи, као што су манастири, цркве албанско-византијског стила, изграђен током 14. века.

Унеско одбија да коментарише овакво фалсификовање историје. А Унеско је под највећим нечијим утицајем. А тај је и највећи донатор па се зато и пита и слуша. Тврде Албанци да су историјски споменици

на Косову баштина људи који живе тамо без обзира на националност. Ни трага ни гласа да су српски. Тако их неко саветује. Да се српско име са Косова избрише. Безбожници су лаж уздигли на степен филозофије. Знали су они да лаж безброј пута понављана на крају се прихвата као истина. Али ето, не само за њих него и за друге је лаж филозофија. Тако оно шта се не може затрти једноставно Албанци присвајају. Виде и Албанци и њихови ментори да не иде лако са дарованом независношћу зато се иде на тотално брисање српске историје и наших споменика вере и културе на Косову. Тек након тога њихов ће посао бити обављен. Позната је албанска верзија Косовске битке. „Битка на Косову, 1389: албански мит“. Ауторка Ана ди Лељо. По њој Мурата је убио албански витез Милош Копилик. (Па ако је био албански витез како је уочи Косовске битке могао рећи да иде да погине за „Слатко име Исусово“ и „За хришћанску веру?). Не каже се џабе да хартија све трпи. Британски историчар Ноел Малком у својој књизи „Косово – кратка историја“ пише да су и Албанци учествовали у Косовском боју. Искусили смо ми Срби доста британску објективност. Ето тако се историјом манипулише како се хоће. Није Косовска битка била никаква битка више народа него српског народа и српског кнеза Лазара против турског султана. „За Крст часни и слободу златну“. Један од најстаријих података о Косовском боју из 1389. представља запис руског ђакона Игњатија који се двадесет дана после Косовског боја затекао на турској територији код Цариграда. Посведочи он да је турски султан отишао у рат против Лазара, српског кнеза; а кружио је глас да су обојица, и Мурат и Лазар, били убијени у једној бици. Верујемо да је он знао боље од оног Британца. А ваљда и Британац зна али му то не одговара да изнесе. А када је Србин Британце учио британској историји!?

И тако се труде да српско име на Косову нестане.

Не знају силници овога света да има Бога. Не знају да је наш српски народ једини који има небеске мудрости: „Своје воли а туђе поштуј“, „Туђе ми не треба а своје не дам“. У њиховом језику тога нема. Као и у њиховом животу. Не знају да је свака сила за време а невоља редом иде. Не желимо им, никакву невољу него само и једино желимо да се поврате истини и правди Божјој. И наше никоме на поклањају. И нас оставе на миру да у отачеству своме живимо мирно и међу собом и са свима људима добре воље. По мудрости наших старих: „Брат је мио које вере био“.

(Видовданска беседа у Православној цркви у Патерсону, САД, 2010)

КО СУ ЗАПРАВО ЛУЖИЧКИ СРБИ?

Овим питањем се, веома често, баве неки људи који не припадају српским народима. Многи чешће него ми Срби који смо једнородан народ са Србима из лужичке области. Но сви они који стоје иза тврдње да су Срби аутохтони, стари народ евро-азијског континента па и шире, не могу заобићи ову, сада малу, групу Срба. Проучавајући историју овог народа отварају се нови хоризонти сазнања о овом некада великом и вероватно највећем народу у Европи. Овако смеле тврдње се могу свакако поткрепити и чињеницама, но то је широко поље и потребно је много озбиљног рада на њему. Нас сада интересује питање: Како то да ови људи који себе поносно називају Србима нису добили заслужену пажњу своје браће у земљи Србији? Ни сада, а ни раније.

Савремена Лужичка Србија је део некада моћне словенске државе, која се на западу граничила са немачким државама а на истоку са Пољацима и Чесима.

Сви знају да на Балкану постоји српски народ, али не знају сви да су балкански Срби заправо јужни Срби и да постоје још и северни – Лужички Срби. Немци их зову вендима или сорабима, али не зна баш сваки Немац да су многе немачке градове, поред осталог и престоницу Немачке Берлин, основали Словени – Лужички Срби. Лајпциг, Цвикау, Алтанбург, Дрезден некада су се звали другачије – Липск, Цвиков, Старград, Дрезна. Асонанца са руским језиком не треба да чуди, пошто низ истраживача сматра да Лужички Срби не само да су своје пресељенике дали Балкану, где се данас налази савремена Јужна Србија већ и истоку – земљама будуће Кијевске Русије. С.Д. Прјамчук, руски истраживач историје и културе Лужичких Срба, Срболужичанин, представник «Друштва пријатељства Руса са Лужичанима – Лужичким Србима у Полабској Немачкој», примећује да су «са јужних обала Балтичког мора на исток кренула два таласа Словена: Кривичи, који су основали Смоленск, Полоцк, Витебс, Псков и Словени који су створили Новогород и населили се у Горњем Поволожју, Радимичи и Вјатичи «дошли су од Љаха».

Лужичани су реликтни словенски етнос, који живи на територији савремене Немачке (у земљама Бранденбург и Саксонија). Савремена Лужичка Србија је одрезак некада моћне словенске државе, која се на западу граничила са немачким државама, а на истоку – са Пољацима и Чесима, укључујући и добар део савремене Пољске. «Дошли од Љаха»

заправо је значило да су се лужички пресељеници покренули у страну Русије преко Пољске. Успут су многи од њих, нарочито лужички католици, остајали на пољској територији мењајући национални идентитет и претварајући се у Пољаке, али је одређени део наставио да себе сматра Србулужичанима понављајући у неку руку судбину својих рођака – Кашуба, омањег словенског етноса на северу Пољске, у Кашубији. Кашуби су пружали отпор пољском утицају и дуго времена нису желели да мењају своју националну припадност. Међутим, данас су Кашуби, који су у давна времена упорно ратовали против Пољака, практички и сами постали Пољаци, јер је етничка дистанца између Кашуба и Пољака изузетно мала. Али то није сметало Пољацима да протерају многе Кашубе заједно са немачким насељеницима ван граница Пољске после Другог светског рата. Од данас познатих припадника Кашуба могли бисмо навести пољског премијера Доналда Туска.

ТИХА АСИМИЛАЦИЈА

Данас Лужичана има свега око 60 хиљада, али сви од тих 60 хиљада Србулужичана не говори србулужички језик. Многовековно суседство са германским и скандинавским народима – од Немаца до Данаца – доприносило је асимилационим процесима, услед којих преци некада борбеног племена Лужичана, који су се са оружјем у рукама борили за своју независност против данских и немачких витезова, полагано препуштају своје позиције у тихој и неприметној «хуманитарној борби». Степен интеграције младих Лужичана у немачко друштво толико је висок да практично сви они од младих година прелазе на немачки језик. Поред тога, Лужичани су још по правилу лутеранци и католици, тојест припадају главним конфесијама Немачке растапајући се у укупној маси верујућих.

Током многих векова Германи су се старали да угуше Лужичке Србе и избришу са лица земље свако сећање на њихово постојање. Забрањивано је да се користи лужички језик чак и у личном комуницирању и да се обележавају лужички празници. Све је већи број Срба Лужице прелазио на немачки језик. Чак и многи носиоци немачке културе су се односили према Лужичанима са презрењем. У 16. веку Мартин Лутер их означавао као «најгори од свих народа» и предсказивао да кроз 100 година од њиховог језика неће остати ни трага.

Са доласком нациста на власт живот Лужичких Срба претворио се у пакао. Хитлер их је прогласио србојезичким аријевцима, које треба вратити на колосеке Трећег рајха. Оне који нису желели да стану на те колосеке трпали су у концентрационе логоре. А 1945. године многе

Лужичане који су се повлачили под налетом Црвене армије хитлеровци су насилно укључивали у редове фолксштурма. Долазак совјетских војника Лужичани су дочекали са радошћу и изразили жељу да се присаједине Чехословачкој обративши се совјетској влади да пружи гаранције безбедности за будућу Лужичку аутономију. Стаљин није желео да откида комад земље од ДР Немачке, земље пријатељске Совјетском Савезу, па су тако наде Лужичана остале на папиру.

Не можемо рећи да се данас немачка влада не брине о очувању лужичке културе. Превише су патњи нанели западном словенству Германи и званичне власти труде се да изгладе ту историјску неправду. У Немачкој се неколико института и друштвених организација бави истраживањем историје и културе Лужичких Срба, проучавањем њиховог језика и традиције. У местима у којима компактно живе представници срболужичке националности сви натписи су двојезични – на немачком и срболужичком језику. Срболужичани имају свој радио, своју литературу и медије. Али сви ти напори неће спасити Лужичане од нестанка: средином 20 века њих је било преко 150 хиљада, а данас – највише 60 хиљада!

Шта Лужички Срби имају заједничко са Русијом осим заједничког словенског порекла? Испоставља се да нас обједињује још доста тога. Међу Лужичанима, као и међу Русима, увек су била популарна имена Михаил, Петар, Андреј, Станислав, Павле, Јуриј, Марија. Како пише С.Д. Прјамчук, «у Русији је било познато да постоји лужички народ још крајем 17 века. А 1697. године императору Русије Петру Првом, који је пролазио кроз Полабску Србију за време «Велике амбасаде» у Западну Евопу, у Дрездену (Дрезни) лужички филолог Михаил Френцељ (1628-1706) је у име Лужичана поклонио неколико својих књига на лужичком језику». Он је написао Петру Првом и следеће: «Најсветлијем и најснажнијем Цару, непобедивом императору и великом књазу, милостивом господину, цару Казанском и Астраханском, свемоћном књазу многих земаља и многих милиона поданика, који говоре нашим српским или сарматским језиком, који је својим доласком усрећио Полабску Србију – Саксонију и Дрезден, који су основали Лужичани. Руска земља је велико и пространо царство, тако да велики цар моћно влада од литванских граница и од Каспијског мора до самог Леденог океана и до граница царства татарског. Нама, Лужичанима, такође је познато из историје да ваше царско височанство са свим својим поданицима припада и грчкој православној религији од 989. године. Пошто Руси – Московитјани говоре на нашем српском – словенском језику, ја покорно дарујем најмилостивијем цару вендске или српске свете књиге које сам ја превео и издао у корист српског народа, и

покорно молим да их однесете у вашу Русију како би Московитјани из њих сазнали да истинска и апостолско-лутзеранска религија цвета у Полабској Србији код Лужичких Срба».

РУСИ И ЛУЖИЧКИ СРБИ

Судбина Лужичана увек је интересовала руске дипломате, научнике и књижевнике. Амбасадор Руске империје у Константинопољу Ј. Новиков је одбранио магистарску дисертацију на тему србулужичког језика. Познати слависта из 19. века И. Срезњевски је проучавању лужичких језика посветио више година, а историчар А.И. Тургењев је, путујући по Немачкој, писао родитељима (цитат по С.Д. Прјамчуку): «Руском Словену Лужица и Поморјанија треба да буду интересантнији од Италије: зато што је у Италији живео народ нама апсолутно туђ, а овде у Лужици и Поморјанији све одише словенизмом, ми овде налазимо трагове древних предака наших и у потомцима њиховим, Лужичким Србима, и Кашубима – поморјанима видимо још неке остатке древних словенских манира и обичаја. Купили смо Библију и неке друге вендске лужичке књиге и трудићемо се да сакупимо библоје на свим словенским дијалектима».

Један од идеолога препорода србулужичког народа Јан Смолар, словенофил и поклоник Русије, 1859.године отишао је у Петербург да би се састао са својим руским истомишљеницима. Затим је боравио у Русији још два пута. Смолар је од стране руске владе одликован орденом Свете Ане другог степена за научне заслуге и изабран је за дописног члана Харковског универзитета. Саборци Ј. Смолара такође су са надом гледали у Руску империју видећи у њој заштитницу словенства.

Године 2006. за време посете Владимира Путина Немачкој, лужичка јавност му се обратила писменом молбом да посети Лужицу. Нажалост, програм посете одређивао је домаћин (власти Немачке) и Путин није могао да по сопственој иницијативи уноси корекције и програм посете.

На територији Заједнице Независних Држава (ЗНД) данас живи приличан број потомака Лужичана, чији су преци пре много столећа кренули преко Пољске даље на исток – у Литванију, Белорусију, Русију и Украјину. Велика већина њих већ је до тог времена сматрала себе Пољацима иако су они у ствари били попољачени Србулужичани. Временом су се ти људи почели идентификовати као Литванци, Белоруси, Руси и Украјинци. Тако се догодило са представницима презимена Мењ, Гуљевич, Смолар, Горчински, Навка. Презиме Гуљавич

се данас сматра исконски белориским а презиме Смолар исконски украјинским, док презиме Горчински важи за исконски пољско.

Аутор химне Лужичких Срба и класик Србалужичке литературе Хандриј Зејлер (1804-1872) написао је изванредан текст «Где је српски родни завичај?», у коме је поставио питање где је отаџбина Срба – у Пруској, Литванији, Чешкој, Пољској, на Балкану или у Русији (на свим тим територијама данас живе потомци Лужичана). На крају сам Зејлер даје одговор на своје питање, да се отаџбина Срба простире од обала Лабе (Елбе) и Дунава до Црног мора и Камчатке. Зато се Русија нипошто не би требала окретати од Лужичких Срба, већ напротив, треба да доприноси процвату србалужичке културе, да проучава историју тог народа и његове обичаје. Уз то, многи који воде порекло из Лужичке Србије, ушли су у структуре власти Немачке. На пример, Американци брижљиво и ненаметљиво покушавају да потчине себи покрет Закарпатја, који је сада проруски расположен. У САД делује Карпатско – русински научни центар, који одржава тесне везе са продесором Универзитета у Торонту (Канада) Полом Магочијем, етничким Русином, који се налази на челу катедре украјинске, а неки високи политичари и чиновници САД имају русинско порекло, на пример Марк Синтел, гувернер државе Пенсилваније из редова Демократске партије САД, или Том Риџ, гувернер Пенсилваније од 1995. до 2001. године из редова републиканаца. Данас су у Чешкој и Пољској створени културни центри који обједињују истраживаче србалужичке историје и традиција јер је познато да је Варшава увек тежила да у Лужичкој Србији има «снажну словенску позадину» на немачкој територији. Нарочито су активно Пољаци сарађивали са Лужичанима за време Другог светског рата. У априлу 2009. године депутат пољског Сејма Анжеј Гурски обратио се МИП-у Пољске са званичном препоруком да се активније сарађује са Србалужичанима и чешће Берлину поставља питање о очувању њихове културне самобитности.

Русија је највећа словенска држава у свету и она не би смела да окрене леђа малобројном словенском народу у далекој Немачкој, тим пре што у самој Русији живе хиљаде потомака Србалужичана. Надајмо се да ће србалужички народ умети да сачува свој језик и своју културу јер, како је говорио немачки философ, поклоник лужичке културе, Јохан Гердер, «народи су Божје мисли».

Предраг ДЕСПОТОВИЋ

***

кад падне ми рука на облине мауса
родиш се ко богиња из интернет-хаоса
препородиш и мене огуглалог на гугла
нелајкованог избавиш из свеопштег ругла

да и виртуелно заувек изгубио те не би
а виртуелник постао и самоме себи
године крпим ко изломљене кости
ни прошлост ниси ни део стварности

у килобајту кад се мисли обистине
а маус ко миш домили до суштине
бежични ће бог и виртуелни ветар
да споје неспојиво и разоре етар

www.dbsr.ro

Горан МРАКИЋ

УНУК ИЗ ДЕТРОИТА

Кад су му јавили да унук из Америке долази у двонедељну посету, деда Равосије није могао да заспи од узбуђења. Једино што је желео било је да види наставак своје лозе пре него што га сместе испод земље на сеоском гробљу.

Заслепљен уверењем да крв није вода, стари је прешао преко свега. Прећутао је то што му се унук, ко несвет, зове Мајкл, илити Мајк од милоште, што носи минђушу у носу ко бик, што се зализује и пудерише ко педер, што се облачи ко циркузант, што ставља кечап на сарму, што не вади слушалице из ушију ни када неко прича с њим, што уместо бунарске хладне воде пије неку киселу брљу из пластике, што радије грицка чипсове уместо зрелих кајсија и трешања из дворишта, што није ни питао где је бабин гроб, а камоли да га посети, што спава до подне и што сваког дана наручује пицу или кинеску храну из града уместо да једе домаћу шунку и свежи сир...Све је некако искулирао, али то што мали не зна, или неће, да прозбори ниједну српску реч, деда није могао да разуме!

Једно вече пред кућом је стао ауто из којег је трештала гласна техно музика, а непознати момци су Мајка изнели на рукама и приложили на дрвену клупу. Деда је изашао и видео олешеног унука како бунца у несвести. Захватио га је испод мишке у жељи да га унесе у кућу, али тад су Мајку из џепа широких панталона испали уже, шприц и неколико иглица. „Шта је ово, да није можда, недај Боже, болестан?“ помисли деда, прекрсти се и шутну ногом наркоманску опрему испод клупице, у песак. Мајк је у полубунилу мрмљао и певушио: „Синоћ сам, синоћ сам, пола кафане попијооо“...

Деда га је ставио на кауч, покрио и полако изашао из гостињске собе, помисливши пун ведрине: „Почео је да пије ракију, то је добар знак. Мангуп је то! Још ће у овој кући да се србује“, рече поносно старац, наливши и себи један чоканчић пре спавања.

мр Драган Ђ. ОБРАДОВИЋ

ГЕОГРАФИЈА БАНАТА

Банат је историјско-географска област у југоисточном делу Панонске низије, између река Мориша на северу, Тисе на западу, Дунава на југу и Јужних Карпата (Трансилванских алпа) на истоку. Административно је подељен границама трију држава – Румуније, Србије и Мађарске. Од 28.526 км^2 укупне површине, највећи део ове географске регије је у Румунији, 18.966 км^2 (66,5%), Србији припада 9.276 км^2 (32,5%), док је најмањи део од 284 км^2 (1%) банатске територије у Мађарској. Површина војвођанског дела Баната у административним оквирима износи 8.909 км^2, а мањи део (Панчевачки рит) административно припада граду Београду. Западну границу нашег Баната чини река Тиса, јужну Дунав, а источну према Румунији (275 км) и северну према Мађарској (19 км) државна граница повучена после Првог св. рата. По завршетку Другог св. рата, 1945. године, српски део Баната је прикључен АП Војводини као саставном делу Републике Србије у чијем саставу остаје све до данас.

Банат је навећим делом низијски, једино у југоисточном делу ову монотоност ремете Банатска (Делиблатска) пешчара и Вршачке планине, чији Гудурички врх од 641 м представља највишу тачку у Војводини. Најнижа тачка Баната, Вијводине и Панонске низије је 66 м надморске висине на ушћу Нере у Дунав, код Банатске Паланке. Важније низијске геоморфолошке целине су лесне заравни, лесне терасе, депресије и алувијалне равни.

Клима Баната је умерено-континентална са веома топлим летима, док су зиме доста дуге и оштре. Јесени и пролећа су умерено топла и кратка. Ветрови су најјачи у зимском периоду, а кошава је најчешћа и најизразитија и углавном југоисточног правца дувања. Најјаче дува у југоисточном Банату, где њени поједини налети достижу брзине и до 150 км/ч. Количина падавина се повећава од севера (где се излучи годишње 600 мм падавина) ка југу и југоисточном делу регије који примају просечно око 700 мм падавина годишње. Најмање падавина се излучи зими, а највише у рано лето, па је јуни најкишовитији месец у току целе године.

Две природне границе Баната, Дунав и Тиса, уједно су највећи и најзначајнији водени токови у банатској равници. За њима следе

Тамиш, Бегеј, Брзава, Караш, Нера и Златица или Аранка. Хидросистем Дунав-Тиса-Дунав (ДТД) је највећи хидротехнички комплекс у ванруском делу Европе и спада међу највеће хидросистеме у свету. Мрежа основних и бочних канала у дужини од 929 км, пресеца бачку (421 км) и банатску (508 км) равницу. На територији Баната постоји већи број мањих природних и вештачких језера, а најзначајнија су Русанда, Ечанска и Белоцркванска језера. Банат је у прошлости био синоним непожељних превлажних мочварских површина, а данашње баре и мочварне површине су у напуштеним меандрима поред Тисе, Бегеја и Тамиша. Специјални резервати природе „Стари Бегеј-Царска бара“ и „Слано Копово“ су заштићени као природна добра и стављени на списак мочварних подручја од међународног значаја.

Педолошки покривач (земљиште), као основа биљног и животињског света Баната, представљају ритске црнице, смонице и параподзоласте гајњаче, а највећи значај и распрострањеност има плодни чернозем, који се сврстава у најквалитетнија земљишта Европе. Биљни свет Баната дели се на три фитоценолошке целине: на шумску (шуме Вршачких планина, Банатске пешчаре и шуме алувијалних равни), на ливадску (по алувијалним равнима и депресијама) и на пашњачку (степске траве и биљне културе). Од биљних култура преовлађују житарице, индустријско и крмно биље. Животињски свет Баната био је раније богатији и разноврснији, али променом животних услова, мелиорацијама и ширењем ареала човека дивљач је знатно проређена. Према различитим еколошким условима фауна се може поделири на животињски свет водених и мочварних предела, на фауну лесних и пешчарских предела и на живи свет Вршачких планина.

Услед повољних природних и климатских услова, територија Баната била је насељавана још од давнина. Најстарија археолошка налазишта потичу из неолита. Сачувани су трагови старчевачке и винчанске културе у јужном, а потиске културе у северном Банату. У старом и средњем веку живели су, или се краће време задржавали у Банату, многи народи: Скордици, Дачани, Сармати, Римљани, Хуни, Гепиди, Авари и други. Од IV до VI века насељавају се Словени, са њима и стари Срби, а од 896. године и Мађари. Миграције становништва, стална исељавања и усељавања карактеришу банатски простор, па је данашње становништво веома хетерогено са преко 20 етничких група. Према последњем попису из 2002. године, од 616.202 становника војвођанског Баната, најбројнији су Срби 435.577 (79,7%),

затим Мађари 62.890 (10,2%), Румуни 26.932 (4,4%), Словаци 17.969 (2,9%), Роми 14.506 (2,4%) и Југословени 11.551 (1,9%).

На територији војвођанског Баната постоји 176 насеља од којих 17 градских. Од градова (по попису из 2002. године), највећи број становника имају Зрењанин 79.773, Панчево 77.087, Кикинда 41.935 и Вршац 36.623, који представљају највеће и најзначајније центре банатске регије. За Банат су карактеристична велика сеоска насеља са већим бројем житеља, као што су: Банатско Ново Село (7.345), Долово (6.895), Ново Милошево (6.763) и Меленци (6.737). Процес депопулације је захватио Банат у целини, а посебно његова мања сеоска насеља из којих млади одлазе, а остају старачка домаћинства и велики број празних кућа.

Природни услови за развој привреде у Банату су доста унидормни, јер доминира пространа равница са мало шума и са земљиштима погодним за разноврсну пољопривредну производњу. Пољопривреда је дуго доминирала над свим осталим привредним гранама. Индустрија настаје у другој половини 19. века, а после Другог св. рата почиње масовнија изградња већих фабрика намењених преради локалних пољопривредних производа у Зрењанину, Панчеву, Кикинди и Вршцу. Најстарији индустријски објекат у Банату, а и у Србији, је пивара у Панчеву која је почела са радом 1722. године. Дугу традицију има и индустрија грађевинског материјала, текстилна, хемијска, метална индустрија и др.

Природно-географски положај Баната обезбеђује повољне услове за развој свих врста саобраћаја, а најразвијенији је друмски, док су железнички, речно-каналски и ваздушни саобраћај запостављени. Најважнија друмска саобраћајница ове регије је међународни магистрални пут Е 70 (Београд-Панчево-Вршац-Темишвар). Магистрални пут М-7 повезује Нови Сад и Темишвар преко Зрењанина и Српске Црње, а М-24 (Суботица-Сента-Чока-Кикинда-Зрењанин-Панчево-Ковин-Смедерево) повезује северни и јужни Банат и познат је као „Банатска магистрала“.

Железнички саобраћај има дугу традицију, а прва пруга нормалног колосека на територији данашње Србије изграђена је у Банату 1857. године (54 км), као деоница тадашње магистралне пруге Будимпешта-Сегедин-Кикинда-Темишвар-Оршава-Букурешт. Најважније железничке саобраћајнице нашег Баната су међународне пруге Београд-Панчево-Вршац-Темишвар и Суботица-Сента-Чока-Ново Милошево-Кикинда-Темишвар, као и пруга Београд-Панчево-Зрењанин-Нови Бечеј-Кикинда.

Речно-каналски саобраћај се претежно обавља на Дунаву, Тиси, Тамишу и Бегеју, као и на пловним банатским каналима система Дунав-Тиса-Дунав. Укупна дужина банатских пловних путева износи 626 км, са 10 пристаништа опште намене, а највеће пристаниште је Панчево, на ушћу Тамиша у Дунав. Ваздушни саобраћај у Банату присутан је са мањим бројем малих спортских аеродрома и нешто већим аеродромом „Ечка“ у Зрењанину. Најзначајнији је секундарни аеродром у Вршцу, где се налази и Пилотска академија ЈАТ-а.

Банат има бројне и разноврсне природне и антропогене вредности значајне за развој туризма. Од природних вредности за туризам су од посебне важности Вршачке планине и Банатска пешчара („Европска Сахара“), реке Дунав, Тиса, Бегеј и Хидросистем Д-Т-Д, језеро Русанда, Ечанска и Белоцркванска језера. Заштићена природна добра имају значајну туристичку вредност. Од антропогених вредности значајних за туризам најважнији су добро очувани стари архитектонски амбијенти и појединачни споменички објекти и палате у већим градовима Баната (Зрењанину, Панчеву, Кикинди, Вршцу, Новом Бечеју и Белој Цркви), средњовековни православни манастири Месић и Војловица, дворци-каштели у Ечки, Српској Црњи и Новом Милошеву, као и више значајних цркава и других споменика, који имају велику културно-историјску вредност. Посебну вредност за развој туризма има богато културно-историјско наслеђе Баната које се манифестује кроз мултикултуралност, богатство обичаја, фолклора, музике и гастрономије.

www.dbsr.ro

ПРИЧА ИЗ БАНАТА

Радослав ОСТОЈИН

КОЛО И БЕЋАРАЦ

Крај XIX и почетак XX века био је време мира, рада и уживања у благодетима живота. Дошло је време мира и цивилизацијског напретка. Опште стање европског духа одразило се и на Банат. У то време промене су дотакле и живот у Орловату. То је време када се бећарац појавио међу Банаћане. Био је то знак новог менталитета и опуштености људи, њихово напуштање насилништва и беде, а почетак културе и расипништва. Све је постало лако, весело и удобно. Помодарство се јавило и међу банатским сељанкама. Орловаћанке су почеле у свечаним приликама да носе дуге хаљине од броката и свиле, испод којих су се видели само врхови ципела, шешире, рукавице, сунцобране светлих боја, златно прстење и прзентле, а око врата гранате и низове малих и великих дуката „сеферина“, којих није могло бити више од 99, због пореза. Све је то било и помало у супротности са свакодневним начином и могућностима живота у селу.

Том европејском начину живота Банаћани су дали свој белег који се може назвати аутентичном банатском културом. Оквири светосавске духовности били су за њих скучени, па су почели своје узоре да траже у Пешти, Бечу и Паризу, али су и даље гледали у иконе својих старих светаца и колективним молитвама очували себе.

У то време главно место окупљања младих било је на сеоском плацу испред цркве, на месту данашњег споменика из Другог светског рата. На старом граничарском плацу засађене су тада и прве јеле и тује. То је најстарији део данашњег сеоског парка. Осим овог места, за окупљање младих била је најчешћа утрина иза башти Ђерасеновог и Бркиног сокака. Та окупљања нарочито су се одржавала по лепом времену, у време ускршњег поста. Окупљали су се углавном млади од 15 до 17 година. Зими и по лошем времену, млади су се најчешће окупљали у Пециној кафани, која је скоро век и по била највећа у селу. Постојала су правила којих су се сви придржавали. Недељом и свецом одмах после ручка се одлазило на игранке, а разилазило већ у четири

сата, гледало се да се врате кући пре стоке из поља. Код Пеце се плаћала улазница, а свирали су гајдаши, фрулаши, тамбураши, а касније и хармоникаши. Знао се ред, напред су играле имућније и старије девојке, а позади сиромашне и младе. Младе девојке које имају старију неудату сестру нису могле да долазе на игранку. Девојке су се удавале до 18 година, са 20 година сматрале се старом девојком и тешко се удавале. Млађе девојке од 14 до 15 година једно време су ишле у школу играња код виолинисте Велимира Циганина. Он је сваке недеље празнио собу и наплаћивао по крајцару (1 кг шећера) и учио их игри. У то време, то је било веома важно. Млади брачни парови су неко време после женидбе долазили на игранке. Родитељи момка пре женидбе, такође би долазили на игранку да одаберу младу. Надметало се много у облачењу, а посебно девојке. Момци су лети врло једноставно обучени, носили су кошуље од белог српског платна и дугачке беле гаће од осам пола. Преко кошуље кратке црне прслуке од чоје или штофа са белим сребрним дугмадима. На глави су носили црне шешире са малим ободом. Обували су кожне опанке или ципеле. Зими, углавном штофане панталоне, бурке, нове грудњаке, црне чизме, а на глави црне јагњеће шубаре, а момци из бољих кућа астраганске шубаре. Девојке су углавном носиле пунђе и биле повезане у делинске мараме разних боја, са различитим мотивима ружа. Носиле су опасане дугачке кецеље од српског платна, извезене чипком. Обучене су биле углавном у дуге шарене цицане хаљине. На ногама су имале плишане шарене папуче, најчешће са мотивом ружа, са три реда риша (плисиране). После игранке која се завршавала око четири сата, ако је лепо време журило се на вечеру, па на рогаљ. Рогаљ се одржавао углавном испред куће где је било више девојака за удају, па се сваких неколико година мењало и његово место. У исто време било је више места у селу где се одржавао рогаљ. Трајање рогља било је ограничено, најдуже до 20 часова. По чувењу највише је помињан рогаљ код Петручевих, где је Гена Бугарин свирао фрулу, уз чију се свирку јако лепо играло. Изгледа да је понајвише био чувен по девојкама којих је, кажу у том делу сокака, од мале до велике цркве, око 1920. године било седамнаест.

Свирале су се гајде или фруле, а касније, ближе половини XX века, свирку су преузеле хармонике или виолине. Играла су се углавном различита кола: мађарац мали или труцкави, мађарац велики, кукуњешће, врањевка, чарлама, банатско коло, итд. Свака од тих свирки имала је и своје речи, односно текст који се могао певати.

Мађарац мали или труцкави – уз игру се певало: „Ал‘ су лепе бечкеречке секе, жито краду да за белило даду“ или „Јуче, прекјуче родило се чивуче, дречи јавуче, ‘оче жуте папуче“. Мађарац мали или труцкави играо се углавном у месту и поскакивало се ситно, па је отуда и назван „труцкави“. Играо се удвоје, мушко и женско. Момак ставља руке девојци на струк, а девојка момку на рамена. Често се играо учетворо, и то два момка и две девојке.

Мађарац велики – разликује се од малог по брзини ритма. Свирка је много бржа, игра прати музику и играчи се брже окрећу.

Кукуњешће – игра се као коло, већи број играча мушких и женских и држе се за руке. Ишло се три корака напред, па три корака натраг. Због поскакивања мало теже се игра док се не уходa.

Врањевка – игра се као коло са већим бројем мушких и женских играча који се држе за руке. На ову мелодију се певало: „Од наших попова нема већих лопова, они траже сесије, а не знају лекције“ или „Отуд иде слобода, она јури као вода, јури право на тебе, чувај се да те не огребе“. Играло се два корака напред, па два назад и заплиће се колико ко може боље и лепше.

Чарлама – играло се такође као коло држећи се за руке и разликовала се од кукуњешћа и врањевке.

Банатско коло – игра га већи број играча. Девојке држе руке момцима на раменима, а они девојкама око струка. Игра се ситно, скоро у месту, два корака напред и један назад. Било је омиљено, па живи и данас у Банату, и сада се често игра у свакој прилици и пева се: „Коло води Васа, ала се таласа, око лепе Десе сво коло се тресе...“

Заједничко је за сва кола и игре које су се играле у Орловату до половине XX века, да су кола затворена и округла, да немају коловођу, односно, нико их не заводи. Сва кола су имала и текст који се могао певати уз њихову арију. Текстови су углавном шаљиви и задирљиви. То су биле претече данашњих бећараца којима се Банат поноси. У игри ових кола у Орловату водило се строго рачуна да нема клечања, чучњева или додиривања земље рукама. Ценило се да добро игра она особа која добро прати ритам музике, а вешто заплиће ногама, а да се при томе много не замара. Ова кола су се играла у свим приликама када се окупе млади, уз обавезну пратњу свирача. Играло се по свадбама, на сеоском плацу, утрини, на рогљу и прелу, а зими и по лошем времену, најчешће у Пециној кафани.

Последњи гајдаши у селу који се памте и помињу били су: Пера

Свирчев Сарчин (1861-1916) и Светозар Вулић Цета (1903-1946). За Цету кажу да није био неки нарочити гајдаш, а изгледа да само зато што није умео добро да „занима“. Цењени су били више гајдаши који су поред свирке умели причом да занимају и забављају присутне. Због својих занимљивих и шаљивих прича у Орловату је био нарочито цењен гајдаш Нићавар из Баранде. Једна од његових шаљивих прича би укратко гласила: „Ето, он је имао јако добре свиње, а посебно им била дебела сланина, па нису знали шта ће све са њоме да раде, па су решили да скувају сапун, а сапуна је таман толико било да се они и отац једном насапуњали за бријање“. Популарни су били у Орловату томашевачки пар гајдаша Бондок и Златар и често су увесељавали Орловаћане. Већина гајдашких песама, нарочито на свадбама, било је задирљивог садржаја, у њима је гајдаш испевао сватове, нарочито оне важније. Колико је гајдаш био способан у испевању, толико је био и цењен и зараду имао. Певали су гајдаши и овако: „Мргић Ђура оженио сина, он се зове Мића, отворио му дућанче“.

Гајде су примитиван музички инструмент и њихове могућности су ограничене, песме су углавном из мола и после неколико речи завршавају се са најјј! Флураша је било много у селу, много више од гајдаша, а најбољи су били Гена Бугарин и Јосим Васиљев. Од виолинисте се спомиње Циганин Велимир Кришан. Он је тридесетих година XX века млађим девојкама држао часове играња.

Гајдаше као свираче заменили су хармоникаши. Као најбољи у Орловату помињу се Драга Војнов Војћев који је имао граматичку хармонику, Милан Петров звани Баба Ђурак, а касније: Драга Васиљев Салер са белом хармоником, Мила Гавриловић Секлић, Жика Живков Тилор и други.

У припреми приче „Коло и бећарци“, крајем XX века, као казивачи, многи су помогли и дали мноштво драгоцених детаља, Соса Тубић и Рада Чокић, пре свих. И данас су снажна колективна сећања Орловаћана на време када се у Банату живело као у Пешти и Бечу, али сенке предака нису довољно јаке да сачувају шарм прошлих времена, јер у Банату колективна енергија је истрошена већ много година.

Милош ЦРЊАНСКИ

О БАНАТУ И БАНАЋАНИМА

Пуна жучи, отроване крви и смеха, румен њена руменија ми је од причешћа, а рука ми дрхти више него да дижем путир. Поноћ је, пустите ме да наздравим и ја.

Проспем ли вино по вашем белом чаршаву, остаће на њему румен винограда. Проспем ли вино, замирисаће бео чаршав као снег на житу невидљивом, или никлом, и озеленелом. Господо, наздравили сте сваком. Још једну пијану чашу мом Банату. Пијем у славу друга свог. Шустера Проке Натуралова, генералштабног каплара славне армаде бечког ћесара, кога су стрељали 916. новембра првог.

Зид је био так окречен, бео као овај чаршав, по коме су прснуле румене мрље његовог мозга и крви, румене као ове мрље пијаног вина мог.

Господо, прву чашу у славу друга мог. Шустера Проке Натуралова, генералноштабног каплара славне армаде бечког ћесара кога су стрељали 916. новембра првог.

Господо, ову чашу оном босиљку што смо га нашли у свиленој врпци око његовог врата. Ову чашу у славу светог Јована, славе његове, иконе старе, коју је пољубио пре смрти. Ову чашу селендри Кекенди, о којој нам је причао да је најлепша варош на свету.“

www.dbsr.ro

Иво МУНЋАН

ЂУРА ЈАКШИЋ О ПОСМРТНИМ ПОЧАСТИМА

Био ми пре неки дан Мика Антић,
онај из Гаравог сокака из нашег Мокрина
коме је у главу ушао Плави чуперак
па је после целог живота, уздуж и попреко,
приређивао Концерт за 1001 бубањ.

Каже да су нам подигли споменике
(мени више, као старијем, дабоме).
Видим ја да му као годи
што га нису заборавили
и да се као радује
што га, у инат времену, има,
па макар и скамењеног.

Шта да му кажем, синовче?
Оно, мило је и мени, само не баш много
и дође ми да се насмешим у први мах,
али се уздржим, почешам се по потиљку
и ћутим.

А оно мислим: Е, мој Мико,
не знам да ли је то добро или није.
Биће да нас нису изгрдили доста
док смо – главом и брадом – били тамо,
па подигли споменике
да не забораве да нас и даље спомињу.

www.dbsr.ro

Љубинка ПЕРИНАЦ СТАНКОВ

ЈУТРО

Овај полуживи град
буди своје мртве становнике
који се врло тачно сећају како
су некад облаци
нестајали под сунцем
и како су жене шириле веш
сваког јутра у осам и петнаест
кад је бучна комшиница јутру додавала зарез
и проглашавала примирје за испијање кафе.
Прозори су тада као снајпери били уперени према гугуткама у лету.
Трамваји су блебетали у ритму новонасталих рупа под шинама,
а ветар је додиривао мирис дуње и ковитлао прашину неразгажених немира
На централном тргу укротитељ зверских погледа
подизао је бич и претио смрти
дословно спуштајући пољубац
ко нож гиљотине
на мој потиљак.

www.dbsr.ro

Славомир ГВОЗДЕНОВИЋ

КАД БИХ ЗНАО КАО ШТО НЕ ЗНАМ

када бих знао као што не знам
ко одређује истоке овоме граду
ко у оризонт урезује улице
тргове
већницу
лудо позориште
школе
ко слаже на раскрсницама шине
и каква нам пристаништа
њима стижу

када бих знао као што не знам
ко нам у куће уноси зимске појутрице
ко видике из прозора супермаркета
ко нам облаже ране кнежевини
господски мач младог витеза
(обневиделог од славе озеблог у љубави)
ил чиста себарска рука
дрхтава рана моје и твоје земље
коју од толике царевине не видимо

и када бих знао као што не знам
када ће сванути у овом граду
и вреди ли ризница царска круна царева
више од гушчијег пера
из руке мојих стричева Бранка и Његоша
и нишче господе Дучића и Црњанског
које ми заискри сваке ноћи
брдима звезда
и дрво и славуја пред зору
уводи у пошту у мегаимаже

када бих знао

колико вреде наша два плачна ока
са прозора и капија и већег мрака

www.dbsr.ro

Сваким даном чинимо понешто за своју биографију

Миомир ТОДОРОВ (1951-2011)

НЕКИ НОВИ ДАН

Дан јесењи. Што би се рекло, прохладно али сунчано, *а сунце данас, знај, греје ли греје... Узимам очи у прсте и гледам тај усијани бубањ. Пеку ме прсти, изгоре поглед, ја затварам све очи и видим само нас двоје. Тако и толико си далек у мени, да ми је од нас неподношљиво тесно у хаљиници од детељине.*

Седи на клупи у парку испред болнице. Чека да брат дође и одвезе га кући. Пребацио је леву преко десне ноге. Посечене на колену леве ноге, очи се скотрљаше на земљу. Оба његова ока, у великом нереду се загледаше у овај нови дан. И нешто, тако одједном заболи под сисом, *јер тешко је бити сам а нарочито сама. Када смо саме ја и ја, дође ми глава у мисли и пожелим да сам око на крилцу лептира. Тада се закључавам у цвету*; *лака и нага окитим се тобом. И не бих изашла из себе. Ал морам к теби.*

Зацвили месо од терета костију.

Изашао из болнице. Људи долазе зато што морају. Једино су важна врата кроз која изађеш. Свака болница има свој живот. То је предузеће оздрављења, место где се дознаје последња тајна, творница за израђивање крајева или... радионица спаса.

Нема оног који неће омрзнути болницу.

Нестају бела одела, губи се у свелом лишћу мирис болнице. Удише ваздух. Надражена плућа једва задржавају живот у њему. Сваким даном се може почети живот. Ево га, његов у шаци. Стеже га у песницу. И гле, радује се живот животу.

Ту негде близу, с једног од хиљаде прозора капуће песма неког клинца. Чује он те стихове... сада се и то дешава, да зна стихове које никада није чуо. Али... *тако ти је то у пролеће. Пролеће није за једног. Гледам ову дечицу... учим их да читају и рачунају, а гледам кроз прозор. Зашто нема часа љубави? Ваљда се љубав не може учити. Она се рађа научена напамет. Зато свако понеког заволи. И кажем ти, гледам гледам... скачем кроз себе у тебе и видим, лепо видим скакуће*

трава на јагањцима. Лепо је свако пролеће на селу, али ниједно није за једног. Ја сам велики режањ од корена сласти доселила у собу која спава са мном и метнула испод главе уместо јастука. Ујутро се будим окупана, расцветана. Миришем на твоје руке.

Два старца на суседној клупи:

И умре наш... јавиле новине.

Па наживео се, вала...

... Није баш био стар.

Никад животу није доста живота. У једном дану, свакога дана две су ствари најсигурније. Умирање и рађање. Чудан неки овај дан. *Умирем у минутима твојих руку, помирена са судбином и срећна што мрем на твојим жељама. Да, мили мој, не заборавља се никад оно што је прво. Ни крила не заборављају први лет, ни милионити лет не заборавља птицу.*

У темену ока забрекне суза.

Након операције никог није било. Протегао се као обично. Сваког јутра сат га је будио нешто раније да би се што више излежавао у кревету. Уживао је да поспан чепрка по сновима, да се увлачи у нечију причу. Утом уђе брат и друг. Друг: Добро што је испало овако како је испало. Брат је крадом халапљиво гутао уздахе: Има и горе... само што свако мисли да је његово најтеже. А није тако. Добио сам стан. Твој занат је златан. И руке су ти златне...

Зна он брата као себе самог. Много је желео да заједно граде кућу у граду. Спратницу. А сада? У ствари, тако је добро. Село се лакше навикне на богаља, богаљ на село. Тамо су отац и мати. Још млади снажни и... здрави. А и он је одавно мислио да му у граду места нема. Дуга и широка градска улица је тесна кожа за дете које је трчало по облацима а летело сокацима. И дође овај дан, *а тај растанак пао је као небо на гром. Ја сам морала да одем. Не, никуд ти не идеш, ја сам овде – тако си говорио. Видела сам како те гутају сузе. Ја се вратила... сећање је избрисало време, ти си мислио да ме је град избрисао, да су ме школе научиле да не умем да читам себе. Ја сам те звала – иди, и волела – дођи, а ти си окретао главу. Не знам али чинило се да си стар као вино*.

Погурена старица – заиста је много стара, једва вуче ноге, терет су године за слабе ноге – пролази поред њега. Он сада, „човек–клупа“, размишља о старости. Старији људи не умеју да сакрију ни радост

тренутка, ни сажаљење вечности: – Тако млад а без... и сам. *Сви су ме чекали, а ја сама. Јер није довољан цео свет, ако ти недостаје неко. Гледам ову овде дечицу. Малом Јовану протеко нос у слине, јер су написали: Ана воле Јована. Ја волим тебе и теку ми очи кроз сузе, када се сетим наших састанака са вишњом. Далеко је, то знам, али вишња цвета сваког пролећа. Или, како бих ја то рекла, свако пролеће цвета у вишњи. Бићу и ја коштица, али остаћу вишња. Носићу дожи-вотно нашу љубав у млеку*.

Поплави заорана бразда на челу. .

Мајка га је посетила у болници: Само да си ми ти жив и здрав, чедо моје. Отац те поздравља, једва чека да те види. Казо да се не бринеш. Казо није то ништа... ево, донела сам колача с маком. Радићемо сви... ако треба и више. А и ти ћеш моћи да радиш...

Јесте мајко, покушај да не плачеш.

Добро, сине нећу.

У ствари, мајка ни не зна да то сада она плаче.

У суседној соби неко од ноћас није – неко. Нешто износе из те суседне собе.

Би му жао мајке и опет заборави да нема корак. Сети се мајке која чека. Свака мајка после порођаја хоће да чује плач и види дете. И када мајка сазна да је њено месо и њена крв, дете здраво и читаво, она се поново рађа. Миран је њен сан и питом лик што није окрњен живот. Све су мајке исте. Кад је дете мало, мајка љуби све. И ноге. Свака је борба против мајчине туге унапред изгубљена. Мајка сахрањује један делић детета као највећи део себе. Шта ћеш, мајка је саздана од делова своје деце, а свако откидање од стабла је болно. Немерив је тај бол, јер се мери у крви. *И када ти постане јасно да је све готово, да је мост преплавила река, онда се срце заривено у нож распада у парампарчад. Тако је то било онога дана када си све могао и све хтео. Знаш, покосио си детељину, она је нападала по мени. Тада схватих да је детељина покосила косу. Не налазим слово којим бих почела реч истине. Окрзнуле те речи. Оне нису хаљиница од детељине. Нешто што је „волим те“ не доказује се речима. Све моје речи – ватре за тебе и мој уздах – дах на уснама наслагаше на нама златни прах гомиле речи. И онда побегох далеко, што могу даље, од свих речи. И сада бежим, а оне ме јуре да им вратим смисао. Ја им смисао – а оне то не знају – нисам ни узела, али им не дам мој смисао. Јер бих остала празна, а моја крв не би имала лик. И ти оста да кроз жиле путујеш по мени, од срца*

до прстију и тако даље у километре ноктију.

Живне живац и прсне у грлу.

У парку, највише старих и младих. Клупе, то су две обале. Једна за срца полетарца, друга сећање на лет. Река – људи који увек некуд журе.

Његова Љиља са деветог спрата није му била. Зна он њу. Не воли она болницу: Болеснику је теже кад ме види. Он је као мало дете. Све слуша и све верује. Ја немам речи које су њему потребне. Он гледа кроз мене и види крај. Моје му ћутање дозива крај. Таква сам ја... сувише волим све што је живо, све што је у покрету.

Таква је Љиља. Љуби се само са животом на ногама. На њеној равни љубави нема запете. *А живот није аеродром за срца. Загледах се у себе и видех тебе. Зар још, и колико? Када ћеш бити мој неки Х? Зашто си цела–целцата азбука мога света? И докле ова луда писма и без адресе? Чему речи–неречи?*

Ето, сутра ћу ићи у наше поље. Да слушам како трава крчи пут под сунцем. Чекаћу да ухватим секунду цветања вишње. Шта је цвет? Помисао рађања или мирис коштице у крви? Како је овде? – Сунце сишло у недра, или дојке зашле у сунце. Ветар је спао с косе и обљубио детељину с хаљинице...

Засузи осмех у котлу очију.

Сваким даном чинимо понешто за своју биографију.

Дани не личе један на друге.

Стоји на крају себе и креће у неки нови дан.

www.dbsr.ro

Слободан ЈОВАНОВИЋ

НЕМАЧКАРИ

Немачкарима су називани у првој половини прошлога века они аустријски Срби који су прелазили у Србију, и ту правили махом чиновничку каријеру. Њихово цветно доба пада за владе кнеза Александра Карађорђевића, под уставобранитељским режимом. Никада их није било више у администрацији и судовима и никада нису заузимали важније положаје. Њихова три човека била су доспела чак до положаја кнежевског представника, који је донекле одговарао положају данашњег председника министарства савета. Преврат од 1858, управљен у првом реду против Карађорђевића и уставобранитеља, погодио је узгред и немачкаре. Србијанска интелигенција, која је предњачила у том преврату, била се окомила на немачкаре, и по њеном наговору Светоандрејска Скупштина огласила је три истакнута немачкара за „народне злотворе“, које ваља протерати из земље. Један је од тих „злотвора“ био помоћник министра унутрашњих дела; други, помоћник министра правде; трећи, члан касационог суда.

Под уставобранитељским режимом, као школовани људи, немачкари су били неопходно потребни нашој администрацији која се тек стварала, јер у то време међу Србијанцима школован човек био је највећа реткост. Они су се највише одликовали у оним струкама у којима се на првом месту тражила образованост, а то су суд и школа. За политичке послове недостајала им је главна ствар: познавање народа. На министарским положајима немачкари су се показивали више канцеларијски људи него политичари. Главни политичари уставобранитељског доба – Петронијевић, Вучић, Книћанин, Гарашанин – сви су Србијанци. Мање образовани и „писмено“ од немачкарских министара, они их у политичком погледу остављају далеко за собом. Али ако немачкари нису имали способности за велике политичке улоге, они су је имали за мале. Умели су боље од Србијанаца да се додворе људима од положаја; они се назиру у сенци појединих великодостојника као дошаптачи и подстрекачи; има их чак и међу тајним саветодавцима кнеза Карађорђевића – и то је узрок да их Србијанци сматрају за опасне сплеткаше.

Немачкари, који нису дали ниједног правог државника, нису исто

тако дали ниједног знатнијег политичког писца. Ипак зато они су имали своју политичку идеологију и србијанска интелигенција, од 1858. тзв. либерали, оспоравала је више њихову идеологију него њихову спрему. У чему се та идеологија састојала?

Немачкари су напојени идејама просвећеног апсолутизма, које су у Аустрији владале све до половине прошлога века. По тим идејама, државу је требало да води владалац са својим чиновништвом, а не народ. Чинодејство, међутим, требало је да се држи строго закона, и да буде скроз поштено: исто као суд, администрација је требала да буде чиста и непристрасна. Народу није требало дати слободу, али је требало дати правду. По својим способностима, немачкари су били више саздани за добре чиновнике него за народне трибуне: то је поред општих разлога био лични разлог због кога им се просвећени апсолутизам свиђао.

У упоређењу с Милошем и његовим још примитивним апсолутизмом, просвећени апсолутизам немачкара изгледао је још напредак. Немачкари су били поборници правде и законитости коју Милош није давао: у неку руку они су у нас претече правне државе. Међутим, пред крај уставобранитељског режима, ти исти људи изгледају у очима либерала велики назадњаци. Либерали су тражили поред правде још и слободу – Народну скупштину и слободну штампу. Немачкари нису те захтеве одобравали. Шта треба народу више од добре администрације и доброг суда? Шта ће му политичке слободе?

Немачкари су уопште гледали на народ као на прост и непросвећен свет, неспособан да сам собом управља. Специјално српски сељак чинио им се страховито примитиван: њега је само добра управа, у исти мах и просвећена и строга, могла цивилизовати. Либерали, на против, кад су говорили о народу, мислили су на српску націју, и то онакву каква је опевана у народним песмама и каква се прославила у првом и другом устанку. Они су у практичну политику као идеју водиљу уносили национални мит.

Немачкари су једнако доказивали да је питање политичке слободе питање културе; слобода је само за образоване народе; слобода која би се дала шумадијском „гејаку“ била би карикатура слободе. Либерали су одговарали да је питање политичке слободе више питање расе, него питање културе. Српски народ има једно урођено благородство, које је драгоценије од сваке културе, и које му даје право на слободу. Да је тако, види се по томе, што се српски народ сам својом снагом

ослободио турског ропства. У том шумадијском сељаку у коме су немачкари гледали гејака, либерали су видели хероје. С овим србијанским расизмом либерали су спајали западноевроски демократизам. Докле су немачкари били примили аустроугарске идеје просвећеног апсолутизма, либерали су били примили француско-енглеске идеје о народним правима: не постоји народ ради државе, него држава ради народа, а народ никада неће постати главни циљ државне политике, докле не добије право да решава о државним пословима.

Либерални расизам спојен са западно-европским демократизмом надјачао је најзад немачкарско просветитељство спојено са средњоевропским бирократизмом. Немачкари су били побеђени због своје основне мане – неразумевања Србије и њеног народа и неразумевања великих политичких проблема уопште. Српском сељаку, због његове оскудице средњоевропске културе, одрицали су готово све – и када су из средине народа стали избијати политички покрети, Немачкари су пред њима затварали очи, заваравајући себе саме до последњег часа да код тако некултурног народа не може бити политичких проблема, него се све своди на питање добре админситрације.

(“Политика“, 11. април 1936. године)

www.dbsr.ro

Милован ДАНОЈЛИЋ

ПРИЧЕ О ЈАБУКАМА

ЈАБУКА ИЗГУБЉЕНА НА КАЛЕНИЋА ПИЈАЦИ

Поподне, на пијаци, у клоаци
Леже остаци и отпаци;
Међ њима, тугујући без јаука,
И једна румена, крупна јабука...

Чмава, изгубив сваку наду
У непознатом, бездушном граду...
То значи у животу немати среће:
Млад, здрав и сладак – па у смеће!

ЧОВЕК И ЈАБУКА

Моши Одаловићу

У том свету, који је час цветни тепих,
Час долина суза и јабука,
Мало је призора тако лепих
Као кад се сретну човек и јабука...

То обично бива на крају јела,
Кад се са стола прибор посклања:
Нађу се зрео човек и јабука зрела,
Пуни међусобног поштовања.

Стоје, насамо, очи у очи,
Једно спрам другог, као Ђердап и Голубац.
Кад човек, најзад, јабуку присмочи,
Угриз му је нежан као пољубац.

Ја не волим односе крње и кусе,
Ни досаду преношену с колена на колено!
...Кад се човек сретне с јабуком, ту се
Догоди нешто крепко и поштено.

www.dbsr.ro

ВИДОВДАНСКО ДАРОДАРЈЕ

“Ниједан хришћански народ нема у историји својој оно што има српски народ, нема Косово... Као што се самртник облачи у ново и скупоцено одело, тако је и војска српска била одевена у најбоље рухо своје. Блистава и сјајна поворка хитала је са свих граница царства у жижу части и славе, на Косово поље.”

Владика Николај Велимировић

Свети Николај Српски записао је о најсветијем Косову нашем и следеће:

Ниједан хришћански народ нема у историји својој оно што има српски народ, нема Косово.

И још је добри светац српски записао о косовском боју: Као што се самртник облачи у ново и скупоцено одело, тако је и војска српска била одевена у најбоље рухо своје. Блистава и сјајна поворка хитала је са свих граница царства у жижу части и славе, на Косово поље. Народна песма казује:

И погибе српски кнез Лазаре,
И његова сва изгибе војска,
Седамдесет и седам хиљада.
Све је свето и честито било
И миломе Богу приступачно.

Зато је Косово и наш највећи час историје и наше грдно судилиште. Нисмо онда случајно изабрали Видовдан да се подсетимо најзаслужнијих међу нама, наших сународника који су делом и најмањим гестом, али са љубављу и поштовањем према роду, дали свој допринос нашим настојањима да сачувамо све своје људско и српско.

Да се сви заједно, под истим кровом, окрепимо „на извору најузвишенијих надахнућа“, да нам потомци, и нико никад, не кажу: „Рђом кап`о док му је кољена“.

Само ће тако дародарје Савеза Срба данашњим заслужницима имати смисла.

Чинећи оно што нам ваља чинити, са овог Вас места поздрављамо са поштовањем, а сви заједно упућујемо поздрав свом роду који у

Грачаници, Високим Дечанима, Косовској Митровици, Призрену, Штрпцу, Пећкој патријаршији и свуда, брани достојанством, истином и правдом српско Косово, себе и наше васколико српство.

Одужимо се, дакле данас, најзаслужнијима међу нама.

Овогодишњи добитници Видовданске повеље јесу:

Славица и Јоан Кармазан, Александар Чотрић, Миодраг Јакшић, Драган Крстић, Хаџи Мира Поповић, Фондација Флекстроникс и Раденко Прња и посмртно: Миомир Тодоров и мајка Ангелина.

Славомир Гвозденовић

ДБСР
www.dbsr.ro

САДРЖАЈ

КАЛЕНДАР 5

Из наше штампе

ЈАНУАР 2015.

БОЖИЋ У САБОРНОЈ ЦРКВИ 25
ВРЕМЕПЛОВ, МЕСЕЦИ, ГОДИНА 25
КОРИНЂАШИ У САВЕЗУ 26
КОРИНЂАЊА У БЕЧКЕРЕКУ 27
БАДЊИ ДАН У ФЕЊУ 28
...”ДОБРО ВЕЧЕ, ДОБРИ ГАЗДО/ ЈА САМ ДОШ’О ДА ВАМ ЈАВИМ“... 28
БОЖИЋНИ КОНЦЕРТ 30
ПРАЗНИК НА НЕРИ 32
„ИСТОК ЗАПАДУ, ЗАПАД ИСТОКУ“ 34
ЗА КРСТ И ЗА ЉУБАВ 36

ФЕБРУАР 2015.

У БУКУРЕШТУ ЈОШ ЈЕДНОМ О ПРОБЛЕМИМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА 39
ФЕНЛАЧКИ „ЗАСТАВНИК“ 41
РАЗГРАНАТО ИМЕ ПОД ОРАХОМ 42
ДАН ДРЖАВНОСТИ СРБИЈЕ ОБЕЛЕЖЕН И У ТЕМИШВАРУ 44
СВЕ ЉУБАВИ ЧАНАДСКЕ 46
СВЕДОЦИ БИТИСАЊА 50
САСТАНАК УПРАВНОГ ОДБОРА ЗАДУЖБИНЕ “МИРЧЕТА СТОЈИЋ” 51

МАРТ 2015.

ЧЕТВРТ ВЕКА ЗАЈЕДНО 53
ИКОНЕ „ПРОЗОРИ ДУШЕ“ 56
СКУП ЛИДЕРА СРБА У РЕГИОНУ 58
ПРИЈЕМ ПОВОДОМ ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ 60
РУМУНИЈА НАЈБОЉА, АЛБАНИЈА НАЈГОРА 61
НЕМА СРБА, ИМА РАШАНА... 63
АМБАСАДОР БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У ТЕМИШВАРУ 66
МОДАЛИТЕТИ ПРАЗНОВАЊА ПОКЛАДА У ДУНАВСКОЈ КЛИСУРИ 69

ЦВЕТНЕ КРЕАЦИЈЕ У СРПСКОМ ВРТИЋУ У МЕХАЛИ 72
СРПСКЕ СВЕТИЊЕ У РУМУНИЈИ* 73
БАНАЋАНИ У ГРАДУ ЈОВАНЧЕ МИЦИЋА 75

АПРИЛ 2015.

ХЛЕБ НАШ БАНАТСКИ 77
ЈОШ ЈЕДАН СУСРЕТ СА ПРЕМИЈЕРОМ 79
МАЛИ МАТЕМАТИЧАРИ 80
НАГРАДА ПОРОДИЦИ РУДЊАНИН 81
ВЛАДИКА ЛУКИЈАН У ВАРЈАШУ 83
СТРАЖАРИ ТРАДИЦИЈЕ 83
НАГРАЂЕНИ НАЈБОЉИ ОЛИМПИЈЦИ 85
ТУРИЗАМ СРБИЈЕ ПРОМОВИСАН У ТЕМИШВАРУ 87
ПРОСЛАВЉЕНА ТОМИНА НЕДЕЉА У РЕШИЦИ 88
КРСТ СПАСА 90
“КУЈКЕ” И “ПОЦЕ” 91
ВИСОКО ОДЛИКОВАЊЕ РЕШИЧКОМ ЧУВАРУ ПРАВОСЛАВЉА 92
КАЗАНЏИЈЕ И ПАЛИНКАРЕ 93

МАЈ 2015.

БЕШЕ 1 МАЈ... 95
ЧУВАР БАШТЕ СРПСКИХ ЈУНАКА 98
ДОСИТЕЈЕВЦИ У БАЊА ЛУЦИ 101
КЛИСУРАЦ, ФУДБАЛСКИ МАГ ЗАПАДНОГ СИДНЕЈА 102
НЕМЕЋАНСКИ ПАЈА И ЈАРЕ 103
ПЕДЕСЕТОРО УЧЕ СРПСКИ 104
ТРАГОМ НЕБЕСКИХ САПУТНИКА 106
СВИНИЧАНИ НА „ЈОРГОВАН ФЕСТУ“ 108
(ПО)СТАЈАЊЕ (ОП)СТАЈАЊЕ (НЕ)СТАЈАЊЕ 109
СЕДНИЦА КОМИСИЈЕ ЗА КУЛТУРНУ АКТИВНОСТ
САВЕЗА СРБА У РУМУНИЈИ 112
9. МАЈ У ВАРЈАШУ 113
У ЗНАКУ СЕДАМ ДЕЦЕНИЈА ОД ПОБЕДЕ НАД ФАШИЗМОМ 114
ТРГНИ СЕ! ПОЕЗИЈА! 115
РЕХАБИЛИТОВАН ДРАЖА МИХАИЛОВИЋ 117
СМЕХ ИЗ ЛАЛОШКОГ ШЕШИРА 118
ЈОШ ЈЕДНО ДОВИЂЕЊА 121
СТУДИЈСКО ПУТОВАЊЕ ПО СРБИЈИ 122
ВЕЛИКИ УСПЕХ „МЛАДОСТАША“ У СРПСКОМ
ГЛАВНОМ ГРАДУ 124
СПАСОВДАН У САБОРНОМ ТЕМИШВАРСКОМ ХРАМУ 127
ВАЗНЕСЕЊЕ ХРИСТОВО У СРПСКОМ СЕМАРТОНУ 129

ЗАВЕТИНА И СЛАВА У БЕЛОБРЕШКИ 130
МЕХАЛЧАНИ ПРОСЛАВИЛИ СВЕТОГ НИКОЛУ 132

ЈУН 2015.

ДУШАНУ ВАСИЉЕВУ У ЧАСТ 134
ДОВИ У НОВОЈ СРПСКОЈ ЦРКВИ У УЛБЕЧУ 136
ПОЛА ВЕКА ОД МАТУРЕ 137
64. ГОДИШЊИЦА ДЕПОРТАЦИЈЕ У БАРАГАН 139
XXIII СМОТРА ХОРОВА У ТЕМИШВАРУ 140
КАРНЕВАЛ ЦВЕЋА ПРЕДСТАВИО СЕ ТЕМИШВАРЦИМА 143
ПРЕДАЈА КЉУЧА ДОСИТЕЈЕВАЦА 144
У СВЕТУ ПОСТОЈИ ЈЕДНО ЦАРСТВО 146
ХОЋУ ДА БУДЕМ КАО ЧИКА БЕЛО 147
ЗАЈЕДНИЧКИ ЗА СРПСКИ БОЉИТАК 149
ВАРЈАШКИ СПОРТСКИ СУСРЕТИ 151
ВЕЛИКО „МАЛО ДЕЧЈЕ ПОЗОРИШТЕ“ 154
64 ГОДИНЕ ОД БАРАГАНСКОГ ПРОГОНА 157
“БИЛО НАМ ЈЕ СУПЕР СКУПА, САД НАС ЧЕКА ШКОЛСКА КЛУПА” 158
“ЗБОГОМ ВРТИЋУ, ЗДРАВО ДА СИ ШКОЛО!” 160
СРБИ У ДЕТИ 161
У ШЕНЂУРЦУ ОТВОРЕН СРПСКИ ДУХОВНИ КАМП 164
СРБИЈА СВЕТСКИ ПРВАК 166
СВЕЧАНА ВИДОВДАНСКА АКАДЕМИЈА 167
ВИДОВДАН У МАНАСТИРУ ЗЛАТИЦА 171
БУДИМПЕШТАНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ПРЕДСТАВНИКА СРБА ИЗ РЕГИОНА 174
СРЕБРЕНИЦА – ПОСЛЕ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА 175
ОПСТАНАК ОТПИСАНИХ 179

ЈУЛ 2015.

У БАТАЊИ ЈЕДНО СРЦЕ КУЦА 181
У БЕЛОБРЕШКИ, СВЕЧАНО 182
СУСРЕТ СА ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОМ У НОВИМ КОЗАРЦИМА 184
МУЗИЧКИ ЛЕКСИКОН 185
ТАМБУРАШКИ ЗВУК РАВНИЦЕ 186
ДЕЛЕГАЦИЈА РУМУНСКИХ ЗВАНИЧНИКА У БЕОГРАДУ 190
„ДАНИ ЂУРЂЕВКА“ У СТАНЧЕВУ 192
НОВИ КАРДИОЛОШКИ ПОДУХВАТ 194
ПОДУНАВСКИ СУСРЕТИ У СВИНИЦИ 195
САРАВОЛЦИ У БАЗЈАШУ 198
ИГРОМ И ТАМБУРОМ НА ФЕНОК-У 199

АВГУСТ 2015.

ЗАСТАВЕ СРБИЈЕ ЗА „ДАН ТЕМИШВАРА“ 202
ВАРЈАШКИ „МОЗИ“ 203
ЗАВРШНИЦА КАМПА КРЕАТИВНОСТИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ КРАЈ ДУНАВА 206
УРУЧИВАЊЕ ВЕЛИКЕ БАЗЈАШКЕ ПОВЕЉЕ 209
АНТОЛОГИЈЕ И ПРЕВОДИ – МОСТОВИ ПОВЕЗИВАЊА 211
ПЕТА СЕНПЕТАРСКА РАКИЈАДА 214
ЊЕГОША ПРОТЕРУЈУ ИЗ ЦРНОГОРСКИХ УЏБЕНИКА 217
„ПАНК РЕКВИЈЕМ“ ИЛИ О ТЕМИШВАРУ С ЉУБАВЉУ 219
ПЕШЧАНИК ВЕЧНОСТИ 220
„КРЕНИ КОЛО“! 221
ВРЛИ ЧУВАР ПРАВОСЛАВЉА У КНЕЗУ 223
ОЛИМПИЈЦИ У ЗЕМЉИ ОЛИМПА 225

СЕПТЕМБАР 2015.

ПРВО СЛАТКО, ПА ЈЕДНА ЉУТА! 227
СОЧАНСКИ ОДБОЈКАШКИ ТУРНИР 229
НОВИ ДОКТОР НАУКА 232
ПОЧЕТАК НОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ 233
ТРАГОМ ПОМОРИШКИХ УМЕТНИКА 236
ФУДБАЛСКО СЕЋАЊЕ НА МИРОСЛАВА ВИДАКА 238
ОСВЕЋЕЊЕ ОБНОВЉЕНОГ ХРАМА У ПАРЦУ 240
ЏОГИНГ ЗА ВИЈУГЕ 242
ДАН ПОЉОПРИВРЕДНИКА У ЧЕНЕЈУ 244
БЕЛОДЕДИЋ, КАО И УВЕК, УЗ СВОЈЕ 246
22. МАРАТОН СРПСКЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ 248
МЕСЕЦ КУЛТУРЕ У БУДИМПЕШТИ 253
ДУХОВНИ ДАН У УЛБЕЧУ 255
ДАНИ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У БУКУРЕШТУ 258
ПРОЂЕ 40 ЛЕТА 262

ОКТОБАР 2015.

МАЛО КОЛАЧА, МАЛО ВЕЗА... СВЕ ИЗ ЉУБАВИ! 265
ЗМАЈЕВЕ ДЕЧЈЕ ИГРЕ У "ДОСИТЕЈУ'' 266
БЕЛОБРЕШЧАНСКИ „ПРОЗОР“ - ПОГЛЕД НА ОБЕ СТРАНЕ ДУГЕ 268
СРПСКИ ОЛДТАЈМЕРИ 271
МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП У НИШУ 273
ОБЈАВЉЕНА АНТОЛОГИЈА ЗА ДЕЦУ ПИСАЦА ИЗ РАСЕЈАЊА 274
СОКОЛОВЧАНИ У ЈАШУ 276
ТЕМИШВАРСКИ ТАМБУРАШИ НАГРАЂЕНИ У НОВОМ САДУ 277

ДАНИ КУЛТУРЕ СРБА У ЉУПКОВИ 278
ПИСМО И АПЕЛ ССР И ЛИГЕ СРПСКО-РУМУНСКОГ ПРИЈАТЕЉСТВА ПРОТИВ ПРИЈЕМА КОСОВА У УНЕСКО 280
КЊИГЕ И КРИЛА У КЕТФЕЉУ 282
ДАНИ КУЛТУРЕ У СТАРОЈ МОЛДАВИ 284
ФОТОГРАФИЈЕ ЗЛОГЛАСНОГ ЛОГОРА ИЗ АРАДА У НОВОМ САДУ 286
САВЕТОВАЊЕ НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА 288

НОВЕМБАР 2015.

ДЕСЕТИ ДАНИ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У ТЕМИШВАРУ 292
ТРИ КАПИТАЛНА ИЗДАЊА ПРЕДСТАВЉЕНА У СРПСКОЈ ГИМНАЗИЈИ „ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ“ 295
МИНИ САЈАМ КЊИГЕ У ТЕМИШВАРУ 296
ФИЛМ О МИХАЈЛУ ПУПИНУ ПРИКАЗАН У ТЕМИШВАРУ 298
ОСАМДЕСЕТ ЛЕТА ПРОФЕСОРУ У ЧАСТ 299
МИТРОВДАН У ДИВИЋУ 301
ЛЕПОТА И СТИЛ 302
ДАН СРПСКЕ ГИМНАЗИЈЕ “ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ” 304
ВЕЧЕ ХОРСКЕ МУЗИКЕ У САБОРНОЈ ЦРКВИ 307
У ПАКЛУ МАРАКАНЕ 308
ТАМБУРАШКО ВЕЧЕ ЗА ПАМЋЕЊЕ 312
ЗОНА ЗАМФИРОВА КРАЈ БЕГЕЈА 315
45 ГОДИНА „ТАЛИЈЕ“ 316

ДЕЦЕМБАР 2015.

ЛИКОВНО И КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ 319
МАЊИНЦИ У СИНАЈИ 320
СВЕЧАНО У МЕХАЛИ 322
БОЖИЋНО РАСПОЛОЖЕЊЕ У ВРТИЋУ БР. 14 324
СУСРЕТИ ПИСАЦА НА ГРАНИЦИ 326
ПРОМОЦИЈА КОПАОНИКА У ТЕМИШВАРУ 327
КОЛИКО НАС ЈЕ ЈОШ ОСТАЛО? 329
СРПСКА ДИЈАСПОРА 331

• ИСТОРИЈСКО • ДУХОВНО • КЊИЖЕВНО •

ДУШКО НОВАКОВИЋ
ИНСЕРТ ИЗ ЗАЈЕДНИЧКЕ ПАРОЛЕ „ХОЋЕМО ПРОМЕНЕ“ 335
ВЛАДИКА НИКОЛАЈ ВЕЛИМИРОВИЋ
ВИДОВДАНСКА БЕСЕДА У ЛОНДОНУ 337

СТЕВАН БУГАРСКИ
ЖИВЕ ЗОВЕМ... 339
МОЛИТВА ИМА БЛАГОТВОРНО ДЕЈСТВО 351
ПРОТОЈЕРЕЈ ТОМА СТОЈШИЋ
И ДАЉЕ ОТИМАЊЕ КОСОВА 356
КО СУ ЗАПРАВО ЛУЖИЧКИ СРБИ? 358
ПРЕДРАГ ДЕСПОТОВИЋ
*** 363
ГОРАН МРАКИЋ
УНУК ИЗ ДЕТРОИТА 364
МР ДРАГАН Ђ. ОБРАДОВИЋ
ГЕОГРАФИЈА БАНАТА 365
РАДОСЛАВ ОСТОЈИН
КОЛО И БЕЋАРАЦ 369
МИЛОШ ЦРЊАНСКИ
О БАНАТУ И БАНАЋАНИМА 373
ИВО МУНЋАН
ЂУРА ЈАКШИЋ О ПОСМРТНИМ ПОЧАСТИМА 374
ЉУБИНКА ПЕРИНАЦ СТАНКОВ
ЈУТРО 375
СЛАВОМИР ГВОЗДЕНОВИЋ
КАД БИХ ЗНАО КАО ШТО НЕ ЗНАМ 376
МИОМИР ТОДОРОВ
НЕКИ НОВИ ДАН 377
СЛОБОДАН ЈОВАНОВИЋ
НЕМАЧКАРИ 381
МИЛОВАН ДАНОЈЛИЋ
ПРИЧЕ О ЈАБУКАМА 384
ВИДОВДАНСКО ДАРОДАРЈЕ 385

www.dbsr.ro